SYNODVS DIOECESANA AGATHENSIS

AB ILLVST.MO ET REV.MO DOMINO

DOMINO IACOBO CIRCIO A MONTE REGALI

EPISCOPO SANCTAE AGATHAE GOTHORVM.

Habita in eius Cathedrali Eccleſia ſub diebus duodecima, decimatertia, & decimaquarta Auguſti, Anni milleſimi ſexcenteſimi octuageſimi primi, ſedente INNOCENTIO XI. Pontifice Optimo Maximo.

BIBLIOTECA NAZIONALE V. EMANUELE III NA

ROMÆ, Ex Typographia Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ. M.DC.LXXXII

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſs. Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

I. de Ang. Archiep. Vrbin. Viceſg.

Imprimatur,

Fr. Dominicus Maria Puteobonellus Sac. Pal. Apoſt. Mag. Ord. Præd.

IO Claudio Drouòt hò letto di commiſſione del Reuerendiſſimo Padre Maeſtro Fr. Domenico Maria Pozzobonelli Maeſtro del Sacro Palazzo Apoſtolico, vn libro intitolato *Synodus Diœceſana Agathenſis ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo Domino D. Iacobo Circio à Monte Regali Epiſcopo Sanctæ Agathæ Gothorum, habita in eius Cathedrali Eccleſia ſub diebus* 12. 13. & 14. *Auguſti Anni Domini M.DC.LXXXI.* nel quale non hò trouato coſa alcuna, che non ſia conforme alla Dottrina della Chieſa Cattolica Apoſtolica Romana noſtra Madre, anzi lo ſtimo di gran profitto per quelli Eccleſiaſtici, quali trouaranno in eſſo il modo di ſodisfare all'obligo loro, e di gran conſolatione di tutti i Fedeli per maggiore gloria d'Iddio. In fede &c. queſto di 12. Luglio 1682.

IACO-

IACOBVS CIRCIVS

Dei & Apoſtolicæ Sedis Gratia

EPISCOPVS S. AGATHAE

Et Baro Caſtri Balneoli.

Admodum RR. DD. Dignitatibus, & Canonicis noſtræ Cathedralis Eccleſiæ, Archipresbyteris, Parochis, Presbyteris, vniuerſo Clero, & Populo Ciuitatis, & Diœceſis.

Salutem in Domino ſempiternam.

TERTIAM Noſtram Diœceſanam Synodum vobis exhibemus (fratres cariſſimi, filij dilectiſſimi), duas alias confęcimus, quæ ab animo illicò exciderunt, & infructuosę redditæ; Hanc vberiorem, vt omnibus innoteſceret, & ne è memoria paritèr prolaberetur, typis mandari iuſſimus, ità permanſuram, duraturam, & fructus vberrimos vos percepturos, in Domino confidimus. Nollem veſtrum aliquis, huius Synodi vſquè nunc, certè magis quam par fuerit, protractæ, noſtræ inertiæ adſcriberet; Deus ſcit, quan-

tum

tum animum noſtrum id ſauciaret, & dies, noctesque; ablegata quiete, Nos vigiles excubabat cura hæc; æſtuabat etenim mens, vbi diminutum diuinum cultum, vel ritum, aut abhorrentibus auribus accepiſſemus, aut oculis ipſis, ſæpè iuſta ira ſuccenſis, ſæpiùs profundentibus lachrimis, aſpiceremus. Notiſſima apud omnes impedimenta, quin huic malo tunc obuiam iuiſſemus; perturbata quies, Ciuitatis tumultus, inimicitiæ, armorum ſtrepitus, bannitorum perturbationes, paratæ Eccleſiaſticæ libertati inſidiæ, Synodalium comitiorum conuocationem difficillimam, imò impoſſibilem reddebant; Vt affulxit pax, vt quies reddita, vt vtilitatem conuocationem allaturam conſpeximus, temporaque permiſerunt, animum ad illam inſtituimus, cogitationeſque direximus ad inſtauranda Vrbis, & Diæceſis ſacrorum rituum iura, quæ partìm malo vſu, partìm per ignauiam proſpiciebantur imminuta, derelicta, deſerta; nihil enim tantopère firmatum eſt à maioribus, quod minorum non infirmet ſocordia, quod non perdat confidentia; franguntur ſe penè laboribus ſacri Antiſtites in luſtranda Diæceſi, tuenda dignitate, profliganda prophanorum audacia, coercenda perditorum temeritate, in condendis legibus, Parochis inſtruendis; quid tum poſtea? ò lapſos ſæculi mores? ò leuitatem pænitendam? vix per anni tempus res ſtat, cum vbiquè ex ſacro prophanum omne factum eſt; Verum non tam nobis dolendum,

lendum, Eccleſiæ enim noſtræ mores Synodus minimè tanti ſceleris arguit, ſed conatur reddere meliores optimis.

Cum autem in tot recentium, & antiquarum ſummorum Pontificum Conſtitutionum, Sacrorum Canonum, Conciliorum generalium immenſitate, multa diſperſa, multa extra ordinem poſita, plura in deſuetudinem prolapſa, agnouiſſemus, immenſum illum aceruum perluſtrantes, colligendum, conglutinandum, in particularia, ac diſtincta capita inferius recenſenda diſponendum, ſtuduimus, vt ſub vnum velùt aſpectum poſita, facilius intelligerentur, memoriæ mandarentur, ad actionem faciliùs perducerentur; Itaque ex tota illarum Conſtitutionum, Conciliorum, & Sacrorum Canonum mole, reſecatis ſuperfluis, adiectis neceſſarijs, omnem penè iuris Canonici practici ſuccum in vnum collegimus; & in hoc breui Promptuario ſedulò contulimus, vt in hac Synodo ſancita ad mores moderandos, collabeſcentem benè viuendi diſciplinam reſtituendam, Eccleſiaſticos omnes, præſertim Parochos, & Sacerdotes ad ſacra eorum munera optimè obeunda iuuandum, omneſque in officio continendos, in promptu ſeſe iugitèr offerrent, & ſine vllo negotio, paruoque impendio, tùm Cleri, tùm reliquorum, vitæ ratio turbata reſtitueretur, vacillans confirmaretur, confirmata magis atque magis in ſingulos dies propagaretur, & ſalutaria malorum

præ-

præſentium remedia haberentur, & futuri temporis vitiorum, ac abuſuum cautio depromeretur, diligentiùs, accuratiùs, ac quantum potuimus diſtinctiùs. Aduertendo, generalium Conciliorum, præſertim Tridentini, Sanctionibus, Synodum noſtram probatam, & inſtructam, precibus, exemplo, hortationibus magis quàm pœnis armatam; à principio enim, quo Eccleſiæ regimen aſſumpſimus, animum noſtrum induximus, benignitate, & clementia Epiſcopatus imperium temperare, experientiaque didicimus, ità læta, & candida omnia obtingere, & obtigiſſe.

Sentit itaque ex Synodo hac vnuſquiſque, tùm in genere, tùm particulariter commoda permaxima; ſi quid vetuſtate corruptum, ſi quid temporum iniuria deperditum, ſi quid naturæ vitio deprauatum, ſi quid humana imbecillitate vitiatum, erigitur, innouatur, integrum redditur, priſtinæ dignitati reſtituitur, Synodatica renouatio ſalubritèr occurrit; Actum eſſet de vitæ innocentia, ſi excreſcens ſubindè licentia non comprimeretur; perijſſet integritas, ſi in dies auxilijs non confirmaretur; interijſſent modeſtia, ac temperantia, ſi naſcentes libidines non retunderentur; humi iaceret afflicta religio, ſi condignis artibus, ac legibus viuax non inſurgeret.

Deindè particularitèr, quid ſequendum, quid cauendum oporteat, cuique innoteſcit; Archipresbyteri, & Parochi agnoſcunt ſua officia; Eccleſiæ ſua iura;

Sacra-

Sacramenta adminiſtrantes ius benè miniſtrandi; perſonæ Eccleſiaſticæ, moniales, regulares ſua munia, & priuilegia; obtinentes beneficia, penſiones, Iuſpatronatus, decimas, ſua onera; Epiſcopi ſuam dignitatem, & poteſtatem; Vicarij Generales, Capitulares, Foranei, Examinatores Synodales, teſtes Synodales, modum rectè officia exercendi; cenſuras promulgantes ritè exequendi; feſtos dies, & ieiunia frequentantes, benè ſeruandi; Meritò itaque Tridentinum anno quolibet non omitti Diæceſana concilia præcipit, & firmiſſimum collabentis diſciplinæ munimen nuncupari poterunt.

Seſſ. 24. c. 2 verſ. ſynodi quoq. e de reform. Aurelian. 5 c. 1. & 18. Taragon. c. 7. Conſtant. 7 c. 8 Tolet. c. 35.

Sed ſigillatim ad Synodi capita deſcendamus. Primò incipit à fide, & qui obſtricti ad illam emittendam, ſub titulo de fide & eiuſdem profeſſione. Deindè de Parochi officio, reſidentia, & iuribus Parochialibus. Poſtmodum de Eccleſijs, & omnibus annexis, ſub titulis, de Eccleſijs, & religioſo in eis cultu; de Altaribus; de fonte Baptiſmali, & aqua benedicta; de confeſſionalibus; de ſepulturis; de Sacriſtia, & Sacriſta; de ſacris imaginibus, de ſacrarum reliquiarum cultu; de exequijs, funeribus, & iuribus funeralibus; de ſacrificio Miſſæ, eius ritu, ac ceremonijs; de prædicatione, & concionatoribus; de diuinis officijs, & modo recitandi; de immunitate Eccleſiarum; de Eccleſiæ bonis non alienandis, nec vſurpandis; de Confraternitatibus, Hoſpitalibus, Montibus pietatis, & piorum

locorum adminiſtratoribus; de teſtamentis, & pijs legatis exequendis; de Proceſſionibus; de repræſentationibus; de cataſto, & Archiuio bonorum Eccleſiaſticorum.

Poſtmodum Sacramentorum materiam aggreditur, primùm de omnibus, poſt de vnoquoque ſeparatim ſub titulis, de Sacramentis in genere, de baptiſmo, de confirmatione, de Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento, de Sacramento pænitentiæ, de Extrema vnctione, de Sacramento ordinis, de matrimonio.

Proſequitur de perſonis Eccleſiaſticis ſub titulis, de Seminario; de Monialibus, & communi victu; de regularibus, & in quibus iuriſdictioni Epiſcopi ſubijciuntur; de Eccleſiaſticis perſonis, eorum vita, & honeſtate; de priuilegio Canonis ijſdem competente; de priuilegio fori.

Subiungit rem beneficiariam cum annexis ſub titulis, de beneficijs, de penſionibus, de Iurepatronatus; de decimis, primitijs, & oblationibus; de diſtributionibus quotidianis; de ſimonia, & confidentia, & hac occaſione adnectit titulos de vſuris, & falſis teſtibus; de Blaſphemijs, & Maleficijs, ſeù ſuperſtitionibus, de concubinarijs, & vindemiatoribus; de feſtis diebus ſeruandis; & de Ieiunij præcepto.

Sequitur Epiſcopi officium, dignitas, & poteſtas cum perſonis ad ſe ſpectantibus, ſub titulis videlicet; de Epiſcopo, dignitate, officio, & poteſtate; de Diæceſana

Syno-

Synodo; de Viſitatione; de Epiſcopali Menſa, & bonis reddititijs; de Vicario generali, de Vicario Capitulari, de Vicarijs Foraneis, de Examinatoribus Synodalibus, de Iudicibus Synodalibus, de teſtibus Synodalibus.

Et tandem accedit cenſurarum materia ſub titulis, de excommunicatione, de ſuſpenſione, de interdicto, de degradatione, & ceſſatione à diuinis, de irregularitate, & poſtmodum de reſidentia; de Indulgentijs, & diſpenſationibus; de virtutibus Theologalibus, & Purgatorio; & tandèm Titulus vltimus miſcellaneus.

Hæc in Synodo continentur. Noſtras partes cumulatiſſimè impletas credimus, & ſperamus in Domino. Vt in principio dicebamus, in lucem dari iuſſimus, vt neminem lateat, vt ad manus veſtras faciliùs perueniat, vt eximij ac perpetui noſtri in vos amoris ſingulare habeatis monumentum; & quia pleraque ſalubritèr, & vtilitèr ſancita ſine hoc præſidio mirum quàm breui tempore obſoleta interierint. Nec me perterrent varij, ac plurimi Synodorum libri, qui publica luce fruuntur, quia parum illos, ſed Concilia generalia, Tridentinum præſertim, & Synodum tertiam Concilij Prouincialis Mediolanenſis præ manibus habuimus; Et quia vtile eſt (verba ſunt Sancti Auguſtini) plures libros fieri à pluribus diuerſo ſtylo de ijſdem quæſtionibus tractantes, vt ad plurimos perueniant, ad alios ſic, ad alios autem ſic. Quæſt. de Trinit. c. 3

Remanet fratres ac filij cariſſimi, quorum erga Nos

amor, erga ſacros ritus ſolicitudo maximè perſpecta eſt, Vos inquam, precor, obteſtorque, duo memoriæ commendetis. Vnum, vt in via Domini ambulemus, dirigamus pedes noſtros in viam pacis, omnem malitiam ab animis euellamus, rectè & conſideratè omnia perficiamus, omni loco, omni tempore viriliter Domini mandata cuſtodiamus, vitam agamus, vt magis probi ſimus, quàm eſſe videamur. Alterum, conſtitutiones haſce libenti animo accipite, quanta maxima poteſtis diligentia, obedientiaque in vſum inducite, vbi res factum poſcet operi manus admouete, ad earum ſententiam animis paratis vos met totos accommodate, omnem ſolicitudinem in exequendo accuratiſſimè præſtetis, in hanc vnam rem toto animo, omnique cogitatione, curaque incumbatis. Si vigiliæ & labores veſtri cauſa ſuſcepti inanes, & irriti cæciderint, cauete fratres cauete filij, ne cum Nos in hac Domini vinea pro parte noſtra ſalutis ergò veſtræ laborauerimus, in extrema illa die rationem à vobis ſtrictiſſimè repetat Dominus. Confidimus autem de vobis, vt quæ præcipimus faciatis, & libentiſſimè facietis. Valete in Domino. Datum Sanctæ Agathæ die duodecima menſis Auguſti Anni octuogeſimi primi ſupra milleſimum ſexcenteſimum.

ORA-

ORATIONE

Fatta al Popolo dal M.R.P. Maeſtro Gioſeppe di Sant' Agata Min. Conuent. per il Sinodo celebratoſi nella Chieſa Cathedrale di S. Agata de Goti di Agoſto dell'anno 1681.

Si quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat; San Paolo à Timoteo al capo 3.

E' Così peſtifera la malignità del peccato, che non potendo fermare il ſuo veleno à danni di quei ſoli, che lo commettono, ad altri ancora s'attacca, e con tanta ferocità, che ben ſpeſſo molte anime ſi moiono per l'altrui colpe, quaſi non meno, che per le proprie.

Viue forſe ſicuro della ſaluezza dell'Anima ſua quel Superiore, quel Prelato, quel Veſcouo, perche con accurata cuſtodia di ſe medeſimo affrena le proprie paſſioni, mortifica gl'appetiti, s'aſtiene dà vietati piaceri, & à tutto potere ſtudiaſi di non commetter coſa, onde la purità di ſua conſcienza contaminata ne reſti? Certo che nò, peròche può ſuccedere, ch' ei vada à perditione, perche altri peccano, giuſtamente caſtigato per le ſceleratezze, ch'altri commiſero. Che ſe così non fuſſe, non hauerebbe Dauide ſupplicato l'Eterno Giudice, che benigno perdonar li voleſſe i delitti non ſuoi, *& ab alienis parce ſeruo tuo*. Eſpone dunque aſſai bene le parole citate

(ſi

(ſi quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat) S. Geronimo, dicendo, *Bonum opus deſiderat, hoc eſt, non opes, non dignitatem, non diuitias, ſed opus, & laborem.*

E con parole, che mi atteriſcono, lo confirmò Santo Agoſtino, quando ſcriuendo à Valeriano, così le diſſe; *Scias ò Valeriane, quod nihil eſt in hac vita laborioſius, & periculoſius Epiſcopi officio*; ſappi ò Valeriano, che non vi è in queſta vita impreſa più faticoſa, e pericoloſa, quanto l'eſercitio paſtorale.

Et in fatti è così, poiche il Prelato in quel punto medeſimo, che riceue la carica, entra malleuadore, è ſicurtà per tutte l'anime alla ſua cura ſoggette; E promette nelle mano di Dio di renderne ſtrettiſſimo conto; E guai à lui, ſe alcuna di eſſe per ſua negligenza reſtaſſe vcciſa dal vitio; Si guai à lui, ſe per ſua traſcuraggine alcuna di eſſe ſe ne perdeſſe, poiche dalla perdita altrui vedrebbe naſcerſi il ſuo fallimento.

Quindi è, che Salomone ne i Prouerbij al capo 6. auiſa così i Prelati, i Superiori, i Veſcoui, à ſtare auertiti à vigilare ſopra la Gregge ad eſſi commeſſa. Fili mi (dicendo à ciaſcheduno) *ſi ſpoponderis pro amico tuo, defixiſti apud extraneos manum tuam, illaqueatus es verbis oris tui, fac ergo quod dico, & temet ipſum libera, diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum, ne dederis ſomnum oculis tuis, neque dormitent palpebræ tuæ.*

I Superiori ſpirituali, i Veſcoui, ſi obligano appreſſo Iddio ſopra l'Anime proprie per quelle de' Sudditi di reſtituirgliele ſalue (per quanto s'aſpetta à loro) con l'opre, e con le parole. *Defixiſti manum tuam*, Eccolo obligato con l'opre. *Illaqueatus es verbis oris tui*; Ecco la lingua obligata à non tacere nell'occorrenze.

Oh quanto ſi moſtra affettuoſo amico, oh come tratta da

Padre

Padre benigno Iddio col Prelato, quando le dà la carica, la dignità; Mà che, nel riuedere poi il conto dell'Anime aſſignatele, trouando, ch'alcuna per ſuo difetto ſe ne ſia perduta; oh quanto fà vederſi mutato, procede con eſſo lui con tutto rigore. *Eſt amicus in ſponſione, & extraneus in exigenda ratione*, dice l'Angelico d'Aquino.

Che ſe ſaper bramate il perche Chriſto sì gran ſtima faccia d'vn Anima, e perche ſi ſtretto conto da' Superiori ne voglia? Riſpondere à ciò ſi può con l'impreſa di quel ſolleuato ingegno, e famoſo Caualiere, che conſumando tutto il ſuo hauere appò d'vna Dama ſua amata, e da congiunti, & amici eſortato più fiate à laſciarla, mentre pur troppo li coſtaua cara; Alzò per colpo d'Impreſa vn gioiello con vn diamante incacaſtrato di gran valſuta, & ingegnoſo vi aggiunſe il motto; *Quò carius, eò carius*. m'intendeſte, ſenza dir altro.

Hor così à punto (vaglia la metafora quanto deue valere) par che dica il Verbo humanato. Vn'Anima ragioneuole à me coſta la vita, mi coſta il ſangue, perche dunque non deuo ſtimarla quanto la vita mia, quanto il mio ſangue? Sì si, *quò carius, eò carius*; Che perciò Prelati, Veſcoui, Paſtori Eccleſiaſtici, Voi à chi l'hò data in cura, & in cuſtodia, aprite gl'occhi, ſtate attenti, *Vigilate ſuper Gregem meum*, che ſe per voſtra traſcuragine vn'Anima ſola, vna ſola pecorella ſi perderà, da quel Diò che ſono, che di buona moneta me l'hauerete à pagare, tanto che nella perdita altrui ritrouarete la voſtra ruina, come ſe voi dato loro la ſpinta, l'haueſte à viua forza precipitata nel vitio, perche il Superiore, *che non vetat peccare cum poſſit, iubet*.

Poco importa, che ſi tenga lontano da' peccati di commiſſione, ò che ſia voglio dir Santo in ſe ſteſſo il Superiore, il Prelato,

lato, ſe con la vigilanza non procura fugare, e tener lontani i vizij, e le ſceleratezze de' Sudditi. Trattò da pazzi Chriſto quei ſuoi due Santi Diſcepoli, perche per mezzo della loro Madre domandorno ſuperiorità, e prelature, non per altro, che per ſtarſene in ripoſo, & in delitie, per eſſer honorati, e riueriti. *Dic vt ſedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & alius ad ſiniſtram in regno tuo. Neſcitis quid petatis*, ſete ſtolidi, ſete ſenza ceruello, riſpoſe Chriſto, perche chi deſidera prelature, deue far conto d'eſſere vigilante, e d'entrare in vn mare di cure, e di fatiche. Il paſtore vigila, acciò il Lupo non ſcanni, non predi le pecorelle, & il Prelato, il paſtore ſpirituale deue ſtare molto accorto, acciò il Lupo infernale, che *circuit quærens quem deuoret*, con le zanne de' peccati, non diuori l'anime de' ſuoi ſudditi, mercè che *ſi quis Epiſcopatum deſiderat, non magnas opes, non dignitatem, non diuitias, ſed magnum opus, laborioſum opus*, e quel ch'è peggio, *pericoloſum opus deſiderat*.

Quindi del tutto ben ammaeſtrato (e da Geronimo, e da Tomaſo, e da Agoſtino li Santi, e dal ſoprano Paſtore Chriſto) il noſtro Illuſtriſſimo Prelato, il noſtro amoroſiſſimo Padre Giacomo Circi; chi non sà, che da quel punto, che dal Vicario di Gieſù Redētore le fù data in cuſtodia la Gregge di queſta Città, con l'altre del Dioceſano recinto, ad altro non hà atteſo, e con parole, e con opre, e con ſtatuti, e con leggi, che à tenerla difeſa da lupi infernali, e proueduta da paſcoli di Paradiſo. Si, così è, e Voi meglio di mè lo ſapete, ò Eccleſiaſtici, ò ſecolari, e figli tutti d'vn tanto Padre.

Prelato è il noſtro (la Dio mercè), che hà eſercitato, & eſercita così bene la ſua carica, che eſponendoſi à ſindicato, può francamente replicare le parole di Chriſto paſtore eterno, dette à gl'Hebrei *quis ex vobis arguet me de peccato?* eſſendoſi tenuto

ſempre

ſempre lontano vgualmente, e dal commettere, e dal omettere coſa contro il volere diuino. Corteggiato ſi hà fatto oſſeruare con tutte quelle doti, che poſſono mai riſplendere in vn ſanto Superiore; la toleranza nelle fatighe, la modeſtia nell'attioni, la temperanza nel viuere, l'humiltà nel miniſtero, prudenza nel comandare, frequenza nel culto diuino, carità nel ſouuenire, purità nel animo, regola nelle paſſioni, ingegno nel diſtribuire, e zelo non ordinario nel gouerno.

E' egli affabile sì, mà non luſinghiero; ſagace, mà non corteggiano; forte, mà non oſtinato; benigno, mà giuſto; intrepido, mà diſcreto; corteſe, mà non prodigo; manieroſo, mà candido; amico del decoro, mà non altiero; retirato, mà non otioſo; ſofferente, mà non timido; zelante, mà non precipitoſo.

Per l'amore, che ve hà ſempre conſeruato, non le hà ſofferto l'animo di torſi mai loro di viſta, ne abandonar quella reſidenza di tanto giouamento al ſuo popolo: Anzi penſandoſi lontano dalla ſua Chieſa, ſi figuraua in ſomiglianza de graui lontani dal centro, ò della fiamma ſeparata dalla sfera, ch'è quanto dire, in ſtato di ſomma impatienza. Ne hanno potuto da ciò diſtorlo i rumori, che ſouente naſceuano, e ſi nutriuano nella Città Veſcouale, ò l'arme de riuoltoſi, ò la multitudine de biſognoſi, che vuole in ogni circoſtanza di tempo la portiera aperta alle querele, alle domande, alli memoriali; Poiche ſtimando come propria la pace del ſuo Gregge, da buon paſtore più volte è ito incontro à lupi, non per fugarli, mà per mutarli con vtile metamorfoſi in tanti agnelli, è riunirli poi all'Ouile di Chriſto, non curando il proprio pericolo; Diſarmato ſi è poſto in mezzo all'armi, per così diſarmare, non meno le mani del ferro, che gl'animi degl'odij; e ſe tal volta li è ſtato di vopo vſare qualche rigore, & aſprezza, con mirabile

 tem-

temperamento hà l'vno è l'altro maneggiato; Biſognà, che anche il Cielo tal'ora perda il ſereno, & annuuoli, per far naſcere buona meſſe ne'campi; E nelle correttioni (de'quali paternamente ſi è ſpeſſo valſuto) hà coſtumato di meſchiarui ſempre parole di dolcezza, acciò laſciata la loro naturale amarezza, riuſciſſero guſtoſe, non meno che ſalutifere. Quanto à poueri poi, non hà hauuto oue più conſolarſi, che in renderli conſolati con la ſua inceſſante carità. Quanti delitti ſpettanti alla Veſcouale Cancellaria ſono ſtati caſſati da libri, ſolo perche n'erano debitori i poueri? benche non ſolo con queſti, mà anche con ogni ſorte di perſone habbi tenuto i medeſimi diportamenti, ſtimando di non hauer altro maggior intereſſe di quello del bene dell'Anima di ciaſchuno.

Le Diuine ſcritture ſono fiſſe nella ſua memoria, anzi nel cuore, ſempre anzioſo d'impiegarſi à voſtro prò. Primieramente il detto da Dio à Mosè, & in eſſo à chiunque preſiede paſtore à Greggi Cattoliche; *porta eos in ſinu tuo, ſicut portare ſolet Nutrix infantem ſuum*. E ciò che dice lo Spirito Santo ne'Prouerb. 27. *diligenter agnoſcam vultum pecoris mei, meoſque greges conſiderem*. E le cenſure fulminate dal Saluatore contro quel negotiante Euangelico, da cui fù chieſto conto di quel ſolo talento, il quale con affettato timore era ſtato da lui naſcoſto. Et ogn'vno sà quali effetti caggionaſſe à Diſcepoli del nuouo teſtamento, l'eſſerſi da'loro allontanato il Saluatore nel Geſſemini poco più d'vn tiro di pietra, il fuggire, l'addormentarſi, il cadere, tutto fù conſequenza di tal lontananza. E ciò che ne i Numeri ſi comanda à ſpirituali Reggitori d'Anime; *Excubate in cuſtodia Sanctuarij, & in miniſtro Altaris, ne oriatur indignatio ſuper filios Iſrael*. E l'imprecatorie del Altiſſimo per Ageo Profeta; *Quia Domus mea deſerta eſt, propter hoc ſuper vos prohibiti ſunt Cæli, ne darent rorem*; Maſſime in queſto tempo, che il

Cielo

Cielo impugnando le punte d'infauſte comete, & incoccando l'arco di lune malefiche, ci auiſa à guardarci, per non reſtar feriti, e percoſſi dall'ire diuine, & à porre qualche riparo di pentimento, e riforma allo ſdegno giuſtiſſimo dell'Altiſſimo; accreſciuto di giorno in giorno dalla moltitudine delle colpe, con le quali, quaſi in vn certo modo di nuouo inſanguiniamo le membra del ſuo figliuolo per noi humanato; *Iterum ipſum crucifigentes*, come parla l'Apoſtolo S. Paolo.

Mà non ſi contenta il noſtro Prelato di viuer ſolo virtuoſo, ben regolato in ſe ſteſſo, e che nel ſuo Cuore non germoglino torbidi affetti, mà anche vuol sbarbicarli dà quelli de ſudditi col raſtello de'ſuoi deuieti. Di hauer monda la ſua conſcienza, mà purgate anche l'altre con l'acque delle ſalutari monitioni. Di caminare per la ſtrada del Cielo, mà per l'isteſſa vuol guidare anche il Gregge con la ſua voce. Perciò alle tante fatiche è ſudori in diciotto anni di Prelatura ſparſi à beneficio corporale, e ſpirituale de ſuoi ſoggetti; Alli due altri Sinodi celebrati, (per impedimento non mandati alle ſtampe) hà voluto hora con nuoue vigilie, & applicationi amoroſe poner fuora il terzo Sinodo, pingue di Leggi ſante, e di Sinodali decreti, con perſuaſiue paterne, con minaccie, e con pene, benche leggiere; acciò che non ſolo al ſuo baculo paſtorale ſoggetto viua ogn'vno da quelche è, e da quelche deue; mà riparare anche à ciò, che mai l'inimico tentatore preteſo haueſſe di ſeminare in queſta ben coltiuata vigna del Celeſte Agricoltore, ſapendoſi, che bene ſpeſſo, *venit inimicus homo, & ſuperſeminat zizania*. Non baſta à ſopraſtanti delle graſſe Campagne il conſegnar alla Terra l'ottimo frumento, e porre le ſperanze negl'Autunni, e fecondità delle glebe, mà biſogna di più adoprare le pupille di Argo per difenderlo dalle rapine degl'vcellacci affamati. Non è ſi bello il volto della ſua gregge, che

quente non biſogni delle lauande del Giordano,per riſtorarlo, e ridurlo al priſtino candore; le polueri d'Adamo s'attaccano facilmente alle lane, onde biſogna ſcoterle, & allegerirle di volta in volta.

E queſto è ſtato ſempre il fine Santiſſimo de i bacoli riueriti de Prelati, nell' introdurre nella Chieſa le radunanze de Sinodi, cioè l'accreſcimento della diuina Gloria, l'augumento de Popoli, il riparar per tempo à qualſiſia incontro di Satana, & à porre con la ſantità de i Canoni il freno alla prauità, e malitia di quei voleri, che à briglia ſciolta conduceuano i redenti dall'Agnello à i precipitij dell' Abiſſo infernale; Affinche così fortificate l'anime infiacchite nel ſeruitio diuino,animata la puſillanimità de deboli,riformati gl' andamenti del vecchio Adamo, ſcouerta l'aſtutia del comun tentatore, e ſtabilito l'edificio delle virtù chriſtiane con la ſodezza de Canoni da promulgarſi, poſſiam pigliar nuoua lena,e vigore, per finire l'incominciato viaggio verſo l'eterna Patria.

Feliciſſima dunque ò Città di S. Agata, fortunatiſſimi Popoli Dioceſani, mentre haueſte in ſorte dal Cielo vn Prelato sì dotto,sì degno,e sì zelante; Vn Paſtore sì accorto, sì vigilante, e sì oculato; vn Padre sì amoroſo, sì ſollecito, e sì caritatiuo, che procura à ſuoi ſudditi, alle ſue pecorelle, e à ſuoi figli,tranquillità,quiete,commodi,e ſopra tutto i paſcoli delle virtù chriſtiane, tanto neceſſarie per la ſalute eterna dell'Anima.

Rendetene dunque le douute gratie alla diuina pietà, che ve lo diede, e ſupplicatela degnarſi di conſeruarlo per lungo tempo. E mentre ne i ſequenti giorni ſentirete publicarſi il terzo Sinodo, ne goda ogn'vn col più intimo del cuore, ſi diſponga ad abbracciarlo volentieri, e porre in eſecutione i ſanti decreti, che in quello ſi contengono, potendo dà tal douuta oſſeruanza aſſicurarſi ogn'vno de giouamenti temporali, & eterni. Hò detto.

IN-

INDEX TITVLORVM

Initium Synodi.

DE Fide,& eiuſdem profeſſione. Titulus primus.pag. 7.
De Parochis, officio, & iuribus Parochialibus. Titulus ſecundus. pag. 9.
De Eccleſijs, & religioſo in eis cultu. Titulus tertius. 17.
De Altaribus. Titulus quartus. 24.
De Fonte Baptiſmali, & Aqua benedicta. Titulus quintus. 29.
De Confeſſionalibus. Titulus ſextus. 32.
De Sepulturis. Titulus ſeptimus. 34.
De Sacriſtia, & Sacriſta. Titulus octauus. 35.
De Sacris Imaginibus. Titulus nonus. 39.
De Sacrarum Reliquiarum cultu. Titulus decimus. 42.
De Exequijs, Funeribus, & Iuribus Funeralibus. Titulus vndecimus. 45.
De Sacrificio Miſſæ, Ritu, ac Ceremonijs in ea ſeruandis. Titulus duodecimus. 54.
De Prædicatione, & Concionatoribus. Titulus decimus tertius. 63.
De Diuinis officijs, & modo recitandi. Titulus decimus quartus. 69.
De Immunitate Eccleſiaſtica. Titulus decimus quintus. 72.
De Bonis Eccleſiæ non alienandis, nec vſurpandis. Titulus decimus quintus. 80.
De Confraternitatibus, Hoſpitalibus, Montibus Pietatis,

&

& Piorum locorum Adminiſtratoribus. Titulus decimus ſeptimus. 84.
De Teſtamentis, & pijs legatis exequendis. Titulus decimus octauus. 93.
De Proceſſionibus. Titulus decimus nonus. 97.
De Repræſentationibus. Titulus vigeſimus. 104.
De Cataſto, & Archiuio bonorum Eccleſiaſticorum. Titulus vigeſimus primus. 106.
De Sacramentis in genere. Titulus vigeſimus ſecundus. 111.
De Baptiſmo. Titulus vigeſimus tertius. 115.
De Confirmatione. Titulus vigeſimus quartus. 125.
De Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. Titulus vigeſimus quintus. 129.
De Sacramento Pœnitentiæ. Titulus vigeſimus ſextus. 142.
De Extrema vnctione. Titulus vigeſimus ſeptimus. 162.
De Sacramento Ordinis. Titulus vigeſimus octauus. 172.
De Matrimonio. Titulus vigeſimus nonus. 183.
De Seminario. Titulus trigeſimus. 201.
De Monialibus. Titulus trigeſimus primus. 207.
De Regularibus, & in quibus Epiſcopo ſubijciuntur. Titulus trigeſimus ſecundus. 227.
De Eccleſiaſticis perſonis, vita, & honeſtate. Titulus trigeſimus tertius. 239.
De Priuilegio Canonis ijſdem competente. Titulus trigeſimus quartus. 248.
De Priuilegio Fori. Titulus trigeſimus quintus. 252.
De Beneficijs Eccleſiaſticis. Titulus trigeſimus ſextus. 259.
De Iurepatronatus. Titulus trigeſimus ſeptimus. 272.
De

De Penſionibus. Titulus trigeſimus octauus. 279.
De Decimis, primitijs, & oblationibus. Titulus trigeſimus nonus. 286.
De Diſtributionibus quotidianis, & Punctatoribus. Titulus quadrageſimus. 292.
De Simonia, & confidentia. Titulus quadrageſimus primus. 297.
De Blaſphemijs. Titulus quadrageſimus ſecundus. 302.
De Maleficijs, & ſuperſtitionibus. Titulus quadrageſimus tertius. 305.
De Vſuris, & falſis Teſtibus. Titulus quadrageſimus quartus. 313.
De Concubinarijs, & Vindemiatoribus. Titulus quadrageſimus quintus. 321.
De Feſtorum dierum obſeruatione. Titulus quadrageſimus ſextus. 324.
De Ieiunio. Titulus quadrageſimus ſeptimus. 330.
De Epiſcopo, eius officio, & poteſtate. Titulus quadrageſimus octauus. 333.
De Viſitatione. Titulus quadrageſimus nonus. 343.
De Synodo Diœceſana. Titulus quinquageſimus. 353.
De Menſa Epiſcopali, & effectibus reddititijs. Titulus quinquageſimus primus. 357.
De Vicario Generali. Titulus quinquageſimus ſecundus. 359.
De Vicario Capitulari. Tit. quinquageſimus tertius. 363.
De Vicarijs Foraneis. Titulus quinquageſimus quartus. 366.
De Examinatoribus Synodalibus. Titulus quinquageſimus quintus. 370.
De

De Iudicialibus Synodalibus. Titulus quinquageſimus ſextus. 376.
De Teſtibus Synodalibus. Titulus quinquageſimus ſeptimus. 377.
De Cenſuris in genere. Titulus quinquageſimus octauus. 380.
De Excommunicatione. Tit. quinquageſimus nonus. 380.
De Suſpenſione. Titulus ſexageſimus. 387.
De Interdicto. Titulus ſexageſimus primus. 389.
De Degradatione, & Ceſſatione à Diuinis. Titulus ſexageſimus ſecundus. 393.
De Irregularitate. Titulus ſexageſimus tertius. 395.
De Reſidentia. Titulus ſexageſimus quartus. 401.
De Indulgentijs, & Diſpenſationibus. Titulus ſexageſimus quintus. 405.
De Virtutibus Theologalibus, & Purgatorio. Titulus ſexageſimus ſextus. 412.
Titulus vltimus Miſcellaneus. 417.

In

In Nomine Sanctiſſimæ Trinitatis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.

ILLVST.MVS ET REV.MVS DOMINVS

IACOBVS CIRCIVS

Dei & Apoſtolicæ Sedis Gratia

EPISCOPVS S. AGATHÆ GOTHORVM.

SANCTÆ Synodus Tridentinæ inhærendo veſtigijs, mandat, omnibus, & ſingulis dignitatibus, Canonicis, Sacerdotibus, & quibuſcumque alijs Chriſtifidelibus hìc ad Synodum diœceſanam celebrandam congregatis, vt ſe à peccatis commiſſis emendare procurent, in timore Domini ambulent, carnis deſideria non perficiant, orationibus inſtent, diuina præcepta impleant, vitia fugiant, virtutes amplectantur, in veſtitu, cultu, & omnibus actionibus honeſtatem præſeferant, & à colloquutionibus, & confabulationibus ab- *Seſſ. 2.*

ſtineant, itaùt ore, & animo aſſiſtatur.

Item, vt in rebus proponendis in Synodo, nullus debeat, aut immodeſtis vocibus ſtrepere, aut tumultibus perturbare, aut obſtinatis diſceptationibus contendere; ſed quidquid dicetur, sìc mitiſſima verborum prolatione quis temperare ſtudeat, vt ne audientes offendantur, nec recti iudicij acies perturbato animo inflectatur.

Poſtmodum iuſſit publicari per Secretarium miniſtros Synodi. Poſtea proponi Examinatores Synodales. Deindè Iudices Synodales. Vlterius Synodales Teſtes.

His peractis, legi præcepit decretum Tridentini de reſidentia. Item aliud de fidei profeſſione emittenda, quo lecto, pro obſeruatione, mandauit, omnes, & ſingulos, Dignitates, Canonicatus, & Parochiales Eccleſias habentes, (qui aliàs fidei profeſſionem non emiſerunt) prout etiam Examinatores Synodales, Iudices, & Synodales teſtes, profeſſionem fidei emittere iuxtà formam à Pio IV. traditam, & emiſerunt, ac in manibus Illuſtriſſimi Domini ad Sancta Dei Euangelia iurauerunt.

Seſſ. 6. de reform. cap. 1. ſeſſ. 23. de reform. cap. 1. ſeſſ. 25. de reform. c. 2.

Quibus terminatis, idem Illuſtriſſimus ob horæ tarditatem, ſolemni benedictione

prius

prius data, reuerſus eſt ad Epiſcopale Palatium, illum aſſociantibus Reuerendis Dominis Dignitatibus, Canonicis, & vniuerſo Clero, & indixit futuram ſeſſionem hora vigeſima poſt prandium.

Eadem die, hora vigeſima, idem Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Epiſcopus, cappa indutus, vt moris eſt, proceſſionaliter ad Eccleſiam prædictam acceſſit, & fuſis ad Deum precibus, alijſque ſolemnijs adimpletis, mandauit Secretario, vt Conſtitutiones Synodales perlegeret, quas tunc, & duabus diebus ſequentibus perlegit, & publicauit.

SYNODI OFFICIALES.

Promotor Iacobus Antonius Antonellus Cathedralis Eccleſiæ Canonicus.

Secretarius Franciſcus Criſciottus Cathedralis Eccleſiæ Canonicus.

Theologus Io: Baptiſta Rainonus Canonicus.

Magiſtri Cæremoniarum, Melchior Coſcia Theſaurarius Cathedralis Eccleſiæ Canonicus, & Canonicus Franciſcus Mazzonus.

Canonicus Thomas Palmerius Actorum Magiſter.

EXAMINATORES SYNODALES.

Simon Perna Archidiaconus I.C.D.
Berardinus Giraldus Decanus.
Dominicus de Donato Primicerius V.I.D. & Vicarius Generalis.
Claudius Tideus Primicerius.
Melchior Coſcia Theſaurarius.
Io: Baptiſta Rainonus Canonicus Theologus.
Federicus Perna Canonicus.
Nicolaus de Storto Canonicus.
Ignatius Sgombrinus Archypresbiter Terræ Arpadij V.I.D.
Franciſcus de Berna Archypresbiter Terræ Ayrolæ.
Io: Celius Canellus Archypresbiter Terræ Fraxij.
Nicodemus Canellus Archypresbiter Terræ Dugentæ.
Antonius Florillus Archypresbiter Terræ Vallis.
Dominicus Suppa Archypresbiter Terræ Durazzani.

Io:

Io: Dominicus de Lillo Archypresbiter Caſtri Balneoli.

Fabius de Nuptijs de Argentio Parochus Sanctæ Agnetis S. T. P.

Lucas Cerrito Seminarij Magiſter.

P. Magiſter Ioſeph de Donato à S. Agatha S.T.D. Ordinis Conuentualium.

P. Bacc. Antonius Niger à S. Agatha Ordinis Conuentualium.

IVDICES SYNODALES.

D. Gaſpar Mezzomonaco Abbas Sancti Gabrielis Terræ Ayrolæ Oliuetanus.

D. Bartholomeus Giannattaſius Abbas S. Io: Terræ Argentij Cong. Montis Virginis.

Reu. Pater Albertus de Aloys Prior S. Mariæ de Monte Carmelo Terræ Argentij.

R. P. Iacobus Franciſcus Beruttus Ord. Præd. Vicarius Conuentus Sanctiſſimæ Annuntiatæ Terræ Durazzani.

TESTES SYNODALES.

Hieronymus Lommardozza Canonicus Cathedralis Eccleſiæ.

Pomponius Paoluccius Canonicus.

Omnes Vicarij Foranei.

Parochi Terrarum Diæceſis.

Placet ne vobis ad laudem, & Gloriam Sanctæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ad bonorum morum incrementum, vitiorum extirpationem, Cleri, Populique reformationem, Diœceſanam Synodum Agathenſem celebrare? Reſponderunt, Placet.

NOS IACOBVS CIRCIVS
Dei & Apoſtolicæ Sedis gratia
EPISCOPVS AGATHENSIS.

AD Omnipotentis Dei, Beatæque ſemper Virginis Mariæ, nec non Sancti Prothomartyris Stephani, & Sanctæ Agathæ Virginis, & Martyris, eiuſdem Ciuitatis Patronorum, laudem, has Conſtitutiones & decreta, pro Cleri & Populi, quos ex corde diligimus, vtilitate, in hac noſtra Diœceſana Synodo decernere, & ſancire determinauimus.

Primo ſtatuimus, & declaramus, quod ſi cui in hac Synodo contigerit ſuo loco non incedere, vel ſedere, vel alium quemuis actum in ea gerere, non ideò alicui ius acquiri,

quiri, aut acquiſitum eſſe, nihilque de ſuo iure, vel poſſeſſione detrahi, vel præiudicium inferri, ſed omnia in eo ſtatu permanere, prout ante huius Synodi celebrationem reperiebantur. Volumus autem, nemini diſcedere licitum eſſe, vel licere, niſi abſoluta, & completa Synodo.

DE FIDE, ET EIVSDEM PROFESSIONE.

Titulus Primus.

CAPVT I.

A Fide pendet Chriſtiana Religio, impoſſibile namque eſt ſine fide Deo placere poſſe; Cum igitur ſit ipſa ſalutis fundamentum, in eo labor, ſtudiumque impendendum, vt omni qua decet integritate, & puritate ſeruetur; Quapropter ſciant omnes curam animarum habentes, & Beneficijs prouiſi, iuxta Pij IV. Conſtitutionem, & Conc. Trid. Decretum, in manibus noſtris, ſeù noſtri Vicarij Generalis, ſaltèm intra duos menſes à die poſſeſſionis adeptę, teneri, & obligatos eſſe ad Fidei profeſſionem emittendam.

Hebr. 11. infra in Tit. de Virt. Theolog.

Seſſ. 24. c. 12. de refor. verſ. prouiſi etiam, & Pij IV. Conſtit. incipit iniunctum nobis edita idibus Nouembris 1564.

CA-

CAPVT II.

Dicto cap. 12. verſ. prouiſ autem.

Dignitates autem, & Canonicatus obtinentes, nedum coram Nobis, vel Vicario noſtro Generali, ſed etiam in Capitulo, eamdem fidei profeſſionem profiteri adſtrictos eſſe ſciant; Si qui erunt, qui neglexerint, in hac Synodo Diœceſana adimpleant; qui obtinebunt in poſterum, implere non negligant; exequi non curantes, beneficij fructus non facere ſuos, & reſtitutioni eſſe obnoxios.

CAPVT III.

Seſſ. 25. cap. 2. verſ. adq; hæc omnes, & de iuramenti formula in dicta Bulla Pij IV. & extr. de Sum. Trinit. & Fid. Cath. per totum.

Ad eandem fidei profeſſionem tenentur Magiſtri Grammatices, Medici, Prædicationis munus obeuntes, & Confeſſarij; Et aduertant Parochi, ſi in ſuis Parochijs vllus ſit circa fidem prauis opinionibus imbutus, vel ſuſpectus, repertumque, ad Nos ſtatim deferre non omittant.

DE PAROCHIS, EORVM OFFICIO, RESIDENTIA, AC IVRIBVS PAROCHIALIBVS.

Titulus Secundus.

CAPVT I.

PArochi ſingulis diebus Dominicis, & alijs, in quibus ex obligatione tenētur, Miſſam celebrent, & oues ſibi commiſſas diuino pabulo paſcant, ac reficiant, ne dicere poſſint, panem quæſiuimus, nec erat qui frangeret nobis; certè quidèm non minus cibo corpora, quàm Animæ Verbo Dei enutriuntur; Qui autem non tanta doctrina pollent, vt continuò prædicationis munus obire valeant, Euangelium explanent, probatorum Doctorum, piorumque librorum ſententias recenſeant, & ſaltèm virorum Sanctorum vitam, pietatem, & exempla aperiant.

CAPVT II.

Caueant Parochi, ne quis eorum incuria, ac negligentia Sacramentis non munitus decedat; cautiùs itaque agent, infirmi

notitia habita, paterno ſtatìm amore illum inuiſere, monita ſalutis præbendo, ad recipienda hilari animo ſalubria Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramenta diſponere; Sin autem ad mortem illum declinare agnouerit, ſenſibus tàmen non derelictum, ſacro Infirmorum Oleo inungat, Medicorum Conſilio non prætermiſſo; Si autem neceſſitas vrgeat, & Medici opportunitas defecerit, incuntànter præbeat; maximè ſi infirmus petierit, vel alio modo ſuam voluntatem expreſſerit; Si autem improuiſo caſu correptus, ſenſibus ſit derelictus, Extremæ Vnctionis Sacramento muniri poterit, ſi tamen prius Chriſtianæ religionis ſignum dederit, & vſus rationis permittat; Amentes autem tempore, quo lucida habent interualla, ab hoc Sacramento non excluduntur, ſi recipiendi ſigno aliquo animum ſuum patefecerint.

Infra in tit. de Extrema Vnctione.

CAPVT III.

Vſu rationis carentibus, impænitentibus, à fidelium communione ſeiunctis, & notorijs peccatoribus, dare abſtineant, ſi nullum dederint pœnitentiæ ſignum; Poſt quàm autem Parochus infirmorum Sacro

perun-

perunxerit Oleo, caueat, ne Infirmum deſerat, ſed tamdiù precibus, & orationibus adiuuet, donec anima ad Cælum euolauerit.

CAPVT IV.

Et quia humani generis hoſtis tunc temporis maximè calcaneo moliri non deſinit, duo præcipuè ad mentem reducendo, vel ſalutis deſperationem, vel ex proprijs meritis gloriam; Ideò ſedulò incumbat Parochus, vt prolabenti ad deſperationem, inexhauſtam Dei miſericordiam ad mentem reducat, Chriſti paſſionem, & ſanguinem pro nobis effuſum inculcet; Nimiùm autem de ſuis operibus præſumenti, adducat illud Iſaiæ, Vniuerſas iuſtitias noſtras eſſe quaſi pannum menſtruatæ, nec per propria opera, licèt non exigui meriti, poſſe Cæleſtem Gloriam adipiſci, ſed in Dei Miſericordia Gloriæ fiduciam, ac ſpem reponendam.

S. Vincentius Ferrerius ſerm. de Aſſumpt. B. Virg. ibi ſi nos tam nobiles creaturas pro vno ſolo peccato damnauit æternaliter Deus, quid faciet tibi pro multis.

CAPVT V.

Adſtantium colloquia inania, coniunctorum lachrimas, ac quærulas voces non patiantur, illos hortando, vt neglecta cor-

poris cura, infirmo precibus, & orationibus adiumento eſſe velint; Propterea omnibus, & ſingulis Parochis noſtræ Ciuitatis, & Diœceſis præcipimus, vt diù, noctùque in ſua quiſque Parochia habitet, ne longinqua habitatio Animarum curæ detrimento ſit; Experientia namque multotiès comprobatum eſt, Parochi diſtantiam, in caſibus præſertim ex improuiſo occurrentibus, Animabus obfuiſſe.

CAPVT VI.

Seſſ. 6 de reform. cap 1 & 2. & ſeſſ. 23 de reſir cap. 1. in iii de reſidentia.

Sacrum Concilium Tridentinum, ſacrique Canones, quàm ſtrictè Parochis reſidentiam præſcribant, nemo ignorat; Ideò illis inhærendo, præcipimus, ne vllo modo ſuas oues deſerere, & à Parochiæ finibus, etiam ad breue tempus, diſcedere, vlli Parocho liceat; Si autem aliqua neceſſitate vrgente diſcedere coactus ſit, tunc non niſi perſonæ à nobis approbatæ demandata cura, quæ animarum neceſſitati proſpiciat, eiuſque vices ſuppleat, abire valeat, obtenta priùs licentia in ſcriptis à Nobis, vel noſtro Vicario Generali.

CAPVT VII.

Diebus Dominicis inter Miſſarum Solemnia feſtiuos dies, vigilias, & quatuor tempora Populo enuncient, ipſumque pariter inſtruant de Sanctorum interceſſione, inuocatione, reliquiarum honore, & legitimo Imaginum vſu ad Conc. Trid. præſcriptum; Pueroſque, ac rudes rudimenta fidei doceant, explicent, & præcisè adimpleant; aliàs vltrà pœnas in noſtris Viſitationibus contentas, arbitratu noſtro punientur; nec enim ſine magna animi noſtri perturbatione in Viſitationibus quandoque proſpeximus, etiam adultos, ne dum Sacramentorum vim, ac efficaciam, ſed primam quoque fidei initia ignoraſſe.

Seſſ. 25. de reſor. tit. de inuoc. vener. & reliq. Sanct. & Sac. imag. in princip.

CAPVT VIII.

Parochos, nulla excuſatione admiſſa, adſtringimus ad enunciandum Nobis nomina eorum, qui expleto Paſchatis Reſurrectionis die, Confeſſionis, & Communionis præcepto non paruerint; prout & publicorum blaſphemorum, concubinariorum, vſurariorum, & deprauatorum, ſiuè in-

incorrigibilium, vt in illos iuxtà Sacros Canones inuehi valeamus.

CAPVT IX.

Miſſas ſtatutis diebus, & competenti hora celebrare curent, Populumque admoneant ſibi proficere ad Eccleſiam Parochialem, feſtiuis præſertim diebus, conuenire, vt de omnibus inſtrui queant; & vltra initia fidei tradenda, pueros ad obedientiam primùm Deo, deindè parentibus præſtandam erudiant, propterea poſt prandium ſtatuta hora dato campanæ ſigno ad Eccleſias conuocandos curent.

CAPVT X.

Quoniam Miſſę Sacrificio Angeli adeſſe contremiſcunt, ideò moneant, vt omni qua decet deuotione, & reuerentia, ſola in Deum erecta mente, interſint, garrulos dignis afficiant obiurgationibus, quieti gregis ſibi commiſſi inuigilent, controuerſias, lites, & diſcordias componere, & ſedare ſatagant, vbi enìm non eſt pax, non eſt Deus, & inter diſcordias Diabolus prædari ſolet.

CAPVT XI.

Singulis diebus quindecim vas aquæ benedictæ expurgent, & noua aqua benedicta impleant, quæ non ſolum in Eccleſia, ſed in domibus quòque adhibeatur, nam illius aſperſione venialia crimina delentur, Dœmones fugantur, & corda hominum ad deuotionem inflammantur.

CAPVT XII.

Animarum curam habentes meminerint, ad conficiendum ſtatum animarum adſtrictos eſſe, adhoc, vt quæ ætas Sacramenti pœnitentiæ, ac Euchariſtiæ capax ſit, noſcant; propterea ſtatus confectionem non prætermitti, & triennio ſaltèm quolibet renouari præcipimus, ſub pœna ducatorum ſex locis pijs &c.

CAPVT XIII.

Matrimonio coniunctorum, defunctorum, baptizatorum, & confirmatorum libros penès ſe habeant, in quibus nomina, & cognomina ſeparatìm iuxtà Ritualis Romani formulam, deſcribant ſub pœna de qua ſupra; Mandantes, vt in Parochi morte,

Infra de baptiſ confir. & Matrim.

te,

te, hæredes, & ſucceſſores libros nouis Parochis conſignent ſub pœna excommunicationis.

CAPVT XIV.

Marium, & fæminarum duodecimum annum excedentium, parentes moneant, ne illorum permittant concubitum, quouis conſanguinitatis, vel affinitatis gradu ſint coniuncti; Inſuper lactentes in cubilibus ſecum pernoctare non ſinant, vt ſuffocationis periculum euitetur.

CAPVT XV.

Parochus quacumque diei, vel noctis hora vocatus, ſine vlla mora accurrat, ſuumque præſtet officium; in Sacramentis adminiſtrandis, Ritus, & Cæremonias miſſalis, ac Romani noui Ritualis ſeruet; in mortali peccato exiſtens Sacramenta adminiſtrare abſtineat, non quod efficaciam imminuat, ſed ad ſacrilegium euadendum; in eorum adminiſtratione quidquam prorsùs exigat, aut petat, verbis, aut ſignis, directè, vel indirectè; & formas, materias, & cætera Sacramentorum in promptu memoriæ habeat; & tandèm tali doctrina, vita, & mori-

moribus polleat, vt ſibi, ac omnibus proſit, & Populus, ſua vtendo opera, ac exemplo, ad cæleſtia dirigatur.

CAPVT XVI.

Parochi illitterati, vel turpitèr, ac ſcandaloſè viuentes, meminerint, ſe ſubiacere pœnis ſtatutis à Sac. Conc. Tridentino, quas executioni omnino demandabimus.

Seſſ. 21. cap. 6. de reformat. Conc. Tolet. 8. cap. 8.

DE ECCLESIIS, ET RELIGIOSO IN EIS CVLTV.

Titulus Tertius.

CAPVT I.

SI Sancta eſt Dei Eccleſia, ſanctè in ea verſandum, idcircò omnibus ad Eccleſias ingreſſuris, mandamus, vt cunctis abiectis curis, humilìter, & deuotè ſe gerant, primùm aqua benedicta ſe abſtergant, poſtmodum omni reuerentia ad Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum adorandum accedant, Deo de perceptis beneficijs gratias agant, peccatorum veniam petant, ſupplicitèr poſtulantes, vt in

poſterum, tamquàm à facie colubri ea ſibi effugere concedat; nullus ſtans, aut ſedens terga illi vertat, & ſi ante illud præterire contigerit, genufle&#x1F;ctat, caput inclinet, & Sanctiſſimum adoret.

CAPVT II.

Dum in Eccleſijs ſacra peraguntur, diuina recitantur officia, vel prædicationis munus exercetur, interdicimus controuerſias, lites, rixas, incompoſitos geſtus, riſus immoderatos, deambulationes, clamores, & quoſcumque inanes Sermones, & qui in aliquo ex prænarratis deliquerit, pæna carolenorum decem nouerit ſe eſſe mulctandum.

CAPVT III.

Ludos cuiuſcumque generis ſub eadem pœna omnibus prohibemus (licet diuina non peragantur) in Eccleſijs, Cæmeterijs, atrijs, Sacriſtijs, turribus ſacris, excommunicationis latæ ſententiæ pænam addentes contra taxillis, vel aleis in ſupradictis locis ludentes.

CA-

CAPVT IV.

In Eccleſijs choreæ non habeantur, & commeſſationes; frumentum, vinum, aliudque prophanum non ſeruetur; nil venale, etiam commeſtibile in atrijs ſub pæna amiſſionis rerum habeatur; mendici eleæmoſinæ cauſa non vagentur, ſed extrà ianuam conſiſtant; nulluſque in Eccleſijs locum proprium prætendere præſumat.

CAPVT V.

Feneſtras quaſcumque, ex quibus proſpectus patent ad Eccleſias, occludi; arbores omnes illis inhærentes, ſiuè frugiferas, ſiuè non, infrà menſem incidi ſub pæna arbitraria iubemus; Quod autem diximus de feneſtris, intelligimus etiam de ianuis, ſeù portis exiſtentibus in domibus priuatis habentibus ad Eccleſias aditum, vt recludi debeant infrà tempus, & ſub pæna de qua ſuprà; Prohibemus etiam auium nidos, ac volatus fræquentes, qui ſine magna moleſtia tolerari non poſſunt.

CAPVT VI

Indecens, ac indecorum ſæculares perſonas intra Eccleſias pernoctare, & deteſtabiliùs cum mulieribus, ex quo tumultus, & prophanationes oriri ſolent; propterea ſub pæna excommunicationis interdicimus, ne vllus cuiuſcumque gradus, vel conditionis audeat ſine noſtra in ſcriptis licentia, tàm in Eccleſijs, quàm in cubiculis adiacentibus diù, noctuque inhabitare; confugientes autem ad eas pro Eccleſiaſtica immunitate perfruenda, non omittat rector, vel Sacriſta, nomina, & cognomina confugientium ad Nos deferre, vt remedio opportuno vti valeamus.

CAPVT VII.

Eccleſiarum curam habentes, animalia quæcumque bruta, nec non excommunicatos, vel interdictos, dum ſacra maximè peraguntur, implorato quatènus opus ſit ſæculari brachio, expellant, & eijciant.

CAPVT VIII.

Hac noſtra Synodali conſtitutione ſub pæna excommunicationis ſancimus, ne quis

quis audeat propè Eccleſias, vel Monaſteria Monialium per triginta paſſus canere cantilenas, vel quæcumque inſtrumenta pulſare.

CAPVT IX.

Nulli liceat ſub interdicti pæna nouas Eccleſias, Cappellas, Monaſteria, ac Oratoria conſtruere, vel in conſtructis noua erigere altaria, ſiue erecta deſtruere, ſine ſpeciali noſtra in ſcriptis licentia.

CAPVT X.

Si Eccleſia, vel pius locus collabatur, ità vt reſtaurari nequeat, & aliò veniat traſferendus, quidquid lignorum, lapidum, & cæmentorum reperitur, in vſus prophanos non conuertatur, ſed decentèr ſeruetur, vt in alium pium vſum arbitratu noſtro applicari poſſit; ſi ſecùs factum fuerit, contraueniens interdicto ſubiaceat; quod enim ſemèl Deo conſecratum eſt, ad priuatos hominum vſus traſferri non debet; Si verò Eccleſia, vel locus pius ruinam minantur, ſi ſunt Parochiales, Parochianorum ſumptibus reficiantur; ſi patronatæ, patronorum expenſis; his deficientibus, ſumptibus

bus Cappellanorum; ſi dotem non habeant, vel adeò tenuem, vt non ſufficiat, ſeruetur Conc. Trid. Decretum; In Eccleſia autem diruta Crucis inſigne figatur, quod facilè amoueri non queat.

Seſſ. 21. de reform. cap. 7.

CAPVT XI.

Ciuilia, & criminalia Iudicia in Eccleſijs à perſonis laicis habita, & cadauerum inſpectiones, ſiuè in Eccleſijs, ſiuè in tumulis exiſtentium, nullius ſint roboris; & vlteriùs contrauenientes in latæ ſententiæ excommunicationem incurrant.

CAPVT XII.

In qualibet Eccleſia incipiente die, iterùm circa medium diem, iterùmque Sole occidente, pulſetur campana maior triplici ſonitu ad Salutationem Angelicam, iterùm circa primam noctis horam detur idem ſignum pro Animabus defunctorum.

CAPVT XIII.

Eccleſiæ, non niſi albente cælo aperiantur, horis Canonicis, & Miſſarum celebratione completis, claudantur, ſi autem aliquo caſu apertas ſtare contigerit, cuſtodia

non

non vacent, ne quod furto ſubtrahitur, reſtitutioni adſtrictus ſit oedituus; organum nullus aſcendat præter cantores, & qui organum pulſat, præſertim cum diuina celebrantur.

CAPVT XIV.

Eccleſiæ qualibet hebdomada mundentur, pauimenta effoſa reficiantur, pro mortuis ſepeliendis non deformentur, ſi parietes dealbatione indigeant dealbentur, ſi tectum aquam diffundat inſtauretur, ſi feneſtræ tela cerata vel vitro careant prouideantur, deuotionem ac pulchritudinem talem præſeferant, vt nihil ſit quod Dei domum dedeceat.

CAPVT XV.

Claues Eccleſiæ per maiorem Sacriſtam aſſeruentur, nec ſine Theſaurarij expreſſa licentia alicui tradat, maximè noctis tempore ſub pæna arbitraria,

DE ALTARIBVS.

Titulus Quartus.

CAPVT I.

SI mortales mundam quærunt Menſam, quantò mundiora debent eſſe Altaria? quæ menſa ſunt, vbi ſacrum paratur conuiuium, & incruentum Chriſti corporis, & ſanguinis ſacrificium offertur, & Sacerdos paſcitur, & potatur; propterea mandamus, vt ab omnibus obſeruentur, quæ inferiùs deſcribenda cenſuimus.

CAPVT II.

In Altaribus maioribus, quæ ſeptem palmis non ſint breuiora, tribuſque anguſtiora, ſex ſint Candelabra aurata, vel inargentata, vel ſaltèm aliquo colore depicta, cum totidem floribus, & Cruce, & Crucifixo inhærente, cum præcum, & Euangelij tabellis; in alijs Altaribus minoribus, flores, & candelabra non ſint quatuor pauciora, impenſis Confraternitatuum, ſi erecta ibi reperiantur, aliàs de duobus candelabris, toti-

totidem floribus, carta præcum; & Crucifixo modo quo ſupra prouideantur.

CAPVT III.

Altaria omnia tribus ſint prouiſa tobaleis, ſuperior omnino ſpecioſa, quæ ſuppedaneum attingat ſcabellum, inferior, ſeù tertia totum Altare cooperiat, quolibet ſaltem menſe immutentur, vt faciliùs, ac commodiùs fiat non deſint aliæ tres tobaleę eiuſdem qualitatis, quæ in immundarum locum poſſint ſubſtitui.

CAPVT IV.

In vnoquoque Altari ſint puluinaria duo, aut vnum ſaltèm, ſerica, aut altera decenti materia confectum, quæ Miſſæ tantùm Sacrificio, aut Eccleſiaſtico vſui inſeruiant, ſub interdicti pæna ipſo facto incurrenda ab ijs, qui ijſdem vltrà præfatum vſum abutuntur.

CAPVT V.

Non ex ligno, ſed ex lapide, vel lateritio ſaltèm conſtructa ſint, nullum exſtet foramen, illo excepto, in quo Reliquiæ reconduntur.

CAPVT VI.

Sacratus lapis, in quo Calix reponitur, tantæ ſit longitudinis, & latitudinis, vt non ſolum Calicem, & Hoſtiam, ſed etiam conſecrandas pro Communione particulas continere valeat; In Altari emineat, vt nedum viſui, ſed tactui quoque Sacerdotis expoſitus ſit; Illos autèm ità paruos, vt Calicem, & patenam vix capiant, vel ſigillum ruptum habent, vt Reliquiæ abierint, abolemus, nec ſuper illis celebrari poſſit ſub pæna ſuſpenſionis à Diuinis.

CAPVT VII.

Antealtare ornatum ſit qualitate, & colore; ſi Eccleſiæ vires ſuppetant pro pluribus antealtaribus, non deficiant, vt iuxtà Eccleſiæ ritum, & ſolemnitates mutari queant.

CAPVT VIII.

Baldachinum, ſiuè vmbella, ſiuè tegmen, ex tela confectum, vel ligneum decentèr depictum, ſingula habeant Altaria, ne quid ſuper ijs decidere poſſit; ijs exceptis, quæ fornicatum habent opus; Vrceoli nun-

nunquam ſint ſine vaſculo ſtamneo, ſiuè cretaceo albo, ne mappas inficiant.

CAPVT IX.

Sanctorum Imagines ſolùm ſint in Iconibus, ſiuè parietibus depictæ, veteres deleantur, ſi Icones picturis indigeant renouentur, ſi vetuſtate ſint corroſæ itàut nouæ requirantur, fiat infra ſex menſes prouiſio.

CAPVT X.

In Altaribus maioribus in parte ſuperiori menſæ adſint tres gradus, ſeù gradini, vbi candelabra floreſque collocentur, in minoribus verò ſaltèm vnus.

CAPVT XI.

Scabellum ſuppedaneum non deficiat, In maioribus tribus, aut ſaltèm duobus ad minùs conſtans gradibus, & ſit tantæ longitudinis, vt Altari correſpondeat, & latitudinis, vt in eo commodè genuflecti poſſit.

CAPVT XII.

Vnumquodque Altare ſuum à cornu epiſtolæ, & in pariete appenſum habeat tintinnabulum, niſi è Sacriſtia deferatur;

 ad

ad maiorem deuotionem, & reuerentiam excitandam, in hoſtiæ, & calicis eleuatione pulſetur, & nullus audeat altaribus adhærere, prout nec Fontibus baptiſmi, vel aquę benedictæ.

CAPVT XIII.

Altaria cooperiri, vel ornari pallijs; ac linteaminibus, ſeù tobaleis non benedictis, ſub pænis benè viſis prohibemus; & ſub eadem pæna, ne quis linteamina, ac paramenta benedicta ad priuatos, ſeù prophanos vſus quomodolibet conuertere audeat, vel præſumat.

CAPVT XIV.

Si plures beneficiorum tituli in vno extent Altari, expenſæ pro manutentione fiant ab omnibus beneficiatis pro rata fructuum, niſi ex fundatione, vel legato onus alijs iniunctum ſit.

CAPVT XV.

De cætero non ædificentur Altaria, quæ ab alio Altari non diſtent per palmos ſaltèm decem, ne vnus Sacerdos alium perturbet; & vbi reperiuntur ædificata, vel remoue-

uean-

ueantur (vt pluries in Viſitationibus mandauimus) vel Miſſæ vno eodemque tempore in ijſdem Altaribus non celebrentur ſub pænis arbitrio noſtro reſeruatis.

DE FONTE BAPTISMALI, ET AQVA BENEDICTA.

Titulus Quintus.

CAPVT I.

IN qualibet Parochiali Eccleſia Fons Baptiſmalis ſit marmoreus ad aquam continendam, & ſeruandam, cum ciborio ad pyramidis formam redacto, tecto, ac ſera benè clauſus, cuius clauem Parochus apud ſe ſemper retineat.

CAPVT II.

Fontis ligneum operculum ſit intus ſtamno foderatum, foris verò tela, vel inaurata pelle contectum, ne decidere poſſit quod aquam commaculet.

CA-

CAPVT III.

Baptiſmalis aqua anno quolibet, ſiuè in Sabato Sancto, ſiuè in Vigilia Pentecoſtes renouetur, renouatio iuxtà Miſſalis Romani præſcriptum ſolemnitèr fiat, Sacrorum Chriſmatis, & cathecumenorum Oleorum immixtione adhibita.

CAPVT IV.

Sacra Olea, ſcilicet Infirmorum, Cathecumenorum, & Chryſmatis, quot annis feria quinta in Cæna Domini veteribus combuſtis renouanda, & à noſtræ Cathedralis Eccleſiæ Reuerendo Theſaurario tradenda, in argenteis, vel ſaltèm ſtamneis diſtinctis, & mundis vaſculis ſeruanda eſſe mandamus.

CAPVT V.

A quibuſcumque Parochis cautè cuſtodiantur in loco decenti, tutò, & ſera munito, cuius clauem ijdem apud ipſos continuò retineant, nec alijs tradant ſub pæna ducatorum ſex pijs locis &c.

CAPVT VI.

Singula ſacrorum oleorum vaſcula cum ſuis coopercúlis, & cruce, diſtinctis ſignata ſint notis, ne eorum vſus confundatur, & infirmorum vaſculum ſit ab alijs ſeiunctum.

CAPVT VII.

In baptiſmali fonte, vel propè ipſum, Sancti Ioannis Baptiſtæ Mundi Redemptorem in Iordane baptizantis depicta imago habeatur.

CAPVT VIII.

Labella aquæ benedictæ non lateritia, ſed marmorea ſit, aut lapidea, ponatur in omni Eccleſiæ ingreſſu ad partem dexteram, vas ſit mundum, habeatque mundam, & claram aquam, ſingulis Dominicis renouetur, ſuffultum ſit vas lapidea columnella, vel alia baſe aptè accomodata, & aqua benedicitur in Sacriſtia cum ſtola, & ſuperpelliceo.

DE CONFESSIONALIBVS.

Titulus Sextus.

CAPVT I.

IN ſingulis Eccleſijs Parochialibus vnum ſaltèm ſit Confeſſionale, in alijs autem Eccleſijs tot ſint, quot populi multitudo, confeſſariorum numerus, & loci magnitudo exigit; ſint cum cratibus ligneis hinc indè perforatis, ad eandem formam, prout in noſtra Cathedrali extant.

CAPVT II.

In illis copia Bullæ Cænę Domini, cum caſibus, & cenſuris Nobis reſeruatis præ confeſſariorum oculis habeatur; & ante pænitentium conſpectum Crucifixi Imago depicta, quo faciliùs ad eliciendum actum contritionis excitentur.

CAPVT III.

Confeſſarij confeſſiones audiant ſolùm in ſedibus confeſſionalibus, quæ à parte anteriori ſint totæ apertæ, nec vllo modo occludantur; Non habeant (& quando extarent

rent remoueantur) capſulas,ſeù loculos col-ligendæ eleæmoſinæ cauſa affixos, nec ex-tent in loco proximo, etiamſi eleæmoſinæ in Eccleſiæ vtilitatem, vel aliud pium opus conuerterentur.

CAPVT IV.

Confeſſionalia ſtent in locis patentibus claris, & omnium conſpectu, talitèr quòd pænitens, & Confeſſarius ab omnibus videri poſſint, vt reſcripſit Sac. Congregatio Epiſcoporum Eminentiſſimo Cardinali Caracciolo Archiepiſcopo Neapolitano his verbis. Eſſendoſi inteſo, che molti confeſſionali delle Chieſe di coteſta Città, e Dioceſe, ſono poſti in luoghi così oſcuri è remoti, che ben ſpeſſo poſſono dare occaſione di graui ſcandali, & inconuenienti, mi hanno perciò queſti Eminentiſſimi miei Signori ordinato di ſcriuere à V. Eminenza, che ſi compiaccia di publicar vn editto dà oſſeruarſi ſotto graui pene, che li Confeſſionali nelle Chieſe, tanto Secolari, quanto Regolari ſi tenghino in luogo patente, e chiaro, & in conſpetto d'ogn'vno, à finche il Penitente, & il Confeſſore poſſino eſſere veduti dà tutti, è trà l'vno, e l'altro di loro

vi ſia vna tauala con vna ſola feneſtrella ſerrata con vna piaſtra di ferro forata, e che in altra maniera non ſia lecito di ſentire le confeſſioni, e che quelle delle donne non poſſino eſſer ſentite, ne auanti il naſcere, ne doppo il tramontar del Sole.

DE SEPVLTVRIS.

Titulus Septimus.

CAPVT I.

Sexta Conſtantinopolitana Synodus.

QVæcumque Crucis ſigna, vel Sanctorum Imagines ſuper ſepulturæ operculis interdicimus, ſculptaſque abradi mandamus ſub pæna excommunicationis, ne incedentium conculcatione iniuria afficiantur.

CAPVT II.

Sepulchra defunctorum ab altari diſtent, non minùs cubitis tribus ora ipſorum à ſcabello ſuppedaneo, illorum opercula ſaxea ſint, ſiuè marmorea, rimæ inter ſe ità connexæ, vt nullus prodire poſſit malus odor.

C A-

CAPVT III.

Prophana quædam, aliauè minùs decentia ſuper ſepulchris, noſtrum erit in viſitatione prouidere, vt deleantur; in poſterum inſculpenda, vel inſcribenda, niſi antea Nobis præmonſtrentur, ſub pænis noſtro arbitrio prohibemus.

CAPVT IV.

Si concedatur ſepulturæ locus in Eccleſia, humi tantùm detur, & ſepulto corpore, ſepulchrum quàm citiùs cum reliquo Eccleſię pauimento æquetur.

DE SACRISTIA, ET SACRISTA.

Titulus Octaus.

CAPVT I.

SAcriſtia in omnibus Eccleſijs habeatur, eam ſpecioſam formam retineat, quam Eccleſiæ vires ferant, ſit ianuuis ſeriſque benè munita ad ſeruanda Eccleſiaſtica ſupellectilia, vt celebrantes poſſint ibi ſacris ſe veſtibus induere.

CAPVT II.

Genuflexorio ſit prouiſa, precum tabella, in ea depicta ſit Crucifixi imago, ſeù altera deuota effigies, cum ante, & poſt Miſſę celebrationem Sacerdotes genuflexi preces ibi effundere debeant.

CAPVT III.

Veſtibus non niſi benedictis, & cum coloribus ab Eccleſia prę̨ſcriptis ad ſacra peragenda requiſitis, munita ſit; Si Eccleſiæ redditus adeò fuerint tenues, vt diſtinctorum colorum veſtes non patiantur, mixtus color ab Eccleſiaſtico ritu non alienus tolerari poterit.

CAPVT IV.

Sacra veſtimenta ſi ità conſciſſa ſint, vt potiùs ludibrio, quàm vſui apta appareant, ſub pæna ſuſpenſionis ipſo facto remoueantur, ſi autem reſarciri poterunt, fieri præcipimus.

CAPVT V.

Armariola pro veſtibus recondendis benè obſerata extent, Sacriſtæ inſcijs Rethoribus,

ribus, & ſine Noſtra, vel Vicarij noſtri Generalis ſpeciali licentia paramenta Sacerdotalia alijs non accomodent, & tunc diuino tantùm cultui inſeruire habeant ſub pæna arbitratu noſtro infligenda.

CAPVT VI.

Aptum quoque lauacrum habeat, cum mantili mundo, quibus Sacerdos ſacra facturus, ad abluendas, & tergendas manus vti queat.

CAPVT VII.

Adſit continuò appenſa tabella, in qua quæcumque onera miſſarum, & anniuerſariorum adnotata ſint; & propè Sacriſtiæ ianuam cæteris maiuſculum parieti infixum tintinnabulum habeatur, ad cuius ſignum Chriſtifideles conueniant ad ſacrum audiendum.

CAPVT VIII.

Quæuis perſona, ſiuè Eccleſiaſtica, ſiuè Laica, vllo modo in ipſa ſtrepere, vocem extollere, iurgia, & rixas habere, inania colloquia, deambulare, conuiuari, pernoctare audeat, vel præſumat ſub pæna caro-

leno-

lenorum quinque pro vice qualibet, & in ſubſidium excommunicationis; & Sacriſtæ officium erit, vt è Sacriſtia prædicta omnia arceantur, nec laicos ibidèm verſari patiatur.

CAPVT IX.

Sacrarium habeat decentèr inſtructum, cum cooperculo ligneo benè clauſo, ad pallas, corporalia, & purificatoria abluenda, & malluies ſacro oleo illitas recipiendas.

CAPVT X.

Calicibus aureis, ſiuè argenteis; vel ſaltèm ſtamneis, cum cuppa tamèn intus foriſque deaurata, prouiſa extet; paritèr Sacerdotalibus indumentis, cæteriſque ad Miſſæ ſacrificium congruis, & neceſſarijs paramentis, aptis, mundis, ac pro Miſſarum celebrationibus condecentibus.

CAPVT XI.

Sacriſtæ, ſeu Oeditui partes ſunt, vt aqua benedicta ſingulis renouetur hebdomadis; altaria, præſertim maius, feſtis diebus decentèr ornentur; ordinata de Euchariſtiæ adminiſtratione, & miſſarum celebratione

vt

vt quiſque diligentèr exequatur; Sacerdotem Clericalem tonſuram, vel ſuperioris labij pilos abraſos non habentem celebrare non permittat, nec mendici eleæmoſinæ cauſa hùc, atque illùc per Eccleſiam vagentur.

CAPVT XII.

Item cum habeat ipſe veſtimentorum Eccleſiaſticorum, & ornamentorum altarium curam, omnium munditiæ, & nitori conſulat, vinum, hoſtias, candelas, cereos, cæteraque ad diuina officia præparet; hora congrua ipſe, vel eius vice alius campanæ ſono matutini miſſæ, & aliarum horarum Canonicarum ſignum det, & duobus ad ſummum poteſtatem faciat eodem tempore ſe parandi ad miſſæ celebrationem.

DE SACRIS IMAGINIBVS.

Titulus Nonus.

CAPVT I.

A Sæculis antiquiſſimis in Eccleſia Dei, priuatiſque fidelium domibus, Chriſti, Beatiſſimæ Virginis, & Sanctorum

ctorum fuit Sacrarum Imaginum ſeruatus vſus, & meritò illis reuerentiam, debitumque honorem tribui, Conc. Tridentinum docuit, & firmauit; non quod in illis aliquam Diuinitatem, ſeù virtutem ineſſe credendum ſit, vel quòd ab eis ſit aliquid petendum, vel quòd fiducia in imaginibus figenda ſit, prout gentiles in Idolis ſpem ſuam collocantes; ſed quia honor ei exhibitus ad prototypa refertur, quæ per illas repreſentantur, ità vt per imagines, quas oſculamur, & coram quibus caput aperimus, Chriſtum Dominum adoremus, & Sanctos, quorum illæ gerunt ſimilitudinem, venerentur; Quamobrem ne quæ pietatem, religionem, morumque exempla excitare debent, in deriſum, contemptum, & laſciuiam conuertantur; Statuimus, vt in poſterùm ità ſacræ depingantur imagines, vt honeſtatem, religionem, ac ſanctitatem omnem præſeferant, nihilque appareat, quòd Eccleſiæ ſenſui aduerſetur; & vt cautiùs ſeruetur, præcipimus, quòd deinceps nulla in Eccleſia, etiam ſingularium, ſtatua, vel imago collocetur, quæ priùs à Nobis, vel ab alio de noſtro ſpeciali mandato, viſa, recognita, ac probata non fue-

Seſſ. 25. cap. 2. de inuoc. vener. & reliq. Sanct per totum Concil. Conſt 5. act. 2. Nicen. 2. act. 3. & 4.

fuerit; ſi ſecùs ab aliquo fieri contigerit, excommunicationis pęnæ ſubiaceat.

CAPVT II.

In Catholicorum numerum quemadmodum non ſunt referendi ſacras damnantes imagines, ſicque non leui pæna plectendi ſunt, ſculptura, vel pictura à Scripturarum veritate, & catholico ritu illas effingentes; Caueant itaque ſculptores, & pictores, ſi graues pænas Nobis reſeruatas effugere velint, ne quid prophani, vel indecori exculpant, vel depingant, nihil falſum, nihil inhoneſtum, nihil præpoſterè, nihil non rectè; ne cuius lectio prohibetur eius imago populo proponatur, nihil quod ſcripturarum traditionum, aut Eccleſiaſticarum hiſtoriarum veritati aduerſetur, & omnes imaginis partes prototypi dignitatem, ſanctitatem, & decorem præſeferant, ità vt ex imaginis inſpectione excitetur pietas, & turpis cogitationis non detur occaſio.

CAPVT III.

Noua euulgari miracula, tabellas, & imagines cera, vel ligno confectas in ſacris imaginibus, parietibus, & altaribus appen-

di, & apponi, niſi Noſtra recognitio, & facultas præceſſerit, ſub pænis Nobis viſis prohibemus.

CAPVT IV.

Piorum oblationes, vel eleæmoſinas Sacris factas imaginibus, & Eccleſiæ ex quauis cauſa acquiſitas, ſiuè acquirendas, ſub eadem pœna in eiuſdem loci vbi offerri contigerit, vtilitatem, & ornatum conuerti mandamus, præuia annotatione, ſi leues ſint; Sin autem fuerint non modicæ quantitatis, earum notitia diſtinctè ad Nos deferatur, vt de ijs, quid agendum diſponere poſſimus, quod intelligitur, ſi aliter de oblatorum mente non conſtet.

DE SACRARVM RELIQVIARVM CVLTV.

Titulus Decimus.

CAPVT I.

SI tanti gemmas, & aurum mortales æſtimant, quanta maiori æſtimatione Sanctorum Reliquiæ longè illis pretioſio-

tioſiores, dignæ ſunt? exigit propterea Chriſtiana pietas, vt veneremur in terris eorum reliquias, qui in vita Spiritus Sancti inhabitaculum exſtitere, qua enim maiori veneratione proſequimur, eò apud Deum illorum patrocinio reddimur digniores; vt ea ergo, qua decet reuerentia, & cuſtodia ſeruentur, & cuſtodiantur, infraſcripta decreuimus.

Conc. Trident. ſup cit. cap 2. verſ. Sanctor. quoque Concil. General 8. can. 3. Nicen. 2. act. 3. & 4.

CAPVT II.

Reliquias Sanctorum, non niſi à Nobis approbatas, venerationi exponi debere, nec aliàs etiam Regularibus liceat, & licitum ſit ſub pæna excommunicationis; incertas decentèr cuſtodiri mandamus honeſtatis causa; ſi nouæ comperiantur, vel ſint exhumandæ, à proprijs loculis, & receptaculis ſine noſtra licentia non extrahantur, vt quæ à Sac. Conc. Trid. determinata ſunt, exequi poſſimus.

Dicto cap. 2.

Ibidem.

CAPVT III.

Certas, & probatas Reliquias decenti in loco, ab Euchariſtiæ tabernaculo diſtincto, firmis ſeris munito, condi, & cuſtodiri mandamus; ſine Noſtra ſpeciali licentia

 aliò

aliò transferri, aut donari, vel venundari ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ prohibemus.

CAPVT IV.

Venerationi non temerè, & ſemper omnium oculis proponantur; non niſi à Sacerdote cocta, & ſtola induto, cum thuris fumo, cereorumque accenſione, canticis, hymnis, & oratione non prætermiſſis exponantur.

CAPVT V.

Sæcularibus perſonis quemadmodum quaſcumque reliquiarum contrectationes, ita (vt omnis auaritiæ labes procul ſit,) in earundem expoſitione capſulas circumferri vetamus; eaſque à collo pendentes ſine noſtra licentia nemo geſtet.

CAPVT VI.

Reliquiæ exſtantes in Eccleſijs gubernatis à laicis, pari cuſtodia ſeruari, à Sacerdotibus tantùm tractari, ſub eorum cuſtodia receptaculorum claues manere; nec à laicis, aut in priuatis ædibus retineri præcipimus.

CA-

CAPVT VII.

Singulæ Sancti Reliquię nomen habeant deſcriptum, ſint diſtinctæ, in ſpeciali codice annotatæ, loculi materia, & forma declaretur, adnotationis copia nobis exhibeatur, vt de exiſtentia, & integritate in Viſitationibus poſſimus inquirere, ſub pœna arbitraria ſi fuerit contrauentum.

DE EXEQVIIS, FVNERIBVS, ET IVRIBVS FVNERALIBVS.

Titulus Vndecimus.

CAPVT I.

SIcut in veteri teſtamento in humandis cadaueribus Tobiæ pietas commendatur, non minori paritèr laude ſunt digni, qui tàm pium opus exercent; Reuerendi noſtri Capituli peruetuſtum morem miſerabiles perſonas gràtis ſepeliendi, laude dignum cenſemus, Deum remuneratorem habebit; reprehendendi è conuersò; quos auaritiæ labes ab hoc pio opere remouet; ne igitur defunctorum corpora inſepulta *Tob. cap. 1. 2. & 12.*

pulta

pulta iaceant, & omnis auaritia eliminetur, hæc ſtatuimus.

CAPVT II.

Parochi, & ij, ad quos ſpectat, caueant, ne pauper defunctus careat Eccleſiaſtica ſepultura; ſi ab hæredibus, vel domeſticis mercedem deſperent, Eccleſiæ ſumptibus fiat, adhibitis ad minùs duobus luminibus.

CAPVT III.

Cadauera ad Eccleſiam ſine Cruce, & luminibus non deferantur, nec nocturno tempore ſine graui neceſſitate, & ſpeciali noſtra licentia; dum diuina in Eccleſia peraguntur, ne perturbentur, celebrare funeralia non liceat.

CAPVT IV.

Circa eleæmoſinam pro funere elargiendam, priſca noſtræ Ciuitatis, & Diœceſis conſuetudo ſeruetur; Parochos, & Clerum hortantes, vt funerum exactiones non moleſtiùs efflagitent, ſed mites potiùs quàm lucri cupidos ſeſe oſtendant.

CAPVT V.

Eccleſiaſtica ſepultura defunctis non differatur; ſi in ijs ad Eccleſiam deferendis oriatur aliqua controuerſia, funeralia non retardentur, ſed ſtetur ijs, quæ à Nobis, vel Noſtro Vicario Generali fuerint definita, & in Diœceſi à Vicarijs Foraneis.

CAPVT VI.

In Cadaueribus efferendis tàm in Sacris exiſtentes, quàm Clerici bini incedant, cum talari tunica, ſuperpelliceis induti, biretum in capite geſtent, pſalmos piè, decentèrque canant, humanęque vitæ conditionem meditentur.

CAPVT VII.

In ſua Parochia vnuſquiſque ſepeliatur, niſi alibi ſepulturæ locum elegerit, vel maiorum ſuorum familiare, & peculiare habuerit ſepulchrum; clamores & eiulatus ſuper defunctorum corporibus in Eccleſia Parochi non permittant; multò magis vanum, & ſuperſtitioſum abuſum collocandi crines vxoris ſuperſtitis in manibus defun-

ꝺti mariti, ſub graui pæna arbitrio noſtro infligenda.

CAPVT VIII.

Nullus defunctus quicumque ſit, ante ſex horarum ſpatium, ex quo vita ceſſit, domo extrahatur, nec ſepulturæ, niſi eodem interuallo decurſo, mandetur; repentina, vel violenta morte correpti inhumati iaceant, quouſque à Nobis de eorum obitu certioratis, fuerit ſepeliendi conceſſa facultas.

CAPVT IX.

Peregrinorum, aduenarum, morte improuiſa defunctorum cadauera, ad Cathedralem Eccleſiam, in Diæceſi ad Parochialem, in qua deceſſerint, deferantur, niſi alitèr conſuetudo vigeat, ſaluis in omnibus Parochiarum, Eccleſiarumque emolumentis.

CAPVT X.

Omnibus, & ſingulis innoteſcat excommunicationis pœnam Papæ reſeruatam eſſe contra eos, qui per ſe, vel alios voto, iurerando, vel proprijs promiſſionibus, infirmos,

In Clementinis.

mos, vt non niſi in proprijs Eccleſijs ſepulturam eligant, vel electam immutare velint, coegerint.

CAPVT XI.

Cum Parochorum ſit defunctis iuxtà perſoluere; nullus ſiuè Sæcularis, ſiuè Regularis in cadauerum aſportatione, & funere ſine parochi licentia ſub pæna excommunicationis ſe ingerere præſumat; idem ſeruari volumus in ijs, qui antequam fato cederent, in Eccleſijs regularibus, vel religioſo cum habitu ſe humari reliquerint.

CAPVT XII.

Orare pro defunctis, vt à pænis eruantur, quemadmodum pium eſt, ità ſuffragia debita illis denegare, impium; propterea omnibus, & ſingulis, qui quæuis Miſſarum onera perſoluere ſunt adſtricti, mandamus, vt ſtatutis diebus per ſe, vel alios exactiſſimè adimpleant; qui ſuas obire partes neglexerint, non tantùm nobis, ſed etiam omnipotenti Deo diſtrictas pœnas reddituros ſeſe certo ſciant.

CAPVT XIII.

Nonnullos ſua ob ſcelera Eccleſiaſtica ſepultura indignos Eccleſia reddit, vtpotè excommunicatos, denunciatos, notorios Clericorum percuſſores, ab ingreſſu Eccleſiæ interdictos, vſurarios manifeſtos, niſi reſtituerint, vel reſtitutionis cautionem præſtiterint, impœnitentes, in publico concubinatu, vel aliquo damnationis ſtatu ſine ſigno contritionis decedentes, in duello occiſos, mortem ſibi inferentes, niſi vi morbi inſaniæ, vel furoris euenerit, infantes ſine baptiſmo defunctos, in eodem anno non confeſſos, nec ſacra communione refectos, quorum cadaueribus ille ſepulturæ locus tribuatur, qui à Nobis, ſiuè Vicario noſtro Generali aſſignatus fuerit.

CAPVT XIV.

Eccleſiaſtici corpora defuncta ſepulchro offerantur, induta ijs veſtibus, quæ dum viuerent, ijs congruebant, vt ſint ab alijs diſtincta, Sacerdotes ſcilicet cum alba, in ſacris, vel minoribus ordinibus cum ſuperpellic eo.

CAPVT XV.

In funere nemini quemquam laudare liceat, niſi quem Nos dignum reputauerimus, liceat tamèn habere concionem, quæ referatur ad humanam miſeriam, omneſque ad vigilandum cohortandos, ne cum venerit Dominus, ipſos dormientes inueniat.

CAPVT XVI.

Parochus quilibet mortuorum librum retineat, in quo non modo defuncti nomen, cognomen, annum, & diem, verùm etiam ſepulturæ locum, & quibus Sacramentis munitus deceſſerit, deſcribat, vt ſi, & quando opus fuerit, teſtimonium veritatis perhibeat, mandantes Parochi defuncti hęredibus, vt illum Parocho ſucceſſuro tradant.

CAPVT XVII.

Si quis in aliquo ex prænarratis contrauenerit, præter pœnam ducatorum quinque, in quam ex nunc incurriſſe declaramus, alijs pœnis Nobis viſis ſciat ſe plectendum.

CAPVT XVIII.

In graui noſtra infirmitate quid operandum, infra in titulo de Sacramento extremæ vnctionis cap.

In funere Noſtro rogamus omnes, & ſingulos, vt gratos, ac memores ſe oſtendant, cadauer cum ſæculari, & regulari Clero ſolemni more ad Eccleſiam ducatur, cerei viginti accendantur, officium, & miſſa pro defuncto Epiſcopo celebretur, Diaconi, Subdiaconi, & minorum ordinum Clerici tres nocturnos cum laudibus defunctorum recitent, horis viginti cadauer inſepultum iaceat; interea Capitulum curet cuſtodiri corpus, & circa ipſum frequentes ex Clero ſint, qui pro anima preces Deo fundant; id totum noſtris expenſis, ſi bona extent, aliàs Eccleſiæ vacantis, rogando quos de iure, vt hæc exequi non dedignentur; Capitulo munus iniungimus, vt Parochos omnes de Noſtra morte faciat certiores, & vt pro Anima miſſam cantatam celebrandam curent, Deum deprecando, vt orbato gregi dare velit Paſtorem iuxtà cor ſuum; Parochorum autem partes erunt, populos monere de obitu communis patris, hortarique ad aliquod pietatis officium peragendum; & tandèm Sacra anniuerſaria in Cathedrali Eccleſia non

præ-

prætermittantur ad præſcriptum cæremonialis.

CAPVT XIX.

Poſtremò Menſa Noſtra Epiſcopalis in Ciuitate, & Diœceſi à tempore immemorabili exigit à quolibet defuncto quartam funeralem, (appellatur hic ius mortuorum) in Diœceſi illam exigunt Vicarij foranei, in Ciuitate perſona à Nobis deputata, quando tamen defuncti ſunt capita domus, ſeù foculariorum; & quia exactores ſunt negligentes in exactione dictæ quartæ, ſeù dicti Ius mortuorum, vel exactas non ſtatim deferunt, ſed per multum tempus poſt; propterea ijſdem ſtrictè mandamus ſub pœnis Nobis viſis, vt inpoſterùm in exigendo, & perſoluendo dictas quartas, maiorem diligentiam adhibeant, vt ſuis debitis temporibus Epiſcopali Menſæ cum effectu perſoluantur, ad præſcriptum quoquè Concilij Tridentini. *Seſſ 25. cap. 13 de reform.*

DE

DE SACRIFICIO MISSÆ, RITV, AC CÆREMONIIS IN EA SERVANDIS.

Titulus Duodecimus.

CAPVT I.

Conc. Trident. ſeſſ. 22. de Sacrif. Miſſ. c. 1. 2. & 4. & per tot. & in dec. de obſeru. & euit. in celebr. Miſſæ, vbi de omnibus in hoc ſacrif. reſecandis ad idem Concil. Laod. cap. 58. Cartag. c. 9. Chabil. cap. 40. Magun. cap. 9. Baſil. ſeſſ. 21. cap. vlt.

CVM ex incruento Miſſæ Sacrificio; per quod illud in Cruce peractum repræſentatur, vberrimi à fidelibus fructus percipiantur, nihilque illo ſanctiùs, & mundiùs, idcircò, vt munda mundè, & ſanctè ſancta tractanda, ac adminiſtranda ſint, Sacerdos ad illud peragendum quanta maiori fieri poteſt ſanctitate, vitæque integritate accedat, ne animæ interitus prodeat vndè ſalus pendet, indignuſque miniſter iudicium ſibi manducet, & bibat, infraſcripta obſeruanda decernimus.

CAPVT II.

Sacerdos miſſam celebraturus ſe colligat, ac recogitet, quàm tremendum ſit hoc Sacrificium, cui Angeli trementes aſſiſtunt, ſeque Ieſu Chriſti perſonam gerere; contremi-

tremiſcat igitur cum aliqua peccati labe accedere, ſi alicuius criminis ſe conſcium nouerit, à celebrando abſtineat, donèc ſalutari pœnitentiæ Sacramento eluerit; Si tamen neceſſitas vrgeat, ſcandalum euitari nequeat, & confeſſarij copia deſit, cum contritione ex Concilio Tridentino celebrari conceditur, ſed ſi celebrauerit, deindè quamprimùm confiteatur. *Seſſ 13. cap. 7. verſ. Eccleſiaſtica, & can. 11.*

CAPVT III.

Preces, & Orationes præparatorias non omittat; dum ſacris ſe induit veſtibus alios non alloquatur; loquentibus non det aures; mentem, & oculos ab omnibus, quibus diſtrahi poſſit, amoueat; ſingulis ſacris indumentis preces in Miſſali contentas recitet; non prodeat è Sacriſtia, niſi miniſter candelas ad Altare præaccenderit, & Vrceolos cum vino, & aqua detulerit.

CAPVT IV.

Antequam à Sacriſtia egrediatur miſſam perleget, ſignacula ſuis locis aptet, ſingulas partes præparatas, & notatas habeat, itàut nec erret, nec hæreat, propter erroris caſum, qui in omni miſſæ parte grauis, in

in Canone grauior, in Conſecratione grauiſſimus.

CAPVT V.

Ad Altare accedens, & recedens caput coopertum gerat; vlli inclinet, aut ſalutet; incedat grauitèr, ac modeſtè; oculos demittat; in celebratione ab omni indecoro capitis oris, & reliqui corporis; motu abſtineat; palàm pronuncianda clara voce dicat; ſecreta ſecretò; neque tardiùs, neque celeriùs, quàm par ſit verba proferat; in ijs, quæ ſecretò, vel palàm dicuntur, præter Eccleſiæ Romanæ inſtitutum quidquam nec addat, nec detrahat, proùt, & in commemorationibus, collectis, miſſis votiuis, & defunctorum à Miſſalis Romani rubricis nullo modo diſcedat.

CAPVT VI.

Cum ad Altare peruenerit, bireti, & ſub bireti vſus recedat, miniſter non in Altari, ſed ſeorsùm reponat, quibus anulum geſtare permittitur, in miſſæ celebratione vti interdicimus.

CAPVT VII.

Sacerdotalibus veſtibus indutus, proùt & poſtquam miſſæ initium dederit, neminem expectet, illa inchoata non ſubſiſtat, vel eius initium repetat, cuiuſuis etiam magnæ perſonæ gratia; ſi parochus ſit, in cuiuſquam gratiam miſſam non anticipet, vel differat, ſed ea hora celebret, quæ populo magis accommodata ſit; ſi fortè quiſpiam imperio, contumelia, minis ſecùs prætenderit, ſi Clericus, beneficijs priuatus ſit, ſi laicus, excommunicationi ſubiaceat.

CAPVT VIII.

Ante auroram, vel tranſacto meridie nemo celebret, niſi à iure, vel ſingulari priuilegio permittatur; in locis vbi Sacerdotum copia non deeſt, vnam miſſam in aurora celebrari indulgemus pro operarijs; indigentibus, puellis, & itinerantibus, ſed iſti ſtent benè compoſiti, aperto capite, flexis genibus, non in foribus Eccleſiæ, vel extrà, nec diſcedant, niſi Euangelio Sancti Ioannis completo.

CAPVT IX.

Nedùm in Noſtra Cathedrali Eccleſia, verùm etiam in omnibus Collegiatis, paulò antequàm maior celebretur miſſa, ad Chriſtifideles conuocandum detur campanæ ſignum, idem in Chriſti corporis, & ſanguinis eleuatione; Miniſtri autem inſeruientes per Eccleſiam non vagentur, vel diſcurrant, ſed compoſito corpore, nullo geſtu, modeſtè, & vbi poſſit, Clerici ſint ſuperpelliceo induti.

CAPVT X.

E' Sacriſtia ante, & poſt celebrationem abſque manuum lotione Sacerdos non progrediatur, Sacro abſoluto, gratias Deo referre meminerit; in Eccleſijs, vbi plures miſſæ celebrari ſolent, ordo ſeruetur, itá vt pro populi commoditate prima diluculò, reliquæ debito diſtribuantur interuallo, poſtrema, quò tardiùs liceat, celebretur.

CAPVT XI.

Epiſcopo ſolemnitèr celebrante, nulli Sacerdotum in eadem Eccleſia, non niſi expletis

pletis Sacrificij ſolemnitatibus celebrare di-
ocat ſub pœna ſuſpenſionis.

CAPVT XII.

Sacerdotes non Diœceſanos in quauis Eccleſia, etiam regularium, celebrare prohibemus abſque noſtra, vel Vicarij Noſtri Generalis in ſcriptis facultate, quæ non dabitur, niſi ſuorum Ordinariorum literas teſtimoniales, ſeù dimiſſorias detulerint; Dimiſſoriæ autem datas habeant duobus tantùm menſibus ante, ſi in prouincia, ſi extrà, quatuor, ſex verò ſi extrà Italiam, ſi verò datæ ſint antiquiores, habeant teſtimonium de vita, & moribus illorum Ordinariorum, in quorum Diœceſi poſt illud tempus permanſerint.

CAPVT XIII.

Regulares in Eccleſijs, quæ ſuorum ordinum non ſunt, ad Sacra peragenda non admittantur, dummodò à ſuis Superioribus collocati non exiſtant in regulari loci Eccleſia.

CAPVT XIV.

A' miſſæ celebratione in Oratorijs ſoda-

litatum ſæcularium; alijſue Eccleſijs, cappellis, aut Oratorijs, quæ parochialis Eccleſiæ finibus continentur, Sacerdos quilibet feſtis diebus abſtineat, niſi priùs per parochum fuerit terminata concio, quæ inter miſſam habetur, & ſacrum abſolutum, dummodò de noſtra facultate in ſcriptis alitèr non conſtet; & dùm Euangelium legitur, ſacro intereſſentes non flexis genibus, ſed ſtantes illud audiant.

CAPVT XV.

Ad Sacrum presbiteratus Ordinem promotis, non niſi à cæremoniarum magiſtro examinatis, & approbatis, & à Nobis, vel Generali noſtro Vicario facultatem adeptis, miſſam celebrare liceat ſub pœna ſuſpenſionis à diuinis per tres menſes; Et in nouæ, ſeù primæ miſſæ celebratione, ſumptuoſa conuiuia, ludos, Choreas, omne inanium oblectamentorum genus, eleæmoſinarum oblationes, omneſque alios abuſus, qui pro populi temeritate, aut Sacerdotum auaritia irrepſerunt, prohibemus; qui contrauenerint, ſubiacebunt grauibus pœnis Noſtro arbitrio reſeruatis.

CA-

CAPVT XVI.

In miſſæ ſacrificio hoſtiæ adhibeantur ex triticeo polline confectæ ſine vlla mixtione, vinum in acetum non declinet, qualitatibus ijs non careat, quæ in Miſſalis Romani rubricis continentur; Altarium ornamenta, & inſtrumenta pura, ac munda ſint, præſertim purificatoria, & corporalia; vbi poſſit albo vino vtantur Sacerdotes, qui in miſſæ celebratione Canonem memoritèr non pronuncient, ſed attentè legant, & candelas, non niſi vltimo euangelio terminato reſtingui permittant.

CAPVT XVII.

In Sanctimonialium Eccleſijs ſacerdotibus quibuſcumque non liceat ſub pœna ſuſpenſionis celebrare; & regularibus, niſi Apoſtolico priuilegio ſuffultis, ſit penitus interdictum; contra facientes pœnis à Sac. Congregatione inflictis ſubiaceant.

CAPVT XVIII.

A' calicis abſterſione, eiuſque ornamentorum complicatione celebrans manum auertat, dum in miſſæ fine Sancti Ioannis

Euan-

Euangelium recitat, poſtquam ſacrificium abſoluerit Altari, & Epiſcopo tantùm, ſi adfuerit, caput inclinet, & eodem prænarrato modo, quò ad illud acceſſit, redeat.

CAPVT XIX

Concil. Trid. d dec. de obſer. verſic. neue ritus alios. Ibid. verſ. deinde.

Parochi in hoc ſacrificio cæremonias miſſalis reformati ſeruent, nec alios adhibeant ritus, plures eleæmoſinas promiſſa celebranda non recipiant, aduenas Sacerdotes abſque literis dimiſſorialibus ſui ordinarij celebrare non permittant, prout nec publicè, & notoriè criminoſum, vel clericali corona non inſignitum, laicos propiùs ad Altare accedere maximè mulieres non patiantur, & ab Eccleſia arceant deambulationes, ſtrepitus, vana, & prophana colloquia, ac ſæculares omnes actiones.

Verſ. neminem.

Verſ. item ſæculares.

CAPVT XX.

Tandèm decernimus pro ſingulis priuatis miſſis celebrandis, vnius ſaltèm caroleni eleæmoſinam tradendam, & recipiendam eſſe ſub pœna excommunicationis; In miſſis verò perpetuis ex legato, vel conuenti one inter viuos ſtatuendis, & ſuper bonis immobilibus conſtituendis, non minùs carole-

nis

nis duobus; pro decantatis in Noſtra Cathedrali carolenis decem; In cæteris autem collegiatis, quinque, ex illorum fructibus aſſignandum ſub eadem pœna mandamus; In illis autem, vbi loci diſtantia maiorem exigit eleæmoſinam, tribuatur; Quæ omnia ad vmguem obſeruentur pro quarumcumque conſtituendarum celebratione, earundem taxatione in reliquis Vrbani VIII. Bullæ forma ſeruata.

DE PRÆDICATIONE, ET CONCIONATORIBVS.

Titulus Decimus tertius.

CAPVT I.

QVàm perutilis, ac neceſſaria ſit Verbi Dei prædicatio, Redemptor noſter ſuo innuit exemplo, & præcepto confirmauit, cum Apoſtolis dixit, ite docete omnes gentes; & cum ad Epiſcopos præcipuè Apoſtolorum ſucceſſores diſſeminare diuinum Verbum pertineat, & ob auctum cætum fidelium muneri ſatis eſſe non poſſunt; Parochos, alioſque Euangeli-

cos præcones probatæ vitæ, & ſcientiæ adiungendos Sancta Mater Eccleſia duxit, & vt in hoc magni momenti negotio à Conc. Trid. præſcripto conformemur, ſequentia determinauimus.

Seſſ 2. de reform cap. 2. per totum ſeſſ. 24. cap. 4. de reform. Conc. Magun. c.25. Later. ſub Innoc. III c.10. Arelat. c. 10. Remen. c. 14. Cartag.4.c.10.

CAPVT II.

Laicos potiùs prædicationi intereſſe, quàm Concionatoris obire munus decet; propterea illis tàm in Eccleſia, quàm extra concionari interdicimus, non tamèn obiurgamus, ſed laude proſequimur conantem fratrem ſuum fraterna charitate corripere, & ad meliorem vitæ ſtatum reducere; Paritèr ab hoc officio arcemus eleæmoſinarum exactores, vulgò quæſtuarij, iuxtà Conc. Trid. quod etiam quolibet quæſtuariorum genus prohibet, & aboleri mandat.

Seſſ.5.de refor. cap. 2. in fin. verſ. quæſtores.

CAPVT III.

Clerici, quibus animarum cura non incumbit, etiam quocumque ordine inſigniti, abſtineant, niſi priùs per examen probati fuerint, & à nobis facultatem obtinuerint.

Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reform. c.9. Later. ſub Innoc. III. cap. 62. Clement. abuſionib. de pœnit.

CA-

CAPVT IV.

Caueant Eccleſiarum Rhetores, Oeconomi, Gubernatores, & quouis nomine nuncupentur, ne laicum ad concionandum admittant, niſi de concione facienda nos certiores reddiderint, & licentiam reportauerint; Regularibus autem cuiuſcumque Ordinis, licèt preuio ſuperiorum examine ad concionandum probatis, intra ſuorum ordinum Eccleſias, ſine noſtra benedictione, extrà proprias, ſine noſtra licentia ad formam à Conc. Trid. traditam, prædicare non liceat.

Seſſ. 24. de reform. c. 4. verſ. nullus autem, & ſeſſ. 5. de reform. cap. 2. verſ. regulares vero. Clemens PP. X. in Conſtit. emanata anno 1670. quæ loquitur de regularibus conciones habentibus in ſui ordinis oratorijs, Eccleſijs ad Monaſteriorũ crates, & ianuis clauſis, vt licentiam petant à proprio Epiſcopo.

CAPVT V.

Epiſcopo concionante, ſiuè ſacrum ſolemnitèr peragente, nullus populo prædicare, vel Miſſam celebrare audeat ſub pœna ſuſpenſionis, quod etiam ſeruetur Quadrageſimæ tempore, dum in principali Eccleſia concio habetur.

CAPVT VI.

Concionatores fabulas, & ridicula in concionando euitent, paritèr ſuper vacanea, & parum fructuoſa, poetarum figmen-

tis non vtantur, adulationes fugiant, ne quid ambiguum, aut anceps loquantur, non conciſè, & obſcurè quidquam exponant, in prauas conſuetudines inuehant, in vitijs reprehendendis famæ, & honori cuiuſque non detrahant, curioſas & minùs vtiles quæſtiones prætermittant, non ingenij aciem & bonitatem oſtendant, animarum tantùm ſalutem præ oculis habeant, Chriſtum crucifixum prædicantes.

CAPVT VII.

Hæreticorum opiniones, maximè apud imperitam multitudinem non recenſeant, omnes hortatu & præceptis ad pietatem erudiant, Epiſcopos Prælatos & Magiſtratus aſperiùs non obiurgent, ſed piè admoneant, hiſtorias ex apocraphis Scriptoribus non narrent, miracula confiƈta & non niſi à Sanƈta Romana Eccleſia approbata proferant, certum tempus Antichriſti Aduentus & extremi Iudicij non prædicent, cum teſtatum ſit, non eſt noſtrum noſſe tempora, vel momenta. Act. 1.

CAPVT VIII.

Ità afficere ſtudeant Auditores, vt ſua pecca-

peccata defleant, interdùm propoſitis ſupplicijs æterni ignis deterreant, interdùm commemoratis cæleſtis vitæ præmijs ad virtutes accendant, præcipue ad Dei amorem, & proximi; doceant quod ſit officium patris, filij, viri, vxoris, & Domini; intactum nil relinquant, quo peccata fugiantur, lacrimis, redimantur, vitia extirpentur, impij conuertantur, virtutes humanis pectoribus inſerantur, & inſitæ augeantur.

CAPVT IX.

Euangelium, ſacramque Scripturam ad vnguem iuxtà Sanctæ Eccleſiæ, & Sanctorum Patrum authoritatem, & ſententiam explanent, marte proprio nihil interpretentur, indulgentias ſine noſtra licentia non publicent, paritèr ſine ea paupertatis nomine nullum populo commendent.

CAPVT X.

In Concionibus viri, & mulieres diſtinctis in locis aſſideant; dum conciones habentur miſſas priuatas nemo celebret ſub pœna ſuſpenſionis; & eleæmoſinæ ad Eccleſiæ ianuas petantur, vel ità vt concioni impedimentum non afferatur.

CAPVT XI.

Canonicos, & Clerum, præcipuè à quadrageſimalibus concionibus abeſſe, indecorum, parit laicis ſcandalum, eoſdem retrahit, & veritatis teſtimonio ex Deo non eſt, qui verba Dei non audit; ergo omnibus tàm presbyteris, quàm Clericis pręcipimus, vt quiſque pro conatu ad diuinum Verbum conuenire ſtudeat, ſic Deum propitium habebunt, noſtramque indignationem effugient. Ad euitanda ſcandala, quibus tenebræ fauent, noctu concionari, etiam de paſſione Domini prohibemus.

CAPVT XII.

Vita magìs, quàm lingua ad bonum trahit animos, & allicit, ſermo ille cordibus inhæret, qui verba exemplo firmat, moribuſque comprobat; riſum enim, & murmurationem potiùs commouent, qui quod ore prædicant, factis negant, & operibus non complent; igitur non tantùm concionatores doctrina, ſcientiaque ſint præditi, quæ Apoſtolico muneri ſatis ſit, ſed ità moribus, vitaque eluceant, vt ædificent, non de-

deſtruant, & ædificationi; & exemplo populo eſſe poſſint.

DE DIVINIS OFFICIIS, ET MODO RECITANDI.

Titulus Decimus quartus.

CAPVT I.

DEum alloquitur, qui diuinas preces canit, & recitat, quare, ſi quis cum Magnate ſermonem habens, omni reuerentia, corporiſque compoſitione verba profert; quanto igitùr magis reuerentèr, ac compoſitè Regum Regem, dominantium Dominum, Diuino officio addictus, eſt alloquuturus? Animaduertant igitur omnes adſtricti, debitam Deo laudem non exhiberi, ſi quod ore profertur, mente, & corde non coniungatur; ne dici poſſit, populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè eſt à me; propterea monemus quoſcumque ad Eccleſiam conuenientes ad horas Canonicas recitandas, vt curis ſæcularibus abiectis, ſe colligere, & attentè munus ſuum implere velint.

CA-

CAPVT II.

In Choro mancipatis, vt faciant fructus ſuos, non ſat eſt ſola intereſſentia; ſint igitur induti talari tunica, & ſuperpelliceo; à mutuis confabulationibus, riſu, & ſtrepitu ſe abſtineant; diſtinctè verba proferant; non dormiant, aut aliud indecorum faciant, & ſenſus verſuum percipere conentur.

CAPVT III.

Nulli in Choro vagari liceat, nec ſine Præfecti licentia diſcedere; nullus priuatim legat aliquid, vel ſeorsùm ab alijs recitet; & quiſque munera ad ſe pertinentia alacritèr obeat.

CAPVT IV.

Sedes, & loca Canonicis, aut perſonis Eccleſiaſticis deputata, diuinorum officiorum, vel Concionum tempore, laici non occupent, nec cum illis in Choro ſedeant ſub pœnis nobis benè viſis; Et omnis licentia, & indecorus tumultus remoueatur à more pulſandi in tenebris hebdomadæ ſanctæ, ad repræſentandam Creaturarum

rerum

rerum perturbationem in Paſſione Creatoris.

CAPVT V.

A' Choro, non niſi officio abſoluto, Canonici egrediantur; officio peracto flexis genibus orent aliquantiſpèr; vbi Præfectus ſignum dederit, ſurgant, inuicèm ſe ſalutent, & ad Sacriſtiam modeſtè, & quietè ſuperpelliceum deponant.

CAPVT VI.

Omnes in Sacris exiſtentes, vel beneficiati (licèt Chori legibus non adſtricti) nunquàm officium prætermittant; obtinentes penſiones Eccleſiaſticas tanquàm Clerici, officium Beatæ Mariæ Virginis recitent, ne incidant in pœnas à Conc. Lateran. inflictas, & à Pio V. innouatas.

Conc. Lateran. ſub Leone X. to. 3. ſeſſ. 9. c. de reform. curia, & aliorũ.

DE IMMVNITATE ECCLESIASTICA.

Titulus Decimus quartus.

CAPVT I.

Seſſ.25. de reform. c.20. per tot. Conc. Ticin. verſ. ſtatuimus, & verſ. ſancimus. Aquen. cap. 9. Later ſub Leone X. ſeſſ. 9. & 10. tot. tit. ext. de immun. Eccleſiaſtica.

COnc. Trid. decernit, & præcipit, ſacros canones, aliaſque Apoſtolicas ſanctiones in fauorem immunitatis Eccleſiæ, & Eccleſiaſticarum perſonarum, ſeruari deberi; ideò Barones, Duces, Principes, alijque Domini temporales noſtræ Diœceſis violari non patiantur per ſuos miniſtros; & contra facientes, in eos ſeuerè animaduertant, imitantes optimos, ac religioſiſſimos Principes, qui officium ſuum ſuper hoc ſedulò præſtarunt, & ſic Diuinus Cultus deuotè exercebitur, Cleruſque, parochi, & ſuperioris ordinis in reſidentijs, & ſuis officijs, quieti, & ſine impedimento, cum fructu, & ædificatione populi permanere poterunt.

CAPVT II.

Eccleſiaſtica immunitate gaudent Eccleſia,

cleſia, etiam non conſecrata, interdicta, polluta, diruta, (ſi ſpes ſit quod reſarcietur, nec auctoritate ſuperioris diruta) Cæmeterium, etiam ſeparatum, atrium ſeù porticus, ianua manibus tacta, ſcalæ exteriores, apotheca ad Eccleſiam habens aditum, tectum, Campanile, Cortile, Hoſpitale, Oratorium publicum, non priuatum, confugiens ad Sacerdotem portantem Sanctiſſimum Sacramentum, Palatium Epiſcopi, Domus Cardinalium, & Eccleſia adhùc ſub artefice, & non completa, ſed primus lapis eſt ab Epiſcopo defixus.

CAPVT III.

Propterea pro paſtoralis noſtri muneris ratione monemus omnes, & quoſcumque Magiſtratus, & Iudices in hac noſtra Ciuitate, & Diœceſi exiſtentes, ne delinquentes quoſcumque, cuiuſuis etiàm immanis criminis reos, ex Eccleſijs, & alijs locis ſupradictis, ad quæ confugerint (ſine Noſtra, vel Noſtri Vicarij Generalis expreſſa licentia, & perſonæ Eccleſiaſticæ ab eò authoritatem habentis interuentu) extrahere, ſeù abducere permittant, aut id mandent, vel eadem in re conſilium, auxiliumue

præſtent ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda ex conſtitutione Gregorij XIV. & alijs cenſuris, & pœnis contra violantes Eccleſiaſticam immunitatem per ſacros Canones inflictis.

Incipit cum alias.

CAPVT IV.

Ne autèm facinoroſos hoc beneficio abuti contingat, ſub pœna ducatorum vigintiquinque, & Carcerum ad libitum, prohibemus Clericis, vel Sacriſtis, ne delinquentes huiuſmodi ſine Noſtra expreſſa licentia recipere præſumant; Et ſi ijdemmet delinquentes inſtanti periculo compulſi eò confugerint, teneantur ijdem Clerici ſub pœna de qua ſupra, quàm citiùs ad Nos deferre, vt quidquid Eccleſiaſticæ immunitati conueniat, iudicare poſſimus.

CAPVT V.

Non gaudent immunitate Eccleſiaſtica latrones publici, viarum graſſatores, Agrorum depopulatores, homicida proditorius, aſſaſſinus, & occidens vel mutilans in Eccleſia, idque vigore ſupradictæ Conſtitutionis Papæ Gregorij XIV, ad quam in hac materia eſt recurrendum, cum ad vnam tan-

tantum formam redegerit omnia, & ſingula pro Eccleſiarum immunitate decreta, ac ſalubritèr ſancita à Sacris Canonibus, & Concilijs generalibus; quapropter eandem conſtitutionem inuiolabilitèr ſeruari mandamus ſub eadem pœna excommunicationis latæ ſententiæ in eadem Bulla contenta, quæ ex Dec. Sac. Congregationis Epiſcop. Papæ reſeruata eſt. *In Tropien. 9. Octobris 1618.*

CAPVT VI.

Propterea gaudent immunitate adulteri, rei peculatus, monetarij, ſacrilegi, blaſphemi, malefici, ſimoniaci, ſodomitæ, frangentes carceres, banniti, excommunicati, & ex reſolutionibus Sac. Congr. Epiſcop. qui cum armis prohibitis ad Eccleſiam confugiunt, & qui poſt delicta perpetrata, extra caſus in Bulla Gregorij, de qua ſupra exceptuatos, in Eccleſiam ſe recipiunt.

CAPVT VII.

Epiſcopus eſt Iudex competens de Eccleſiaſtica immunitate, ad eundem ſpectat cognoſcere ſi in loco ſacro, vel prophano reus captus ſit; etiam in caſibus exceptis Iudex laicus extrahere non poteſt, niſi de

ipſius Epiſcopi licentia; & immunitatis quæſtio deciditur non legibus Imperatoris, ſed ſacrorum Canonum decretis.

CAPVT VIII.

In pluribus cauſis Sac. Cong. Epiſcop & Conc. reſoluerunt, non gaudere immunitate Cappellas priuatorum Palatiorum, Matrem occidentem filium infantem, mulierem medicamentis procurantem abortum, committentem homicidium veneno, Iudeos qui poſt conuerſionem apoſtatauerunt, ſuſpectos de hæreſi; & qui in Eccleſia exiſtit, occidit, vel mutilat alium intra, vel ſtans extrà Eccleſiam occidit, vel mutilat ſtantem intra; & ſi quis per vim ſtantem intra extraxit, vel extrahi iuſſit.

CAPVT IX.

Eccleſiæ, eorumque bona collectari non poſſunt à laicis, vel ſæcularibus Principibus ſine authoritate Summi Pontificis, etiàm pro locis publicis reficiendis, expeditionibus, exercitibus ducendis, ad defenſionem fidei, Ciuitatis, vel alia de cauſa; Imò nec poſſunt Prælati pro his cauſis dare, aut

ſpon-

ſpontè offerre eodem Summo Pontifice inconſultò.

CAPVT X.

Statuta contra libertatem, vel immunitatem Eccleſiaſticam ſunt inualida, talia dicuntur, quando aufertur Clericis beneficium à iure conceſſum, cum ipſis reſtringitur diſpoſitio iuris ſeù limitatur, cum efficiuntur timidiores, vel retraherentur homines à Clericatu, cum directè, vel indirectè ſunt contra prærogatiuas Eccleſijs, vel perſonis Eccleſiaſticis conceſſas, & ſecundum veriorem ſententiam tale eſt ſtatutum, ne certa bona immobilia alienentur in Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas.

CAPVT XI.

Bona cataſtata, quæ Eccleſiæ, vel perſonæ Eccleſiaſticæ acquiſiuerunt à laicis, & pro quibus laici collectas ſoluebant, gaudent immunitate, ſed non procedit in oneribus certis, conformibus, & inuariabilibus, vt tributum, tale non eſt quod per ęs, & libram ſoluitur.

CAPVT XII.

Omnes monemus, pœnam excommunicationis ipſo facto vigore Bullæ Cęnæ incurrere eós, qui perſonas Eccleſiaſticas abſque Noſtra licentia capere, carcerare, aduerſus ipſas proceſſus formare, eaſue directè, vel indirectè in iudicium vocare præſumpſerint; & paritèr excommunicationis latæ ſententiæ vinculo innodamus omnes, qui palàm, vel occultè, per ſe, vel per alios, dominum temporalem, Iudices ſæculares, aut alios Officiales, contra perſonas Eccleſiaſticas, aut Eccleſiaſticam immunitatem inuocauerint, conſilium, vel auxilium dederint, & ſi Clerici fuerint, eos vlteriùs fructibus beneficiorum per biennium priuamus, in pauperes erogandis, nec tuta conſcientia eos retinere poſſint.

CAPVT XIII.

Paritèr Eccleſiaſticæ perſonæ eorumque bona ſunt immunia, & exempta, nec collectari poſſunt; idcircò Parochi, & Confeſſarij moneant, & ſeriò inculcent publicanos, vel alios in hac Ciuitate, & Diœceſi vectigalia exigentes, ſalua conſcientia non

poſſe,

poſſe, nec debere exigere à perſonis Eccleſiaſticis, etiàm ſpontè dantibus, vectigalia, collectas, decimas, gabellas, aut alias quaſcumque laicales exactiones, ſeù impoſitiones ſub pœna excommunicationis in Bulla cænæ Domini contenta.

CAPVT XIV.

Sunt quoque perſonæ Eccleſiaſticæ exēptæ, & immunes à muneribus perſonalibus, ſed non à tutela viduarum, orphanorum, & murorum cuſtodia; & ſi ob maximam vtilitatem, vel neceſſitatem laicorum facultatibus non ſuppetentibus, eos Epiſcopus cum Clero ſubleuare velit, Conſulto Papa, & coactione ceſſante, fieri poterit.

CAPVT XV.

Clerici, & perſonæ Regulares de manibus ſuorum Prælatorum ad Eccleſiam confugientes, an gaudeant immunitate Eccleſiaſtica in illis caſibus, in quibus laici gaudent, eſt magna quæſtio, ſed quod gaudeant, proùt & laici, eſt opinio verior, nec attenditur conſuetudo contraria.

CA-

CAPVT XVI.

Poſtremò magiſtratus omnes, & communitates noſtræ Ciuitatis, & Diœceſis iterùm admonemus, Eccleſiaſticam immunitatem, ſiuè ad Eccleſias, ſiuè ad homines, ſiuè ad eorum bona referatur, nulla ratione eſſe violandam, vtpotè conceſſam Dei ordinatione, ſummorum Pontificum decretis, & Sanctorum Conciliorum auctoritate; propterea nil aduerſus eandem vllo vnquàm tempore moliri, Eccleſiaſticos ad ſuum trahere iudicium, in eorum bona manum inijcere, vel onus aliquod imponere debere.

DE BONIS ECCLESIÆ NON ALIENANDIS, NEC VSVRPANDIS.

Titulus Decimus ſextus.

CAPVT I.

In extrauag. ambitioſe.

PAulus Papa Secundus prohibuit bonorum Eccleſiaſticorum alienationem Romano Pontifice inconſultò; alienationem aliàs factam nullam ipſo iure declarat;

clarat; excipit alienationes à iure permiſſas, & locationes intra triennium.

CAPVT II.

Cauſæ, ex quibus alienationes ſunt permiſſæ à iure ſunt, Neceſſitas, velùti ſi vrgeat æs alienum; vtilitas, quæ debet eſſe manifeſta, patens, & de tempore alienationis; Pietas, ſi fiat pro redemptione captiuorum, & alimentis pauperum; & incommoditas, ſi bona ſint potiùs damnoſa, quàm vtilia, vt ſi aquoſa, ſiluoſa, ſterilia, inundata, infructuoſa.

CAPVT III.

Sed cauſæ prædictæ non ſufficiunt pro alienatione, niſi copulatiuè concurrat ſolemnitas, nempè Apoſtolicum beneplacitum, quod locum habet etiàm in tranſactione de re Eccleſiaſtica, emphyteuſi, pignore, vel hypotheca, ſed non in quærendis, ſeù re Eccleſiæ non incorporata, in quibus beneplacitum Apoſtolicum non requiritur, & Prælatus Eccleſiæ præiudicare poterit.

CAPVT III.

Caueant itàque perſonæ Eccleſiaſticæ, piorumque locorum adminiſtratores, ne ſub pœna excommunicationis in dicta extrauaganti Pauli II. contenta, bona eccleſiaſtica vendant, permutent, in emphyteuſim concedant, non præuio Apoſtolico beneplacito, & in Terrulis, & rebus modicis ſine Noſtro conſenſus; Terrulæ autem dicuntur vineolæ exiguæ, inutiles, longè poſitæ, ſerui fugitiui, & res quæ ſeruando ſeruari non poſſunt; Res autem exiguæ inſpecta loci conſuetudine, in hac Eccleſia, & Epiſcopali Curia tales dicuntur, ſi non excedant ſummam ducatorum triginta quinque, ac etiam quadraginta.

CAPVT IV.

Vicarius Noſter Generalis, alijque Iudices à Sede Apoſtolica deputandi pro alienationibus bonorum Eccleſiæ faciendis, permutandis, in emphyteuſim dandis, cauti ſint, & diligentes, loca ipſa adeant, inuiſent, ſi non poſſunt, expertis, probis, & omni integritate viris committant, aliàs in

pœnas

pœnas ſupra dictæ extrauag. Pauli II. incurrere ſciant.

CAPVT V.

Conc. Trid. damnat, & annullat locationes rerum Eccleſiarum repræſentata pecunia in ſucceſſorum præiudicium; prohibetque paritèr locari iuriſdictiones Eccleſiaſticas, & Cancellariam Epiſcopalem, mandando per eundem Epiſcopum, vel eius miniſtros exerceri debere.

Seſſ. 25. c. 11. de reform.

Ibidem verſ. non licet etiã;

CAPVT VI.

Tandèm meminerint, occupantes, vſurpantes, in proprios vſus conuertentes, Eccleſiæ, Montium pietatis, & quorumcumque aliorum piorum locorum bona, cenſus, iura, fructus, emolumenta, & obuentiones quaſcumque, quacumque etiàm dignitate præfulgentes, eſſe excommunicatos, donec reſtituerint, & à Papa abſolutionem obtinuerint; & ſi ſint Eccleſiæ patroni, ipſo facto amittere iuſpatronatus; ſi Clerici, priuatos beneficijs, & ad quæcumque alia obtinenda inhabiles, & ab ordinum executione ſuſpenſos, iuxtà Conc. Trid. decretum, quod Vicarius noſter in Ciuitate, &

Seſſ. 23 de reform. c. 11 per tot. Conc. Aurelian. 2. c. 1.

Parochi in Diœceſi annis ſingulis publicari non prætermittant.

Aurelian. 7. cap. 11. Pariſ. c. 1. Turon. 2. c. 15. Magun. cap. 6. & 11. Aquiſ. cap. 88. Lateran. ſub Leon. X. ſeſſ. 9. & 10.

DE CONFRATERNITATIBVS, HOSPITALIBVS, MONTIBVS PIETATIS, ET PIORVM LOCORVM ADMINISTRATORIBVS.

Titulus Decimus ſeptimus.

CAPVT I.

LAicorum Societates religioſè inſtitutæ non paucam Chriſtifidelibus pariunt vtilitatem, ex ijs deprauati mores corripiuntur, inſtruuntur rudes, Diuinus cultus augetur, Sacramentorum frequentia inducitur, aliaque pia opera exercentur; Itaque deſiderio flagrantes, vt quæ ſunt piè inſtituta; perſeuerent, imò ad incrementum procedant, infraſcripta executioni demandentur.

CAPVT II.

Confratres confraternitatum, ſeù ſodalitatum quarumcumque, regulam, conſtitutiones, ſeù vt vocant capitula obſeruent, tem-

temporibus ſtatutis in vnum conueniant, Sacramentorum frequentiam, & pietatis opera ſedulò exerceant, Diuinum officium pro ipſis inſtitutum perſoluant, ſuo exemplo alios ad pietatem excitent, & in Confraternitatibus facinoroſi, publici vſurarij, concubinarij, & malæ famæ Homines non recipiantur.

CAPVT III.

Eleæmoſinis, & conſilio pauperes iuuent, ægrotos fratres inuiſent, cum ad eos ſacrum viaticum defertur cereis accenſis comitentur, eorundem defunctorum corpora ad ad ſepelienda deferant, pro ipſorum animabus orare, & ſacrificiorum ſuffragijs ſubleuare curent; & nouas confraternitates erigere ſine Papæ licentia nemini liceat iuxtà Clem. VIII. Conſtitutionem.

CAPVT IV.

Confratres cum armis non congregentur, paritèr in magnis feſtiuitatibus, in officialium electione nemo ſibi vota procuret; vel procurari mandet; tempore diuinorum, vel concionum in Eccleſia, non recitent officia, nec canant; incenſum ſibi inuicem

non

non præſtent, aut pacem oſculando exhibeant, in aſſociandis defunctis, aut in publicis proceſſionibus, non pſallant, maximè præſentibus Clericis.

CAPVT V.

In eorum Oratorijs ſine noſtra licentia, nullus confeſſarius mulierum Confeſſiones audiat, non habeantur conciones, parocho, & cappellano ſocietatis exceptis, in mortuorum exequijs nullus Confratrum eleæmoſinas diſtribuat, ſed ſit parochi munus; Saccos pro vſu Confraternitatis apud ſe domi non retineant, etiàm ſi de proprio confęcerint, ſed communi loco ſeruentur, & ad proceſſiones vocatæ confraternitates omninò accedant, ſi recuſauerint, pœnas arbitratu noſtro ſubibunt.

CAPVT VI.

Chriſtiana pietas exigit, vt miſerabilium perſonarum cadauera ſepulturæ tradantur, & aliquo ſaltèm honore non priuentur; idcircò mandamus, ſi quis moriatur, & ad conuocandas pro funere confraternitates, hæredibus vires non ſuppetant, æconomus, ac demortui parochus requiſiti, confratres

ad

ad funus conuocare, & cadauer gratis aſſociare obſtricti ſint ſub pœna de qua ſupra.

CAPVT VII.

Confraternitates laicorum ab illicitis colloquijs, vel parùm catholicis dogmaticis abſtineant; propterea huic malo conſultum, & prouiſum cenſemus, dùm continuò ipſis prouidemus de aliquo regulari, vel ſæculari doctrina, & moribus probato Sacerdote, qui eorum ſermonibus interſit, & quem in negotijs ſemper conſulant.

CAPVT VIII.

In Hoſpitalibus, pijſque diuerſorijs mares cum fæminis non verſentur, etiàm ſub ſpe matrimonij, ac etiam ſi fratres, vel ſorores in Chriſto appellentur; Mendici, aut exteri benè valentes non recipiantur, niſi pro vna ſolùm nocte, dummodò primeua ſua inſtitutio aliud non ſuadeat; Ægrotantes benignè recipiantur, ſtatìm ijdem peccata confiteantur, & Hoſpitalarij cura ſit, ne eis curationis neceſſaria deſint.

CAPVT IX.

Quæ de bonorum Eccleſiæ alienationi

bus

Tit. præced.

bus, locationibus, ac illorum contractibus ſtatuta ſunt, eadem in Hoſpitalium, ſodalitatum, ac aliorum piorum locorum bonis obſeruari mandamus; Obtinentes autem Hoſpitalium adminiſtrationem quocumque titulo, præſcripta in Viennenſi, ac Trid. Conc. præſtare, ac exequi operam diligentèr dent, negligentes per Eccleſiaſticas cenſuras, alijſue iuris remedijs compellemus.

Seſſ. 25. cap. 8. de reform. Clement. quia contingit de relig. dom.

CAPVT X.

Hoſpitalia ad peregrinorum, infirmorum, ſenum, vel pauperum vſum inſtituta, quouis modo obtinentes, ſeù illorum adminiſtrationem, domus ac ædificia ruinoſa, vel diſiecta ſarciant, & reſtituant; bona ab alijs occupata, vel iniuſtè alienata recuperent; impoſitum onus, & officium diligentèr ſubeant, hoſpitalitatem re ipſa exerceant; ſi defecerint, parochi, in quorum parochijs hoſpitalia continentur, ſtatim deferant, vt conuenientèr prouidere poſſimus.

CAPVT XI.

In petendis eleemoſinis hoſpitalarius ſcri-

ſcriptam à Nobis licentiam anno quolibet renouandam habeat, ſit bonæ exiſtimationis, eiuſdem Diœceſis; collectæ eleemoſinæ in vſum petitum verè conuertantur, & non ſit ex numero quæſtorum, quos damnauit, & aboleri iuſſit Conc. Trid. *Seſſ. 21. cap. 9. de reform.*

CAPVT XII.

Montes pietatis, à quibus pauperes mutuas accipiunt pecunias, ſtudioſè, & fidelitèr adminiſtrari iubemus; In ijs, præter ſortem nil recipiatur, niſi pro miniſtris, & alijs neceſſarijs ſumptibus, & tunc non niſi ex Summi Pontificis auctoritate.

CAPVT XIII.

Præfecti, & officiales quorumcumque locorum piorum, quouis nomine nuncupentur, quolibet anno per ſuffragia ſecreta (confratribus ſocietatis ad ſonum campanę conuocatis) eligantur, per menſem antequam officia veteres terminauerint; præteriti officiales ſine ſpeciali noſtra licentia non confirmentur; electi nouitèr adminiſtrationem non aggrediantur, priùſquam à Nobis, ſiuè Noſtro Generali Vicario confirmentur, aliàs nulla, & irrita ſit electio,

ad Nos deuoluatur, niſi legitima conſuetudo extet in contrarium; & ſic Eccleſiarum, & quoſcumque piorum locorum adminiſtratores renouentur, alijque eorum loco ſubrogentur, à Nobis modo, quo ſupra approbandi, & confirmandi ſub pœna nullitatis omnium per eoſdem geſtorum, legitima conſuetudine in contrarium ſemper ſalua.

CAPVT XIV.

Ijdem Adminiſtratores quorumcumque piorum locorum, Nobis, vel alteri perſonę per Nos deputandæ, annis ſingulis reddere teneantur rationem adminiſtrationis, conſuetudinibus, & priuilegijs quibuſcumque in contrarium ſublatis per Concil. Trident. *Seſſ. 22. de ref. form. c. 9.* quod expreſsè loquitur de quibuſcumque adminiſtratoribus Eccleſiaſticis, laicis, fabricæ cuiuſuis Eccleſiæ, Hoſpitalis, Confraternitatis, & cuiuslibet pij loci, dummodo in inſtitutione secùs expreſsè cautum non ſit, ſubdendo, quod ſi conſuetudine, priuilegio, aut conſtitutione loci, alijs ratio reddenda eſſet, cum ijs etiàm ordinarius adhibeatur.

CA-

CAPVT XV.

Commodiùs videtur in ingreſſu menſis Septembris (tunc abſoluta eſſe ſolet meſſis) ad nouam æconomorum electionem deuenire, in qua ſub eadem pœna nullitatis excludi præcipimus, prædeceſſorum conſanguineos, affines in primo & ſecundo gradu, filios familias, pauperes, & piorum locorum debitores, niſi magna Eccleſiæ vtilitas, vel neceſſitas Noſtro iudicio aliud poſtulare videretur.

CAPVT XVI.

Deſcribantur ab Æconomis nouitèr electis Eccleſiarum bona, eorum qualitas, immobilia cum ſuis finibus & confinibus, annuo redditu, ſtatu nempè nemoroſo, aratorio, arbuſtato, fructiferato, & quidquid ad rem, & Eccleſię vtilitatem facere ęquum cenſebunt; eorum ſtricta ſit cura, bona mobilia diligentèr ſeruare, in Eccleſiæ vſum tantùm conuertere, ſuo tempore fruges vendere, & cenſus ac redditus præ viribus exigere, ne alijs gratificando damnum Eccleſiæ inferant.

CAPVT XVII.

Caueant piorum locorum adminiſtratores, ne eorum bona ſtabilia, & prætioſa mobilia, quæ vſu non conſumuntur (ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda) vendant, alienent, in emphyteuſim concedant, vltra triennium locent ſine prçuio Papæ beneplacito; & Noſtro in terrulis & rebus exiguis; Nec contractus cum clauſula, reſeruato dicto beneplacito, & non aliàs, nec alio modo, celebrent; ſi contrauenerint, & bonorum poſſeſſionem transferant, ſubiacebunt pœnis contentis in extrauag. Pauli II; eademque ſub pœna præcipimus, ne præter ordinarios ſumptus, & onera conſueta, extraordinarias expenſas (quæ quindecim ducatos excedant) facere præſumant ſine Noſtra licentia; ſaluo ſemper, ſi legitima conſuetudo exſtet in contrarium.

Supra dicta extrauagan. ambitioſæ.

CAPVT XVIII.

Tandèm ad pœnam reſtitutionis dupli, & nullitatis contractus adſtringimus œconomos, qui ſine Noſtra licentia piorum locorum pecuniam ex redditibus alicuius capita-

pitalis redactam, vel ſiluarum, & quacumque nemorum inciſione peruentam, in aliquem vſum, vel ad libitum ſui, diſponere audent, etiam in emptionem immobilium, vel annorum cenſuum implicando, dummodò pecunia ducatos viginti quinque excedat.

DE TESTAMENTIS, ET PIIS LEGATIS EXEQVENDIS.

Titulus Decimus octauus.

CAPVT I.

CVM ex Conc. Trid. ad Epiſcopos, etiàm vtì Apoſtolicæ Sedis delegatos, pias exequi voluntates pertineat, ne humana cupiditate fruſtari, & exequutione vacare contingat, ſub pœna excommunicationis, vniuerſis tàm Noſtræ Ciuitatis, quàm Diœceſis notarijs, & Parochis, mandamus, vt poſthàc quaſuis diſpoſitiones pias, ſiuè oretenùs declaratas, ſiuè ex teſtamento, legato, donatione, in vita, vel obitu quomodolibèt in ſcriptis patefactas, etiàm de rebus, quæ prò male partis, *Seſſ. 22. de ref. form. c. 8.*

vel

vel furto ablatis relictæ ſunt, & ipſi notarij rogati conſcripſerint, aut ab alijs ſcriptas apud ſe habeant; Nobis, vel Generali Noſtro Vicario infrà menſem aperire, vel copiam exhibere teneantur, congrua tamèn notarijs per legatarios ſoluta mercede, vt pia voluntas cognita à Nobis quamcitiùs executioni demandari poſſit; Hæc autem intelligi volumus, niſi iuſtum impedimentum intercellerit, quo ſublato, parochi, ac Notarij ſupra dicta exequantur.

CAPVT II.

Notarios, Parochos, Presbyteros; omneſque alios ſub eadem pœna monemus; vt in pijs voluntatibus conſcribendis, purè, & ſimplicitèr quæ à teſtatoribus dicta, vel diſpoſita ſunt, ſcribant, nihil addendo, vel minuendo; poſſint tamèn declarare quæ declaratione indigent, dummodò ſenſum, & voluntatem non mutent.

CAPVT III.

Ex diſpoſitione iuris, & præſcripta conſuetudine, ab omnibus, & ſingulis pijs legatis, Noſtra Epiſcopalis Menſa exigit quartam, ſeù canonicam portionem, proùt

ſem-

ſemper ſeruatum eſt, exceptis tamèn legatis factis loco exempto, pauperibus, Hoſpitali, pro maritandis puellis, pro Eccleſiæ ornamentis, & alijs relictis Eccleſijs, ſeù pijs locis in perpetuum Dei cultum.

CAPVT IV.

Vlli, cuiuſuis conditionis exiſtat, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda, alicui timorem incutere, vel impedimento eſſe, liceat, quin ad pias cauſas liberè teſtari, vel diſponere valeat; & eadem innodamus pœna hæredes quoslibet, ac legatarios, qui legata, piaſque diſpoſitiones infrà tres menſes à die obitus adimplere neglexerint, legitima cauſa ceſſante.

CAPVT V.

Non ſine Noſtra animi perturbatione, aliquos auaritia ductos, ad pia onera perſoluenda deſides eſſe, & cum Reuerendæ fabricæ Sancti Petri miniſtris ad tranſactionem deuenire non rarò comperimus; ne vllus hac ſpe, ac cupiditate alliciatur, quoſcumque ad implendum per Nos præmonitos, hac Noſtra Conſtitutione ad ſolutionem ſiuè ſatisfactionem integram adſtringimus,

gimus, nec vllam ijs cum ijſdem Reuerendæ Fabricæ miniſtris concordiam, ſeù tranſactionem ſuffragari volumus etiàm ſi ijdem Miniſtri totum, vel partem exegerint.

CAPVT VI.

Nemo eorum, quibus piorum legatorum, præſertim miſſarum, & puellarum dotium, eleemoſinarum cura, vel executio incumbit, aliquid imminuere, detrahere, ſibique applicare quocumque prætextu, etiàm donationis, ſeù relaxationis à legatarijs, audeat, ſeù præſumat, ſed illas, & illa integra perſoluant, tàm Sacerdotibus miſſas celebraturis, quàm pauperibus puellis nuptui tradendis, & hoc ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, à qua non niſi integra reſtitutione præcedente, abſolui poſſit; & paritèr quod nullus ſub quouis colore in diſpenſatione prædictorum legatorum ſe intromittat, niſi vocati à teſtatore, vel tales declarati per Iudicis decretum.

CAPVT VII.

In teſtamentis à Parochis, ſiuè à Nobis deputatis, condendis ſuper corporibus ab inte-

inteſtato ex morte improuiſa decedentium, litterarum Sacræ Congregationis, nupèr de mandato Sanctiſſimi Domini Innocentij XI. editarum, forma ſeruetur, ſcilicèt quod ex facultatibus defunctorum debitis detractis, & hæredum expreſſo accedente conſenſu, moderata portio, ſeù pecuniæ quantitas detrahatur, in ſuffragium animarum eorumdem defunctorum integrè applicanda, quæ portio non excedat vigeſimam partem, debet enim Sacerdos animarum ſalutem, non terrena lucra inquirere, vt ſanctè monuit Concilium Gabilonenſe.

Has literas Sacra Cong. Epiſ. traſmiſit Nuntio Neapolitano, & vt omnibus ordinatis Nuntiaturæ ſubiectis copiam traſmitteret, & quod ijdem ordinarij parochis notificent, & literæ datæ ſunt 19. Aguſti 1679.

Cabil. 2. c. 14. tom. 2. Concil.

DE PROCESSIONIBVS.

Titulus Decimus nonus.

CAPVT I.

SAncta Mater Eccleſia, Diuino Numine afflata, publicas ſupplicationes, preceſque pias ad Dei opem implorandam, peccatorum crimina expianda, cæteraque auxilia humano generi neceſſaria poſcenda, vel pro collatis beneficijs gratias agendas, perutiles eſſe agnouit, meritò

que inſtituit; vt igitur ſint Deo gratiores, & apud eum ſuum ſortiantur effectum, omni reuerentia, ac deuotione peragenda ſunt; quod vt contingat, ſequentia obſeruari præcipimus.

CAPVT II.

Cæremoniarum Magiſtri cura ſit Clerum, & Laicorum confraternitates ſuo quoque loco diſponere, ac dirigere, impedimenta proceſſionalia remouere, viros à mulieribus, laicos à Clericis ſeiungere, curam adhibere, vt rectè dirigantur, quando procedendum, quando conſiſtendum præcipere, Clerum, & populum dirigere, & cum opus fuerit arcere, coercere, & cætera omnia, quæ perturbationem inducunt, eliminare.

CAPVT III.

Primicerij munus erit preces ſtatuere proceſſionibus accommodatas, & conformes, illas præintonare, Cantores, qui precinant deſignare, turbas, & iurgia tollere, aliaque diſponere, quæ confuſionem, & moram excludant.

CAPVT IV.

Vniuerſus populus, ſiuè ſecularis, ſiuè regularis, cum proceſſiones generales habentur, ad Cathedralem Eccleſiam in Ciuitate, & maiorem in Diœceſi, ſtatutis horis conueniat, in ingreſſu oret, deindè certo loco conſiſtat, donec ſuo tempore, vel ſigno dato fuerit exeundum, quod paritèr à laicorum ſodalitatibus ſeruetur, cum proceſſionibus intereſſe tenentur; Eccleſiæ Campanas in proceſſionis egreſſu, regreſſu, & cum procedit, pulſari mandamus.

CAPVT V.

Clerici regulares, & ſeculares ad proceſſiones decenti, & thalari habitu, ſuperpelliceo, & bireto Clericali induti conueniant, nullus ordinem deſerat, bini, debito inter ſe ſpatio interiecto, graues, deuoti, compoſiti, corde, & ore litanias, hymnos, & pſalmos canentes, à colloquijs ſe abſtineant, in via non ſubſiſtatur inanitèr curioſèque ſpectandi cauſa, non facto, vel dicto cuiquam moleſtia afferatur, orationibus vacent, illud habentes præ oculis, in-

ſupplicationibus preces eſſe irritas, niſi pio, & religioſo cultu fundentur.

CAPVT VI.

In proceſſionibus in præcedendo quiſque ſuo iure, & priuilegio gaudeat; ne aliqua in futurum ſuper præcedentijs controuerſia oriatur, infrà menſem poſt huius Synodi celebrationem, coram Nobis quiſque ſua iura proponat, vt illis perpenſis prouidere valeamus; ſi aliquando ſuper ijſdem fortè controuerti contigerit, ad euitanda ſcandala ſine partium præiudicio executioni demandetur quidquid à Nobis, vel noſtro Generali Vicario, vel foraneo, & in defectu à Cleri digniore fuerit iudicatum ſub pœna excommunicationis.

CAPVT VII.

Et vt omnis prorsùs tollatur diſſentionum, & controuerſiarum occaſio, iubemus, vt in procedendo primò incedant Confraternitates, ſuum vnaquaque locum ſumentes, quem ſibi de more cæremoniarum magiſter aſſignauerit; Regulares deindè ſubſequantur, ſeruata inter eos prærogatiua iuxtà Conſtitutionem Papæ Gregorij

gorij XV; Clerus ſecularis deindè, ità inter ſe diſtinctus, vt Clerici, Subdiaconi, Diaconi, & Presbyteri, ſeruata cuiuſque dignitate Ordinis, & promotionis antiquitate, vel beneficij prioritate, bini incedant; poſtmodum RR. Canonici de Capitulo, præuia inter eos Capitulari Cruce, ſubſequantur, habita paritèr inter eos, & dignitatum, & ordinum ratione.

CAPVT VIII.

Clero, & populo proceſſionalitèr per plateas pergentibus, officinæ claudantur, eſculenta & poculenta venalia non habeantur, animalia bruta pellantur, negotia ſileant, clamores vitentur, quiſque ſtudeat eo tempore abiecta ſeculari cura proceſſioni intereſſe, & ſodalitates regularium, & laicorum omni deuotione proprium ſequantur vexillum.

CAPVT IX.

In ſolemnitate Corporis Chriſti, & quotieſcumque auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum proceſſionalitèr defertur, plateæ omnes, & viæ, per quas erit tranſitandum, expurgentur, floribus ſternantur; pa-

De hac proceſſione ſingulis annis facienda Conc. Trid. ſeſſ. 13. cap. 5. verſ. declarat, & infra in tit. de SS Euchar. Sacram. c. 13.

parietes ſericeis, vel lineis ſaltèm veſtibus tegantur.

CAPVT X.

Quibus per valetudinem licèt, tantùm Dominum, tantamque maieſtatem, capite detecto, deuotè proſequi, & comitari, conentur, à comitatu non niſi benedictione accepta recedant, qui aliquo impedimento detinentur, non è feneſtris, ſed prè foribus flexis genibus reuerentèr venerabile Sacramentum adorent.

CAPVT XI.

Sanctiſſima Euchariſtia ſub baldacchino, cum intorſtitijs quoad fieri poteſt quamplurimis, inceſſanti thurificatione, in argentea ſaltèm ſphæra ab eo deferatur, qui gradu dignior exiſtat, dummodò in contrarium non obſtet conſuetudo, ſacris, prætioſiſque ſit indutus veſtibus, quæ geſto conueniant; Eodem quoque cultu, ordine, ac cæremonijs, in calice, vel pixide feria quinta cęnæ Domini, ad locum deſtinatum, & decentèr ornatum, publicæ adorationi exponendum, & pro feria ſexta conſeruandum, deferatur.

Pro-

Proceſſiones, quibus tàm Clerici Seculares, quàm Regures intereſſe tenentur, ſunt.

IN Feſto Sancti Marci.
In tribus diebus Rogationum.
In ſolemnitate Corporis Chriſti.
In hac Ciuitate in Feſto Sanctæ Agathæ.
Et quæcumque Proceſſiones pro bono publico indictæ. Inſupèr in eadem Ciuitate pro Clero in feſto Sancti Antonij Abbatis.

In Diœceſi autem, præter prædictas Sancti Marci, rogationum, Corporis Chriſti, & pro bono publico indicendas, quæ à quocumque loco Diœceſis ſeruari ſolent.

Si quis ex Canonicis Noſtræ Cathedralis proceſſionibus prædictis intereſſe neglexerit, legitimo ceſſante impedimento à Nobis probando, à punctatoribus Reu. Capituli pro qualibet vice carolenis tribus mulctetur, & intereſſentium diſtributionibus accreſcant; Cæteri autem Sacerdotes, & Clerici, tàm Ciuitatis, quàm Diœceſis, carole-

rolenorúm decem mulctæ ſubiaceant Noſtro arbitrio applicandorum; contra regulares, & Confraternitatum æconomos contumaces, excommunicationis pœnam irrogandam decreuimus.

DE REPRESENTATIONIBVS.

Titulus Vigeſimus.

CAPVT I.

MArtyrum, Sanctorũque paſſiones, licèt ad deuotionem,& imitationem mentes fidelium excitandas, repręſentare laudabile ſit,experientia docuit, vt vndè animarum ſalus proficiſci debet, diaboli inſtigatione pernicies inueniatur, ſacra namquè prophanis miſcentur, quæ animi pietatem ex illorum exemplis, ac operibus parere debent, ad riſus, iocum, & contemptum referuntur, deſtruunturque fideles potiùs quàm ædificentur; idcircò omnibus, & ſingulis in ſpiritualibus, & temporalibus Nobis ſubiectis, ſub pœna excommunicationis mandamus, ne vllus inpoſterum Repręſentationes venerandæ

Chri-

Chriſti paſſionis, eius martyrum glorioſa certamina, ſanctorum actiones, aut triumphos, ſacræque ſcripturæ hiſtorias, repręſentare audeat, vel pręſumat, niſi à Nobis priùs recognitę, maturè reuiſę, & licentia in ſcriptis data ſit, ſub pœna ducatorum quinque pijs vſibus applicanda; licentiam autèm non dabimus, niſi ea lege, vt piè narrentur, itàut auditores ad venerationem, & imitationem excitentur.

CAPVT II.

In prophanis repręſentationibus, ſiuè comedijs, vel obſcęnis fabulis, ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Clericis, cuiuſcumque ſint gradus, & ordinis, præcipimus, ne publicè, & priuatìm aliquam perſonam gerant; ſub eadem pœna laicis mandantes, ne vllo modo ſacris veſtibus, vel Clericali habitu vtantur in ijs repręſentandis, illaſque, niſi miſſarum celebrationibus completis, non recitent; comicos quantùm poſſumus hortantes, ne garriendo, obloquendo, geſtiendo, ſcandalum pariant, ad peccandum excitent, vel alicui infamiam incutiant.

DE CATASTO, ET ARCHIVIO BONORVM ECCLESIASTICORVM.

Titulus Vigeſimus primus.

CAPVT I.

QVinque ferè, ac ſeptuaginta propè ab hinc annis, bonorum Eccleſiaſticorum non fuiſſe plateam, inuentarium, ſeù cataſtum confectum, compertum habemus, non ſine Noſtra admiratione, nec abſque magno Eccleſiarum, piorum locorum, ac beneficiatorum detrimento, & præiudicio; hinc quidem piorum locorum mobilium, & immobilium damnnm, iactura, vſurpatio, reddituum imminutio, litium copia, & quod peius, miſſarum, & aliorum onerum omiſſio, diminutio, & reductio ortum habent; Propterea huic incurię, malis, ac damnis occurrere pro ſatisfactione noſtri muneris cupientes, ſub excommunicationis pœna ſtrictè præcipimus omnibus, & quibuſcumque Noſtrę Cathedralis Dignitatibus, Canonicis, RR. Capituli pro tempore Deputatis, cæteriſque

que Archipresbyteris, Curatis, Eccleſiarum Rectoribus, Cappellarum Æconomis, quibuſuis Eccleſiaſtica beneficia poſſidentibus, Confraternitatum, Hoſpitalium, & quorumcumque piorum locorum adminiſtratoribus, quouis nomine nuncupentur, vt infra quatuor menſes ab huius Synodalis conſtitutionis publicatione decurrendos, omnium, & ſingulorum bonorum mobilium, iurium, iuriſdictionum, pertinentiarum, finium, confinium, cenſuum, reddituum, ac nominum debitorum, reſpectiuè ad dictas Eccleſias Cathedralem, Collegiatas, earum menſas capitulares, & parochiales, & alias quaslibet Eccleſias, Eccleſiaſtica beneficia, Hoſpitalia, Confraternitates, cæteraque pia loca quomodocumque ſpectantium, integrum, & fidele inuentarium, ſeù vulgò nuncupatam plateam, conficere habeant, & debeant, ſeù confici, & conſcribi curent, proprijs manibus ſcriptam, vel ſaltèm ſubſcriptam, in qua vlteriùs fidelitèr annotentur omnium reſpectiuè Eccleſiarũ, piorum locorum, beneficiorumque onera, priuilegia, donationes, conceſſiones, vniones, applicationes, bullæ, ac Inſtrumenta quæcumque ad rem facientia.

CAPVT II.

Sub eadem quoque pœna mandamus, vt confectum cum præfatis conditionibus, & qualitatibus inuentarium, illud in authentica forma ad Nos traſmittere debeant, relicta penès eaſdem Eccleſias copia; & quia temporis viciſſitudine multa innouari contingit, vt innouata innoteſcant; decimo quoque anno præfata inuentaria, ſeù plateas renouari decernimus.

CAPVT III.

Edita in anno 1487. 8. Iunij.

Ex conſtitutione fel. rec. Sixti V. in omnibus Cathedralibus Eccleſijs debet eſſe Archiuium, & vbi non ſit, illud ab Epiſcopis inſtitui, vt perpetuis futuris temporibus, quæ ad Eccleſias, & Clericorum ſtatum pertinent, tutò, & fideliter cuſtodiantur; Idcircò mandamus, vt in Noſtro Epiſcopali Palatio ad formam ſupradictæ conſtitutionis inſtituatur Archiuium, pro quo ex nunc maiorem ſuperiorem mantionem magis aptam, & accomodatam Noſtri palatij aſſignamus, & duabus clauibus obſeri volumus, vnam penès Notarium Curiæ

noſtræ

noſtræ ſeruari, alteram penès cuſtodem, cui hoc munus Nos deputabimus.

CAPVT IV.

Reponantur in dicto Archiuio omnes ſcripturæ, tàm ciuiles; quàm criminales, & documenta omnia in codicis modum redacta, proprijs materijs diſtributa, ſuis locis diſtincta, & cum inſcriptione, vt ſtatìm reperiantur; Item legata quæcumque ad pias cauſas relicta, inuentaria omnia Eccleſiaſtiea, omnium bullarum regiſtrum, reliquiarum, & indulgentiarum catalogus, liber omnium collationum, & inſtitutionum in beneficijs, alter liber continens omnes promotiones ad ordines, & nomina eorum, qui fidei profeſſionem emiſerunt, omniaque alia & ſingula, remanentibus tantùm in Cancelleria Epiſcopali actis, ſcripturis, documentis, & proceſſibus currentibus expediendis, ſeù qui veniunt expediendi.

CAPVT V.

Scripturarum exſtantium in Archiuio diligens conficiatur inuentarium; ex Archiuio nulla ſcriptura originalis extrahatur, niſi Noſtro iuſſu, ex neceſſaria cauſa, &

coram

coram Notario, & teſtibus; Paritèr proceſſus, ſi neceſſariò extrahendi, fiat Noſtri, vel Noſtri Vicarij permiſſu, & terminata cauſa, in Archiuio reponantur; ſi Notarius fraudem fecerit, arbitratu noſtro puniatur; & pro maiori tuitione, & conſeruatione Archiuia à Nobis, noſtriſque ſucceſſoribus ſemper viſitentur.

CAPVT VI.

Vehementèr indoluit animus noſter, cum in viſitationibus proſpeximus, Archiuium Reu. Capituli Noſtræ Cathedralis ferè collapſum, peſſimè retentum, ſtare in loco non apto, abſque inuentario, itaùt ſcripturæ nunquam reperiantur, niſi totum Archiuium reuoluatur; Ideò mandamus, vt quanta maiori fieri poteſt diligentia, quamprimùm inſtauretur, diligentiùſque conſeruetur, cuſtodiatur; vel ſi fieri non poterit, Noſtro permiſſu in manſione pro Noſtro Archiuio deputata, ponat Capitulum arcam obſeratam, in qua eorum inſtrumenta, Bullæ, indulgentiæ, ſcripturæque omnes reponantur; & ſi Capitula Collegiatarum, Confraternitatuum, Hoſpitalium, & quorumcumque aliorum locorum

piorum

piorum Archiuium non habent, vel illud inſtituant, vel arcam clauſam ſcripturarum in Noſtro Archiuio reponant, vt ſupra dictum eſt de Archiuio Capituli Eccleſiæ Cathedralis.

DE SACRAMENTIS IN GENERE.

Titulus Vigeſimus ſecundus.

CAPVT I.

PER Sancta Sacramenta omnis vera iuſtitia, vel incipit, vel cæpta augetur, vel amiſſa reparatur, ideò intima animi pietate, & omni externo cultu, ac veneratione adminiſtranda, & percipienda ſunt; aduertatur inprimis ſanctè tractanda eſſe, non quòd à prauis miniſtris coinquinari, vel eorum effectus poſſit impediri, quia ex latere Domini Noſtri Ieſu Chriſti ſumpſere virtutem, ſed ex quo miniſtrantes indignè, ſacrilegij reatum non euadunt, & fideles minùs ad deuotionem excitantur; propterea ſi Sacerdos (quod abſit) mortalis peccati fuerit ſibi conſcius, ad eorum adminiſtrationem non accedat, niſi

Triden. Synodus ſeſſ. 7. de Sacram. in proemio.

Ibidem Can. 12.

niſi ſaltèm contritione præuia, vbi tamen neceſſitas vrgeat, & copiam confeſſarij loci, vel temporis ratio habere non permittat.

CAPVT II.

In Sacramentorum adminiſtratione manus puras, & mundas ſeruet Sacerdos, procùl ab eo ſit omnis ſimoniæ labes, vel auaritiæ ſuſpicio, nil prorsùs quauis de cauſa directè, vel indirectè exigat, aut petat, ſed omninò gratis miniſtret (iuribus tamen parochialibus ſemper ſaluis); ritus, ac cæremonias Sanctæ Romanæ Eccleſiæ adhibeat, nil addendo, vel detrahendo; Sacramentorum formas, materias, & cæteras partes in promptu memoriæ habeat, paritèr practicabiles caſus, & magis communes, vt ſi contigerit non labatur; & quod materijs, & formis Sacramentorum nullo prætextu in alium vſum, etiam pietatis, vel deuotionis, (velùti in medicandis infirmitatibus,) vtatur; contrafaciens Noſtro arbitratu grauitèr punietur.

CAPVT III.

Omnes, & ſingulos Parochos ſub pœna,
de

de qua ſupra monemus, vt piè, & prudentèr iuxtà Trid. præſcriptum Sacramentorum vim, & efficaciam populis explicent, & explanent, in lege Domini eos erudire ſtudeant, in ritibus ad Noſtram Cathedralem Eccleſiam ſe conforment, alibi quàm in propria Parochia Sacramenta non miniſtrent, niſi de Noſtra licentia, vel adſit neceſſitas, & ſemper in adminiſtratione ſuperpelliceum, & ſtolam adhibeant. *Seſſ. 24. de reform. c. 7.*

CAPVT IV.

Eſt autem Sacramentum ſignum ſenſibile ſpiritualis ſanctificationis animæ, ad cultum veri Dei à Chriſto Domino inſtitutum; vel ſignum rei ſacræ; vel viſibilis forma inuiſibilis gratia. Sacramenta non ſunt plura, vel pauciora, quàm ſeptem, videlicet Baptiſmus, Confirmatio, Euchariſtia, Pœnitentia, Extrema vnctio, Ordo, & Matrimonium; In ijs conſideratur materia, forma, intentio miniſtri, ſuſcipientis, & effectus; Miniſter habere debet intentionem faciendi quod facit Eccleſia, & ſat eſt virtualis, nec eſt neceſſaria actualis; requiritur quoque in ſuſcipiente intentio, vndè nolens, dormiens, amens, & ſimiles, Sacramentum *Cit. ſeſſ. 7. de Sacram. Can. 1.* *Ibid. Can. 11.*

non recipiunt; Sacramenti effectus eſt gratia, & caracter.

CAPVT V.

In Sacramento ordinis datur ſpiritualis poteſtas ad conferenda, & miniſtranda ſpiritualia, in Baptiſmo ad recipienda Sacramenta, & ſpiritualia, in confirmatione ad fortitèr agendum contra Chriſti inimicos, & eorum tentationes vincendum. Confirmatio, extrema Vnctio, & Euchariſtia ſunt in præcepto certis temporibus; ordo & matrimonium ſunt neceſſaria in Eccleſia in communi, & non in particularibus perſonis.

CAPVT VI.

Sacramenta ſunt ſignum paſſionis rememoratiuum, gratiæ demonſtratiuum, & gloriæ pignus; differunt iſta nouæ legis ab illis legis veteris, quia illa erant à Deo inſtituta, Can. 2. iſta à Deo per Chriſtum; illa non efficiebant gratiam, ſed dabant in fide venturi Meſſiæ; nouæ legis Sacramenta dant, & effi- Can. 6. & 7. ciunt gratiam omnibus, & ſemper non ponentibus obicem.

CA-

Baptiſmus omnibus ad ſalutem eſt neceſſarius, Pœnitentia autèm ijs, qui mortaliter peccauerunt, ſaltèm in voto, cum rehaberi non poteſt. In Sacramentis Baptiſmi, confirmationis, & ordinis, imprimitur in anima caracter indelebilitèr, quapropter iterari non poſſunt; Hæcque Sacramenta non ſunt inter ſe paria, ſed aliqua ratione vnum alio dignius, vel excellentius; vt de Sacramento Euchariſtiæ aduertit Sancta Trident. Synodus.

Canon. 9.

Seſſ. 13. c. 3. tit. de excell. SS. Euchariſtiæ ſuper reliq. Sacram & cit. ſeſſ. 7. can. 3.

DE BAPTISMO.

Titulus Vigeſimus tertius.

CAPVT I.

A Sacramento Baptiſmi prouenit omnis noſtra ſalus, meritò appellatur Sacramentorum omnium primum, initium, & ianua, per quam ingredimur ad militantem, & triumphantem Eccleſiam, & per ipſum iuſtificati, in filios Dei renaſcimur, & Chriſti cohæredes efficimur; aduertant itaquè diligentèr Parochi ſub grauibus pœnis per Nos infligendis, ne ipſo-

rum incuria ſine hoc tàm neceſſario Sacramento vllus è vita decedat, habeantque præ manibus continuò Rituale Romanum à Papa Paulo V. editum, cuius ordinem, & modum obſeruent, ne errorem committant.

CAPVT II.

Quam primùm fieri poterit baptiſmus infanti non differatur, ob multa pericula, quæ teneræ ætati imminent; & vt nil inordinatum ſit, vel præpoſterum, admonemus obſtetrices, ne infantes iam iam natos paſſim baptizare audeant, niſi exſtet imminens mortis periculum, & Sacerdotis, Clerici, vel Laici copia haberi nequeat, itàut presbyter Diacono, deinceps Superior inferiori Clerico, ijſque deficientibus, vir mulieri miniſter præferatur, niſi fortè baptizandi forma non calleant digniores, vel honeſtas aliud ſuadeat.

CAPVT III.

Obſtetrices omnes in ſua parochia exiſtentes, ſemèl ſaltèm in anno parochi auocent ad ſe, eaſque inſtruant de baptiſmi conſueta forma, & materia, & quòd for-

mæ, & materiæ nihil omninò addant, vel detrahant, mandantes parochis, vt cum omni zelo, & officio ſuper hoc inuigilent, earundem obſtetricum conſcientias onerantes, ſi fortè contingerit, aliquem ex paruulis iſtis vita periclitantibus in æternæ ſalutis præiudicium inualidè ablui, & morientem certam damnationem, viuentem certum damnationis periculum ex earum negligentia ſubire; & ſi ipſarum aliquas repererint ignaras, rudes, indociles, eas ab officio deſiſtere iubeant.

CAPVT IV.

Si vixerit infans domi baptizatus, intra octo dies in Eccleſia ſiſtatur, & Parochus inquirat, ſi cum vera forma, debitaque materia domi baptizatus fuerit, ſi ità conſtiterit, quamùis à fœmina, cæremonias tantùm baptiſmi addat, nec vllo pacto formam repetat, nec ſimplicitèr, nec ſub conditione; ſi verò res ſit dubia, formam ſub conditione repetat.

CAPVT V.

Secundùm Eccleſiam latinam, baptiſmi forma eſt, ego te baptizo in nomine

Pa-

Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen; vel Io te battezzo in nome del Padre, del Figliuolo, e dello Spirito Santo amen. Secundùm Græcam; baptizetur ſeruus Chriſti N. in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Forma baptiſmi ſub conditione, ſi es baptizatus, non te rebaptizo, ſed ſi non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen; Forma autèm fieri debet ſimùl cum materia, vel ipſi materiæ coniungi, ſeù in ablutione, eodem tempore vtrumque officium, & manus, & linguæ peragatur.

CAPVT VI.

In priuatis domibus neceſſitate excepta hoc Sacramentum adminiſtrare non liceat; adulti non temerè baptizentur, ſed per dies aliquos in fide Chriſti diligenti Cathecheſi inſtruantur; ſi veniant ab infidelitate; detinendi per aliquod tempus inter cathecumenos ad probandam eorum conſtantiam, niſi inſtructi ſint in fide, vel neceſſitas vrgeat.

CAPVT VII.

Parochi populum hortentur, vt Sanctorum, non gentilium, ſeù Etnicorum nomina,

mina, & vnicum tantùm nomen, ſiuè ſimplex, ſiuè duplum, non autem multa infantibus imponant; librum habeant, in quo baptizati, parentum, & compatrum nomina, & cognomina deſcribant; & ſi à parochiali Eccleſia aliò ſe conferant, ſucceſſori librum conſignent ſub pœna ſuſpenſionis.

CAPVT VIII.

Baptiſmus eſt ablutio corporis exteriùs facta ſub præſcripta verborum forma; eius remota materia eſt aqua elementaris, & licèt alterata, ſubſtantia non mutata, eſt materia ſufficiens, vt in aqua, ſiuè calida, ſiuè frigida, ſiuè pluuiali, ſiuè fluuiali, ſiuè ſalſa, ſiuè dulci, ſiuè pura, ſiuè mixta, dummodò mixtio non faciat eſſe non aquam, vt in niue; In alio autem liquore non eſt baptiſmus, vt in vino, ceruiſia, lacte, liquoribus herbarum, florum, arborum, ſudore, ſputo, vrina; tempore neceſſitatis non eſt neceſſe, vt aqua ſit benedicta, extrà caſum neceſſitatis ſic ſub pœna peccati mortalis, & eſſe debet Chriſmatis, & Cathecumenorum oleum illius anni.

CAPVT IX.

Propinqua materia eſt ablutio, & intelligitur, vel immerſione, vel aſperſione, vel effúſione; ablui debet caput, niſi vrgeat neceſſitas; & ſi puer de ventre matris emiſit manum, vel pedem, probabilius eſt poſſe baptizari in illa parte, ſed ſi viuit, eſt denuò ſub conditione baptizandus; aqua autem debet tangere corpus, vel partem, vndè non poteſt baptizari puer in ventre matris, vel intra corium incluſus, & ſat eſt, quod aqua tangat capillos, licèt cutem non penetret.

CAPVT X.

In baptiſmo non admittant Parochi ad leuandum baptizatum de ſacro fonte, regularem, excommunicatum, criminoſum, eum qui Paſcali præcepto non paruerit, aut (niſi alitèr ſuaſerit neceſſitas) rudimentorum fidei expertes, nec plures compatres, quàm à Tridentina Synodo ſtatutum eſt, ſcilicèt vnus, ſiuè vir, ſiuè mulier ſit, vel ad ſummum vnus, & vna, qui pro ſuo ſuſcepto munere baptizati animæ conſulant.

Seſſ. 24. cap. 2. de reformat. matrim.

lant,

lant, in Catholica fide, & probatis moribus inſtruendo.

CAPVT XI.

Populum paritèr Parochi erudiant, ſpiritualem cognationem cum vxore tenentis baptizatum, vel confirmatum, aut cum filijs, non contrahi, ſed tantùm inter perſonas in Synodo Tridentina expreſſas; puerperæ autèm, cum poſt partum primùm à domo exierint, ad Eccleſiam Deo gratias acturæ accedant, vbi benedictionem à Parocho ſuſcipiant. Cit. cap. 2.

CAPVT XII.

Baptiſmi miniſter in caſu neceſſitatis eſt homo, ſiuè maſculus, ſiuè fæmina, ſiuè hermaphroditus, ſiuè puer, ſiuè iuuenis, ſiuè ſenex, ſiuè Eccleſiaſticus, ſiuè laicus, ſiuè ſeruus; ſiuè liber, ſiuè Iudæus, ſiuè paganus, ſiuè præciſus ab Eccleſia, ſiuè non; & requiritur in his omnibus intentio faciendi, quod facit Eccleſia; & quamuis omnes iſti poſſint in neceſſitate baptizare, inferior cedere debet in ſuperioris præſentia.

CAPVT XIII.

Miniſter autèm extrà caſum neceſſitatis eſt Sacerdos, & Parochus, debet eſſe vnus Miniſter non plures; baptiſmi forma non varietur, variatione autem facta, & ſenſu mutato, non eſt baptiſmus, ſiue mutatio contingat per verborum ſubtractionem, vel additionem, vel variationem, vel tranſmutationem; dictiones, ego & amen, non ſunt de neceſſitate Sacramenti, ſed omittere eſſet peccatum graue; dictio autem, te, eſt exprimenda de Sacramenti neceſſitate.

CAPVT XIV.

Baptiſmi effectus ſunt plures; primus eſt gratia, qua remittitur, vel deletur peccatum originale, incurſum per Adam, cum Dei mandatum in Paradiſo tranſgreſſus fuit, per cuius præuaricationis offenſam, ne dum ſibi nocuit, ſed toti eius propagini, quæ acceptam à Deo ſanctitatem, & iuſtitiam perdidit, & in omne humanum genus mortem, corporis pœnas, & peccatum trasfudit iuxtà Apoſt; quod peccatum propagatione trasfuſum, & vnicuique pro- *Ad Roman. 5.*

prium,

prium, per humanæ naturæ vires, vel aliud remedium, non tollitur, quàm per Ieſu Chriſti meritum, quod in baptiſmi Sacramento applicatur, vt docet Synodus Tridentina; de quo parochi inter miſſarum ſolemnia, vel alio commodiore tempore, populos inſtruere non omittant.

Seſſ. 5. de peccat. orig. Conc. Arauſicanum ſub Leone PP. anno 444. c. 2. Magun. can. 1. Eſeſ cap 77.

CAPVT XV.

Secundus baptiſmi effectus eſt remiſſio peccati actualis in adultis; Tertius totius pœnæ remiſſio; Quartus character; Quintus ablatio irregularitatis, excepta illa, quæ oritur ex bigamia, vel defectu; quæ omnia intelliguntur de baptiſmo aquæ, vel fluminis; vltra quem adeſt baptiſmus ſanguinis, ſeù martyrium, & flaminis, qui eſt contritio de peccatis; ſed iſti duo vltimi non imprimunt characterem, licèt martyrium det aureolam, quæ eſt gloria quædam accidentalis.

CAPVT XVI

Baptiſmum ſuſcipere tenentur, exiſtentes in originali peccato ad illud delendum vt ſupra, ſanctificati in vtero matris, paruuli, expoſiti, qui baptizantur ſub conditio-

ne, & adulti, qui habere debent intentionem ſuſcipiendi, & fidem, & dolorem de peccatis commiſſis; & baptizans maſculum putans baptizare fœminam, Petrum, & baptizat Paulum, tenet baptiſmus, cum perſonę error non vitiet, nec impediat.

CAPVT XVII.

Baptiſmum expectans, ſi moriatur interim cum contritione, & voto baptiſmi, ſaluatur; filij infidelium, niſi ipſi vellent, parentibus inuitis, baptizandi non ſunt; Baptiſmus collatus à malo Sacerdote eſt validus, & efficax, ſicut collatus à bono, quantùm ad effectum ipſius baptiſmi ex opere operato, ſed non quantum ad id, quod dans ſua deuotione impetrat, cum Dei amicus impetret, quæ inimicus impetrare non poteſt.

DE CONFIRMATIONE.

Titulus Vigeſimus quartus.

CAPVT I.

COnfirmatio eſt ſecundum Sacramentum, ſpeciale robur Spiritus Sancti per vnctionem chriſmatis, & certa verba, conferens; hoc Sacramento fideles confirmantur ad pugnam, armantur ad agonem, & cor ad prudentiam, & conſtantiam dilatatur, vt Sanctorum Patrum verbis vtamur; eius materia eſt chriſma conſecratum ab Epiſcopo ex oleo oliuarum, & balſamo confectum, & debet eſſe chriſma nouum illius anni; Forma ſunt verba illa, conſigno te ſigno crucis, & confirmo te chriſmate ſalutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti amen; Vnctio neceſſaria eſt, prout & balſamum in chiſmate, neceſſitate; ne dum præcepti, ſed etiam Sacramenti ſecundum ſententiam probabiliorem.

CA-

CAPVT II.

Confirmatio etiàm tempore interdicti fieri poteſt, in omni loco honeſto, licèt conuenientiùs fiat in Eccleſia; proprium tempus adminiſtrationis huius Sacramenti eſt in ſolemnitate Pentecoſtes; & Parochi hoc tempore accuratè populo denuncient, proùt & virtutem, vim, & effectus illius; & quanto religionis ſtudio ſuſcipiendum.

CAPVT III.

Non eſt neceſſarium hoc Sacramentum neceſſitate ſalutis, ſed ex contemptu relinquere eſſet peccatum; & contemptus eſſet, ſi commoditate oblata non ſuſciperetur; ſuſcipientes ſint confirmati, eadem die nullus ſuſcipiat plures quàm duos, vel ad ſummum tres, & citrà vrgentem neceſſitatem ne quis adhibeatur compater, aut commater in baptiſmo, & confirmatione.

CAPVT IV.

Suſceptoribus in baptiſmi, & confirmationis Sacramento interdicimus aliquid largiri, vel dono dare ijs, quos ſuſceperint, aut illorum parentibus, baptiſmi, vel confirma-

firmationis tempore; intelligantque ſuſceptores, ſe Chriſto ſpiritualitèr filios generare, tenerique ex vi ſuſceptionis in fide catholica, & probis moribus illos inſtruere, vt de baptiſmo diximus; patrinus autem dextera ſuſcipiat confirmandum, teneat, offeratque Epiſcopo; ſi autem ſit ætatis adultæ, pedem dextrum ponat ſuper dextrum pedem patrini, ſeù compatris.

CAPVT V.

Vlli hoc Sacramentum conferri volumus, qui ſaltèm tres annos non habeat; niſi ex aliqua cauſa aliud Nobis videatur; adulti autèm facta priùs peccatorum confeſſione, & accepto Euchariſtiæ Sacramento, ad confirmationem accedant ratione decentiæ, Spiritus enim Sanctus, qui per manus impoſitionem datur, non habitabit in corpore ſubdito peccatis. *Sapien. cap. 1.*

CAPVT VI.

Miniſter huius Sacramenti eſt ſolus Epiſcopus, & non ſimplex Sacerdos iuxtà Trid. Synodum; eius effectus ſunt gratia, character, & affinitas, ſeù ſpiritualis cognatio inter confirmatum, & patrinum, qui debet *Seſſ. 7. tit. de confirmatione can. 3. Concil. Cartagin. 2. cap. 8. Braccar. cap. 37.*

bet eſſe vnus, & duo ad ſummum; horum, & confirmatorum nomina certo libro Parochi conſcribant, ſeruentque omnia, quæ de libro baptizatorum diximus, & præſcripta ſunt.

CAPVT VII.

Compatres omni ſpiritu humilitatis, & pietatis ſtudio illi miniſterio adſint, pugionem, aut aliam armorum ſpeciem non ferant; Monachus filium ex confirmatione, & commatrem non habeat iuxtà Altiſiodorenſe Concilium; paritèr nec Clerici, & multò magis ſacris initiati non admittantur, nec excommunicati, nec qui eo anno Paſchatis tempore confeſſi non fuerint, vel Euchariſtiæ Sacramentum non ſumpſerint, vel qui animæ confirmati conſulere non poſſunt.

CAPVT VIII.

Confirmatio, non niſi à ieiunis ſuſcipiatur, excepta cauſa neceſſitatis; extent in ea mares ſeiuncti à fæminis, omnes ſummo ſilentio piè, & religiosè, priùs confirmentur viri fæminæ deindè, nec fæminis mares ſint compatres nec fæminæ maribus,

frons

frons confirmati chriſmate delibuta, panno lineo, vel bombice à Sacerdote diligentèr abſtergatur; & confirmati legitima cauſa ceſſante, non recedant, niſi abſoluta penitùs confirmationis adminiſtratione, Epiſcopus ſolemni more eis benedictionem impertiuerit.

DE SANCTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

Titulus Vigeſimus quintus.

CAPVT I.

AVguſtiſſimum Euchariſtię Sacramentum eſt cæteris omnibus digniſſimum, ac præſtantiſſimum, nam ipſum Chriſtum Dominum ſanctitatis authorem, & fontem admirabili quadam ratione in ſe continet, idcircò latriæ cultus, qui tantùm verò Deo debetur, huic Sacramento eſt exibendus, vtpotè ſub ſacris velaminibus panis, & vini, verum Ieſu Chriſti corpus, & ſanguinem, cum anima, & Diuinitate quoquè, propter admirabilem illam eius cum corpore, & anima hypoſtaticam vnio-

Trid. Synodus ſeſſ. 13. can. 6. dicta ſeſſ. 13. cap. 3 verſ. Diuinitatem.

vnionem, continens; Parochi proindè ad fræquentem Euchariſtiæ ſuſceptionem populos ardentiùs hortentur, vt eadem Synodus Trid. optat.

Ibid. cap. 8. verſ. vt panem illum.

CAPVT II.

Euchariſtia eſt Sacramentum, quod ſub ſpeciebus panis, & vini continet corpus, & ſanguinem Chriſti ad conſeruationem ſpiritualis vitæ; Eius materia eſt panis & vinum; panis debet eſſe non ex leguminibus ſed frumento, coctus, ex aqua elementari confectus, purus ſine mixtione, azimus ideſt ſine fermento, non corruptus; Vinum debet eſſe ex vuis ſeù muſto, non ex pomis, herbis, radicibus, agreſta, aceto; cum vino paruitas aquæ adhibenda eſt ſub præcepto peccati mortalis.

CAPVT III.

Cum fit conſecratio, materia debet eſſe Sacerdoti præſens, non abſens, certa, & determinata ex intentione conſecrantis, qui conſecrat, quod intendit, ſi non eſt certum, quod intendit, conſecratio non fit; in adminiſtratione tanti Sacramenti nil ſordidum, vel indecens ſit, ſed omnia munda;

nec

nec calice conſecrato, vel alio vaſe ad ſacri calicis formam facto, vinum, vel aqua communicatis fundatur, ſed vitreo, quod à Miniſtro ſuperpelliceo induto porrigatur.

CAPVT IV.

Forma conſecrationis panis ſunt illà verba, hoc eſt enim corpus meum; ſanguinis, hìc eſt enim calix ſanguinis mei; noui, & æterni teſtamenti, miſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum, quæ verba ſunt omnia in præcepto, ſed non omnia de neceſſitate Sacramenti; & ſunt ità efficacia, vt ſint inſtrumenta tranſubſtantiandi ſubſtantiam panis in Chriſti Corpus, & vini in ſanguinem, ità vt poſt conſecrationem non ſit panis, nec vini ſubſtantia, ſed ſola accidentia, ſub quibus verùm Chriſti corpus, & verus ſanguis, non modo paſſibili, nec per modum dimenſionis, continetur; & ſub panis ſpeciebus virtute verborum, corpus continetur, ſed ratione concomitantiæ etiàm ſanguis, anima, Diuinitas, & tota Trinitas; paritèr ſub vini ſpeciebus ſolus

Synod. Trid. cit. ſeſſ. 13 c. 3. verſ. & ſemper, & cap 4.

ſanguis virtute conſecrationis, ſed omnia ſupradicta ratione conçomitantiæ.

CAPVT V.

Concil. Agat. cap. 13. cap. omnis vtriuſque ſexus de pœnit. cap. omnis homo, de Conſecrat diſt. 2.

Paſchæ tempore, ideſt à Dominica palmarum vſque ad octauam Dominicæ Reſurrectionis, omnes vtriuſque ſexus Eucharistiam ſumant, niſi iuſtam ob cauſam in aliud tempus differre oportuerit; diſtribuatur communicantibus vbicumque tunc ſe cõmunicent, aliquod impreſſum ſimbolum, ſeù teſſera, qua communicantes poſſint à cæteris internoſci, & Parocho fidem faciat.

CAPVT VI.

Seſſ 21. cap. 4. & can. 4. dicta ſeſſ. 13. cap. 8.

Sacramentum hoc ſuſcipiens, debet eſſe ieiunus, confeſſus de mortalibus, & adultus vſum habens rationis; paruuli enìm antè annos diſcretionis ad Sacramentalem communionem non obligantur; & vel ſuſcipitur in figura, vel ſpiritualiter tantùm, vel ſacramentaliter tantùm, vel ſacramentaliter & ſpiritualiter; Communicantes autèm humili habitu, demiſſo vultu, omni armorum genere depoſito accedant, alijſque geſtibus pœnitentiam, & animi ſubmiſſio-

miſſionem præſeferant; Mulieres quoquè vndequaque humilitatem, ſimplicitatem, ac modeſtiam oſtendant; effectus autèm huius Sacramenti ſunt, gratia cum donis, & virtutibus; ſpiritualis refectio, præſeruatio à peccatis, & extinctio concupiſcentiæ.

CAPVT VII.

Iuxtà antiquam Eccleſiæ conſuetudinem, Euchariſtia aſſeruatur in ſummo Altari, in tabernaculo ornato, ac benè ſepto, in munda, ac decora pixide, in vaſculo argenteo cum corporali ſubtùs, tabernaculum benè obſeretur claui, quæ per Parochum continuò ſeruetur, qui quoquè quolibet octauo die particulas reſiduas in pixide abſumere, aliaſque conſecrare curet. *Dicta ſeſſ. 13. cap. 6. in principio, & can. 7.*

CAPVT VIII.

Sit tabernaculum è laminis argenteis, vel æneis, vel marmore, vel ſaltèm tabulis populeis, politè tamèn elaboratum, benè, aptèque inter ſe compactum, amplum pro Eccleſiæ dignitate, ac magnitudine, panno ſerico circumueſtitum, ità accommodatum, vt indè Euchariſtia depromi poſſit, nec opus ſit ſuper Altare aſcendere,

intùs

intùs vacuum prorsùs ſit à reliquijs, vaſculo olei infirmorum, à quocumque inane vaſe etiàm ipſius Euchariſtiæ, itàut præter hanc nil omninò contineat, & ante ipſam diù, noctùque lampas accenſa colluceat, poſita non à latere, aut ſuper Altare; ſed è Regione, & conſpectu.

CAPVT IX.

Pixis, ſiuè cuſtodia fiat, vel ex àuro, vel argento tota inaurata, vel ſaltèm intùs, ſi præ inopia non poſſit, operculum, & pixidis pes auricalco, vel ſtamno inaurata ſint; in operculi ſummo crux paruula, aut Chriſti reſurgentis infixa imago hæreat; & in vnaquaque parochiali Eccleſia duæ pixides, vna maior ad populi communionem, altera minor ad Euchariſtiam deferendam ad infirmos.

CAPVT X.

Euchariſtia iuxtà vetuſtiſſimum Eccleſiæ morem ſumma cum veneratione, canticis, & vmbella ad ægrotos deferatur iuxtà ſanctam Tridentinam Synodum, Parochi populum hortando, vt frequens, & aſſiduus comitetur; & quod ſodalitates Corporis Chri-

Dicta ſeſſ. 13. eod. cap. 6. & can. 7. vbi vsũ hunc retinendum præcipit, & contrarium

Chriſti audito campanæ ſono, accurrant; ſi enim erga vmbram pius, ac ſanctus Rex Dauid tàm celebrem cultum exhibuiſſe legitur, quid faciendum erga puriſſimam illam arcam, vbi omnis plenitudo Diuinitatis corporalitèr inhabitat? plures etiam Euchariſtiæ particulas ſecum afferat Parochus, nedùm ab ægroto reuertitur ad Eccleſiam, inane vaſculum populus adoret, niſi de noſtro arbitrio alitèr obſeruari mandetur ob loci, vel itineris diſtantiam, temporis in temperiem, vel alia de cauſa.

afferentes excommunicantur Conc. Remenſe can. 2. Lateran. ſub Innocent. III. can. 26.

2. Regum c. 6.

CAPVT XI.

Circa veſtes, Sacerdos deferens Euchariſtiam ad infirmos, non ſuperpelliceo ſolùm, ſed pluuiali ſit indutus, vbi per facultates, & loci, ac temporis rationem fieri poteſt; Clericos aliquos Clericali habitu, & ſuperpelliceo indutos adhibeat; Et quando deferenda eſt, campanæ ſono omnes moneantur, lumina adhibeant, tintinnabulum, & parua pixis velo integatur.

CAPVT XII.

Cum ex cauſa aliqua de qua ſupra, Sacerdos vnam ſolùm defert particulam, quam

quam infirmus eſt percepturus, cum redit, non ſuperpelliceo, neque ſtola indutus ſit, tintinnabulum non pulſet, vmbellam non adhibeat, lumina extinguat, pixidem palàm non deferat; quicumque autem Sacerdoti Euchariſtiam ferenti fiat obuius, protinùs de equo, de curru, de iumento deſiliat, & flexis genibus in adoratione perſiſtat, donèc Sacerdos pertranſierit; alij autem ſiuè Clerici, ſiuè laici comitentur Sacerdotem, non modo vſque ad ægrotantis domum, ſed etiàm vſque ad Eccleſiam, ad quam poſtmodum ſibi redeundum fuerit cum alia Sacramenti particula à Parocho delata.

CAPVT XIII.

Omnes meminerint, ſacrum hoc Sacramentum ſumi, tamquàm ſpiritualem animarum cibum, quo fideles alantur, & conformentur vitæ illius, qui dixit, qui manducat me, & ipſe viuet propter me; tamquàm antidotum, quo à quotidianis culpis, & mortalibus peccatis liberemur; & tamquàm pignus futuræ gloriæ, & perpetuæ noſtræ fęlicitatis; propter eà vt ſimus memores tantæ maieſtatis, & tàm eximij amoris,

ris, piè, & religioſè inductum fuiſſe, vt annis ſingulis præcelſum hoc Sacramentum ſingulari veneratione, ac ſolemnitate celebraretur, vtque in proceſſionibus honorificè, & reuerentiſſimè per vias, & loca publica circumferretur, quo repręſentaretur mortis eius victoria, & triumphus iuxtà Synod. Trid.

Dicta ſeſſ. 13. cap. 1. verſ. declarat, ſupra in tit. de Proceſſ. cap. 9.

CAPVT XIV.

In prædicto feſto Corporis Chriſti Nos fungimur officio ferendæ Sacræ Euchariſtiæ, in caſu autèm noſtri impedimenti, vel abſentiæ, ſpectat ad Dominum Decanum noſtræ Cathedralis; ſimiles proceſſiones fieri mandamus de mane, non poſt prandium, niſi temporis iniuria impediret; Sanctiſſimũ Chriſti Corpus ſolùm abſque vllis reliquijs, & cum religioſo apparatu ferri; Reu. Canonici ſinguli in manibus Cæreum accenſum decentis magnitudinis, & ſimilitudinis ferant; omnes illud piæ venerationis ſtudio proſequantur; nec mares, nec fæminæ è feneſtris, aut alio ſuperiori loco proceſſionem aſpiciant; Parochi die Dominico ſolemnitatem Corporis Chriſti populum

præmoneant, indulgentias euulgent, & idem in Diœceſi ſeruetur.

CAPVT XV.

Cum quis ſe communicat, Chriſti præſentia in ipſo durat, quandiù Sacramentales ſpecies calore naturali conſumentur; effectus durat, niſi noſtra culpa expellatur; Sacerdos celebrans ſub vtraque ſpecie Sacramentum recipit, alij non, cum per Synod. Trid. abolitus fuerit vſus ſub vtraque ſpecie communicandi, tùm quia accidere poterat de facili ſanguinis ſubuerſio, tum quia multi ſine prouocatione ad vomitum non poſſunt ſumere ſpeciem vini, & ad hæreſim Neſtorianorum repellendam.

Seſſ. 21. cap. 1. 2. & can. 1. 2. & 3.

CAPVT XVI

Sacramentum hoc mortis ſupplicio perituris non eſt ſubtrahendum, ſi oſtenderint ſigna pœnitentiæ; ſed ieiunis ſolùm conferendum; itaque vel ante diem, quo mortis ſupplicium ſunt ſubituri, vel ſaltèm mane eiuſdem diei, quo ad mortem trahendi; non enìm decet eos tantò viatico priuari, vt fortiores in conflictu reperiantur.

CA-

CAPVT XVII.

Ad ſacram communionem non admittantur concubinarij ſemèl admiſſi, ſi poſtea in eandem peccatorum fecem reinciderint; Parochus idem faciat cum fæneratoribus, blaſphemis, & alijs facinoroſis hominibus; Concionatores, & Parochi ex Catechiſmi Romani Doctrina, & Trident. Synod. ad Sacram Euchariſtiam frequenter ſumendam populum crebris adhortationibus hortentur, & quod ſuper hoc ſtatuit Siluerius Papa in conſuetudinem reuocare ſtudeant; & primo communicantes non recipiantur, antequàm moneantur de vi & efficacia Sacramenti, & quanta reuerentia, & humilitate ad illud accedendum ſit, indignè enim accedens, iudicium ſibi manducat, & bibit. Seſſ. 13. cap 8.

CAPVT XVIII.

Euchariſtiam in Paſchate parochus ipſe, & non alius præbeat; ſi fræquens erit populus, alium Sacerdotem adhibere poterit; qui extrà propriam parochiam ſe communicauerit, fidem afferat parocho; qui quoquè curet, vt eo tempore mendici, vagan-

tes, peregrini, & aduenæ communicentur; & ne ſacræ communionis occaſione eleemoſina quæritari videatur, arceri præcipimus tempore illo omnem pelliculam, vaſculum, aut aliud ſimile ad eleemoſinas percipiendas, ſub pœna carolenorum quindecim pro vice qualibet à parochis perſoluenda, & in vſus pios conuertenda.

CAPVT XIX.

Qui dicto tempore ſe non communicauerint, ad Nos inſcriptis primo ter moniti deferantur à parochis, ad hoc vt in ipſos animaduertere poſſimus, etiam cenſuris, & alijs pœnis à Sacris canonibus ſtatutis; ſi parochi prætermiſerint, arbitrio Noſtro puniri volumus; hac de cauſa illo tempore non in Cathedrali Eccleſia, ſed in propria parochia quiſque ſe communicet, niſi iuſta cauſa id faciendi facultatem à Nobis in ſcriptis habuerit; caueant & aduertant Sacerdotes, & Parochi, ne aliqua particula inter miniſtrandum excidat, quod cum patena, & tobalea communicantium mento ſuppoſita, euitabitur; & vbi fieri poteſt, maribus ſeorsìm à fæminis Sacramentum hoc miniſtretur.

CA-

CAPVT XX.

Tandèm abuſus omnes, qui circa communionem irrepſerunt, aboleri mandamus, ad formam decreti Sac. Congreg. Conc. & cum approbatione Sanctiſſimi D.N. Papæ Innoc.XI; in quo decreto præcipitur Epiſcopis, & Parochis, vt redarguant aſſerentes communionem quotidianam eſſe de iure diuino; poſſe deferri Euchariſtiam ad exiſtentes domi, cubantes in lecto, vel ad infirmos, in crumena, ſecretò non publicè, & cum pompa ad formam Romani Ritualis; In Communione feriæ ſextæ in paraſceue, Miſſalis rubricæ, & Eccleſiæ Romanæ morem non eſſe ſeruandum; tradi poſſe plures Euchariſtiæ formas, ſeù particulas grandiores & non conſuetas; & quod venialium confeſſio fieri poſſit ſimplici Sacerdoti non approbato ab ordinarijs; quare animaduertendum in contrafacientes, etiam regulares, etiam Societatis Ieſu, iuxtà facultatem Epiſcopis per idem decretum à Sede Apoſtolica tributam.

Emanat. ſub die 12. Febr. 1679.

DE

DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

Titulus Vigeſimus ſextus.

CAPVT I.

Synod. Trid. ſeſſ. 14. cap. 1. & 2. & can. 1. Conc. Cabilon. cap. 8.

IVſtitiam, innocentiamque in baptiſmo, ipſius beneficio, & gratia ſuſceptam, quia regenerati ob humanæ naturæ fragilitatem conſtantèr non tuebantur; Chriſtus Dominus, in miſericordia diues, figmentum noſtrum agnoſcens, ijs, qui ſeſe poſteà in peccati ſeruitutem, & dæmonis poteſtatem tradidiſſent, remedium contulit, quo mortis ſuæ beneficio, meritoque fruerentur, & iuſtificati reſurgerent; Pœnitentiam ſcilicèt, quæ eſt Sacramentum reconciliationis poſt baptiſmum in actibus pœnitentis, & Sacerdotis abſolutione conſiſtens; fuit inſtitutum, quando Dominus dixit diſcipulis, accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt; quibus verbis communicata fuit poteſtas remittendi, & retinendi peccata ad fideles

Concil. Trid. vbi ſup. c. 14. Nicen. cap. 8. Aurelian. 2. can. 9.

poſt

poſt baptiſmum lapſos reconciliandos; eſtque hoc Sacramentum lapſis poſt baptiſmum ad ſalutem neceſſarium, vt non dùm regeneratis ipſe baptiſmus, licèt in alijs multis hæc duo Sacramenta inter ſe differant iuxtà ſanctam Trid. Synod.

Dicta ſeſſ. 14. cap 2 per tot.

CAPVT II.

Parochi populos diligentèr edoceant, ne pœnitentiam ad vltimum vitæ prochraſtinent, vel differant; licèt enìm Sanctus Auguſtinus, Sanctus Ioannes Damaſcenus, Sanctus Ciprianus, Sanctus Thomas, Caietanus, Bellarminus, & alij affirment, vſque ad depoſitionem corporis peccandi, & mærendi tempus adeſſe, ac etiàm (ſunt verba Sancti Cipriani) cum anima feſtinat ad exitum, & egrediens ad labia ſpirantis emerſerit, pœnitentiam Dei benignitas non aſpernatur, nec ſerum ſit quod verum eſt; Attamèn ſera pœnitentia valdè periculoſa eſt, interdùm ſed non ſemper vtilis, & (vt experientia rerum magiſtra docuit & docet) multotiès ſerò pœnitens non deſcendit iuſtificatus, quia vltrà pœnitentiam ex noſtra parte, iuſtificatio requirit quoquè ſupernaturale Dei auxilium, de quo pœnitens

S. Auguſt. de prædeſtinat. Sanctorum c. 14 Damaſc. lib. 2. de fide Ortodox. cap. 4. D. Thom. in addit 3. partis queſt 4. art 3. Caiet. opuſ. 1. tract 22. Bellarm. lib 2. de purgat. cap 2. S. Ciprian. ſermon de Cœna Domini.

tens

tens ob perſeuerantiam in peccato indignum ſe reddit.

CAPVT III.

Confeſſarij abſque cauſa per Nos approbanda, in priuatis cuiuſuis ædibus, nec maris, nec feminæ confeſſionem audiant; mulieres, nec ante ſolis ortum, nec poſt occaſum in Eccleſijs ad finem ſe confitendi maneant; ijſdem non in cellis, vel Sacriſtia, ſed in Eccleſia Sacramentum hoc miniſtretur, & in confeſſionali, & velato capite accedant; Pœnitens autem dum confitetur, genuflectat, Sacerdos ſedeat, ne dum in confeſſionibus laicorum, ſed etiam in Sacerdotum reconciliationibus, & ſemper cum ſtola, & clericali bireto indutus, numquàm autèm pileo.

CAPVT IV.

Capit. omnis vtriuſque ſexus de pœnit. & remiſſ.

Parochi meminerint, quod conſtitutio fel. rec. Innocentij PP. tertij in generali Concilio edita, inuiolatè ſeruetur, vt ſemèl ſaltèm in anno ſinguli, parocho, vel alteri Sacerdoti approbato peccata ſua confiteantur ſub pœnis ibi contentis; pœnitentes autèm diſcuſſis priùs conſcientiæ ſuæ latebris,

ac penetralibus, cum humilitate accedant, ſe ipſos accuſent, peccati grauitatem conſiderent, paritèr magnitudinem Dei, quem offenderunt, à quanto bono deciderint, ſimilia ſecum ruminentur, ijdemquemet confiteantur; abſque eo quòd expectent à Confeſſarijs interrogari, niſi ipſi in aliquo eos deficere agnouerint, tùnc enim cum omni diligentia adiuuent.

CAPVT V.

Curent quoque feruari aliam eiuſdem Innocentij Tertij Conſtitutionum in eodem Conc. editam, qua Medicis præſcriptum eſt, vt ægrotos moneant peccata ſua confiteri, aliàs iuxtà Pij Papæ V. conſtitutionem vltrà triduum ad eos viſitandos non accedant; propterea Parochus ad infirmos vocatus eoſdem ad peccatorum confeſſionem ſuadeat, & inducat, quod idem coniuncti ægroti, & familiares, vel ij, ad quos cura quouis modo attinet, expleant, inculcent, & Parochum de infirmitate certiorem reddant; Medici autèm quatridui ſpatio tranſacto, & confeſſione non facta, (niſi ob rationabilem cauſam longiùs tempus conceſſerit Parochus, ſuper quo eius conſcientiam

Cap. cum infirmitas eod. tit. de pœnit.

oneramus) ab illius curatione abſtineant, ne in pœnam excommunicationis, & aliàs in dicta Innocentij Tertij Conſtitutionem contentas incurrant; Parochus autèm confitendi tempus non proroget, niſi re Nobis communicata, & prorogationis facultate impetrata.

CAPVT VI.

Sacerdotes, qui beneficium parochiale non obtinent, abſque noſtra licentia, & facultate confeſſiones audire non poſſunt, etiam regulares quicumque, ex decreto Trid. Synod; ſi contrafecerint, incurrunt in pœnam excommunicationis; pro habenda autem ſupradicta licentia non accedant ſine conditionibus infraſcriptis, videlicèt, quod pij benè morati, & docti ſint, prouectæ ætatis, prouectiores in audiendis mulierum confeſſionibus, prudentes, patientes, non nimiùm acerbi, nec ſupra modum remiſſi, de animarum ſalute anxij, cuſtodes fideles eorum, quæ ſibi in confeſſionibus ſignificantur, nec id ſufficit regularibus, niſi adſit atteſtatio ſuperioris ſui Monaſterij, eos vitæ diſciplina eſſe probatos; ſine ſupradictis conditionibus Sacerdotes ad con-

Seſſ 23. de reform. cap. 15 Clem. dudum verſ ac deindè de ſepulturis.

confeſſiones audiendas reijciemus, & approbationem non reportabunt.

CAPVT VII.

Nullus Confeſſarius quouis modo directè, vel indirectè petat, vel exigat à pœnitente pecuniam, ſiuè aliud temporale lucrum, ſiuè ob abſolutionem obtinendam, ſiuè pro votorum commutatione, ſiuè quod res ſit reſtitutioni obnoxia, ſiuè pro miſſarum celebratione, nec omninò quidquàm quouis quæſito colore, ne in hac plenitudine gratiæ, quæ à Nobis miniſtratur, quis nos vituperare poſſit iuxtà Apoſt; contrafacientes ſint ipſo facto ab audiendis confeſſionibus perpetuò ſuſpenſi, alijſque pœnis à Sacris Canonibus ſtatutis ſubiaceant.

2. ad Corint. cap. 8.

CAPVT VIII.

Huius Sacramenti materiá remota eſt peccatum, proxima peccatum contritum confeſſum, & ſatisfactioni expoſitum; peccatum eſt receſſus à regula Diuina voluntarius, idèſt ex deliberatione procedens, ità vt in noſtra poteſtate ſit, vel non ſit, aliàs peccatum non eſt. Duplex mortale, & ve-

Synod. Trid. dicta ſeſſ. 14. verſ. ſunt autem.

niale, omiſſionis, & commiſſionis, cordis, oris, vel operis, ſed iſta non ſunt diuerſa, ſed vnum cum varijs augumenti gradibus; eſt autèm peccatum mortale, quando agitur contra præceptum, ſeù fit oppoſitum præcepti; veniale, quando extra præceptum, ſeù præter præceptum; mortalia ſunt materia neceſſaria huius Sacramenti, venialia autèm non, cum remittantur etiàm oratione dominica, aqua benedicta, pectoris tunſione, benedictione Epiſcopali, & ferueнti charitatis actu.

CAPVT IX.

Eſt autem peccati materia, actus, & operatio ipſa, forma verò receſſus à diuina regula, ſeù carentia conformitatis ad regulam; peccati effectus ſunt, macula, quæ priuat gratia, & pro ea debetur pœna damni, & reatus, qui obligat ad pœnam æternam, & debetur pro eo pœna ſenſus; mortale ex genere ſuo fit veniale, ex leuitate materiæ, & ex actus imperfectione; prout & veniale ex genere ſuo fit mortale, ſi ordinatur ad mortale peccatum, ſi ſequeretur mortale peccatum, ſi conſtituatur in

veniali vltimus finis, & ſi adſit conſcientia erronea.

CAPVT X.

Peccatum contritum, confeſſum, & ſatisfactioni expoſitum eſt materia proxima huius Sacramenti; eſt autem contritio, præteriti peccati, vt eſt Dei offenſa, voluntaria ſuper omnia deteſtatio, cum propoſito futura vitandi, & commiſſa confitendi; contritio propriè non eſt triſtitia, aùt dolor, ſed actus, cuius comes dolor, ex quo nollet homo peccaſſe, ſed conſiderans non poſſe non eſſe factum, fit triſtitia in ſenſu, & prorumpitur in lacrimas; & ſat eſt ad veram contritionem deteſtatio ſuper omnia, licèt dolor nòn ſit ità intenſus, vt alicuius mali temporalis; & non aufert contritio totam pœnam, ſed poſſet eſſe tanta, et talis, vt auferret; nec eſt neceſſaria ſingulorum mortalium particularis contritio, ſat eſt vna generalis, non tenetur quis conteri magìs de vno, quàm de alio peccato; et cum in memoriam ſubit peccatum, non tenetur quis conteri, ſat eſt in ipſo non ſe complacere; et contritio de per ſe etiàm ſine Sacramento, remittit peccatum mortale dat gratiam,

Trid. ſeſſ. 14. cap 4. de Contrit. S. Thomas in 4 ſentent. diſt. 18. q. 3. art. 1. cap. 3. in fine.

tiam, & ſi contritus moriatur, ſaluabitur; quando autèm actus non eſt perfectus, dicitur attritio, vt ſi peccatum deteſtetur alio fine, quàm vt Dei offenſa, vel non ſuper omnia.

CAPVT XI.

Dicta ſeſſ. 14. cap. 5. de Confeſſione Conc. Lateran. ſub Innoc. V. cap. 21.

Confeſſio eſt actus omnis exterior propriorum peccatorum, cum ſui accuſatione, in foro ſpirituali, & ſecretò manifeſtatiuus; debet autem confeſſio eſſe integra, diligens, fidelis, & obediens; integra, vt exprimantur peccata, numerus, circumſtantiæ mutantes ſpeciem, vel quando eſt ipſa quoquè circumſtantia contra præceptum, vel quando ſecum fert excommunicationem; diligens, ideſt pœnitens diligentiam adhibeat, vt peccata ad memoriam reducat & ſat eſt diligentia moralis pro ratione vitę, & temporis, quo non fuit confeſſus; ideſt fidelis, vera, vt pœnitens nullatenùs mentiatur, & dubitans ſub dubio confiteatur; Et obediens, ideſt pœnitens obedire paratus in acceptando omnia, & in ſpecie pœnitentiam, & ſat eſt ſi non habeat contrarium propoſitum; & ſecundum veriorem non poteſt pœnitens non acceptare pœnitentiam,

tiam, dicendo velle ſoluere in purgatorio,

CAPVT XII.

Satisfactio eſt offenſę pręteritę, quoad pœnã recompenſatio; fit ieiunio, oratione, eleemoſinis; & ratione Sacramenti (propter quod Chriſti virtus magìs applicatur) maioris efficaciæ eſt ſatisfactio à confeſſario impoſita, quàm voluntariè aſſumpta; pœnitentia quantum fieri poteſt ſit contraria peccatis, iuſta, & æqualis, niſi adſit magna contritio, vel tempus indulgentiæ, vel pœnitens impedimentum habeat; ſatisfactio non eſt ſolum ad nouæ vitæ cuſtodiam, & medicamentum, ſed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, & caſtigationem iuxtà Triden.; pœnitens autèm libens, ac volens accipiat, exequaturque quidquid ieiunij, vel orationis, vel eleemoſinæ ſibi pro ſatisfactione impoſitum fuerit.

Trid. vbi ſupra de ſatisfact. & ſatisfact. operibus cap. 8. & 9. Chartag. 3. c. 22 Chartag. 4. cap. 74. Cabil. cap. 33. & 38.

Dicto cap. 8. verſ. habeant autem.

CAPVT XIII.

Abſolutionis forma ſtat ibi, ego te abſoluo à peccatis tuis, imò ibi, Te abſoluo, verba autem Miſereatur &c. Paſſio &c. & alia,

alia, eſſet omittere graue peccatum, ſed non neceſſaria neceſſitate Sacramenti; vtatur confeſſarius in principio illa præcatiuncula, Dominus ſit in corde tuo, & in labijs tuis, vt dignè, & competentèr confitearis peccata tua, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti; confeſſarij non abſoluant ante reſtitutionem aliàs ſibi iniunctam famæ, vel rerum, quas pœnitentes reſtituere poſſunt, & potuerunt (periculosè ægrotantibus exceptis); nec teſtes, qui in Iudicio falſum dixerint, non facta prius debita damni, vel violatæ exiſtimationis ſatisfactione, paritèr ijſdem à confeſſario aliàs demandata, & poſſint, & potuerint; nec qui occaſionem proximam peccandi non euitant; & vltrà conditiones, de quibus ſupra, ſcire debent, quæ ſint peccata mortalia, quæ venialia, circumſtantias, caſus obligantes ad reſtitutionem, & qui contractus ſint liciti, vel illiciti.

CAPVT XIV.

Propterea in hac Ciuitate, & propriè in vna ex Dominicis Quadrageſimæ (in locis Diœceſanis fit tempore viſitationis) confeſſarios omnes, etiàm regulares, ad Nos con-

conuocare ſoliti ſumus, ad finem demoſtrandi partes ſuſcepti muneris, quantum graue, vel ad ſalutem, vel ad perniciem onus ſubſtineant; quàm benè debeant habere notos caſus, in quibus auctoritatem abſoluendi non habent; quàm cautè, & prudentèr in pœnitentium abſolutione gerere ſe debeant, præſertim cum de reſtitutione, vel occaſionibus proximis agitur; ne in audiendis confeſſionibus minimam quidèm auaritiæ ſuſpicionem præbeant; & vt proſpiciant, quòd fideles, ne dùm peccata fugiant, ſed virtutes Chriſtianas amplectantur, propoſita vnicuique conditione benè, ſanctèque agendi ratione.

CAPVT XV.

Confeſſarij ante confeſſionem affectu pio, & humanitèr exquirant à pœnitente, cuius ſit ſtatus, à quanto tempore non confeſſus, ſi diligentiam, & examen fecerit, & ſuæ conſcientiæ penetralia excuſſerit, ſi doleat de peccatis, ſi ſciat diuina mandata, ſi ſit excommunicatus, ſi habeat debitum reſtitutionis pecuniarum, vel famæ, ſi aliquas inimicitias exerceat, & ſi pœnitentiæ aliàs iniunctæ ſatisfecerit; In confeſſione,

circumſtantias, numerum, actus interiores, occaſiones, & tempus peccati, pœnitentem timidum confirmet, triſtem conſoletur, errantem dirigat, & iuuet, paternam ſempèr adhibeat grauitatem, & benignitatem; Poſt confeſſionem, ante abſolutionem ſi benè fecerit malo fine, ſi voluit facere mala quæ non potuit, ſi alios ad peccandum induxit, & percunctetur dumtaxàt res neceſſarias, vel opportunas, derelictis otioſis, vel inutilibus.

CAPVT XVI

Trid ſeſſ. 6. de Iuſtificatione cap. 9. 12. & 13. & per tot.

Doctrinam de iuſtificatione traditam à Tridentina Synodo diligentèr addiſcant, & in animo reuoluant, pœnitentes quamuìs de Chriſti merito, & Sacramentorum virtute, ac efficacia dubitare non habeant, debent tamèn formidare, & timere de ſua iuſtificatione, cum nullus certitudine fidei ſcire valeat ſe iuſtificatum, vel Deī gratiam aſſecutum; propterea eadem Tridentina Synodus damnat, & reſpuit inanem hæreticorum fiduciam, vel prædeſtinationis temerariam præſumptionem, quia non poteſt quis certò ſcire ſe iuſtificatum, vel quod iuſtificatus ampliùs

Dicto cap. 13.

pec-

peccare non poſſit, aut ſi peccauerit, certam reſpicientiam ſibi promittere, vel habita, per donum perſeuerantiæ duraturam; idcircò qui ſtare ſe exiſtimant, cum timore, & tremore videant ne cadant, ac aduertant, quod in ſpem gloriæ, & non dùm in gloriam renati ſunt; nec cadit ſub merito gratia, quam nec fides, nec opera poſſunt promerere, aliàs gratia non eſſet, vt inquit Apoſtolus, & monet Synod. Trid; pariter nec cadit ſub merito donum perſeuerantiæ (de qua ſcriptum eſt, qui perſeuerauerit vſque ad finem, hic ſaluus erit,) vt concludunt omnes Theologi; & quandiù hoc fragili corpore detinemur, (ſunt verba eiuſdem Sancti Hieronymi) quandiù habemus theſaurum in vaſis fictilibus, & concupiſcit ſpiritus aduerſus carnem, & caro aduerſus ſpiritum, nulla certa eſt victoria.

Dicto cap. 8. verſ. gratis autem iuſtificari, ſeſſ. 14. cap. 8. verſ. neque verò Cartag. 3. c. 22. Cab c. 3. & 38.

Sanctus Hieronymus apud Euſeb. epiſtol. de eiuſdem obitu.

S. Hieronym. tom. 1. epiſt. 22. ad Euſtochium fol. mihi 79. Litt. A.

CAPVT XVII.

Sigillum eſt obligatio occultandi, quæ in confeſſione cognita ſunt; mortalia peccata, nec in genere, nec in ſpecie manifeſtanda ſunt; contra ſigillum non eſt manifeſtare abſolutè, ſed itàut pœnitens euulgetur;

-getur; tanta eſt obligatio ſigilli, vt nulla causa excuſet à reuelatione, etiàm ob ſaluandam vitam, vel ſalutem totius Reipublicæ; vno ſolùm caſu excepto, quando fit de licentia pœnitentis; ſigillum violantes peccant mortalitèr, pœnis à Sacris Canonibus ſtatutis puniuntur, & ſunt perpetuò ſuſpenſi à confeſſionibus audiendis; tenentur quoquè hoc ſigillo, qui mediatè, vel immediatè, licitè, vel illicitè, directè, vel indirectè aliquid non alitèr, quàm in confeſſione ſciunt; & Confeſſarij publicè peccantes palàm corripiant, neque illud publicæ pœnitentiæ genus, ſecrèta alia pœna commutare audeant, niſi à Nobis facultatem habuerint iuxtà Synodum Tridentinam.

Seſſ. 24. de reformatione cap. 8.

CAPVT XVIII.

Dicta ſeſſ. 24. cap. 6. in fine verſ. quamuis, & can. 9. & cap 7.

Et quia iuxtà eamdem Synodum Tridentinam Sacramentalis abſolutio non eſt nudum miniſterium declarandi remiſſa peccata, ſed adinſtàr actus iudicialis, & ſententia in ſubditos dumtaxàt ferenda eſt, meminerint Confeſſarij, dempto mortis articulo, nullius momenti eſſe abſolutionem ſuper caſibus reſeruatis, & multò mi-

minùs Sedi Apoſtolicæ; proindè habeant penès ſe ſcriptos omnes dictos caſus reſeruatos; & ſub pœnis contentis in Decreto Sac. Congreg Concil. ſuper ijs, & eorum abſolutionibus, quidquàm ſibi facultatis aſſumant, etiàm regulares, etiàm vigore facultatum per mare magnum, aliorumque priuilegiorum ſibi conceſſorum; & ſi commutandi vota auctoritatem habeant, in maius pietatis opus, vel ſaltèm quod tantumdèm valeant, commutent, expenſarum, quas pœnitens in eundo, morando, & redeundo facturus erat, rationem habendo; ſuper irregularitatibus non diſpenſent, etiàm Iubilæi auctoritate, niſi ea facultas in Bulla ſpecialitèr, & nominatim data ſit; Omneſque concordant, abſolutos vigore Iubilæi non in contentioſo, ſed tantùm in Foro conſcientiæ abſolutos cenſeri.

Emanato ſub die 9. Ianuarij 1601. & declarato 26. Nouembris 1602.

Caſus

Caſus reſeruati, in quibus annexa eſt excommunicatio latæ ſententiæ, ſunt infraſcripti, videlicèt.

SOrtilegijs, diuinationibus, maleficijs, & ſuperſtitionibus, cum dæmonis inuocatione, aut Sacramentorum abuſu, ſcientèr vtentes, res huiuſmodi ad prædictos fines recipientes, conſilium, & auxilium dantes, etiàm abuſu non ſequuto.

Sortilegi, venefici, ſtriges, maleficia exercentes, & qui vtuntur incantationibus, faſcinatoribus, ligaturis, quibus nefariè efficitur, ne ſponſi, vel viri ſponſarum, vel vxorum conſuetudine vti poſſint, & in ſupradictis auxilium, & conſilium dantes, & fieri facientes.

Occupantes, vſurpantes, & quouis prætextu retinentes ſcripturas ſpectantes ad Noſtram Cathedralem Eccleſiam, ad Curiam, & menſam Epiſcopalem, ad Reu. Capitulum, aliaſque Eccleſias, & loca pia quęcumque, illaſque dolo malo corrumpentes, ſeù falſificantes.

Ca-

Capientes, carcerantes, retinentes perſonas Eccleſiaſticas, mandantes, vel conſultantes,exceptis repertis in fraganti,& qui poſt quinque horas non conſignantur in carceribus Epiſcopalibus.

Impedientes laicos citatos, vel vocatos, ne examinentur in Epiſcopali curia, miniſtros in eorum officijs impedientes, & quocumque modo carcerantes, moleſtantes, aùt damnum inferentes alicui in perſona, vel rebus, prætextu quod comparuerit in Epiſcopali curia, vel in eadem depoſuerit teſtimonium veritatis.

Clerici, vel perſonæ Eccleſiaſticæ deferentes arma prohibita, ſcilicèt ſtillectos, archibugettos, pugiones, gladios, enſes breuiores duobus palmis, non tamèn cultros ad incidendum panem.

Parentes, vel tutores ſponſarum permittentes dictas ſponſas carnalitèr cognoſci à ſponſis ante matrimonium contractum, & ſponſi hoc perpetrantes.

Prohibentes, vel impedientes, ne agricolæ, & operarij colant, vel recipiant agros menſæ Epiſcopalis, Capituli, & aliarum Eccleſiarum, & locorum piorum, & ne conducant agros,vel molendinum eiuſdem

Capi-

Capituli, vel ne ad ipſum ad molendum accedant.

Caſus reſeruati, qui non habent annexam excommunicationem, ſunt infraſcripti, videlicèt.

BLaſphemiam publicam, aut opprobrioſa verba in Deum, Beatam Virginem, vel Sanctos ex conſuetudine proferentes, item blaſphemiam hæreticalem publicam ſiuè ſecretam.

In Patrem, aut Matrem manus violentas inijcientes.

Homicidium, vel membri abſciſſionem appenſatè per ſe, vel alios perpetrantes, & abortum procurantes ſequuto effectu.

Inceſtum in primo, & ſecundo gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, & cum Commatre, & filia ſpirituali committentes, & paritèr crimen ſodomiticum.

Sacrilegium committentes per ſubreptionem rei ſacræ ab Eccleſia, vel culpabilem effuſionem ſanguinis, aut ſeminis.

Incen-

Incendiarij domorum, frugum, aut aliarum rerum ex propoſito ſequuto effectu.

Publici concubinarij, ſiuè Laici, ſiuè Clerici, eorumque concubinæ.

Decimas tàm prædiales, quàm perſonales debito tempore non ſoluentes, niſi notoria paupertas excuſet.

Circa caſus à Nobis reſeruatos, tria aduertant Confeſſarij. Primò, quod in ijs pueros, & puellas, ante pubertatem expletam includi nolumus. Secundò, quo ad ſollecitantes in Confeſſione, caſus eſt reſeruatus Sanctæ Inquiſitioni, ideò exequutioni demandentur Conſtitutio Greg. XV. & literæ eiuſdem Congregationis Inquiſitionis. Tertiò reſeruatæ Nobis intelligantur cenſuræ omnes à Summis Pontificibus inflictæ, quarum abſolutio ad Nos ſpectat. Et tandem ne fruſtrà fieri dicatur reſeruatio, facultatem fixam abſoluendi à caſibus reſeruatis dare ſoliti non ſumus, niſi in certis feſtiuitatibus, Miſſionantibus, & in certis temporibus, extra quos cum caſus aduenerit, Parochi in genere de reſeruato ſimplici, vel ſub cenſura, Nos certiores reddant, vt facultatem abſoluendi dare poſſimus.

Conſtit. Greg. XV. incipit vniuerſi, litteræ Congreg. Inquiſitionis emanarunt die 7. menſis Septembris 1624. & ſunt directæ Cardinali Carrafæ olim Archiepiſcopo Neapolitano.

De iſtis cenſuris infra in Tit. de excommunicatione.

DE EXTREMA VNCTIONE.

Titulus Vigeſimus ſeptimus.

CAPVT I.

Serm. de Eucbariſtia.

HOc Sacramentum (verba ſunt Beati Laurentij Iuſtiniani) notiſſimum æternæ fęlicitatis, ac diuinæ miſerationis certum præſagium, peccati reliquias abſtergit, animum ægroti alleuiat, tentationibus dæmonis calcaneo inſidiantis Sacramento hoc faciliùs reſiſtit, morbi incommoda, & labores leuiùs fert, & iuuat ad ſanitatem corporis, vbi animæ expedierit, vt legitur de eo, qui miraculosè reſurrexit, & hæc verba protulit, quia extremæ Vnctionis ſalutare Sacramentum abhorrui, centum annis ignibus Purgatorij iuſto Dei Iudicio, torquebor, ſed ſi perunctus fuiſſem, vtiquè de hac ægritudine conualuiſſem, ſacra enim vnctio non eſt mortis acceleratio, ſed dilatio.

Diſcipul. in Promptuar. exemplorum exempl. 29.

CAPVT II.

Extrema vnctio quintum Sacramentum, eſt

eſt Olei conſecrati Vnctio, ægroti periclitantis corpori adhibita ſub præſcripta verborum forma; materia remota eſt oleum, proxima vnctio; forma verba illa, per iſtam ſanctam vnctionem &c. miniſter Parochus, & ex eius commiſſione Sacerdos quilibet, ſed non inferior; effectus eſt Gratia Spiritus Sancti, & alia de quibus ſupra.

Trident. ſeſſ. 14. de Sac. extrem. vnction. cap. 1 & 2. & can. 4.

Cap. 3. in princip. & can. 4.

CAPVT III.

Fuit hoc Sacramentum inſtitutum à Chriſto Domino noſtro per Sanctum Iacobum Apoſtolum, qui illud commendauit, ac promulgauit, quando dixit, infirmatur quis in vobis, inducat præsbiteros Eccleſiæ, & orent ſuper eum, vngentes oleo in nomine Domini, & oratio fidei ſaluabit infirmum, & alleuiabit eum Dominus, & ſi in peccatis ſit, dimittentur ei; quibus verbis hoc noui teſtamenti Sacramentum inſtitutum fuit, vt in fine vitæ, tamquàm firmiſſimo præſidio illo muniremur.

Can. 1. & can. 1. de Sacr. extrem. vnct.

Iacob. c. vlt.

Dicto cap. 1. & 2. de inſtitut. Sacr. extrem. vnctionis. Concil. Gabilon. cap. 48.

CAPVT IV.

Parochi hoc Sacramentum miniſtrent omnibus ægrotis periculosè ægrotantibus, & propè moribundis, etiàm ſenio confectis

Cap. 3.

non ægrotis, in diem tamèn morituris, dummodò ſint integris ſenſibus; ſint ſolliciti illud miniſtrare diù, noctùque; denegent illud pueris rationis vſu carentibus, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiſcentibus, peregrinantibus, nauigantibus, & qui vltimo ſupplicio mulctandi ſunt; illud adminiſtraturus ſtolæ, & ſuperpelliceo indutus accedat, & ipſe, non laicus ſacrum oleum in itinere deferat.

CAPVT V.

Curent Parochi, vt vaſculum olei extremæ vnctionis, ſeù infirmorum, ex argento, aut ſtamno prætioſiori ſit, à reliquis ſacrorum oleorum vaſculis diſtinctum, operculum in medio pauliſper concauum, ità affixum, quòd cum aperitur, vaſculum non diſiungatur, habeat ſcatulam ad formam vaſculi ad illud aſſeruandum, item ſacculum è ſerico violaceo confectum ad ſcatulam aſſeruandam, cum cordulis ità oblongis, quæ ad illud deferendum, appenſum collo, vſui eſſe poſſit.

CAPVT VI.

Sacrum infirmorum oleum in Eccleſia tantùm cuſtodiatur, proprius locus eſt feneſtrella à latere Euangelij Altaris maioris, & à latere Epiſtolæ, quando ab Euangelij latere pro ſacris reliquijs recondendis feneſtrella extat; feneſtrella ſacri olei intùs perpolita ſit, ſerico vel ſub ſerico rubro ornatu circumueſtita, ſera, & firma claue clauſa, retinenda per eumdem Parochum, abſque eo, quod Clerico, vel alteri perſonæ committatur ſub graui pœna arbitratu Noſtro infligenda.

CAPVT VII.

Si ſacram Euchariſtiam Parochus deferat ad ægrotum, qui à Parochiali Eccleſia longè abeſt, vaſculum etiàm extremæ vnctionis deferat ſecum, & ſi infirmus tali morbo laboret, vt de eius morte facilè ſuſpicari poſſit, Sacramentum hoc miniſtret poſt communionem, ſi ità pro morbi ingraueſcentis ratione faciendum cenſuerit; & dùm defert, plures presbyteros, & Clericos adhibere ſtudeat, & ſi fieri non poſſit, vnum ſaltèm Clericum ſuperpelliceo indu-

tum

tum omninò adhibeat, & in deferendo ſeptem pſalmos, aut alias pias preces dicere non omittat.

CAPVT VIII.

Pro miniſtratione, curet Parochus propè ægrotantis lectum paruulam menſam parari, ſuper ea mappam candidam ſterni, in ea vas ſacri olei ponat à parte lecto viciniori, faciat extare bombicium, ſeù ſtuppam ad vnctiones abſtergendas, micam panis ad digitorum abſterſionem, alterum vas ad ipſius manus abluendas; & in vngendo non eodem bombicio partes ſingulas tergat, ſed in qualibet membrorum ſpecie mutentur, & rediens ad Eccleſiam ſecum afferat, comburat, & cineres in Sacrario recondat.

CAPVT IX.

Peſtis tempore, ſi miniſtrari poſſit hoc Sacramentum abſque morali vitæ periculo, fiat, aliàs non, dummodò pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramenta non omittantur; dandum ijs, quibus accepto mortifero vulnere mortis periculum imminet, ſiuè ex vulnere tantùm, ſiuè febri ſuperuenienti corre-

correpti, etiàm ſi peccata confiteri, nec Euchariſtiam ſumere poſſint, modo tamèn ſigna contritionis oſtendant; vnctio de neceſſitate Sacramenti eſt adhibenda quinque ſenſuum organis, nempè oculis, auribus, naribus, ori, & manibus; ſi ex iſtis partibus aliqua deſit ægrotanti, inungantur partes propinquiores; pedibus autèm, & renibus vnctio eſt de neceſſitate non Sacramenti, ſed præcepti, proùt & vnctionum ordo.

CAPVT X.

Ante huius Sacramenti adminiſtrationem, Parochus ægrotum diligentèr conſoletur, hortetur bono, & forti eſſe animo, potiùs gaudere debere, quòd ad æternam gloriam vocetur; à cogitatione præſentis vitæ remoueat, ad gaudium futuræ inducere ſtudeat, vt mortis metum abijciat, & ſuper omnia, quod in Deo, & eius voluntate totalitèr reſignatus ſit, vt nec Inferni, nec Purgatorij pœnam ſubeat ſecundùm Bloſium; & omnes, qui præſentes aderunt, pro illo preces fundant, & ad hoc piè inducantur; Et ex Cathechiſmi Rom. doctrina, ægrotis, & præſentibus huius Sacramenti vim,

Bloſius ex vita Patrum c. 22. aſſerens, qui ita reſignatus, eſt, nec inferni nec purgatorij ſubibit pœnam.

vim, & vtilitatem explicet Parochus, qui accerſitus, citò, & libentèr eat, etiàm nocturno tempore; & ſi in ipſa vnctione expiret ægrotus, vngere deſiſtat; ſi dubium viuus ne, an mortuus ſit, ea conditione vtatur, ſi es viuus, per iſtam vnctionem indulgeat, &c.

CAPVT XI.

Poſt adminiſtrationem ægrotum ardentibus verbis, ad deſiderium æternæ vitæ excitet, & ad ſpem de diuina miſericordia concipiendam; pro ægrotis ſuæ Parochiæ oret, & ſacrificium offerat, ſi eſt propè moribundus, ſtatutas, ſanctaſque preces recitet; & intima animi pietate in illius animæ commendatione quàm maximè poteſt inſiſtat; tunc enim grauiſſimum ægroto certamen inſtat cum humani generis hoſte, habens iram magnam, ſciens, quia modicum tempus habet, iuxtà Sanctum Ioannem Apoſt., proindè ſi omni tempore, tùm maximè enitendum, ne illius aut decipiamur inſidijs, aut vi ſuperemur.

Apocalipſ. cap. 12. verſ. 12.

CA-

CAPVT XII.

Vicarius noſter Foraneus in locis Diœceſanis à Parochis in ſuo Vicariatu ſæpiùs perquirat, qui nam obierint, an ijs animam agentibus præſentes fuerint, an curæ, & pietatis officia omnia ijſdem præſtiterint, ab agnatis, affinibuſque mortuorum diligentiam, vel negligentiam Parochorum recognoſcat; vbi negligentes inuenerit, illos reprehendat, eorumque culpam, ac negligentiam ad Nos deferat.

CAPVT XIII.

Hoc Sacramentum in eodem morbo non datur bis, niſi diuerſus incidat caſus; ſi plures ſint miniſtri, vnus vnam, alius alias faciens vnctiones, Sacramentum eſt validum; ſi primus Sacerdos caſu moriatur, vel non poſſit perficere, alius inchoatum ſupplere, & perficere poteſt; ſi infirmus moritur ante quintam vnctionem, nullum eſt Sacramentum iuxtà ſententiam magìs probabilem; ſi Parochus per errorem, non infirmorum, ſed Chriſmatis, aut Cathecumenorum Oleum adhibuerit, iterata Sacramenti forma, Olei ſacri, quod eſt proprium

infirmorum, vnctionem adhibeat; & vnctio renum in mulieribus omittatur, etiàm in viris, quibus commodè non poterit adhiberi, & eius loco pectus circa regionem cordis vngatur; & ſi præſtetur hoc Sacramentum presbiteris, manus vngantur exteriùs non interiùs, quia ab Epiſcopo in ordinis Sacramento iam perunctæ fuerunt.

CAPVT XIV.

Parochus morituris ſuggerat, vt certum aliquem ad impetrandam Epiſcopalem benedictionem, maximè ij, qui in Vrbe ſunt, vel alio in loco, vbi Epiſcopus adſit, mittant; & circa huius Sacramenti adminiſtrationem, vel morientes ægrotos, omnes abuſus, vel ſuperſtitiones, ſi quas vigere nouerit, omni ſtudio radicitùs extirpare conetur.

CAPVT XV.

Ad Parochum ægrotantem Parochus in Ciuitate, & in Diœceſi vicinior, eius morbo audito, ſtatìm accurrat, crebrò viſitet, omnia officia ad animæ ſalutem neceſſaria præſtet, Sacram Euchariſtiam miniſtret, etiàm extremum vnctionis oleum, cum opus,

opus ſit, illius morientis animam Deo precibus commendet, & in Diœceſi hoc idem præſtent quoquè Archipresbyteri, in quorum finibus Parochus ægrotus inhabitat.

CAPVT XVI.

In graui noſtra infirmitate, Dignitates Noſtri Capituli rogamus quantum poſſumus, vt Illuſtriſſimum Fratrem noſtrum Epiſcopum Caſertanum, ipſoque impedito, vel abſente, alium viciniorem inuitent, ac rogent; & quanta maiori celeritate poterit, curent, vt accurrat, præſtetque conſueta illa officia, quæ ad animarum ſalutem requiruntur; eademque officia Nos quoque iiſdem Illuſtriſſimis Fratribus noſtris Epiſcopis, ad ſimplicem eorum nutum, exhibere prompti, & parati erimus, ſi caſus acciderit, quod auertat Deus.

De Noſtro funere ſupra de exequÿs c.18.

DE SACRAMENTO ORDINIS.

Titulus Vigeſimus octauus.

CAPVT I.

QVæcumque circa ordinandorum natales, ætatem, vitæ, morum probitatem, aliaſque conditiones in ſacris ordinationibus requiſitas, ſtatuta fuerunt, vel à Sacris Canonibus, vel à Conſtitutionibus Apoſtolicis, vel à Concilijs generalibus, & præſertim à Tridentina Synodo, quæ ſalubritèr, & accuratè complexa eſt totum, & quidquid in ordinibus conferendis Epiſcopi adhibere debent; ea omnia, & ſingula ad vnguem obſeruari volumus; Eſt autem ordo vnus ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſt itutus, ab Apoſtolis a d Nos productus, characterem indelebilem in anima imprimens; ſunt ſeptem, Oſtiarit atus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolitaus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus; Prima tonſura non eſt ordo propriè, ſed præparatio ad ordines; Nec Epiſcopatus eſt ordo propriè,

ſed

ſed impropriè, ſcilicèt quoad gradum Eccleſiæ, non quoad Sacramentum.

CAPVT II.

Feria quarta ante ordinationem, & diebus ſequentibus, vel quando Nobis videbitur, ordinandos coram Nobis, & noſtris examinatoribus euocare ſoliti ſumus, vt de eorum genere, perſona, ætate, inſtitutione, moribus, & doctrina, diligens fiat inueſtigatio, & examen, præſertìm ſi ſua ſpontè, ſi vi, metu, aut alia ratione inducti ad clericatum aſpirent, qui non comparuerint, ad alia tempora reſeruentur; Oſtiarij munus eſt ſacras ædes tueri, aperire, recludere, omnia intùs cuſtodire, excommunicatos repellere, campanas pulſare, mendicantes remouere, bruta & canes expellere, populum ad Sacerdotem celebrantem propriùs accedentem excludere, proùt & quidquid in Eccleſia dedecet; lectoris, lectiones prophetarum clarè pronunciare, & populo annunciare; Exorciſtæ, exorciſmos memoria retinere, & manus ſuper energumenos, & obſeſſos imponere, quod tamèn niſi conſultò, & conſentiente Epiſcopo non faciat, qui nec Sacerdoti permittit,

Triden. ſeſſ. 23 cap. 7. verſ. fi.

mittit, niſi eius ætatem, & mores probauerit; Accoliti, candelabra accendere, ad Altare deferre, vrceolos portare, & alia præparare.

CAPVT III.

Seſſ. 23. de reform. c. 4. c. finali de temp. ordinat. in 6. cap cum contingat extr. de ætat. & qualit.

Pro prima tonſura non accedat, qui non habet ſeptem annos, confirmationis Sacramentum non ſuſcepit, legere, & ſcribere, & fidei rudimenta ignorat, & de quo non ſit probabilis coniectura, eum non ſæcularis iudicij fugiendi, ſed vt Deo fidelem cultum præſtet, hoc vitæ genus elegiſſe; habeat vlteriùs veſtem Thalarem, ſuperpelliceum, biretum Clericalem, & Clericali corona inſignitus ſit; teſtimonium afferat, factas eſſe denunciationes, nec impedimentum aliquod repertum, afferendo etiàm Parochi teſtimonium ſpei, quod in Clericalis ordinis diſciplina ſit permanſurus.

CAPVT IV.

Ad minores ordines promouendi teſtimonium ferant de ordine, quem proximè ſuſceperunt, de exercitio, ſeù illius ordinis functionibus à ſe præſtitis, de Clericali habi-

habitu aſſiduè geſto, de frequenti confeſſione', habeant bonum teſtimonium à ſcholæ Magiſtro, linguam latinam intelligant, librum Euangeliorum declarare ſciant, in doctrina Chriſtiana ſint inſtructi, & periti de ordine, quem ſuſcipere intendunt, de quo interrogabuntur.

CAPVT V.

Ad ordines ſacros promouendi meminerint, quod ad Subdiaconatum requiruntur anni viginti duo incæpti, ad Diaconatum viginti tres, ad Præsbyteratum viginti quinque; Ad Subdiaconatum nullus admittitur ſine Eccleſiaſtici beneficij, vel veri patrimonij titulo; & Generalis Noſtri Vicarij munus ſit diligentèr teſtes examinare, ac etiàm extraiudicialitèr inueſtigare, etiàm medio iuramento, ſi patrimonium ſit verum, an fictum, ſi bona, quæ dono dantur pro patrimonio, verè ſint donantis, ſi ab eo quietè poſſideantur, ſi ad Clerici vitam ſuſtentandam ſufficiant, ſi donanti alia bona ſuperſint, ſi ſalua remaneat aliorum filiorum legitima; & edicta proponat, vt hæc omnia innoteſcant, proùt, & ſi bona donata ſint libera, & extrà omnem obligatio-

Dicta ſeſſ. 23. cap. 12.

Triden. ſeſſ. 21. cap 2. de reform. vbi de qualitate, & conditionibus beneficijs, vel patrimonij ad Sacros ordines promouendi.

tio-

tionem, vel hypothecam, ne contingat, res donatas anterioris crediti iure, vel euictionis ab aliquo repeti.

CAPVT VI.

Alitèr autèm ordinati nouerint, ſe ab ordinum executione eſſe ſuſpenſos, proùt, & ſacris ordinibus initiati ante legitimam ætatem, vel extrà ſtatuta tempora, vel abſque litteris dimiſſorijs proprij Epiſcopi, vel cum illis quidèm, ſed deprauatis, fictis, aut abraſis; & ſi iſti ordinem exercuerint, etiàm irregularitatem contrahunt iuxtà Pij Secundi Conſtitutionem vſu receptam; patrimonij verò alienatio ſine Noſtra, vel Noſtri Vicarij Generalis licentia nulla ſit ipſo iure, nulliuſque roboris, & momenti, proùt Nos eam præſenti Conſtitutione nullam, & inualidam declaramus.

Incipit cum Sacrorum edita 14. Nouembris 1641.

CAPVT VII.

Presbyteri munus eſt corporis, & ſanguinis Sacramentum conficere, à peccatis abſoluere, baptizare, & alia Sacramenta miniſtrare; Diaconi aſſiſtere Sacerdotibus, oblationes ad Altare deferre, Euangelium legere; Subdiaconi calicem, & patenam

ad

ad Altare deferre; Diaconis miniſtrare, illis, & Presbyteris aquam manibus præbere, Epiſtolam legere; Materia proxima Ordinis Sacerdotalis eſt traditio calicis cum vino, & patenæ cum pane, forma verba illa, accipe poteſtatem offerre &c; Et ſi calix vino careat, vel adſit aqua, vel patena ſit cum Hoſtia non ex vero pane, ordo non confertur, nec character.

CAPVT VIII.

Synodus Tridentina præcipit, quod literæ dimiſſoriales non concedantur, niſi ab Epiſcopis, & non ab alijs, etiàm ſi exempti, & quoduis priuilegium obtineant; dant autem dimiſſorias tres ordinarij, originis, domicilij, & beneficij; Capitulum, ſeù Vicarius Capitularis Sede vacante anno tranſacto dat quoquè dimiſſorias, infra annum non, aliàs ſubiacet pœnis ab eadem Synodo Trid. præſcriptis; Gratia autèm dimiſſoriarum morte concedentis non expirat, quia ſolùm exequutio defuit; Epiſcopi verò per ſe ipſos ordines conferant, iuſta verò cauſa impediti, ſuos benè examinatos, & approbatos ad alium tranſmittant.

Dicta ſeſſ. 23. cap. 10.

Seſſ. 7. de reform. cap. 10.

Seſſ. 23. cap. 3. & 8. ſeſſ. 14. cap. 14. Conc. Cartag. 3. c. 22.

CAPVT IX.

Epiſcopus ſuum familiarem non ſubditum ordinare poteſt, ſi in ſeruitio commoratus fuit per triennium, & beneficium ſtatìm illi conferat; pro denuntiationibus ordinandorum, & illarum fide nihil prorsùs exigant Parochi, ſed gratìs concedant.

CAPVT X.

Pro quacumque ordinum collatione etiàm clericalis tonſuræ, noſtri miniſtri Cancellariæ nihil prorsùs accipiant, nec prò literis dimiſſorijs, nec prò ſigillo, nec alia de cauſa, ſolùm Cancellarius carolenum vnum prò ſingulis literis dimiſſorijs, aut teſtimonialibus iuxtà Trid; & Taxam nupèr editam per Sanctiſſimum D. N. Innocentium XI, & in Noſtra Cancellaria affixam, quæ exequutioni demandatur, & ſic in futurum fieri præcipimus ſub pœnis ibi contentis.

Seſſ 21. cap. 1. de reforma. Conc. Calced. actione 15. c. 1. Brac 3. cap. 2. Aurel. 2. c. 3. Tolet. 1 can 3. Tolet. 6. c. 6.

CAPVT XI.

Ab ordinibus repelluntur infraſcripti minor natu, rudis, & ignarus, criminoſus, bigamus, qui meretricem in vxorem duxit, quem ſolemnitèr pœnituerit, neophitus, ebrie-

ebrietati & gulæ deditus, impudicus, infamis, vſurarius manifeſtus, obligatus ad ratiocinia, ſeruus, corpore vitiatus, inſignitèr deformis, illegitimus, peregrinus, ignotus, irregularis, ſuſpenſus, interdictus, excommunicatus, amens, morbo caduco laborans, energumenus, & non habens beneficium, vel patrimonium, loquendo de maioribus ordinibus; & ad Epiſcopos ſolùm ſpectat patrimonij examen.

CAPVT XII.

Sacram ordinationem Nos celebrare ſoliti ſumus in Noſtra Cappella Palatij Epiſcopalis; & quando magnus extat numerus ordinandorum, in Cathedrali Eccleſia in Cappella Sanctæ Mariæ; In locis autèm Diœceſanis in digniori, ſeù primaria Eccleſia; & in ordinandis requiritur ſexus virilis de eſſentia Sacramenti; & cum ordo Sacer annexum habeat votum caſtitatis ex Eccleſiæ conſtitutione, Subdiaconi, & in ſacris exiſtentes, ſeruent perpetuæ continentiæ votum ſacro ordini annexum.

Dicta ſeſſ. 23. cap. 8. verſ. ſi autem de reform.

CAPVT XIII.

Infra in Tit. de priuileg. for. Eccleſiaſt. perſ. competen.

Prima tonſura initiatus, aut etiàm in minoribus ordinibus conſtitutus, non gaudet priuilegio fori, niſi habitum, & tonſuram deferat, & alicui Eccleſiæ de noſtro mandato inſeruiat; quoad Clericos coniugatos ſeruetur conſtitutiò Bonifacij Octaui, modò hi Clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio ſint deputati, eidem Eccleſiæ inſeruiant, & Clericali habitu, & tonſura vtantur; & in minoribus ordinibus conſtituti non dant ſuffragium in capitulo, ſacris verò initiati ſic; Nullus autèm ſun pœna excommunicationis ſine Noſtra ſpeciali licentia, antequàm prima tonſura inſignitus ſit, Clericali habitu incedere, vel alicui Eccleſiaſtico muneri deſeruire præſumat.

Incipit Clerici, qui cum vnicis. Trid. ſeſſ. 23. cap. 6. verſ in Clericis verò coniugatis.

CAPVT XIV.

Seſſ. 23. cap. 13. & 14. Concil. Tolet. 4. c. 19. in fine.

Ad Subdiaconatus ordinem promouendi, de lingua latina ſint optimè inſtructi, homilias, ſeù epiſtolas, vel Tridentinum Concilium benè declarare ſciant; ſint, & oſtendant ſe peritos circa hunc ordinem, & functiones ritè, & rectè obeundas; de vſu, & notitia in recitandis diuini officij laudi-

laudibus, ſeù horis Canonicis etiàm interrogabuntur. In Diaconatu, & Presbyteratu quid plùs deſideratur, ità ſint, qui non modo in ordine præcedenti annum integrum (niſi ob vtilitatem, ac neceſſitatem Eccleſiæ aliud Nobis videatur) miniſtrauerint, ſed etiàm ad populum docendum neceſſaria ad ſalutem, & miniſtranda Sacramenta idonei comprobentur; ſupradicta autèm temporum interſtitia tàm in minoribus ordinibus, quàm in maioribus, numquàm relaxabimus, niſi verè conſtet de vtilitate, & neceſſitate Eccleſiæ, neque tùm ad ordinandorum inſtantiam, ſed Archipresbyteri, vel Parochi illius loci.

CAPVT XV.

Ordinati ad Sacerdotium omninò caueant miſſam primam celebrare, niſi ſe ſiſterint coràm Nobis; à Magiſtro cæremoniarum, vel alio à Nobis deputando, circà ritum miſſæ celebrandæ examinati fuerint, & eius atteſtationis vigore licentiam obtinuerint; ſi ſuper litteris dimiſſorialibus, ſeù commendatitijs oriatur aliqua controuerſia, ad Nos deferatur, & Parochi interìm ad diuina celebranda illum non admit-

admittant; in excommunicationem autèm latæ ſententiæ incidere volumus eum, qui in examine non ſatisfecerit, & approbatus non fuerit, & nihilominùs in ordinandorum numerum ſe intruſerit, proût & ab Epiſcopali Cancellario non vocatus; Omnes autèm ordinandi ad Communionem de noſtra manu ſumendam parati ſint.

CAPVT XVI.

Et quia diximus à principio cap. primo, ordinem imprimere characterem indelebilem, character iſte eſt qualitas ſupernaturalis diſtincta ab anima, eique diuinitùs infuſa, & indelebilis, eſt potentia non phyſica, ſed moralis; non eſt relatio, niſi ſecundariò, eſt vel habitus, & diſpoſitio, vel potentia, eſt in ſubſtantia animæ non in intellectu, & voluntate, eſt indiuiſibilis, ſed comparatus ad inferioris ordinis characterem, vel eſt qualitas diſtincta indiuiſibilis, vel eadem aucta per ordines diuerſos per modum intenſionis, ſeù extenſionis, vt habitus ſcientiæ, ſicque nouus ordo non imprimit nouum characterem, ſed priorem extendit, vel perficit.

DE

DE MATRIMONIO.

Titulus Vigeſimus nonus.

CAPVT I.

MAtrimonij Sacramentum eſt maris, & fæminæ coniunctio indiuiduam vitæ conſuetudinem continens; eſt verè, & propriè vnum ex ſeptem legis Euangelicæ Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum, gratiam confert, Chriſti, & Eccleſiæ coniunctionem ſignificat iuxtà Apoſtolum, magnum eſt Sacramentum, ſanctè incorruptè, & ſecundùm Sacrorum Canonum ſanctiones tractandum, ineundum, & colendum; ſic fideles matrimonij bona recipient, quibus carent, quando, vt ſuæ libidini vacent, ad hoc Sacramentum accedunt, ſicùt equus, & mulus, quibus non eſt intellectus; Synod. Tridentina ſuper hoc plura ſalubritèr, & accuratè præſcripſit, ſuper quorum obſeruantia Parochi diligentèr inuigilent, & quotiès opus fuerit, materno ſermone populis diuulgent.

Ad Corinth. 7. ad Epheſ. 5.

Seſſ. 24 de Sacram. matrim. & de reform. matrim. per totum.

CAPVT II.

Dicto cap. 1. per totum de reformat. matrim.

Diligentiſſimè ſtudeant decretum de Matrimonijs Clandeſtinis (adeò neceſſarium, vt ſi nulla alia cauſa conuocandi Tridentinum Concilium extaſſet, propter vnam hanc omninò faciendum fuiſſet) promulgari in eorum Eccleſijs parochialibus, quando expedire viderint, & populus fræquens aderit, videlicèt, quod matrimonium contrahi non poteſt, niſi proprius contrahentium Parochus tribus continuis feſtiuis diebus, inter miſſarum ſolemnia publicè in Eccleſia denunciet, inter quos matrimonium ſit contrahendum, quibus denunciationibus peractis, ſi nullum inſurgat impedimentum, ad celebrationem matrimonij in facie Eccleſiæ procedat; Qui alitèr quàm præſente Parocho, vel alio Sacerdote de ipſius Parochi, vel Noſtri licentia, & ſine duobus, vel tribus teſtibus contrahere præſument, ſciant matrimonium eſſe irritum & nullum, quamuìs poſteà promiſſione, fide, iuramento, oſculo, & copula confirmauerint; & inſupèr Parochum, vel alium Sacerdotem, qui cum minori teſtium numero, & teſtes, qui ſine Parocho,

vel

vel Sacerdote interfuerint, nec non ipſos contrahentes, grauitèr arbitratu Noſtro puniendos.

CAPVT III.

Habeant Parochi librum, in quo coniugum, teſtium nomina, cognomina, annum, diem, & locum contracti matrimonij deſcribant, & diligentèr cuſtodiant; Coniugeſque hortentur, vt antequàm contrahant, vel triduò ante conſumationem, ſua peccata confiteantur, & Euchariſtiam ſumant.

Dicto cap. 1. verſ. habeat Parochus.

CAPVT IV.

Denunciationes præſcriptas vlla ex parte remittere audeant Parochi, niſi de Noſtra licentia, quam non dabimus, niſi ex cauſis à iure expreſſis; Et tunc ante conſumationem matrimonij illas planè omnes, aut ſaltèm duas, aut vnam ſaltèm omninò fieri volumus; ſi mulier, & vir in diuerſis Parochijs inhabitent, in vtraque Parochia fiant denunciationes, quæ fieri debent in diebus non ferialibus, ſed Feſtis de præcepto, vel vniuerſali conſuetudine Ciuitatis; dilata autem matrimonij celebratione vltrà menſes duos, Parochus ſponſos matrimonio ne iun-

Cit. cap. 1. verſ. idcircò.

gat, ſed iterùm denunciationes faciat, & matrimonium tunc celebretur; Parochus verò ſine iuſta, vel probabili cauſa denunciationes non procraſtinet, aliàs arbitrio Noſtro punietur.

CAPVT V.

Denunciationes tunc demùm faciat Parochus, cum vir, & mulier, eorumque parentes, vel ij, qui puellæ curam habent, id poſtulauerint, & non niſi ipſis petentibus; & ſi in diuerſis Parochijs habitent ſponſi, Parochus vtriuſque idem ſeruet; & à fœmina conſenſum requirat in propinquorum conſpectu, ſed illi non audiant, nec alius nomine fœminæ conſentiat, etiàm ſi puella præſens ſit.

CAPVT VI.

Dicto cap. 1. verſ præterea.

Coniuges ante benedictionem Sacerdotalem in Eccleſia ſuſcipiendam in eadem domo non cohabitent; & quamuis denunciationes neceſſariæ præceſſerint, & quoquè capitula matrimonialia, caueant, ne copulentur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, alijſque per Nos infligendis; Imò nec ſponſus ſponſæ domum adire

præ-

præſumat, niſi cum matrimonium Parocho præſente vnà cum teſtibus contrahendum eſt; benedictionem autèm ſtatìm faciat Parochus, non alius Sacerdos, niſi ab ipſo, vel à Nobis licentiam obtinuerit; & ſi Sacerdos abſque dicta licentia contra facere auſus fuerit, alteriùs Parochiæ ſponſos matrimonio coniungendo vel benedicendo, vltrà pœnas à Tridentina Synodo inflictas, alijs grauibus arbitrio noſtro ſubiacebit. *Vid. verſ. quod ſi quis.*

CAPVT VII.

Ab aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti, vſque ad diem Epiphaniæ, & à feria quarta Cinerum vſque ad octauam Paſchatis incluſiuè, ſolemnitates nuptiarum interdictæ ſunt per Trident; Parochi populum inſtruant duo tantùm hoc tempore ab Eccleſia prohiberi, nempè ſolemnis coniugum benedictio, & ne ad domum viri cum choreis muſicis, alijſque ſolemnitatibus noua vxor traducatur; alijs autèm temporibus ſolemnis nuptiarum celebratio permittitur, ſed ea, qua decet modeſtia, & honeſtate fiant, & indecora tollantur. *Dicta ſeſſ. 24. cap. 10. de Reform. matrim. Conc. Laodic. can. 52.*

CAPVT VIII.

Propterea vllo modo permittant, quod in Eccleſia ſponſæ aliquid detur, nec à ſponſo, nec à propinquis, aut amicis eius, vel ſponſæ, nec ante, nec poſt matrimonium contractum; nec patiantur ſponſam in aliqua Eccleſiæ parte ſedere, aut ſtare ad accipienda, quæ ei offerentur munera; nec pariter vſum bibendi in Eccleſia, cum matrimonio iunguntur, nec cuiuſuis generis muſica inſtrumenta, cum ſponſi ad Eccleſiam conueniunt ad matrimonium contrahendum; quæ omnia tanquàm à Chriſtianę pietatis, & matrimonij ſanctitate aliena, Parochi funditùs tollere, euellere, & extirpare ſtudeant ſub grauibus pœnis noſtro arbitrio, eſt enim matrimonium ſancta res, & ſanctè tractandum.

CAPVT IX.

Vllo alio loco quàm in Eccleſia ſponſos matrimonio iungat Parochus, niſi ex permiſſa noſtra in ſcriptis facultate ſibi directa; & in parochiali Eccleſia non in alia, niſi de noſtra conceſſione vt ſupra, & fiat de mane, non poſt prandium, & quando nuptiali

anulo

anulo induitur anularis digitus ſiniſtræ manus ſponſæ, non ſponſus, ſed Parochus dicat, in nomine Patris &c; & inſupèr mandamus, quòd Parochus nullo modo interſit æpulis nuptialibus, quæ paratæ erunt nomine ſponſorum, quos coniunxerit, vel benedixerit, maximè ſi in eis ludus, choreæ, ſaltationes agendæ ſint, vel amatorij, aut laſciui cantus canendi; contra facientes ſciant grauitèr per Nos puniendos.

CAPVT X.

Afferens impedimentum malitiosè ad futurum matrimonium impediendum, præter aliàs iuris pœnas, excommunicatione quoquè afficiatur; proùt & ſi ſciens impedimentum abſque graui cauſa tacuerit impedimento autèm aliquo denunciato, etiàm per vnicum teſtem, aut famam, nec ad matrimonij celebrationem, nec ad aliam denunciationem progrediatur Parochus, ſed ad Nos deferat, etiàm ſi impedimentum quod affertur, vèl falſum, vèl malitioſum ſibi videatur, nec de eo quidquam ſtatuat, antequàm à Nobis quid faciendum ſit, reſponſum acceperit, & ſi etiàm No.

ſtrum

ſtrum Vicarium foraneum de impedimento quod proponitur, certiorem reddet, benè faciet.

CAPVT XI.

Cit. ſeſſ. 24 c. 5. de reform. matrim.

Concilij Tridentini decreto ſancitum eſt, vt qui intrà gradus prohibitos ſcientèr matrimonium contrahere præſumpſerint, ſpe diſpenſationis conſequendæ careant, & inſupèr excommunicationem latæ ſententiæ à Clemente V. conſtitutam incurrant, quàm Parochi italico ſermone populis enuncient, quando ſibi opportunum videbitur; ſi autem ignorantèr contraxerint, aut alias ob cauſas Apoſtolica diſpenſatione indigeant, quamprimum thoro, ac domicilio ſeparentur, & tamdiù ſeiuncti maneant, donèc à ſancta Sede Apoſtolica diſpenſationem obtinuerint, & à Nobis eiuſdem Sedis Apoſtolicæ auctoritate ad diſpenſationis executionem proceſſum fuerit; Et ſi anteà conueniant, doceantur, diſpenſationem ipſis nullatenùs profuturam.

CAPVT XII.

Quamuìs filiorum matrimonia parentes, vel rata, vel irrita facere non poſſint, nihilomi-

lominus paternè, ac grauitèr moneat Parochus, de re tanta certiorandos eſſe eos, in quorum poteſtate ſunt, niſi fortè ipſi innoteſcat, ob id futurum matrimonium malignè impeditum iri; Viduis nequaquam ad ſecundas nuptias tranſitus pateat, ſi incertus prioris coniugis ſit obitus & tunc Nobis, vel noſtro Vicario Generali legitimo teſtimonio notus fiat, & facultas concedatur.

CAPVT XIII.

Commonemus omnes de excommunicatione latæ ſententiæ, & reſeruatæ contra ſponſos, & illos omnes, qui adiuuant ad carnalem concubitum ante celebrationem matrimonij in facie Eccleſiæ; Quam excommunicationem extendimus ad impios illos, qui veneficijs, incantationibus, ſeù quibuſcumque alijs diabolicis artibus faſcinare, ligare, ſeù alio modo ſponſos impedire nituntur, quominùs valeant matrimonium conſumare, vel ad id ſcientèr iuuant, aut efficacitèr conſulunt.

Vt in Conſtit. fel. rec Gregorij XV. quæ incipit omnipotentis Dei.

CAPVT XIV.

Eodem die, quo matrimonium celebratum

tum fuit, vel alio antequam ſponſa ad domum ſponſi traducatur, Sacramentalis miſſa de ſponſis, proùt in Miſſali celebretur; quod ſi miſſa eius diei propria ex Eccleſiæ inſtituto non debeat omitti, in eadem commemoratio de ſponſis fiat, & benedictio; quæ omittitur, quando alter coniugum in primis nuptijs ſemèl accepit.

CAPVT XV.

Parochuſmet matrimonij Sacramentum miniſtret; ſi aliqua legitima cauſa ſit impeditus, Sacerdotem aliquem idoneum, & à Nobis ad Sacramenta miniſtranda approbatum, ſubſtituat, eamque cauſam manu ſua in matrimoniorum librum apponat; Quicumque autèm eo munere fungatur, ſuperpelliceo, & ſtola ſempèr indutus, ſponſo, & ſponſa interrogatis, eorumque mutuo conſenſu intellecto, per verba, quæ præſens tempus ſignificent, expreſſo, ex præſcripta verborum forma in Rituali, ſponſos matrimonio coniungat; nec prætermittat pium aliquem ſermonem adiungere, quo matrimonij originem, vim, auctorem, gratiam, mutua coniugum officia, & bona, quæ ex hoc Sacramento piè, &

religioſè ſuſcepto, proficiſcuntur, vel horum pleraque explicet, ad præſcriptum cathechiſmi Romani, & aliorum ſcriptorum Eccleſiaſticorum.

CAPVT XVI

Volumus autem, & mandamus, vltrà aliàs pœnas à Sacris Canonibus indictas, excommunicationi ſubiacere Parochos, vel alios Sacerdotes, qui temporibus ab Eccleſia prohibitis nuptias ſolemnitèr celebrauerint, (prout & coniuges facientes) vel trinas denunciationes debito tempore prætermiſerint, vel legitimum teſtium numerum non adhibuerint, vel ſponſos illicitè cohabitantes, Nobis, vel Noſtro Generali Vicario non denunciauerint.

CAPVT XVII.

Ante matrimoniorum denunciationes benefaciet Parochus, ſi à ſenioribus, & prudentioribus locis intelligat, ſi aliquod Canonicum impedimentum interſit; & vbi nihil obſtare cognouerit, deuenire ad denunciationes, ſponſis priùs interrogatis, ſi placeat publicationes fieri; & ante matrimonij contractum, iurent quoque ſponſi,

ſe nullo, quod ſciant, impedimento prohiberi, quo minùs coniugium inter ſe rectè inire poſſint, & iuſiurandum præſtare recuſantibus, à matrimonio excludantur.

CAPVT XVIII.

Dicta. ſeſſ. 24. cap. 7. Concil. Tolet. part. 7. c 45. tom. 3.

Exteros, ignotos, aduenas, incertos, vagantes habentes ſedes, aut ex aliena Diœceſi propinqua, vel longinqua, in matrimonium non admittant, nec interſint, nec illud denuncient Parochi, niſi huiuſmodi genus hominum litteris ſui Ordinarij teſtatum faciat denunciationes apud ſuos factas eſſe, & nullum extare impedimentum, quo minùs matrimonium contrahi poſſit, & eas Epiſcopali Curiæ exhibuerint, & ab illa licentiam obtinuerint; ſi contrauenerint, Parochi, & coniuges grauibus arbitrio noſtro pœnis, punientur.

CAPVT XIX.

Cit. ſeſſ 24. c. 9. & cap. cum locum cap. requiſiuit, & cap gemma extra de ſponſalibus.

Iuxtà Tridentinum excommunicationis pœnam ipſo facto incurrunt, qui quouis modo directè, vel indirectè matrimonij libertatem violauerint, cogendo ſubditos, vel alios, quo minùs liberè matrimonium contrahant; quapropter non antea Parochi populo

pulo

pulo denuncient, quàm ab vtriſque coniugibus quæſierint, vtrùm ſibi placeat, vt denunciationes fiant, & ſi matrimonium vi, & metu celebretur; & ſi ambo coniuges ad eandem Parochialem Eccleſiam non pertinuerint, ſuperſedeatur in denunciationibus, antequàm ex altero Parocho conſenſum habuerit; & ſi puellam ad id duci inuitam Parochus ſuſpicetur, vel quòd non libentèr in illum virum conſentiat, vel quòd alteri fidem dederit, vel quòd caſtitatis, aut religionis votum emiſerit, ſuperſedeat, negotiumque totum ad Nos deferat, vt puellę libertati, & incolumitati proſpicere poſſimus.

CAPVT XX.

Sacra Congregatio Concilij validum declarauit matrimonium contractum coram Parocho excommunicato; paritèrque ſi denunciationes factæ fuerint temporibus prohibitis nuptias celebrari, vel coram Parocho infra annum non promoto, vel qui non ſit Sacerdos, vel cuius collatio eſt inualida propter defectum examinatorum Synodalium; vel ſi fiat matrimonium ab ijs, qui neſciant doctrinam Chriſtianam, quamuìs commi-natorijs monitionibus cogendi ſint.

CAPVT XXI.

Eſt autem matrimonium inualidum, ſi fiat ab alio Sacerdote ſine noſtra, vel Parochi licentia; vel ſi habet, ignorat ſe illam habere; vel cui Sacerdoti vnus ex contrahentibus aſſerebat ſe habuiſſe licentiam à Parocho,& re vera non aderat; vel fuit contractum coram Parocho illius loci, vbi aderant contrahentes, non animo domicilium contrahendi; ſed recreationis cauſa; vel contractum fuit ſub conditione, ſi mulier ſit legitima, & poſtea conſtiterit non eſſe, etiam copula ſubſecuta; quando autèm matrimonium eſt contractum nullitèr, non debet irritari, ſed tale declarari, ex quo Concilium iam fecit irritum, & ſola declaratione opus eſt, quod tale declaretur.

CAPVT XXII.

Et quia matrimonij impedimenta ignorare, afferret Parochis grauiſſima inconuenientia, erroreſque; propterea exiſtimauimus illa recenſere, vt præmanibus habeant; reſtringuntur ad quatuordecim, & continentur his verſibus.

Error,

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis,
Parochi ſi deſit, & duplicis præſentia teſtis.
Raptaue ſit mulier, nec parti reddita tutæ.
Hæc ſocianda vetant, connubia facta retractant.

CAPVT XXIII.

Primum impedimentum; error, non fortunæ, ſed perſonæ, cum ſponſus putat eſſe Annam, & eſt Agatha, vel mulier putat eſſe Petrum, & eſt Paulus. Secundum; conditionis, quando matrimonium celebratur inter liberum, & ſeruam, quam contrahens putabat eſſe liberam. Tertium, votum ſolemne religionis, vel tacitè, vel expreſsè emiſſum, & in religione Societatis Ieſu vota ſimplicia etiàm impediunt, & dirimunt.

CAPVT XXIV.

Pius V. in Conſt. quæ incipit cum illius vicem edita quarto Kal. Decembris 1566.

Quartum, cognatio, eſt triplex ſpiritualis, legalis, & naturalis. Spiritualis oritur ex Sacramento baptiſmi, & confirmationis, inter ſuſceptores, & baptizatum, illius Patrem, & Matrem, inter baptizantem, & baptizatum, & baptizatum, baptizatique Patrem, & Matrem; In Confirmatione inter confirmantem, & confirmatum, illiuſque Patrem, & Matrem, ac leuantem, & non vltrà; legalis ſurgit ex adoptione inter adoptantem, & adoptatum, adoptatique filios. & Nepotes, inter adoptatum, & adoptantis filios legitimos, inter vxorem adoptantis, & adoptatum, & inter adoptantem, & adoptati vxorem. Naturalis oritur ex conſanguinitate, quæ vſque ad quartum gradum incluſiuè extenditur.

CAPVT XXV.

Quintum, crimen, hoc eſt adulterium, ſi quis promittit ei cum quo adulteratur; ſe contracturum poſt mortem coniugis; & homicidium, quando vnus conuenit cum altero de occidendo alterum coniugum,

vt

vt inter ſe deindè contrahant, & ſequatur realis occiſio, in quam vterque conſenſerint. Sextum, Cultus diſparitas, quando fidelis contrahit cum non baptizato, qui non eſt Sacramentorum capax. Septimum, vis, ſeù violentia, quæ debet eſſe talis, vt cadat in conſtantem virum. Octauum, ordo, ſcilicèt ſacer, quia ordinis ſuſceptio adiunctum habet votum ſolemne caſtitatis.

CAPVT XXVI.

Nonum, ligamen, naſcitur ex matrimonio rato, non conſumato, ne vno viuente alter cum alio contrahere poſſit, & ſi contrahat, ſecundum matrimonium eſt nullum. Decimum, honeſtas, ſeù iuſtitia publicæ honeſtatis, oritur ex ſponſalibus, ſi ſunt nulla, nullum impedimentum inducunt, ſi valida, primum gradum non excedunt iuxtà Tridentinam Synodum. Vndecimum, ſi ſis affinis, quæ affinitas, ſi licita, vſque ad quartum gradum impedit, ſi illicita, impedimentum oritur in ijs tantùm, qui primo, & ſecundo gradu coniunguntur iuxtà idem Tridentinum; Eſt autèm affinitas propinquitas duarum perſonarum, quarum

Dicta ſeſſ. 24. de reform matrim. c. 3 San. Mem Pius V. in Conſtit. quæ incipit ad Romanum edita Kal. Iunij 1568.

Cit. ſeſſ. cap 4. Pius V. in Conſtit. ad Romanum edita 4. Kal. Decembris 1566.

quarum vna cum conſanguinea alterius carnalem copulam habuit, quæ ſi licita eſt, dicitur affinitas licita, illicita autèm, ſi illicita ſit copula.

CAPVT XXVII.

Duodecimum impedimentum, ſi fortè coire nequibis, & coeundi impotentia, ſiuè naturalis, ſiuè accidentalis, debet eſſe perpetua. Decimum tertium impedimentum, raptaue ſit mulier, nec parti reddita tutæ, inter raptorem, & raptam, quamdiù ipſa in poteſtatè raptoris manſerit; ſeparata autèm, & in loco tuto, & libero conſtituta, ceſſat impedimentum, ſed nihilominùs raptor, & auxilium dantes ſunt ipſo iure excommunicati, infames, dignitatum incapaces, & ſi Clerici, de proprio gradu decidunt iuxtà Tridentinam Synodum. Decimum quartum, & vltimum impedimentum fuit declaratum ſupra in Cap. ſecundo.

Dicta ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 6. Conc. Calced. cap. 27. Vormat. cap. 37.

CAPVT XXVIII.

Papa diſpenſat ſuper omnibus matrimonij impedimentis humano iure inductis, tàm dirimentibus, quàm non, excepto illo con-

conſanguinitatis intèr aſcendentes, & deſcendentes; Et impedimento erroris, & iudicij, quod ad conſenſum pertinet, quem Papa non ſupplet, cum ſit iuris diuini, & naturalis. Epiſcopi autèm diſpenſare poſſunt ſuper impedimentis à ſe, vel à ſuo inferiori inductis, & in ijs, quæ impediunt, ſed non dirimunt, votis caſtitatis, & religionis exceptis, in quibus non niſi ex graui cauſa Papa diſpenſare ſolet.

DE SEMINARIO.

Titulus Trigeſimus.

CAPVT I.

TRidentina Synodus iure optimo, & laudabilitèr ſanciuit, ac præcepit, quod in omnibus Cathedralibus, & maioribus Eccleſijs, puerorum Collegium, vbi non eſt erectum, erigatur, vt adoleſcentes ad Mundi illecebras propenſi à teneris annis ab omni malorum occaſione ſemoti, in Dei Eccleſiæ miniſterio exerceantur, faciliùs litteris inſtruantur, ad ſacros ordines ſuſcipiendos digniores, capacioreſ-

Seſſ. 23. c. 18. de reform. vbi diffuſè tàm de ſeminario erecto, quàm erigendo.

que reddantur, ſibimetipſis non ſolùm, ſed Chriſtiano populo, bonorum morum, ſcientiæ, & probatæ vitæ vberrimos fructus afferant; nec enìm ignoramus, quanta Eccleſiæ Dei mala proueniant, vbi deeſt miniſtrorum doctrinæ ſoliditas, aut vitæ ſanctitas; Cupientes itaquè, quæ à Tridentina Synodo ſtatuta fuerunt, quoad fieri poteſt, ſeruentur, mandamus, vt nullus in Clericorum Seminarium recipiatur, qui annum ſaltèm duodecimum non attingat, vel vigeſimum ſecundum excedat, vel de illegitimo matrimonio ortus, vel legendi, & ſcribendi mediocri facultate careat, vel ſpem non tribuat diuino cultui fore ſempèr addictum, & Eccleſiaſticis miniſterijs inſeruiturum.

CAPVT II.

Priùs quàm in alumnum quis aggregetur, de eius vitæ, ac morum probitate, tùm per Seminarij Deputatum, tùm per eiuſdem Rethorem, accuratè inquiri volumus, ne poſtmodùm cum ſui dedecore, & noſtra animi perturbatione veniat dimittendus; Et quia alumni ad Sacerdotium diriguntur, non recipiantur ij, qui à Sacerdo-

tio

tio ſuſcipiendo arceantur; Et ſi in impetrando Seminario fraudem fecerint, & natalia, vel alia fuerint ementiti, ſtatim eijciantur.

CAPVT III.

Ciuitatis, & Diœceſis noſtræ alumni, qui numerarij appellantur, ſint numero duodecim, pauperes, & eiuſdem Seminarij ſumptibus alendi; opulentos non excludimus, dummodò victus, aliaque neceſſaria per eoſdem Seminario ſuppeditentur, anticipatè, & tertiatim; Si quis autèm iuſta non interueniente cauſa, & à Nobis probanda, è Seminario diſcedere præſumpſerit, omni ſpe regreſſus careat.

CAPVT IV.

Seminarij alumni diebus ſingulis miſſæ ſacrificio interſint, bis in menſe ſua peccata confiteantur, & Euchariſtiam ſumant; Dominicis, feſtiuiſque diebus, à matutini, & veſperarum initio, vſque ad Completorij finem, à Choro, Eccleſiâ Cathedrali, & Eccleſiaſtico ſeruitio non recedant; Rethori, & ludi Magiſtro circa ea, quæ ad morum, & litterarum diſciplinam perti-

nent, ne dùm obedientiam, & obſequium præſtent, ſed ſumma proſequantur obſeruantia; amore mutuo ſe tractent, nullum dicto, factoue lædant, ſi aliquod inter ipſos iurgium oriatur ſubitò ſedetur, in inceſſu bini procedant, in omni geſtu, motuque modeſtiam, & grauitatem præſeferant, & omnia prædicta amore virtutis potiùs, quàm pœnæ formidine obſeruent, ac cuſtodiant.

CAPVT V.

Silentium in Seminario ſeruetur; ſit quiſque thalari tunica violacei coloris, ſuperpelliceo, & bireto munitus; Beatæ Mariæ Virginis, & defunctorum officium nullus prætermittat, nec vllus prædicto officio careat; ad menſam preces, ſacrorum librorum lectio, & gratiarum actio ſempèr adhibeantur.

CAPVT VI.

Scolaribus, quamuìs libros poetarum, gentilium, & aliorum ſimilium opera ad acuendum ingenium explanari conferat, magìs tamèn operæ prætium libros ſacros exponi, ex quibus, quæ ad confeſſiones au-

audiendas, ad Sacramenta exercenda, Eccleſiaſticæ leges, præcepta, ritus, & ceremoniæ ediſcuntur; propterea ludi Magiſtri munus ſit, puerorum animos bonis moribus imbuere, liberalibus litteris inſtruere, Sanctorum lectiones, homilias, cathechiſmum, cæteroſque piorum ſcriptorum libros exponere, rituum, & ceremoniarum formas docere, & certo diei ſpatio cantui quoquè vacare.

CAPVT VII.

Si contigerit, aliquem rudi eſſe minerua, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ contemptorem, vel ad vitia decliuem, & virtutum progreſſus, vel morum emendatio deſperetur, ad Nos deferatur, vt remouere, aliumque ſubrogare valeamus; nitorem præterea quiſque ſuum exerceat, cordis primùm, deindè veſtimentorum, cæterorumque vtenſilium, in Eccleſia præſertìm.

CAPVT VIII.

Seminarij alumnos per Ciuitatem, & plateas vagari indeçens, itàque ludi magiſter, ac Rethor caueant, ne è Seminario diſcedant; nec vllo modo ſine noſtra ſpeciali in-

ſcri-

ſcriptis licentia dicti Officiales in Seminarij hoſpitio aliquem recipiant, vel admittant, neque ad menſam, neque ad pernoctandum, præſertim ſeculares, aliàs arbitratu noſtro grauitèr punientur.

CAPVT IX.

Manè antequàm quid aggrediantur, Deo gratias agant, Beatæ Mariæ Virginis Lytanias recitent, illi ſe commendent, diem totum in maieſtatis diuinæ laudem inſumant, ad cubile non accedant priuſquàm alicui piæ meditationi, & orationi vacauerint, in eo ſocium non adhibeant, noctu lampas accenſa continuò extet.

CAPVT X.

Seminarij procurator habeat penès ſe librum, vbi puerorum nomina deſcripta ſint, alium vbi bona mobilia, & ſtabilia cum ſuo introitu, & exitu ſint adnotata; anno quolibet ſuæ adminiſtrationis rationem deputatis per Nos eligendis punctualitèr reddat; meminerit prudentis adminiſtratoris partes eſſe, quæ ad alumnorum, & loci neceſſaria cenſebit, opportuno tempore, & tempeſtiuè parare, ac prouidere, ne quæ viliori prætio

tio ſuis temporibus haberi poſſunt, cariori poſtmodùm impenſa fiant.

CAPVT XI.

In Seminarij viſitatione à Nobis facienda inquiremus, de illius regimine, adminiſtratione, ordine, norma, modo viuendi, de vita, & moribus, alumnorum ſtudio, lectionibus, doctrina, religione, obſeruantia, domo, habitatione, de Magiſtro, & Rethore ſi rectè ſe gerant, & de vicinis, ne quid obſcænum committatur.

DE MONIALIBVS.

Titulus Trigeſimus primus.

CAPVT I.

PErgrata eſt Deo virginitas, ex Virgine enìm naſci voluit, meritòque Virgines tamquàm eius ſponſas, ſanctæque Virginis virginum aſſeclas, corona decorat; eas tamèn feruentiori proſequitur affectu puriſſimus ſponſus, & amans, quæ non tantùm virginitatem cuſtodiunt, ſed ſæculi ab renunciatis delicijs, ac pompis, ad mona-

ſterio-

ſteriorum ſecta conuolant, ſuo ſeruitio vacant, pijſque incumbunt exercitijs, & meditationibus; ſciant attamèn merito meritum, laudem laudi maiorem ſibi met ipſis cumulari, ſi eorum inſtituta, regulas, viuendi normam, morum formam, hilari corde, totiſque viribus amplecti, & ſeruare ſtuduerint; Ne igitur aberrent, & vt regularis obſeruantia in ſubiectis nobis monaſterijs laudabilitèr vigeat, ſuo in robore permaneat, ſi fortè à recto tramite in aliquo (quod Deus auertat) declinauerit, ad perfectum, priſtinum, integrumque ſtatum reducatur, & debitum Deo præſtetur obſequium, hæc ijs innoteſcenda, & ſancienda putauimus.

CAPVT II.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 7. de reformat.

Eligatur in Abbatiſſam, ſeù Prioriſſam, ſeù Præpoſitam, ſeù Præfectam, quæ ſaltèm quadragenaria ſit; & octauum à profeſſione annum egerit; quod ſi his qualitatibus prædita non exſtiterit, ex alio eiuſdem Ordinis Monaſterio eligatur; quod ſi non abſque magno Monaſterij incommodo fieri poterit, ea præficiatur, quæ triginta expleuerit annos, & per quinquennium ad minùs laudabilitèr vitam tranſegerit; Abbatiſſa

autèm

autèm non minùs exemplo vitæ alias moniales accendat, quàm authoritate compellat ad regulæ obſeruantiam, & tamquàm communis mater materno affectu moneat, vt virtutum omnium perfectionem aſſequantur.

CAPVT III.

Completo triennio, ſine vllo prorogationis termino, ſecretis ſuffragijs noua Abbatiſſa eligatur, neque prior ſine Sedis Apoſtolicæ facultate, vel Sacræ Congregationis indultu confirmetur, vt Sac. Congr. Epiſc. reſcripſit; Moniales aduertant, ne in huiuſmodi electione ſua vota publicent, vel ſecreta, ac abſcondita teneant colloquia, hortantes, vt depoſitis animi affectionibus, non illam præficiant, quæ ætate prouectior, vel in profeſſione antiquior (niſi obſtet contraria Monaſterij conſuetudo, quam non tollimus), ſed quæ alijs ſororibus, vita, & moribus præluceat, & quam pro maiori Dei cultu, & Monaſterij bono regimine aptiorem, præſtantioremque agnouerint, cui moniales omnes obedientiam, & obſeruantiam, prout earum votum poſtulat, exhibeant; Quæ contrafecerit, temerita-

Dicta ſeſſ. 25. cap. 6. Greg. XIII. in Conſt. edita 1. Ianuarij 1583.

Epiſc. Adrien. 20. Feb. 1615.

Trid. loc. cit. Conc. Cartag. cap. 3. Agath. cap. 19. & cap. Sanctimoniales 20. quæſt. 1.

tis, & inſolentiæ pœnas luat, Noſtro arbitrio infligendas.

CAPVT IV.

Ad Abbatiſſæ electionem non deueniatur, ſine Noſtro, vel noſtri Vicarij Generalis interuentu; qui autèm electioni præeſt, non intra ſepta Monaſterij, ſed ante cancellorum feneſtrellam monialium vota recipiat; illa electa cenſeatur, quæ ex tribus ſuffragiorum partibus duas habuerit, niſi contraria extet conſuetudo; In electione Monialibus diſcrepantibus, competens pro concordia terminus præfigatur; ſi diſcordia continuauerit, eligendi ius ad Nos deuoluitur, eligemuſque quam magìs idoneam iudicabimus, vt decreuit Sac. Epiſc. Congreg.

In reſponſo ad Epiſ. Cremonen. ſub die 12. Octobris 1592.

CAPVT V.

Monaſterium pro ſuſcipiendo habitu ingreſſuras, admitti nolumus, niſi annorum duodecim, præuia voluntatis exploratione, ac omnium monialium, vel ſaltèm maioris partis accedente conſenſu; caueat autèm Abbatiſſa, ne in Monaſterium educandas abſque Sac. Congregationis licentia admittat,

tat, & quod eadem Sac. Congregatio prohibet,ne ſorores ſupra duas recipiantur, nec ex his vna alteri ſucceſſiuè in Abbatiſſam eligatur, & vna in Abbatiſſam electa, alteri diſcretæ, vel ianitricis, vel cellarariæ officium interdictum ſit, & electa priuetur; det autèm operam Abbatiſſa, vt nulla alteriùs officium occupet, vt ſublatis diſcordiæ cauſis pax, & concordia conſeruetur, memineritque, ſtrictam ſibi æterno Iudici reddendam rationem de his, quæ eius negligentia, culpaue ſanctimoniales commiſerint.

CAPVT VI.

Monialium profeſſio ante annum ſextum decimum, & non completo anno poſt habitus ſuſceptionem, nullius eſt roboris, ac valoris; nec ad profeſſionem admittatur, quæ legere neſciat, vt Sac. Congregatio reſeſcripſit; De Nouitiæ autèm profeſſione per menſem ante Abbatiſſa Nos certiores reddat, & paritèr quibus qualitatibus prædita ſit, ad hoc vt certiores facti, puellæ voluntatem explorare, quæ dotis nomine aſſignantur, proſpicere, cæteraque neceſſaria curare poſſimus; Et ſi in his Abbatiſſa dece-

Epiſcopo Agrigentino ſub die 12. Ian. 1604.

fecerit, officio priuetur, & alijs noſtro arbitrio pœnis puniatur; Nouitiatu vero peracto, ſi legitima cauſa ceſſante, nouitia profiteri renuerit, eijciatur; Monialis autèm, quæ cellam ſibi conſtruxit, poſt obitum de ea diſponère non poteſt, vt decreuit eadem Sac. Congregatio.

In reſponſo Epiſcopo Aurr. ſan. 26. Ianuarij 1604.

CAPVT VII.

Ordinarius Monaſterij Confeſſarius ſit ætate prouectus, vitæ bonitate clarus, vltrà triennium non duret; extraordinarius ſupradictis pollens qualitatibus non deſit, qui bis, ſiuè ter annis ſingulis ſanctimonialium confeſſiones audiat, nec in particulari vnquàm aſſignetur; Nec quidquam penitùs, & ſub quouis prætextu, conſueto ſalario excepto, Confeſſarius accipiat ſub pœna Nobis arbitraria; & qui fuit ordinarius confeſſor abſque Noſtra expreſſa facultate extraordinarius eſſe non poteſt, prout & è conuersò.

CAPVT VIII.

Confeſſionalia ne ſint in Sacriſtijs, ſeù locis occultis, & remotis, ſed in Eccleſijs exterioribus; Nec in Confeſſionalibus de

rebus

rebus ad confeſſionem non pertinentibus Confeſſarius cum Sanctimoniali colloqui audeat, ſed ſolùm de peccatis commiſſis, & alijs ad confeſſionem ſpectantibus ſub pœna Sanctæ obedientiæ quoad moniales, & ſuſpenſionis ab audiendis confeſſionibus quoad confeſſarios; nec in Communionis feneſtrella pretèr Euchariſtiæ adminiſtrationem quempiam alium actum exercere ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda.

CAPVT IX.

Non niſi ad Sacramenta miniſtranda confeſſarius Monaſterij ſepta ingrediatur, tùnc recto tramite ſuum exequatur officium, aliò ſe non diuertat, etiàm valetudinarias, quæ Sacramentorum adminiſtratione non indigeant, prætextu viſitandi; Ad Confeſſarij ingreſſum, & egreſſum duæ ex Monialibus ſeniores aſſiduæ ſint comites, & ſociæ; Et ſi Confeſſario innotuerit aliquam ex Monialibus infirma valetudine, non tamèn adeò grauatam, vt ad Confeſſionale greſſus dirigere non poſſit ad ſua peccata aperienda, à Monaſterij ingreſſu ſe abſtineat;

CA-

CAPVT X.

Monaſterium ingrediens Confeſſarius, pœnitentiæ, ſiuè Euchariſtiæ, ſiuè extremæ vnctionis Sacramenta miniſtraturus, nullum ſe ei comitem iungat, & in lecto decumbentium confeſſiones audiente, aperto oſtio cella pateat, & ante illud duæ ex ſororibus aſſiſtant, quarum oculis Confeſſarius, & infirma non lateant, ità tamèn, vt proſpicere non audire poſſint; Abbatiſſę autèm curæ ægrotantium pias, & miſericordes ſe præbeant, ac tales quales vellent cæteras, ſi ipſę ægrotarent; quapropter infirmas quotidiè viſitent, & ab eis cognoſcant, quæ ſibi ſint neceſſaria, cibum, & medicamenta opportuna ſubminiſtrari curando.

CAPVT XI.

Sanctimoniales hortamur, quoad poſſumus, vt ſemèl ſaltèm ſingulis menſibus, & ſolemnioribus diebus pœnitentiæ Sacramento ſuas animas expient, & deuotione, ac reuerentia, qua decet, ſacræ Euchariſtiæ cibo reficiantur, niſi alitèr Confeſſarius ſenſerit; nec per ſe, nec per aliam

dire-

directè, vel indirectè officium quodcumque procurent, ſed obedire paratæ ſint; nec cui earum ſecreta pandant, præterquàm Abbatiſſæ, & Confeſſario; neque ſeriò neque ioco alicui, verbo, vèl facto iniuriam inferant; ſingulæ ad obediendum Abbatiſſæ paratæ ſint, & re ipſa obediant, ne dum in harum Conſtitutionum obſeruantiam, ſed in reliquis omnibus, quæ ſibi iniungentur; & ſi videatur quandoquè iniuſtè reprǽhendi, vel corrigi, humilitèr, & cum ſilentio tolerent, expoſituræ poſteà Abbatiſſæ, quæ ſibi videbuntur ſine vlla pertinacia; & in ſumma in eam curam incumbant moniales, vt diligentiſſimè, nomen, famam, & Monaſterij exiſtimationem tueantur; nec in his Abbatiſſa conſanguinitatis, aùt quocumque alio humano affectu aliquid indulgeat, aùt conniueat.

CAPVT XII.

Inter Confeſſarium, & Monialem ſuas culpas detegentem, lamina cum anguſtis foraminibus ſit interpoſita; communionis feneſtrella ità lata extet, vt commodè per illam à manu Sacerdotis ſuſcipi poſſit Euchariſtia; Confeſſionis, & Communio-

munionis feneſtrellę quatuor clauibus ſint munitę, duabus ſcilicèt pro ſingulis, quarum duæ à parte exteriori per Confeſſarium, cæteræ duæ ab interiori per Sacriſtanam retineantur, & ſub pœna excommunicationis vnquàm, niſi ex cauſa confeſſionis, & communionis aperiantur.

CAPVT XIII.

Ad euitanda Monaſterij diſpendia, & quandòque ſcandala, cibos per Moniales parari vetamus; parui autèm momenti, qui conſanguineis, vel infirmis, vrbanitatis, ſeù eleemoſinæ cauſa elargiuntur, permittimus; eſculenta tamèn moniales non vendant; in communi refectorio comedant, vbi dato ſigno campanæ conueniant, loco & ordine diſcumbant, non priùs abeant, quàm Deo gratias egerint, & ad menſam aliqua ſpiritualis lectio adhibeatur, & conſtitutiones, & regulæ paſsìm legantur.

CAPVT XIV.

In loco ad id deputato, laboribus communitèr incumbant, & Magiſtræ laborum cura ſit, vt dùm ſit opus, ſermones, cantuſque prophani non interſerantur; quemcumque

cumque acceſſum hæbreorum ad ipſis loquendum omninò prohibemus; proùt & quarumcumque ſecularium prætextu docendi ſonum cimbali, muſicam, vel cantum; paritèr ijſdem interdictum ſit in baccanalibus, vel alijs temporibus comedias repræſentare, perſonatas incedere, nec virilem, nec mulierem habitum induere, nec armis ſe cingere, nec appellari alio titulo, quàm ſororis; ſi fuerit ab aliqua controuentum, Noſtro arbitrio grauitèr punietur.

CAPVT XV.

Moniales, legitima cauſa ceſſante, ſingulis diebus Miſſæ Sacrificio interſint; omnes Chori ſeruitio adſint, vbi deuotè, & reuerentèr ſe gerant; nulla exſcuſetur, niſi impedita fuerit ab infirmitate, aut alia de cauſa, ab Abbatiſſa approbanda; in ſuis locis vnaquæque perſiſtat vſque ad finem officij; colloquia, riſus, & quidquid in domo Dei dedeceat, remoueantur; ſilentium ſeruent, otium fugiant, legant, orent, diuina meditentur, vacent continuò alicui honeſtæ exercitationi; officio terminato, vel alio commodiori tempore, Abbatiſſæ

arbitrio, dimidiam ſaltèm horam mentali orationi expendant.

CAPVT XVI

Non retineant in Eccleſia interiori,& intra ſepta Monaſterij Sanctiſſimum Sacramentum, ſed aſſeruetur in exteriori Eccleſia in magno Altari; & clauis cuſtodiæ ſtet, non penès ipſas, ſed penès confeſſarium, vel cappellanum, vt Sac. Congr. Epiſc. reſcripſit; Monialium autèm numerum pro modo, & facultate Monaſterij conſtitutum, retineri mandamus, & non augeri.

In vna Valliſolitana 2 Ianuary 1504.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 3. de regul. Arelat. cap. 8. Magun. 4 cap. 19.

CAPVT XVII.

In virtute Sanctæ obedientię religionis regulas, inſtitutaque, vt Deo promiſere, diligentèr obſeruent, in refectorio crebrò legant, nulla prætereat hebdomada, in qua aliquod conſtitutionum, ſeù regularum caput non legatur; Abbatiſſa autèm circa Moniales ſui Monaſterij poteſt quidquid Abbates in Monacos, poteſt diſpenſare circa ieiunia regulæ, & eſum carnium, lacticiniorum, & ouorum, & diſpenſare dicitur authoritate Papæ, & Epiſcopi, & poteſt impone-

ponere monialibus ſpiritualia præcepta virtute obedientię voti.

CAPVT XVIII.

Monialibus non liceat depoſiti, aut cuſtodię cauſa in Monaſterio retinere pecuniam, gemmas, veſtes, & ſimilia, & ſi habent in præſenti, quibus debent, reſtituant infrà menſem; Nec eis fas ſit ad quemquam ſecretò litteras ſcribere, pręter ſuperiorem, neque ad ſe miſſas litteras legere, niſi Abbatiſſa eas priùs coram Vicaria legerit, aut ſe præſente legi iuſſerit; Abbatiſſa, & moniales bona Monaſterij alienare, aut permutare, aut ſuper ijs contrahere, nullo modo liceat, niſi ſciente, & conſentiente Vicario noſtro Generali, & ſeruatis de iure ſeruandis ſub pœna nullitatis contractus; paritèr nec ædificare, niſi conſentientibus Nobis, & Monaſterij officialibus, ad hoc vt fabrica commodè, decentèr, & quam minimo ſumptu fiat.

CAPVT XIX.

Quidquid ſuo labore, vel induſtria partum ſit, ſeù dono acceptum, nulli monialium liceat; vel licitum ſit in vſum pro-

prium conuertere, ſed in commune monaſterij, & monialium beneficium, & vtilitatem tendat; propterea vlli liceat immobilia, vel mobilia bona, cuiuſque qualitatis fuerint tanquàm propria tenere, & poſſidere; & mobilium vſus ità permittatur, vt ſtatui paupertatis, quam profeſſę ſunt, conueniat illa ſupellex, ſed non vltrà; Itàque Abbatiſſa cum diſcretis anno quolibet cellas, & ſupellectilem ſingularum diligentèr inueſtiget; ſpecula autèm, & vnguenta cuiuſque generis interdicta eſſe volumus; proùt & cuiuſuis generis prophanos libros, ſiuè impreſſos, ſiuè manuſcriptos, niſi priùs Nobis, vel Noſtro Vicario Generali oſtenſi fuerint.

CAPVT XX.

Rota Monaſterij ex tabulis elaborata ſit, ſtamneis laminis roborata, omni foramine careat, ex quo intus, vel foris inſpici queat; à Rota nullus audeat moniales alloqui, niſi tantùm vocare, loquutio autèm fiat ad Cratem; ſub pœna excommunicationis nullus audeat alloqui cum monialibus per confeſſionale, vel per feneſtrellam communicatorij; Cappellanus autèm, vel confeſſarius per-

permittens, vel clauem præbens, ſit ipſò iure ſuſpenſus.

CAPVT XXI.

Monaſterij Officiales laici quocumque nomine nuncupati, eligantur, qui cæteris ſint ætate, ac moribus grauiores; exactè, ac ſedulò ad ſuum incumbant officium, ſingulis annis Nobis, ſeù alteri per Nos deputandæ perſonæ, ſuæ adminiſtrationis rationem reddant; Cappellani autèm Monialium, miſſam tantùm celebrent, qua terminata, parùm cum monialibus alloquantur, nec illis internuncij, ſeù famuli inſtàr inſeruiant.

CAPVT XXII.

In die, qua moniales cæleſti pabulo ſunt refectæ, ex quo Deum inhabitantē habent, hortamur, vt ab omnium hominum colloquio ſe abſtineant, ſolùm pręfecta rotæ, & portinaria pro rebus ad Monaſterium ſpectantibus id facere poſſint; Monialis quælibet hilaritèr ſuo munere fungatuŗ, & obedientiam præſtet, vt pœnas effugiat, quibus pro culpæ qualitate dignam præfecta exiſtimauerit; Nemo autèm, ſiuè ſæcularis,

ris, ſiuè regularis abſque noſtra in ſcriptis licentia ad miſſarum celebrationem admitti volumus, aliàs tàm admittens, quàm admiſſus pœnæ tarenorum triginta pro vice qualibet ſubiaceant.

CAPVT XXIII.

Vt autèm clauſura debitæ obſeruantiæ mandetur, & in Monaſterijs Nobis ſubiectis perpetuò, & diligentiſſimè ſeruetur, mandamus, quod intra Monaſterij ſepta; nemo, cuiuſcumque ſexus, ætatis, & conditionis ſit, ſine Noſtra in ſcriptis licentia ingrediatur ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda; quod nulla monialis poſt profeſſionem emiſſam à Monaſterio exeat, etiàm ad breue tempus, & quocumque prætextu ſine noſtra licentia, ſub pœna de qua ſupra; quam licentiam non dabimus, niſi ex neceſſaria, & vrgentiſſima cauſa; & quod ſuper conſeruatione dictæ clauſuræ ſub eadem pœna excommunicationis ipſo facto, auxilium præſtent ſeculares Magiſtratus, vt Trid. Synod. decreuit, & enixè ſeruari mandauit.

Seſſ. 25. de regularib cap. 5. cap. periculoſo de ſtat. regul. in 6. ab eadem Trid. Synod. innouatum Concil. Gabil. cap. 57. 61. & 63. Arelat. c. 7. Maliſcon 1. cap. 2.

CA-

CAPVT XXIV.

Cauſa exitus vrgens & neceſſaria, ſunt, infirmitas lepræ, epidemiæ, bellum, incendium, quod debet eſſe magnum, itàut certum ſit, vel ſaltèm probabile, moniales perituras, niſi exeant iuxtà Pij V. Conſtitutionem; vel ſi monialis transferretur ad aliud Monaſterium propter incorrigibilitatem, ſeditionem, vel crimen perpetratum, quibus tamen caſibus tutiùs eſt recurrere ad Sac. Congregationem; extrà hos monialis egrediens eſt ipſo iure excommunicata, proùt & comitantes, & receptatores, ad quem effectum ſat eſt exire à loco clauſurę, quam non violat aſcendens ſuper tecti tegulas, dummodò clauſuram reſpiciat.

Editam 4. Kal. Iunij 1566 & aliam Kal. Feb. 1569.

CAPVT XXV.

Cum noſtra licentia ingredi poſſunt clauſuram abſque cenſurarum incurſu, Confeſſarius Sacramenta adminiſtraturus, Medicus, & Iudex ad expellendum malefactorem, ſed iſtis etiàm cum Noſtra licentia Monaſterij fores non aperiantur, niſi priùs de ingredientis acceſſu tintinnabuli ſigno aduertantur moniales, ad hoc vt vnaquæ-

quæque in propriam cellam ſe recipiat, id què ſeruetur etiàm in receſſu; licentia autèm ſingulis trimeſtribus renouetur, aliàs non ſuffragabitur, & ingrediens, in cenſuras fulminatas in Conſtitutione Greg. XIII. incurrit, vt Sac. Congr. reſcripſit; Aduertant autèm omnes hi, qui licentiam habent, vt prçter neceſſariam cauſam, non vtantur, nec ingrediantur, & finito miniſterio, cuius cauſa ſunt ingreſſi, ſtatìm, ac recto tramite egrediantur, nec per Monaſterium vagentur, aliàs cenſuris ſubiacent, ſed non procedit in breuitèr commorantibus in videndo officinas.

In Cammaricen. 28. Martij 1588.

CAPVT XXVI.

Clauſuræ porta, ſi ex neceſſaria aliqua cauſa aperiatur, ne quidèm per minimum temporis ſpatium aperta retineatur, nec per eam quis moniales alloquatur; à Solis occaſu vſque ad eiuſdem ortum ex nulla cauſa aperiatur, ſed ſtet ſempèr clauſa; paritèr dicto tempore à ianitricibus, aùt auſcultatricibus parlatoria obſerentur, nec aliquem ad colloquendum admittant, ſub graui pœna Nobis benè viſa; & prohibitio de non ingrediendo includit fçminas,

pari-

paritèr matres ad inuiſendas filias morti proximas; In caſibus autem neceſſarijs Noſtra licentia ſit in ſcriptis, ſpecialis non generalis, extenditur ad ſocium, primo actu finitur, & Vicarius Generalis illam dat ſine ſpeciali mandato; In fratribus autem minoribus requiritur ſpecialis Papæ licentia, cum ſit in earum regula interdictum; Non includit tamèn prohibitio infantes nondùm habentes ſeptem annos,

CAPVT XXVII.

Cribratores, molitores, fabricementarij, lignarij, hortorum cultores, architecti, & ſimiles, quorum opera neceſſaria erit in ingreſſu, ſingulis vicibus à Noſtro Vicario Generali ſcriptam licentiam impetrent, aliàs pœnis ſubiacebunt; item ſi ex vicinorum tàm laicorum, quàm clericorum, ſecularium, vel regularium ædibus, aut feneſtris, pateat in monaſteria proſpectus, paritèr Vicarius noſter Generalis, inuocato etiàm ſi opus fuerit ſecularis Magiſtratus auxilio, quamprimùm curet, vt, vel ſublatis altiùs parietibus, vel occluſis feneſtris, proſpectus tollatur, & in aliqua parte fieri mandauimus.

CAPVT XXVIII.

Tandèm ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ prohibemus, ne vllus, cuiuſuis ſtatus, gradus, ſexus, aut conditionis exiſtat, ſiuè laicus, ſiuè clericus, ſiuè ſecularis, ſiuè regularis, ſine Noſtra ſpeciali licentia, audeat cum monialibus, vel alijs intra monaſterium exiſtentibus alloqui, prætèr coniunctos in primo, & ſecundo gradu, qui poſſint etiàm ſine licentia, ſed ſemèl tantùm in menſe, ex conceſſione Sac. Congreg., non tamèn tempore Quadrageſimæ, Aduentus, aut diebus, in quibus moniales Sacram Euchariſtiam ſumpſerint; licentiæ autèm à nobis conceſſę extrà primum, & ſecundum gradum non excedant tres vices menſe quolibet, nec dimidiam horam in colloquutione; ſed ſi non fuerint conſanguinei, ſemèl tantùm in menſe colloqui poſſint; Clerici autem, ac regulares in petenda licentia, cauſam alloquutionis pandere debeant; ſi aliqua deceptione, mendacio, dolo in hoc quis vtatur, habeatur perindè; ac ſi ſine licentia loquutus fuiſſet; quæ omnia, & ſingula locum habeant etiàm in Noſtræ Ciuitatis Sanctæ Agathæ Conſeruatorio.

In reſponſo Epiſcopo Sebenicen ſub die 16 Decembris 2596.

DE

DE REGVLARIBVS, ET IN QVIBVS EPISCOPI IVRISDICTIONI SVBIICIVNTVR.

Titulus Trigeſimus ſecundus.

CAPVT I.

Regulares, licèt à ſuis ſuperioribus examinati, & dimiſſi, nihilominùs ſine Noſtro diligenti examine ordinandi non ſunt, nec ab alio quàm ab Epiſcopo loci, vbi ſuorum ſuperiorum mandato degunt, promouendi erunt; ab eodem cæmeterij benedictionem, lapidiſque primi impoſitionem petere debent; & ſi in ſuis Eccleſijs non deputant, qui pauperes mendicantes tempore miſſarum, prædicationum, aliorumque diuinorum officiorum eleemoſinas petentes arceant, ab eodem corripi poſſunt ex Conſtit. Pij V.

Trid. ſeſſ. 23. cap. 12. verſ. regulares de reformat.

Incipit cum primum edita Kal. Aprilis 1566.

CAPVT II.

In Sabbato maioris hebdomadæ, ſi campanas ante Cathedralem Eccleſiam in Ciuitate, & in Diœceſi ante Eccleſias Paro-

Cap 24. chiales, ſeù matrices pulſent, ex Conc. Lateran. decreto centum ducatorum pœna mulctari poſſunt; alijs autem temporibus miſſas celebrare, & campanas pulſare in ſuis Eccleſijs facere poterunt, quando ſibi videbitur, nec Epiſcopus illis prohibere poteſt, ſolùm monere populum, vt ad Eccleſiam Parochialem accedat, prout Sac. Congreg. Triden. reſoluit.

CAPVT III.

Monaſteria nulla erigi poſſunt licentia priùs non petita, & obtempta ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi erigenda ſunt, & ab eodem vocatis alijs regularibus, & præfectis piorum locorum; ſi commodè fieri poſſint; & dum in Eccleſijs regularium, etiàm exemptorum Epiſcopus pontificalia exercet, baldacchinum erigere poterit ex decreto Sacræ Congregationis.

Sub datum Romæ 10. Iunij 1603.

CAPVT IV.

Regulares, qui Parochialium Eccleſiarum, aut aliàs ſæcularium annexarum ratione, vel aliàs, Synodo intereſſe debent, ſi non accedant, ab Epiſcopo puniri poterunt; & vlteriùs in hoc, & omnibus, in qui-

bus

bus Epiſcopis ſubdúntur, cenſuris poſſunt compelli; nec queunt intra Parochiæ limites cum Cruce intrare ad efferenda funera eorum, qui ad Eccleſias eorumdem ſuam elegerint ſepulturam, niſi priùs præmonito, & requiſito parocho, & ipſo recuſante, noſtro conſenſu interueniente, conſuetudine in contrarium non obſtante iuxtà Decretum Sac. Congreg. *Editum die 12 Ian. 1654.*

CAPVT V.

Si errores, aut ſcandala diſſeminauerit regularis concionator, etiàm ſi in ſui, vel alterius ordinis Monaſterio prædicet, Epiſcopus prædicationem poterit illi interdicere, & debet; ſi verò hæreſes (quod abſit), contra eum ſecundum iuris diſpoſitionem, & Tridentinæ Synodus procedendum erit; nec poſſunt ſuperiores regulares diſpenſare ſuper interſtitijs, ſed atteſtari ſolùm neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ, vt declarauit Sac. Congregatio. *Seſſ. 5. cap. 2. verſ. regulares vero, & verſ. ſi vero.*

CAPVT VI.

Hora, qua ipſe Epiſcopus concionatus fuerit, vel coràm ſe concionem haberi iuſſerit,

ſerit, cæteri omnes regulares Concionatores à concione ceſſent, niſi ſpeciali eius facultate pro audientium copia, & commodo id fuerit permiſſum.

CAPVT VII.

Supra de Diuin verb. predic. & concionat. Tridem. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 4. verſ nullus, & ſeſſ. 5. cap. 2. verſ. regulares de reform.

Cuiuſcumque ordinis regulares in Eccleſijs ſuorum ordinum prædicare non poterunt ſine licentia ſuorum Superiorum, qua obtempta, tenentur quoquè ab Epiſcopo benedictionem petere, antequam prædicare incipiant; in Eccleſijs autèm, quæ ſuorum ordinum non ſunt, vltrà ſuorum ſuperiorum licentiam, etiàm Epiſcopi habere tenentur, ſine cuius licentia prædicare non poſſunt, & contrafacientes puniri poterunt per Conſtitutionem Gregorij XV.

Incipit inſcru tabili editanonis Februarij 1622. § ac demum.

CAPVT VIII.

Si extremæ vnctionis Sacramentum miniſtrare, aùt Sacram Euchariſtiam in die Paſchatis laicis diſpenſare, etiàm in eorum Monaſterijs, aùt matrimonia ſolemnizare præſumpſerint, non habita Epiſcopi, aùt Parochi ſpeciali licentia, excommunicationem Sedi Apoſtolicæ reſeruatam incurrunt,

runt,

runt, & per Epiſcopum, poſtquàm ei conſtiterit, publicè denunciari poterunt.

CAPVT IX.

Si per vim, & metum ingreſſum religionem, vel ante debitam ætatem profeſſionem emiſiſſe, prætendat regularis, & hac de cauſa habitum dimittere, aùt à religione diſcedere, non niſi intra quinquennium à die profeſſionis venit audiendus, nec tùnc alitèr, quàm ſi cauſas, quas prætenderit, coram ſuo Superiore, & Epiſcopo deduxerit.

Triden. dicta ſeſſ. 25. cap. 19. de regul. Conc. Tolet. 3. c. 10. Arelat. 1. cap. vltim. idem Arelat. 2. cap. 25.

CAPVT X.

Beneficia curata Monaſterijs, aùt alijs regularium Eccleſijs vnita, ab ordinario viſitantur, & vt animarum cura ibi laudabilitèr exerceatur, prouidentur, vel per Vicarium perpetuum, ſi ità expedire iudicauerit, vel per eiuſdem ordinis religioſum ab eodem ordinario præuio examine approbandum, dùm tamèn eidem reſidenti eiuſdem regulæ ſocius profeſſus aſſiduè adhæreat iuxtà præſcriptum Triden. quod etiàm prohibet fieri prædictas vniones, & factas,

quod

quod reuideat, & examinet idem Ordinarius.

CAPVT XI.

Continentur in Decret. Sac. Congr. ſub die 9. Ian. 1601. & 26. Nouembris 1602. editis.

Fidelium confeſſiones abſque noſtra expreſſa licentia audire non audeant, & obtempta, à cenſurarum, caſuumque nobis reſeruatorum abſolutione regulares abſtineant, ſi abſoluere præſumpſerint, in excommunicationem Papæ, reſeruatam, aliaſque pœnas ſe incurriſſe ſciant; & approbati ad confeſſiones audiendas generalitèr, approbati non cenſentur ad audiendas confeſſiones monialium, ſed ęgent quo ad hoc ſpeciali approbatione; Nec approbati ad audiendas confeſſiones vnius Monaſterij, poſſunt audire confeſſiones alterius; & approbati præuio examine ad confeſſiones audiendas ab anteceſſore Epiſcopo, poteſt ſucceſſor pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete rursùs examinare, & ſi fuerint reperti minùs idonei, reprobare, vt declarauit Sac. Conc. Trid. Congregatio; Ij verò, qui non adeò idonei reperiuntur pro confeſſionibus, ſi petierint ſe admitti, arbitrio ordinarij relinquitur ipſos cum limitata facultate approbare, vel non admittere.

In Alban. 5. Febr 1618.

CA-

CAPVT XII.

Regulares, quos idem met Epiſcopus approbauit, ſiquidèm ad certum tempus facultatem obtinuerint, dicto tempore elapſo, confeſſiones non audiant abſque noua licentia, & ſi libuerit, præuio etiàm nouo examine; ſi verò admiſit ſimpliciter, & ſine vlla temporis præfinitione, poteſt Epiſcopus ſuſpendere, & licentias reuocare, ſi noua ſuperueniat cauſa, quæ confeſſiones concernat, proùt & ſi cum ſcandalo, vel inhoneſtè viuant, vel delictum committant, vt Sac. Congregat. declarauit; aliàs autèm eadem Sac. Congreg. Epiſcoporum reſcripſit facultatem audiendi confeſſiones regularibus conceſſas ad beneplacitum, reuocari poſſe quandocumque indiſtinctè; & quoad confeſſionis adminiſtrationem regulares ſunt ſubiecti ordinarijs, & Sedi Apoſtolicæ quoad ſibi reſeruata, etiàm ſi habeant Bullam Cruciatæ; virtute autèm litterarum Iubilei, & Indulgentiarum, Confeſſarij omnes abſoluunt à reſeruatis, ſi in ijſdem litteris in ſpecie talis facultas tribuatur; id tamen facere non poſſunt per priuilegium, quod mare magnum appellant,

In Giennen. 30. Ian. 1629. & 30. Auguſt. 1530.

In Papien. 12. Martij 1619.

Vrbanus VIII. in Conſtit. 105. incipit in ſpecula edita 19. Iunij 1603.

 vt

De Beneficijs part. 3. cap. 2. n. 267. vt reſoluit eadem Sac. Congregat. teſte Garzia.

CAPVT XIII.

Ad Epiſcopum ſpectat menſas, & capſulas in Eccleſijs regularium indulgentiarum occaſione poſitas tollere, certumque locum ſtatuere ad eleemoſinas colligendas, in reparatione Eccleſiarum, vel alium pium vſum eius decreto cõuertendas iuxtà Conſt. Pauli V; regulares autèm curam animarum ſecularium perſonarum exercentes, ſuper emolumentis legitimè percipiendis prohibentur per Epiſcopum, ne excedant taxam ab eo præſcriptam iuxtà Sac. Congregat. Conc declarationem; & ſi tranſeant regulares de prouincia in prouinciam, non ſunt recipiendi in Conuentibus, niſi ſuperiorum litteras commendatitias oſtendant iuxtà Siſti V. Conſtitutionem.

Incipit Romanus Pontifex edita Kal. Septembris 1606.

Eſt in ordine 71; incipit cū de omnibus emanata Kal. Decembris 1587.

CAPVT XIV.

Regulares inter ſe præcedunt ſecundum ordinem præſcriptum in Bulla Gregorij XIII; vt ſcilicèt præcedant, qui priùs in loco Monaſterium, & locum obtinuerunt; & in omni loco dare debent præcedentiam

Cle-

Clero ſeculari, etiam in eorum proprijs Eccleſijs, & debent ſecularem Clerum anteire, & cedere digniorem locum, licèt ſuperior regularium in proceſſionibus reliquiam deferat, vt Sac. Congr. Conc. in pluribus cauſis reſoluit.

CAPVT XV.

Ad ſtrictiorem religionem tranſire volentibus, ſi in ea beneuolos inueniant receptatores, & deuotionis feruore ducantur, non autèm alicuius criminis perpetrati pœnam ſubterfugituris, ſufficit petita, quamuis non obtempta licentia à ſuis Superioribus, vt Sac. Cong. Epiſ. reſcripſit.

Sub die 13. Septembris 1583.

CAPVT XVI

Non poſſunt retinere propria, ſed omnia dare debent ſuis ſuperioribus, à quibus primò ſubueniendum eſt neceſſitatibus ipſorum, reliquum in Monaſterij vſum conferendum; quo vero ad mobilium vſum, & eorum quantitatem, ſtari debet arbitrio, & præfinitioni ſuperiorum, niſi de exceſſu arbitrij conſtiterit; habita ratione perſonæ, officij, regularis ſtatus, paupertatis, quam profeſſi ſunt, & cæterarum qualitatum.

Triden. ſeſſ. 25. cap. 1 verſ. nec ad communem, & cap 2. Sac. Congr. Conc. teſt. Harman. in addit. ad recop. leg. Nauar. lib. 2. tit. 18. l. 7. de relig. num. 58. & 84. ſupra de monialib. c. 25.

CAPVT XVII.

Synodus Trid. decretum, quo regularibus in eorum Monaſterijs Sacræ Scripturæ, caſuumque conſcientiæ lectio, tantòpere commendatur, vt omnibus innoteſcere credamus; vt autèm hoc pium opus regularibus, ſecularibuſque per neceſſarium non negligatur, quorumcumque monaſteriorum Ciuitatis, diœceſiſque noſtræ ſuperiores monemus, vt ſedulò huic operi incumbant, ne eorum incuriæ à Nobis tamquàm Apoſtolicæ Sedis delegatis occurratur.

CAPVT XVIII.

Dicta ſeſſ. 25. cap. 12. Cenſuræ ſiuè à Sede Apoſtolica, ſiuè à Nobis emanatæ, nec nòn feſta, tàm de iure, quàm de conſuetudine celebrari conſueta, ab ipſis publicentur, & obſeruentur; *Ibid. cap. 13. verſ. exenti. 3* ad proceſſiones ſolemnes, ſeù pro publico bono indictas, acceſſus ab ipſis non prætermittatur; indulgentias quomodocumque conceſſas, Nobis non præſentatas, ac licen- *Sup. de prædicat. & concionat. cap. vlt.* tia publicationis munitas, non denuncient ſub pœna Nobis bene viſa; ſed vltrà medium milliare à Ciuitate diſtantes, ad proceſſiones accedere, non poſſunt ab Epi-

ſcopo

ſcopo compelli, iuxtà reſolutionem Sac. Congr. Conc. teſte Piaſecio.

In praxi Epiſcopal. part. 2. cap. n. 47. in fine.

CAPVT XIX.

In parochialibus Eccleſijs non celebrent, niſi Noſtra adſit facultas, quam ſi fortè obtinuerint, caueant, ne Parochos in miſſarum celebratione, cæteriſque eorum functionibus impediant; ex Trid. per cenſuras compelli poſſunt ſuperiores regulares, vt diſcedenti Nouitio reſtituant omnia, quæ detulerat; & cum monialibus colloquium ipſis omninò interdicimus; quod ſi aliquando à Nobis fuerit permiſſum, intelligatur, cum ſibi in primo, & ſecundo gradu coniunctis, nec colloquutio quater in anno excedat, ſeruato in omnibus decreto Sac. Congregationis.

Dicta ſeſſ. 25. cap 16. circa finē verſ. quia potius.

Editum ſub die 1. Decembris 1623.

CAPVT XX.

Regulares delinquentes extrà Sacramentorum adminiſtrationem, & animarum curam, à ſuis ſuperioribus puniuntur; in prædictis autèm caſibus, vel extrà clauſtra delinquentes ab Epiſcopo iuxtà Sac. Congregationis decretum teſte Galet; In omnibus autèm cauſis criminalibus indiſtinctè de Epi-

In Margar. caſuum conſcientiæ verb. Parochus n. 3.

Epiſcopi ordine capiuntur, & ad competentem ſuperiorem remittuntur, quando fugæ periculum imminet, & regularis iudicij auctoritas expectari nequit iuxtà Triden.; ſi verò ità notoriè delinquant, vt populo magnum ſcandalum afferant, ſi à ſuperiore non puniantur, ſed aliò tranſmittantur, ad priorem delicti locum reuocandi ſunt, vt ordinarijs ſubiaceant infrà terminum ab ijſdem præfigendum, aliàs Epiſcopus loci, vbi fuit tranſmiſſus, ſiuè à priori Epiſcopo requiſitus, ſiuè aliundè de delicto certioratus, in eum ſeuerè animaduertere poteſt iuxtà decretum Clementis Papæ Octaui.

Seſſ. 6. de reform. cap. 3.

Editum de anno 1596.

CAPVT XXI.

Ordinarius punire poteſt regulares à ſuis conuentibus ſine ſuperiorum mandato diſcedentes; proùt & regularem abſoluere, ſi ſecularem Clericum leuitèr percutiat; & ad eumdem, non autèm ad regularium ſuperiorem ſpectat abſoluere laicum manus in regularem inijcientem.

DE

DE ECCLESIASTICIS PERSONIS, EORVM VITA, ET HONESTATE.

Titulus Trigeſimus tertius.

CAPVT I.

QVibus qualitatibus præditos eſſe deceat, imò oporteat, diuino miniſterio addictos, ex illis Chriſti Domini Noſtri verbis, vos eſtis ſal terræ, & lux Mundi, apertè colligitur; idcircò tanta ſimplicitate, caſtitate, vitæ modeſtia, ſanctitate, innocentia, ac virtute pollere debent, vt non modo ipſiſmet prodeſſe, verùm etiàm cæteris exemplo eſſe valeant.

Trident. ſeſſ. 22. de reform. cap. 1. vbi innouat, & obſeruari mandat omnia à Summis Pontificibus, & Sac. Concilijs ſancita ſuper Clericorum vita, honeſtate, cultu, & doctrina, & fuggiendis luxu, commeſſationibus, choreis, alearum luſibus, criminibus, & ſecularibus negotijs, ad idem Conc. Cartag. 1. cap. 6. & Cartag. 3. cap. 15. Calced. can. 3. Arelat. 1. c. 14. Agat. cap. 19. Tarracon. cap. 2.

CAPVT II.

Mementote igitùr fratres, & filij cariſſimi vocationis veſtræ, qua excitati, ea vos virtute induamini, vt veſtræ vitæ integritas, morumque probitas alijs, quaſi lumen, eluceſcat; hæc enim, ſi in cæteris fidelibus requiruntur, multò magìs in vobis, qui Dei, Eccleſiarumque miniſtri eſtis; charita-

ritatem præcipuè omnium virtutum fontem, & originem præ oculis habete, humiles, manſueti, patientes, iuſti, & caſti ſempèr eſtote; quiſque pro ſuo ſtudio ſuum munus aſſiduè recolat; & adimplere nitatur, quæ diuina, quæ æterna ſunt; quæ terrena ſapiunt neglectis; Nè igitùr Eccleſiaſticas perſonas, quid ſequi, & quid agere teneantur lateat, hæc ſummatìm ſanciendа determinauimus.

CAPVT III.

Qui ad horas Canonicas tenentur, deuotè, attentè, ſtudiosè, & ad Eccleſiæ præſcriptum illas recitent; tùnc enìm rectè, ac ritè perſoluuntur, cum ad verborum ſenſum, vel debitam illlorum prolationem attenditur; hac forma neglecta, præter læthalis culpæ reatum, beneficiati ad fructuum reſtitutionem pro omiſſionis rata obſtricti ſunt.

CAPVT IV.

Sacerdotali ordine inſigniti rem ſacram ſanctè, & religiosè ſæpiùs peragant; miſſam celebraturi in tàm excelſi, & tremendi ſacrificij contemplatione defixi ſint; id

purius

puriùs tunc agitur, cùm propriæ conſcientiæ ſinus omnes, ac latebras explorauerint; in miſſæ celebratione leuiſſimos quoſque errores effugiant; Diaconi, & Subdiaconi non modo in ordinum exercitio, verùm etiam bis ſaltèm in menſe confeſſionem frequentent, ſacramque Euchariſtiam ſumant.

CAPVT V.

Omnes, ſiuè in maioribus, ſiuè in minoribus ordinibus conſtituti, etiàm beneficia Eccleſiaſtica poſſidentes, cum clericali tonſura, habitu thalari, nigro, præcintique incedant, exceptis ijs, qui iter facturi ſunt, qui vti poſſunt habitu paulò contractiori, ſed ſimplici, & nigro; Diuinis inſeruientes, mundo ſuperpelliceo, compoſitoque bireto vtantur, ſimplex ſit collare, modicèque latum, anulus non geſtetur, niſi proptèr honoris, & dignitatis gradum, & tùnc vnicus, nec magni valoris ſit, qui in Miſſæ ſacrificio deponatur.

CAPVT VI.

Manicas apertas, in extremitate rugoſas, criſpas, ſericeis ligulis ornatas, & quouis ar-

tificio compoſitas, deferri prohibemus; veſtes interiores, & caligæ ſint honeſti coloris; comam, vel capillos ad modum comę, & concinnatos non nutriant; In Sacerdotibus ſuperioris labri pili sic reciſi, vt in ſacro peragendo Chriſti ſanguinem non attingant; Chyrotecas ſuffumigatas, & inciſas non habeant; interulas ad collum, vel ad manus chryſpatas non geſtent; veſtibus, & pileis nigris tantùm vtantur, & nullo ornatu elaboratis.

CAPVT VII.

Trid. ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1. verſ. cum igitur. Conc. Cartag. 3. cap. 6. & Cartag 3 c. 15. Calces can. 3. Arelat 2. cap. 14 Agat c. 16. Tarac. cap 2. idem Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap 12. circa finem verſ. ab illicitiſque.

Perſonati non incedant, choreas abhorreant, comedijs, aſtiludijs, inanibuſque ſpectaculis non interſint, à publicis conuiuijs abſtineant, cauponas, excepta itineris cauſa declinent, accumbentes menſæ benedicant, poſt menſam gratias agant, inter epulas non canant, inter nuptiales menſas operam, nec ad canendum, nec ad inſeruiendum præſtent, prophanis negotijs non ſe immiſceant, pariter cætibus, in quibus amatoria, & turpia decantantur, bonorum conſuetudine vtantur, malorum vitent, publicis ſuppliciorum ſpectaculis non interſint, niſi interdùm conſolandi gratia, tabelliona-

tum

tum non exerceant, aduocati, & procuratoris officio non fungantur, niſi ſuæ Eccleſiæ, propinquorum, & miſerabilium perſonarum neceſſitas expoſcat, & tùnc noſtra præcedenti licentia.

CAPVT VIII.

In aliorum tutelam non ſe intromittant, licèt tutores ſint inſtituti ex Sac. Congr. reſcripto; nullius ſint fideiuſſores; Ad quęrelas etiàm citra pœnas ſanguinis in quolibet laicali foro non deueniant, nec in eo teſtimonium perhibeant, à Nobis licentia priùs non obtenta; ſecularibus principibus nullo modo famulentur, in ijs præſertim, quæ ordinis dignitati aduerſantur, & clericalem habitum dedecent; fæminarum quauis nobilitate fulgentium, vel conſanguinitate coniunctarum, nec pręcurſores, nec aſſeclæ ſint, eaſque legere, ſcribere, canere, aut quodcumque muſici generis inſtrumentum non doceant; cum eis mulieres cuiuſuis ætatis ac conditionis, quæ primum, vel ſecundum conſanguinitatis, aùt affinitatis gradum non attingunt, ſine noſtra licentia non cohabitent.

Emanat. ſub die 14. Iunij 1619.

CAPVT IX.

Medendi artem non faciant, mercaturam non exerceant, in negotiationibus medium, & interpretes non ſe interponant, pecunias ad vſuram, aut alio contractu illicito non dent, turpibus lucris non inhient, aut inuoluantur, aliena prædia, aut agros colendos non conducant, nec eorum nomine alij, propriorum tamèn, & Eccleſiaſticorum culturam, ac conductionem excipimus, cum id ſit licitum ex Decreto Sac. Congreg. Epiſc; deniquè in veſtitu, geſtu, ſtatu, inceſſu, & rebus quibuſcumque, omnes ità ſe præbeant, vt ab ordine quem ſuſceperunt, nomine, & ratione non diſcrepent.

Emanat. ſub die 19. Ian. 1593.

CAPVT X.

Nemo Clericorum, quaſcumque cauſas, tàm criminales, quàm ciuiles, procurare, aduocare, tueri, ac patrocinari, noſtra non præcedente licentia, præſumat; in cauſis verò ciuilibus in foro ſeculari Clericos examinari permittimus, præſtito tamèn priùs coram Nobis iuramento; quod ſimilitèr præſtandum erit occaſione querelę, ſiuè denuncia-

nunciationis pro damnis in ſuis prædijs illatis, ſic declarante eadem Sac. Congregatione, quæ in alia cauſa reſcripſit, non poſſe Clericos examini ſe ſubijcere coram iudice laico, vbi timetur, quod criminalitas indirectè oriatur. *Sub die 14. Aprilis 1615.*

CAPVT XI.

Nocturno tempore poſt datum primæ noctis horæ ſignum, ſine iuſta cauſa, & tùnc cum lumine, è domo non exeant, de nocte non vagentur, diù, noctùque cantilenas non recitent, nec muſica inſtrumenta pulſent; circulatorum ſpectatores non ſint; nèc peregrinus, aut vagus Sacerdos ad ſacra obeunda, & peragenda, admittatur ſine ſui ordinarij litteris dimiſſorialibus, quarum recognitionem Nobis, Noſtroque Viçario Generali reſeruamus.

CAPVT XII.

Si aliquem in prænarratis, ſiuè eorum ſingulis deliquiſſe compræhendatur, prætèr carceris macerationem arbitrio noſtro irrogandam, ſex aureorum pœnam locis pijs applicandam incurrat.

CAPVT XIII.

Et quia Clericorum arma ſunt lacrimæ, & orationes, nullus Clericus vetita arma deferre præſumat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, & armorum amiſſione; & ſi fuerint cum illis depræhenſi, ducatorum centum pœna mulctetur; ſi verò cum alijs armis non prohibitis, illorum amiſſione, & vigintiquinque ducatorum mulctæ ſubiaceat; ab eadem excommunicationis pœna non excipimus aleis, & taxillis ludentes in publico, ſed in priuato; teneantur ad pœnam viginti tarenorum pro vice qualibet; feſtiuis autèm diebus, licitis quoquè ludis non vacent ſub pœna carolenorum decem.

CAPVT XIV.

Clerici quicumque à ſeruitio Eccleſiæ, cui ſunt adſcripti, non ceſſent, aliàs futuræ ordinum collationis ſpe careant; cuius ſeruitij, paritèr vitæ probitatis, & Sacramentorum frequentiæ, Parochi teſtimonium non verum, ac ſincerum promouendi ad ordines non ferant, vel exhibeant ſub pœnis Nobis bene viſis; Parochi autèm ſi pa-

rum

rum fidelitèr in hoc ſe geſſerint, ſint ipſo facto ſuſpenſi.

CAPVT XV.

Quoniam Clericalis ordinis non pauci, ſimplicia, ſeù patronata, nullius, ſeù modici valoris, ac redditus, oneribus detractis, beneficia aſſequuntur, vt à laica poteſtate cautiùs ſint immunes, habitum tamèn deferentes, ſecularibuſque negotijs ità ſe immiſcentes, vt potiùs laici, quàm Clerici vocari, & haberi mereantur; propterea ne hic abuſus ſuo remedio ſit expers, decernimus, vt beneficia poſſidentes, quomodocumque illa ſint, & nuncupentur, ſi per menſem Clericales veſtes, & tonſuram non detulerint, hac ſynodali vnica pro trina monitione præmiſſa, vtì contumaces, ſtatìm illis priuati intelligantur; quod ſi per alium menſem in contumacia, & eadem viuendi forma perſtiterint, huius Synodalis Conſtitutionis vigore Clericalibus priuilegijs nullatenùs gaudeant.

CAPVT XVI.

Bannitorum, ſeù publicorum latronum receptatores, fautores, victumque pręb en-

tes-

res Clerici, niſi per vim, & metum cadentem inconſtantem virum, contigerit, in quingentorum ducatorum pœnam incurrant, præter carceris Noſtro arbitratu macerationem, ſi nobiles fuerint; ſi ignobiles, ad decennalem remigationem condemnamus, & alias pœnas, de quibus in Conſtitutione Sixti V. quæ incipit dilectè fili, incurrant.

DE PRIVILEGIO CANONIS IISDEM PERSONIS COMPETENTE.

Titulus Trigeſimus quartus.

CAPVT I.

In can. ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4.

INnocentius Papa ſecundus decreuit, eò ipſo eſſe excommunicatum, & à ſolo Papa abſolui poſſe eum, qui manus violentas in Clericum, & Eccleſiaſticam perſonam iniecerit; & locum habet in quolibet conſtituto in alicuius ordinis gradu, etiàm primæ tonſuræ, etiàm ſi non ſeruauerit requiſita pro priuilegio fori iuxtà Trident., etiàm in Clerico Coniugato, dummodò cum vnica, & virgine, & in habitu,

&

& tonſura incedat iuxtà Conſtit. Bonifacij Octaui, & Triden. Synod., etiàm ſi Clericus ſit irregularis, ſuſpenſus, interdictus, excommunicatus, degradatus verbalitèr, non realitèr; & etiàm ſi Clericus eſſet mortuus, cui quoquè fit iniuria. *Seſſ. 23. de reformat. cap. 6.*

CAPVT II.

Diſpoſitio dicti Canonis ſi quis ſuadente, procedit etiàm in religioſis vtriuſque ſexus, conuerſis, nouitijs, etiàm vnius diei, & in puberibus; etiàm in tertiarijs, ſeù ſororibus tertij Ordinis, collegialitèr tamèn viuentibus, non autèm in proprijs domibus; etiàm in æquitibus Sancti Ioannis, Sancti Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ; etiàm in heremitis viuentibus in communitate, non autèm vagis, & qui non habent firmum vitæ modum.

CAPVT III.

Non habet locum dicti Canonis excommunicatio, ſi percuſſus fuerit Clericus hæreticus, bigamus, qui ænormitatibus ſe immiſcuit, qui ſuſcepit ordines antè baptiſmum; qui per annum exercuit artem hiſtrionis, buffonis, mimi, & pòſt trinam

monitionem non reſipuit; nèc in eo, qui exercuit artem cauponis, habitum, & tonſuram deſeruit, & tertio monitus contempſit; nec ſi fuerint percuſſi famuli, & filij Clericorum, etiàm in caſibus, quibus fori priuilegio potiuntur; nèc ſi percutiens ſit puer, aùt incapax malitiæ, & ad peccandum; nèc ſi probabilitèr ignorauerit percuſſum eſſe Clericum abſque lata culpa, vel ignorantia craſſa; nèc ſi percuſſio facta fuit per iocum, non odio inimicitiæ, aùt indignatione; nèc ſi contingat caſu fortuito, vel ex primo motu abſque deliberatione; nèc ſi percuſſio ſit leuis, non pertingens mortalem culpam.

CAPVT IV.

Nèc ſi percuſſio fuerit ad ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ; nèc ſi mulier percuſſerit Clericum ſuam pudicitiam facto aliquo attentantem; nèc ſi percuſſus Clericus turpitèr inuentus fuerit cum vxore, matre, filia, ſorore; nèc ſi percuſſio fuerit ex cauſa correctionis, vt in Superiore, Patre, Magiſtro; nec ſi à Iudice laico, vel eius familia captus ſit Clericus repertus in fragranti crimine, ad finem præſentan-

ſentandi ſtatim ſuperiori; nèc ſi percuſſus non ſit Clericus, ſed clericatui deſtinatus, licèt habitum & tonſuram deferat, & choro inſeruiat; nèc ſi officialis ad turbam arcendam Clericum percuſſerit, non animo iniuriandi, & maligno.

CAPVT V.

Manus violentas inijcere dicitur, etiàm qui capit Clericum per capillos, vel veſtimentum; illum detinet in cuſtodiam, vel loco priuato,ità vt exire non poſſit; in illum ſpuit, ſeù aquam ſaliuam, oleum, aut aliud contumelioſè effundit; illum etiàm volentem & conſentientem percutit, etiàm qui ſe ipſum ira, vel tædio vitæ percutit; mandans, vel conſulens percuſſionem, & ſequatur, vel ratam habeat, quando ſuo nomine facta eſt; potens percuſſionem prohibere, & non prohibet; & qui Clericum inſequitur, & impellit vt cadat, vel lædatur, & omnes ad dicta auxilium, aùt fauorem præſtantes.

CAPVT VI.

Excepto periculo mortis ſolus Papa abſoluit publicum Clerici percuſſorem; etiàm

CAPVT II.

Gaudet quoquè fori priuilegio Clericus primæ tonſuræ, vel in minoribus, etiàm non beneficiatus, dummodò habitum, & tonſuram deferat, & alicui Eccleſiæ inſeruiat; ſinè autèm geſtatione habitus, & tonſuræ fori priuilegium amittitur, etiàm ſi illum Epiſcopus non admonuerit, vt habitum reaſſumat; ſed non procedit ſi habitus fuit intra breue tempus dimiſſus, ſi ob paupertatem, vel aliam cauſam geſtatus non fuit; habitum autèm dimittens, ſub pœnis noſtro arbitrio, illum non reaſſumat ſinè noſtra licentia, habituque reaſſumpto priuilegia, Clericalia recuperantur, proùt ex nùnc, non proùt ex tùnc; Et ſolus Epiſcopus cognoſcit de Clericalis habitus geſtatione.

CAPVT III.

Fori priuilegio gaudet quoquè Clericus Coniugatus iuxtà Conſtit. Bonifacij Octaui; & Tridentinam Synodum, dummodò cum vnica, & Virgine contraxerit, veſtem, & tonſuram deferat, & alicui Eccleſiæ de Epiſcopi deputatione inſeruiat; quidam dicunt

Conſtit. Bonifacij incipit cū Clerici, Trid. cit. cap. 6. verſ. in clericis.

cunt

cunt procedere in Criminalibus tantùm, alij etiàm in ciuilibus; Itèm gaudent hoc priuilegio regulares omnes, profeſſi, conuerſi, nouitij, moniales, fratres, & ſorores tertij ordinis, heremitæ alicui Eccleſiæ dicati, milites Sancti Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, Sancti Stephani, Sancti Lazari, & ſimiles, etiàm non profeſſi iuxtà ſententiam probabiliorem; Sacra autèm Congregatio Conc. reſcripſit, Clericum in minoribus Eccleſiæ inſeruientem gaudere, licèt non ex Epiſcopi mandato illi Eccleſiæ inſeruiat; & Sac. Congreg. immunitatis, Clericos coniugatos gaudere in ciuilibus, præſertim in Regno Neapolitano, vbi aſſerit extare conſuetudinem.

CAPVT IV.

Oblati gaudent, ſi ſe, & omnia ſua, nulla portione retenta, religioni obtulerint; Hoſpitalarij, ſi Prælati auctoritate ad Hoſpitalis ſeruitium deputati ſint; Itèm familiares Epiſcopi; Clericus miles non gaudet, dummodò non ſit in ſacris; Incorrigibilis, niſi ter monitus fuerit, gaudet; Ioculatores, & buffones, ſi hiſce in artibus per annum ſe exercuerint, perdunt ipſo iure

forum;

forum; ſi minùs anno, requiritur monitio; ænormitatibus ſe immiſcens, etiàm pluribus vicibus, ſi incedat in habitu, gaudet, aliàs non, etiàm ſine monitione.

CAPVT V.

Ordinatus, vel factus religioſus pòſt delictum commiſſum, indiſtinctè gaudet, maximè ſi abſque dolo, & fraude ordinatus fuit; ſi autèm dolosè, & ad finem euadendi ſeculare forum, multi dicunt ab illo foro non liberari, alij meliùs contrà ſentiunt; quando autèm liberatus non eſſet, ſecularis procedere poſſet ſolùm contra bona, non perſonam, & iuxtà hanc ſententiam reſcripſit Sac. Congregatio immunitatis.

CAPVT VI.

Clericus, qui in teſtimonio ferendo coràm Iudice ſeculari deliquit, ſeù falſum depoſuit, non punitur ab eodem ſeculari Iudice; contraria procedunt in teſtibus non omninò exemptis, & vbi in Iudice nòn datur omnimoda incompetentia, & incapacitas; ſequitur ex hoc, laicum Iudicem non poſſe punire, capere, vel carcerare Clericum,

cum, qui illum iniuriauit, nèc auctoritate, & iure proprio, nèc permiſſiuè.

CAPVT VII.

Clericus committens delictum falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis, punitur à Iudice non laico, ſed Eccleſiaſtico, ſed ex Conſtitutione Vrbani VIII. præuia degradatione, Curiæ ſeculari traduntur omnes; & ſingulæ perſonæ Eccleſiaſticæ, etiàm quouis modo exemptæ, & regulares, qui hoc delictum committere auſi fuerint.

CAPVT VIII.

Si Clericus, & laicus ſimùl delinquant, non eſt vterque conueniendus coràm Iudice Eccleſiaſtico, ſed laicus coràm ſuo Iudice, vbi materia eſt diuidua, vt in delictis; Si autèm cauſa ſit indiuidua, vel cauſæ perplexitas impediat proceſſum plurium Iudicum, vel Clericus, & laicus inſimùl communitatem habent, vt inſimùl cohęredes, executores teſtamentarij &c., his caſibus quoad omnes, cauſa cognoſcenda eſt ab Eccleſiaſtico Iudice.

CA-

CAPVT IX.

Clericus coràm Iudice ſeculari reconueniri poteſt, tàm in Iudicio ordinario, quàm ſummario, ac exequutiuo, & tàm ſuper eadem re, quàm diuerſa; ſed non procedit, ſi laicus procuraſſet conuentionem in fraudem, & ſtudio reconueniendi; ſi reconuentio eſſet in cauſa ſpirituali, vel annexa; ſi in criminali, etiàm ſi ciuilitèr ageretur; nec quando Clericus ægit alieno nomine, veluti tutor, aùt curator.

CAPVT X.

Clericus depoſitum recipiens coràm Iudice ſeculari, veriùs eſt, quod non ab ipſo ſeculari Iudice compelli poſſit ad illud reddendum, ſed ab Eccleſiaſtico; proùt & ſi fideiuſſerit pro laico de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, quià adhùc conueniri debet coràm Eccleſiaſtico Iudice.

CAPVT XI.

Eſt opinio probabilis, quod à iuriſdictione laici iudicis, Clerici ſint exempti in cauſis temporalibus, non lege diuina, ſed humana; ſed probabiliùs, etiàm in temporalibus

eſſe exemptos diuino iure; omnes tamen concordant in exemptione de iure diuino in illis, quæ ſpiritualia ſunt, vel per eſſentiam, vel per concomitantiam, vel per cauſam, vel per annexionem, ſiuè antecedentèr, ſiuè ſubſequentèr, vt in Sacramentis, donis ſpiritualibus, beneficijs Eccleſiaſticis, rebus ſacris; in iſtis enim Chriſtus Dominus poteſtatem dedit Petro, & ſucceſſoribus, non autem ſecularibus Principibus.

CAPVT XII.

Diuino, & Canonico iure conſentaneum fuit, Clericos eſſe talitèr exemptos, nedum quià aliàs non poſſent Deo militare, ſed etiàm quià indecens, ſi poteſtatibus ſecularibus ſubijcerentur; idcircò cum priuilegium in fauorem totius Ordinis Clericalis ſit introductum, Clericus nec ſpontè, nec inuitus poteſt illi renunciare, & iudicem laicum ſibi conſtituere, etiàm cum iuramento, etiam Epiſcopi conſenſu accedente, etiam ſi ſit Clericus tantùm primæ tonſuræ, quamuìs iſte factò, non verbis ordini clericali renunciare poſſit, vt diximus in Tit. de Sacramento Ordinis.

DE

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS.

Titulus Trigeſimus ſextus.

CAPVT I.

COllatio eſt beneficij à ſuperiore gratuita facta conceſſio; dicitur prouiſio, quià is cui facta eſt collatio, dicitur de beneficio prouiſus; ſunt autèm inhabiles ad beneficia, excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, concubinarij, incorrigibiles, non habentes annum decimum quartum iuxtà Tridentinum, illitterati, infames, & filij Clericorum legitimi in Eccleſijs, vbi eorum patres habent, aùt quodcumque beneficium habuerunt. *Seſſ. 23. cap. 6.*

CAPVT II.

Prouiſi in Curia Romana de quibuſcumque beneficijs in hac Diœceſi exiſtentibus, vel ab alijs, etiàm ordinario inferioribus, infrà duos menſes à die adeptæ poſſeſſionis, exhibere teneantur in Noſtra Epiſcopali Cancellaria quaſcumque prouiſiones, ſeù collationes in eorum gratiam factas; & qui multis, & ambitioſis precibus, vacans beneficium per ſe, vel per alios, efflagitauerit,

 ipſo

ipſo facto ità reddatur indignus, vt per triennium, neque illud, neque quod vis aliud obtinere valeat; proùt & qui beneficia nondum vacantia poſtulauerit.

CAPVT III.

Reſeruata ſunt Apoſtolicæ Sedi beneficia omnia vacantia in menſibus Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij; Auguſti, Octobris, & Nouembris, vnicorum collectorum, vacantia per ſimoniam, beneficia litigioſa, & Parochialia collata non ſeruata forma Synodi Tridentinæ, Sede autèm Apoſtolica vacante, Epiſcopus confert omnia beneficia, ceſſant reſeruationes, & authoritas regularum Cancellariæ, quod procedit in reſeruationibus ratione temporis, vel menſium, non perſonarum, vel ipſius beneficij.

CAPVT IV.

Prouiſi omnes de beneficijs curatis, Canonicatibus, & alijs ſimplicibus, ſint adſtricti illicò litteras collationis, ſeù bullas expedire, & earundem litterarũ vigore, poſſeſſionem nanciſci, bullis autèm non expeditis, & captis, habeantur, & reputentur intruſi, & non faciant fructus ſuos.

CA-

CAPVT V.

Beneficia parochialia prouidentur per concurſum ad formam præſcriptam à Tridentino; proponitur primò edictum ad Cathedralis, & vacantis Eccleſiæ valuas, ibi per decem dies integros relinquitur, vel etiàm diutiùs arbitrio ordinarij; tempore præfixo tranſacto, fit examen, examinatores ſynodales facta de cuiuslibet ætate, moribus, doctrina, & prudentia, diligenti percunctatione, renunciant Epiſcopo, qui ætate, gradu, ordine, vita, cæteriſque conditionibus maturè conſideratis, eligit magis idoneum, & huic fit collatio, & alitèr facta inualida eſt, & nullius roboris iuxtà idem Trid.

Seſ. 24. cap. 18. de reformat.

Vbi ſupra, & de hoc plura infra in tit. de examinatoribus Synodalibus.

CAPVT VI.

Si plures examinandi veniant in concurſu, primus in albo deſcriptus, primus ad examen vocetur; eædem interrogationes, & quæſtiones alijs proponantur, vt quid inter ipſos diſcriminis, meliùs internoſci queat, & quærelarum tollatur occaſio; ſed in hac noſtra Eccleſia viget immemorabilis conſuetudo, vt in parochialium concurſi-

bus omnibus inſimùl aſſignentur ijdem caſus, & eadem homilia declaranda, ſeù explicanda, & eodem tempore vnuſquiſque examinandus propria manu reſponſionem caſibus propoſitis, & homiliæ declarationem ſcribit, aſſiſtendo Epiſcopus, vel Vicarius Generalis inſimùl cum examinatoribus in manſione contigua ad proſpectum examinandorum per totum tempus, quo ijdem finem dederint, capiendo poſteà Epiſcopus, vel Vicarius folia reſponſionum, quæ ſigillantur, & ſuper ijs poſteà, benè perpenſis, examinatores relationem faciunt, & ſic fuit ſemper obſeruatum.

CAPVT VII.

Examen fit coràm Epiſcopo, abſque ipſius voto deciſiuo, & ad ipſum, non ad examinatores ſpectat iudicare, quis ſit magìs idoneus; & ex approbatis poteſt Epiſcopus parochiale beneficium conferre, cui maluerit, nulla habita ratione numeri votorum; & examen à Concilio requiſitum eſt de forma, & debet præcedere.

CAPVT VIII.

Non fit concurſus in vacatione Parochia-

chialium iuriſpatronatus laicorum; & ſat eſt, quod præſentatus à patronis examinetur ab examinatoribus ſynodalibus, & idoneus iudicetur; quod non procedit in patronatu Eccleſiaſtico, ſi ſunt plures præſentati, cum quibus tantùm fit concurſus; ceſſat quoquè concurſus in dignitatibus habentibus parochialem perpetuò, & acceſſoriè vnitam, in parochialibus, quæ acquiruntur per regreſſum, in prouiſionibus, quæ à Sede Apoſtolica fiunt; in dignitatibus, manſionarijs, vel hebdomadarijs, curam animarum habentibus in Cathedralibus, vel Collegiatis; nec quando Parochialis eſt exigui redditus, vt nemo concurſui ſe ſubijcere queat; nec ſi ob apertas factiones, ſeù diſſidia, rixæ, & tumultus ex concurſu excitari poſſent.

CAPVT IX.

In beneficij Parochialis vacatione, Epiſcopus, ſi opus fuerit, Vicarium conſtituit, cum congrua eius arbitrio fructuum aſſignatione, qui onera Eccleſiæ ſubſtineat, donèc de Rectore prouideatur, & id ſiuè vacet Eccleſia per obitum, ſiuè per reſignationem, & etiàm ſi beneficium ſit reſeruatum,

Supra cit. c. 18. verſ. debeat. tum, vel affectum, generalitèr, vel ſpecialitèr, vt Trident. Synod. diſponit.

CAPVT X.

Conſuetudinem in Cathedrali noſtra Eccleſia, qua prouiſi de Canonicatibus, in adeptione poſſeſſionis ſoluere debeant certam carolenorum ſummam, in Sacriſtiæ, vel alium pium vſum, vel inter Canonicos conuertendam, ſeù diuidendam, tamquàm plurium diſcordiarum fontem, vt in viſitationibus recognouimus, reſcindi, aboleri, & abrogari volumus, & mandamus.

CAPVT XI.

Ex Conſtitutione Sanct. Mem. Pij V. beneficiorum reſignationes non fiunt coràm ordinarijs, niſi ſolùm ſimplices, itaùt nèc verbo, ſigno, vel intentione in alterius fauorem fiant; & procedit etiàm in Parochialibus dimiſſis ob alterius aſſecutionem; non eſt tamèn ſimonia renunciatio ſimplex, ea mente, & ſpe facta, vt beneficium certæ perſonæ conferatur; & eſt quoquè licitum procurare, & ab ordinario petere, quià Pij V. Conſtitutio intelligitur de inten-

intentione expreſſa, vel tacita in conuentionem deducta.

CAPVT XII.

Ex Conſtit. Gregorij XIII. beneficiorum reſignationes, etiàm ex cauſa permutationis, ſunt publicandæ intrà ſex menſes à die datæ gratiæ, aliàs beneficium vacat Apoſtolicæ Sedi; & procedit etiàm in beneficijs electiuis, minoribus, parui redditus, ad nutum amouibilibus; publicatio autèm fieri debet in Eccleſia beneficij reſignati, quandò populus ad miſſarum ſolemnia conuenerit, & fieri debet alta voce, non in Choro, ſed Eccleſia, & in Eccleſiæ valuis diploma affigi, continens prædicta, & ſat eſt carta ſimplex, & quod in vna porta Eccleſiæ affigatur, & publicatio probatur ex inſtrumento, & ex triennali beneficij poſſeſſione præſumitur.

CAPVT XIII.

Non habet locum antedicta Conſtitutio Gregorij XIII. in beneficijs vacantibus per adeptionem aliorum iuxtà Decretum de dimittendo intrà duos menſes, nèc in traslatione penſionis, nèc in ceſſione ad fauorem

exiſtentis in poſſeſſione, nèc vbi ob aliquod impedimentum publicatio fieri non potuit, vel litteræ Apoſtolicæ expediri non potuerint, nèc in coadiutoria, nèc quando reſignatarius non vult capere poſſeſſionem ex cauſa reſignationis, ſed ex alia vacatione propter clauſulam, ſiuè præmiſſo &c; nèc ſi Papa tempus prorogauerit, vel aduerſus temporis lapſum reſtitutionem conceſſerit, dummodò reſignans viuat, ſequatur publicatio intrà tempus prorogatum, & non adſit præiudicium tertij ob ius ei medio tempore quæſitum.

CAPVT XIV.

Beneficia omnia, quantumuìs maiora, reſignari poſſunt, & procedit etiàm ſi reſignans ſit ſenex, infirmus, morti proximus, beneficium ſtatim vacare debeat, nondùm ſit adepta poſſeſſio à reſignante, etiàm ſi beneficium ſit Sedi Apoſtolicæ reſeruatum, quod reſignari poteſt coràm ordinario, qui reſignationem admittit, quamuìs non poſſit illud conferre; ſed dicta de infirmo renunciante locum habent de iure communi; contrarium autèm practicatur per regulam Cancellariæ de infirmis reſignantibus, ſecundum

cundum quam ſi reſignans infirmus infrà dies viginti à die præſtiti conſenſus deceſſerit, reſignatio eſt nulla, & beneficium vacat per obitum, & dicta regula comprehendit omnia beneficia.

CAPVT XV.

Conferendi ius amittitur per deuolutionem, ſcilicèt cum beneficium non confertur intrà ſex menſes à die notitiæ vacationis; & ſi patronus infrà quatuor menſes præſentare negligat, conferendi ius deuoluitur ad Epiſcopum; deuolutio autèm fit ad proximum ſuperiorem gradatìm, donèc perueniat ad Papam; & paritèr intrat deuolutio, ſi ij ad quos ſpectat, prouident indignis, inhabilibus, incapacibus; collatio autèm pòſt tempus elapſum, & deuolutionem à negligente collatore facta, nulla eſt; collatio verò, vel prouiſio qualitatibus beneficij numquàm derogat.

CAPVT XVI

Beneficia vacant per mortem naturalem beneficiati, ciuilem veluti profeſſionem in religione, renunciationem, ſeù reſignationem, matrimonium, vel ſponſalia de præ-

ſenti, non de futuro, aſſecutionem incompatibilis, per promotionem ad Epiſcopatum, per militiam ſecularem, per non factam reſignationis publicationem, pèr poſſeſſionis apprehenſionem antè litterarum, ſeù bullarum expeditionem, violentum ingreſſum in poſſeſſionem beneficij, violationem ſequeſtri vigore ſententiæ diffinitiuæ in Romana Curia in cauſa beneficiali, per crimen hæreſis, itèm vacant obtempta ad preces hæreticorum, per ſimoniæ, aùt leſæ maieſtatis crimen, per falſitatem litterarum Apoſtolicarum.

CAPVT XVII.

Quod diximus vacare beneficium per matrimonium, locum habet, ſiuè fuerit conſumatum, ſiuè non; ſiuè ſit validum, ſiuè nullum, dummodò non ex defectu conſenſus; & per matrimonium vacat etiàm regreſſus, & acceſſus ad beneficia, proùt & penſio Eccleſiaſtica; & quod diximus vacare beneficium per militiam, procedit, etiàm ſi poſtmodum fiat reditus ad clericatum, vel poſtquàm fuit deſcriptus in matricula militum pœniteat, vel antequam ſæua exercuerit, veſtes reaſſumantur clericales.

CA-

CAPVT XVIII.

Cauſæ, per quas Epiſcopi beneficiorum reſignationes admittere ſolent, ſunt, ſi beneficiatus ſit ſeniò confectus, valetudinarius, corpore impeditus, crimini obnoxius, cenſuris Eccleſiaſticis irretitus, ſi nequit, vel non debet beneficio inſeruire, ſi òb capitales inimicitias ſecurus non poteſt reſidere in loco beneficij; ſed in dictis cauſis reſignatio non admittitur, ſi reſignans ſit in ſacris, & ad illius beneficij titulum ſit promotus, niſi de hoc fiat mentio; nèc etiàm hoc caſu admittitur reſignatio, niſi conſtito, quod poſſit aliundè viuere, aliàs eſt nulla, etiàm in foro conſcientiæ; Epiſcopus autèm reſignationem admittens, non debet beneficium conferre ſuis, reſignantium conſanguineis, affinibus, familiaribus, etiàm per circuitum, aliàs reſignatio indirectè facta præſumeretur ad fauorem, quod fieri non poteſt coràm Epiſcopo.

CAPVT XIX.

Epiſcopus, in cuius manibus facta eſt renunciatio conditionalis ad fauorem certæ perſonæ, an poſſit conditione reiecta, renunciatio-

ciationem tamquàm puram acceptare, & beneficium vtì vacans alteri conferre, multi dicunt quod ſic, ſèd meliùs quod non, ex quo non abdicatur ius à reſignante, niſi cum ea qualitate, qua non acceptata, renunciatio habetur, perindè ac ſi facta non fuiſſet; compoſitio autèm arbitrorum, quod alter ex litigantibus beneficio cedat, recepta certa quantitate pecuniarum, vel aliqua penſione, valida eſt, non ſimoniaca, dummodò non ſit inter partes conuentio, ab arbitris incipiat arbitrium, ſint arbitri bonæ famæ, vt beneficium detur ei, qui canonicum habet titulum, & ſi detur penſio, fiat authoritate Epiſcopi.

CAPVT XX.

Beneficij fructus inter hæredem beneficiati, & ſucceſſorem in beneficio, quomodo diuidendi, alij dicunt pro rata temporis iuxta terminos l. diuortio ff. ſolut. matrim. etiàm in locationibus domorum, & aliorum effectuum, in quibus ſua portio diebus ſingulis correſpondet; alij quod fructus à ſolo ſeparati, inexacti ſpectent ad ſucceſſorem, non beneficiati hæredem; alij magis communitèr affirmant, ad hæredem tranſire

fru-

fructus antè obitum recollectos, pendentes autèm ad ſucceſſorem; ſèd hodiè ex Bulla Iulij III. non ad ſucceſſorem, ſed ad Cameram pertinent, tamquàm ſpolia, quæ ſunt bona omnia relicta à perſona Eccleſiaſtica ex bonis Eccleſiaſticis quæſita, proùt & ex illicita negotiatione, proùt & bona decedentis extrà reſidentiam, proùt & omnes fructus non exacti, quæ omnia capit Camera, ad quam tamèn non ſpectant vaſa ſacra, & alia ad cultum diuinum parata, ſèd ad Eccleſiam, licèt non fuerint ſibi tradita.

CAPVT XXI.

Epiſcopi vnire poſſunt beneficia ſuæ Diœceſis, dummodò non ſint exempta, & vnio ſit perpetua non temporalis; cauſa autèm vnionis ſunt, neceſſitas, aùt vtilitas Eccleſiarum, & ſic requiritur cauſæ cognitio, & ſunt citandi intereſſe habentes, & fit vnio tribus modis, ſcilicèt cum ex duobus beneficijs fit vnum, cum vnum beneficium alteri ſubijcitur, & acceſſoriè vnitur, & cum duo beneficia vniuntur æquè principalitèr, vtroque manente, vt priùs erant.

DE IVRE PATRONATVS.

Titulus Trigeſimus ſeptimus.

CAPVT I.

Seſſ. 25. c. 9. de reform. Concil. Tolet. 9. c. 2. cap. nouit, & cap. Monaſterium extra de iur. patr.

SYnodus Trid. decreuit, in priuatis perſonis probari iuſpatronatus ex authentico documento fundationis, vel dotationis; ex multiplicatis prę ſentationibus per tempus immemorabile, alijſuè ſecundum iuris diſpoſitionem, quæ ſunt, præſentationes per annos quadraginta cum voce, & fama, enunciatiuæ vltrà annos centum; inſignia familiæ in Eccleſia ſculpta, denominatio cappellæ certæ familiæ, ſententia ordinarij antiqua vltrà annos quinquaginta, & Epiſcoporum inſtitutiones.

CAPVT II.

Conc. Trident. vbi ſupra verſ. in ijs perſonis.

In ijs autèm perſonis, Communitatibus, vel Vniuerſitatibus, in quibus Ius ex vſurpatione præſumi poteſt, Concilium requirit pleniorem probationem, nempè immemorabilem, inſimùl cum præſentationibus continuatis per ſpatium annorum ad minùs

quin-

quinquaginta, & ſint ſaltèm duæ, & omnes effectum ſortitæ, & omnia prædicta authenticis ſcripturis probentur, abſque eo quòd vnica præſentatio ſufficiat, etiàm per annos quadraginta effectuata.

CAPVT III.

Perſonæ, in quibus iuſpatronatus ex vſurpatione præſumitur ad formam Concilij, ſunt Domini Ciuitatum, Caſtrorum, Locorum, Duces, Comites, Marchiones, Barones, habentes iuriſdictionem, potentiam, etiàm ſine illa, vt ſunt homines de familia Columna, de Sabellis, de Vrſinis, de Caracciolis, Veneti Nobiles in ſtatu Venetorum, & quæcumque alia familia potens diuitijs, amicis, & perſonarum numeroſitate, & Communitas etiàm parua, ſèd non ſi patronatus prætendatur, non totius communitatis, ſed partis.

CAPVT IV.

Iuſpatronatus eſt ius honorificum, oneroſum, & vtile, alicui competens in Eccleſia, quam de ordinarij conſenſu conſtruxerit, fundauerit, vel dotauerit, aùt id à ſuis anteceſſoribus factum fuerit, eſt triplex,

Eccleſiaſticum, laicale, & mixtum; rurſùs vel hæreditarium, vel gentilitium; itèm vel actiuum, vel paſſiuum.

CAPVT V.

Eccleſiaſticum eſt, quando fundatum de bonis Eccleſiaſticis, vel habet Clericus nomine ſuæ Eccleſię, vel Collegij religioſorum, vel eſt Eccleſiaſticis reſeruatum, vel translatum in Eccleſiaſticos, licèt ex patrimonio laici originem habuerit; laicale, quod competit laico, ſeù clerico ratione patrimonij, vel competit confraternitatibus laicis fundatum à laico de bonis patrimonialibus, vel translatum eſt in laicos authoritate Apoſtolica; mixtum, quod ſpectat partìm ad Eccleſiaſticum, & partìm ad laicum.

CAPVT VI.

Hæreditarium eſt, quod tranſit ad hæredes extraneos, & sìc in dubio præſumitur; gentilitium, ſeù familiare, quod competit perſonis ſolùm de familia, vel genere teſtatoris, & tale præſumitur, ſi in præſentationibus fuit ſemper habita ratio familiæ,

deſcen-

deſcendentiæ, & extraneus, vel fæmina non præſentauit.

CAPVT VII.

Iuſpatronatus acquiritur fundatione, conſtructione, & dotatione, hæc autèm debet eſſe competens, & ſufficiens, proùt non eſt dotis augumentum; ſed vlteriùs requiritur ordinarij conſenſus; & ſufficit antè, pòſt, & quandocumque interuenerit, & ex temporis lapſu præſumitur, & ſat eſt tacitus ex inſtitutionibus.

CAPVT VIII.

In Eccleſia Parochiali patronata Epiſcopus de Rhetore non prouidet, niſi illum, quem patronus præſentauerit, ſèd iſte debet eſſe habilis, & idoneus, aliàs repellitur; & ſi ad inferiorem inſtitutio pertineat, adhùc præſentatus examinatur ab Epiſcopo, aliàs inſtitutio data ab inferiore eſt irrita; patroni autèm cuiuſcumque ordinis in perceptione fructuum nullo modo poſſunt ſe ingerere, ſed ſpectant ad Rhetores, ſeù beneficiatos, quacumque conſuetudine non obſtante; præſentans autèm cuiuſuis priuilegij prætextu nil temporale poteſt à præ-

Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9. verſ. patroni inſ.

Seſſ. 14. c. 13. de reformat. Conc. Magunt. cap. 4.

ſentato exigere (niſi in fundatione appoſitum) aliàs præſentatio eſt ſimoniaca, etiàm ignorante præſentato.

CAPVT IX.

Patronus Eccleſiaſticus habet ad præſentandũ ſex menſes, laicus autèm quatuor; terminus ſecundum veriorem ſententiam currit, non à die vacationis, ſed illius notitiæ veræ, non autèm præſumptiuę, vel interpretatiuę, & abſentia, vel ignorantia præſumitur; hoc autèm non procedit in beneficijs de Regio patronatu ob magnas Regum occupationes, & docet quotidiana praxis; nèc ſi ex lege fundationis datus fuiſſet longior terminus; nèc ſi præſentatio citrà præſentantis culpam effectum ſortiri non potuerit; nèc ſi ordinarius præſentationem extrà terminum factam admiſiſſet, & quam aliàs reſpuere potuiſſet.

Et ita pluries firmauit Rot Romana apud Caputaq. apud Baratt. & alios relatos per Garz. de benefic. p 10. cap. 2. nu. 34. Latter. de re benefic. lib. 2. q. 6. num. 23. Cardinalis de Luca in theatr. verit. & iuſt. libr. 13. par. 1. de iurepatr. diſcur 1. nu. 4. & ſeqq.

CAPVT X.

Præſentatio facta à patrono excommunicato eſt inualida in patronatu Eccleſiaſtico, ſecùs in laicali, vterque tamèn præſentans mortalitèr peccat; præſentans autèm indignum ſcientèr, perdit ius præſentandi pro

pro illa vice, & ad ſuperiorem deuoluitur ius conferendi, tàm in patrono Eccleſiaſtico, quàm laico, maximè ſi indignitas proueniat, non ſolùm à diſpoſitione iuris communis, ſed etiàm à lege fundationis, cuius ignorantia allegari non poteſt.

CAPVT XI.

Vendito caſtro, vel oppido ſinè ordinarij conſenſu, venit iuſpatronatus annexum etiàm ad ſpeciem non deductum, quià eſt dicti corporis pars, ſeù membrum; & ſi patronus ad præſentandum admittat non patronum, illum conſtituit in quaſi poſſeſſionem præſentandi, ſibique præiudicat, etiàm ſi præſentatio non ſit effectuata; procedit autèm in admiſſione contemporanea, pura, & facta per eum, qui habet iudicium perfectum, & liberam bonorum adminiſtrationem, & quando admiſſio non eſt contradicta.

CAPVT XII.

Patronus committit ſimoniam, ſi iuſpatronatum vendat, actus eſt nullus, eſt excommunicatus, & iuſpatronatum amittit, etiàm ſi ordinarij conſenſus accederet; nèc poteſt

Dicta ſeſſ. 25. cap 9 verſ. nec dictum de reform.

poteſt ſe ingerere in perceptione fructuum, vel bona ſtabilia, vel mobilia beneficij recognoſcere iuxtà Tridentinum; nèc patronus poteſt præſentationem promittere antè vacationem; nèc patronus Clericus etiàm benemeritus poteſt præſentare ſe ipſum propèr crimen ambitus; idoneus præſentatus non repellitur, aliàs poterit habere recurſum ad ſuperiorem prò inſtitutione.

Vbi ſupra verſ. patroni autem, & ſeſſ. 24 circa finem verſ. patroni vero.

Cap pernoſtras extr. de iure patron.

CAPVT XIII.

Illegitimi non ſuccedunt in iurepatronatus, tàm familiari, quàm hæreditario, & Epiſcopus ſine iuſta cauſa Eccleſiam liberam non poteſt facere patronatam; & cauſa eſſet, ſi Eccleſia omnimodè deſtructa eſſet, vel depauperata, & ſi talis non eſſet, dotem augens diceretur reſtaurator, vel benefactor, non autèm dotans, vel fundator, vt eſſe debet, ad hoc vt quis patronus efficiatur.

Calderin. conſ. vlt. de iurepatronatus Cardinalis de Luca in theatr. ver. & inſtit. lib. 13. cap. 1. de iur. patron. diſcur. 12. n. 4. & ſeqq. & diſcur. 37. vbi de tranſmiſſione ad illegitimos tam attenta diſpoſitione iuris, quam Conſtitutionis Pij Quinti.

DE

DE PENSIONIBVS.

Titulus Trigeſimus Octauus.

CAPVT I.

EX Conſtitutione San. Mem. Pij V. penſionarius ratione penſionis, etiàm clericalis, & datæ in titulum, non tenetur recitare officium magnum, proùt reliqui beneficiati, ſed paruum Beatæ Mariæ Virginis, ſùb eadem pœna, ſùb qua ij tenentur ad officium magnum; ſèd penſionarius ſi recitet officium magnum, & omittat paruum, ſatisfacit; & ſi habeat beneficium, & penſionem, vnica officij magni recitatione adimplet; & cedens penſionem in parte, non eſt exemptus à recitatione officij, ſecùs ſi ceſſit totam; & antè Pij conſtitutionem penſionarius obligabatur ad horas Canonicas, ſeù magnum officium. *Incipit ex proximo.*

CAPVT II.

Antiquioribus Eccleſiæ temporibus penſio non erat in vſu; originem traxit à meritò, vt ſcilicèt Clericis benemeritis, & laicis

Eccleſiæ ſeruientibus, vel perſonis ſublimibus, de Eccleſiæ redditibus aliquid aſſignaretur; Papa illam imponit etiàm ſupèr quota fructuum beneficij, etiàm ſinè cauſa, ſèd ſinè ea, & titularis conſenſu, regularitèr non imponit; Epiſcopus autèm illam reſeruare non poteſt ſinè iuſta cauſa, veluti pro bono pacis, pro litis concordia, pro Eccleſiæ vtilitate, pro ſubſtentatione in ſtudio alicuius pauperis, etiàm ipſius nepotis, vt litteris commodiùs operam dare poſſit; ad menſuram tamèn, ſeù proportionem neceſſitatis; duratque talis penſio ad vitam prouiſi, non autèm penſionarij; ſolent autèm ſuper huiuſmodi penſionibus capi prouiſiones Apoſtolicæ, quæ obtinentur cum noua beneficij prouiſione ex integro.

Card. de Luca in theatr. verit. & inſtit. lib. 13. par. 2. de penſionibus diſc. 40. nu. 8.

CAPVT III.

De ſtylo penſio non reſeruatur niſi Clericis, & capacibus beneficiorum, ità vt ſi reſeruationis temporè non reperiatur Clericus, penſio ſit nulla, licèt poſtmodùm efficiatur, cum qualitas Clericatus neceſſaria ſit de tempore gratiæ, & ſignatæ ſupplicationis, nèc ſufficiat ſi ſuperueniat tempore, quo expediuntur litteræ, etiàm in forma

ma rationi congruit, quià titularis conſenſus in litterarum expeditione requiritur, non ad ſubſtantiam, vel gratiæ perfectionem, ſed ad ſatisfaciendum regulę 45. Cancellariæ.

Card. de Luca loc. cit. diſc. 10. num. 8. & ſequentibus vſque ad finem.

CAPVT IV.

Obtinens ſibi reſeruari penſionem, facere debet mentionem de alia penſione ſuper eodem beneficio reſeruatam, aliàs ſecunda eſt nullitèr reſeruata, etiàm motu proprio, ex defectu intentionis Pontificis, quem non præſumendum voluiſſe de duplici onere Eccleſiam grauare; ſed procedit in penſionibus vacabilibus reſeruatis ad fauorem certæ perſonæ, non autèm in penſionibus perpetuis, vt reſeruatis ſeminario, vel alio pio loco, quæ propriè non dicuntur penſiones, ſed onera fixa, & realia, minuentia fructum, eo modo quo Canones, vel cenſus perpetui; Itèm procedit, dummodò prima penſio ſit valida, ad quem effectum ſat eſt docere de litteris reſeruationis, vnà cum ſubſequuta quaſi poſſeſſione exigendi.

Card. de Luca loc. cit. diſc. 4. num. 2. 3. 4. & per totum, & diſcur. 5.

CAPVT V.

Penſio dicitur, quià pẽdet à beneficio, vel

quià appenditur idèſt ſoluitur; eſt certa portio ex beneficio ex cauſa ad tempus ſeparata; ſtat in quantitate, non in quota, aliàs eſſet ſcindere beneficium, quod non licèt, niſi Papæ; An autèm penſio veniat appellatione beneficij, veriùs eſt, quod sìc, vbi agitur de penſione Eccleſiaſtica, reſeruata tamquàm Clerico, vt in dubio ſemper prę-ſumitur, vbi expreſsè non conſtet reſeruatam eſſe tamquàm laico.

Card. de Luca ibid. diſcur. 46. num. 3.

CAPVT VI.

Idcircò obtinens penſionem titulo Clericali gaudet priuilegio fori; reſeruata illegitimo eſt nulla, vt beneficij collatio; excommunicatus beneficiarius, ſicut non facit fructus ſuos, ità nèc penſionarius; penſio data in titulum Clericalem eſt materia ſimoniæ, nec trasfertur accepto prætio, ſed de ſtylo procedit in titulo translato, nō commoditate; ſicùt per profeſſionem religionis vacant beneficia, ità & penſiones in titulum datæ; ſicùt Clericus ante annum decimum quartum non poteſt obtinere beneficium, ſic nèc penſionem, ſed de ſtylo Datariæ ſeptem anni ſufficiunt.

CA-

CAPVT VII.

Penſio extinguitur morte penſionarij, per matrimonium, per profeſſionem in aliqua religione emiſſam, per regreſſum canonizatum à ſententia in iudicatum tranſacta; & hoc caſu, qui ob illas non ſolutas regreſſum paſſus eſt, tenetur etiam ad terminos decurſos, & non ſolutos iuxtà veriorem contra Gigantem; maximè quando actum fuit ad vtrumque, & ſupèr vtroque pronunciatum, ſcilicèt ſupèr ſolutione penſionis decurſæ, & ſupèr regreſſu.

CAPVT VIII.

Annullatur quoque penſio, ſi exacta fuerit litteris Apoſtolicis non expeditis, vigore decreti in ijſdem litteris apponi ſoliti, ſcilicèt vigore litterarum Apoſtolicarum deſupèr expediendarum &c; & nulla excuſatio admictitur; & annullatur penſio, quamuis litteræ eſſent in parte expeditæ, cum totalis expeditio neceſſaria ſit, & tales dicuntur, quando ſunt plumbatæ.

CAPVT IX.

Paritèr amittitur per militiam, etiàm abſque trina monitione, etiàm ſi miles non pugnauiſſet, nec ſæua exercuiſſet; nàm miles ſæculi non poteſt eſſe miles Chriſti, vt Rota Romana pluriès reſoluit; ſed non ſic de facili procederet in militia Papæ; maximè ſi penſionarius non ſe reperijſſet in militanti exercitu, ſed in alicuius Arcis cuſtodia; paritèrque extinguitur per bannum capitale ex cauſa homicidij cum publicatione bonorum, quo caſu Eccleſia libertatem acquirit, cui non præiudicat reſtitutio aduerſus bannum per viam gratiæ poſtmodum conceſſa, quæ iuri Eccleſiæ iàm quæſito præiudicare non poteſt.

Card. de Luca vbi ſupra diſcur. 46. nu. 7. vſque ad finē.

Card. de Luca loco cit. diſcur. 49. n. 6. & per totum.

CAPVT X.

Itèm penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum actualem, non autèm titularem in partibus infidelium, niſi accedat indultum ſuper retentione, quod non ſuffragatur pro translatione, niſi expreſsè dicatur, quià translatio eſt magìs odioſa, quàm retentio; Id tamèn non procedit in promotione ad Cardinalatum, per quam vacant eæ

ſolùm,

ſolùm, quæ dignitatem importanr, vel cardinalitiæ dignitati repugnant, & ſimilia iuxtà Conſtitutionem Sixti V. 79.

Card. de Luca ibid diſcur. 75. per totum.

CAPVT XI.

Caſſata, ſeù extincta penſione (cuius commoditas alteri ceſſa fuerat) proptèr delictum cedentis, ex quo eius mors ſequuta ſit, ceſſionarius agit, vel de euictione, vel ad damna, & intereſſe contra cedentem, ſicùt ſi matrimonium contraheret, vel militiam aſſumeret, vel ad ſtatum ſecularem, aùt regularem incompatibilem tranſiret, quià delictum nocere debet delinquenti, non tertio.

Card. de Luca vbi ſupra diſcur. 69. nu. 5. vſque ad finē, vbi in ceſſionibus commoditatis penſionū mandauit apponi pro cautela.

CAPVT XII.

Si in beneficij reſignatione cum penſione, appoſitus ſit regreſſus in caſu impugnationis, penſione impugnatà, regreſſus competit etiàm contra ſucceſſorem in beneficio, ſed non exercibilis ſine citatione, & de facto, licèt regreſſus poſitus ſit iuxtà modernum ſtylum Romanæ Curiæ, & datur quoque purgatio moræ; translatio autèm penſionis facta in articulo mortis per nutus, & ſigna, inualida eſt, niſi circumſtantiæ clarè

Card. de Luca dicta part. 2. de penſionibus diſcur 13. n 2. vſque ad finē, & diſcur 14. num. 8. & ſequentibus.

præ-

Card. de Luca diſcur. 54 n. 8. cum tribus ſequentibus.

præſeferant; diſponentem fuiſſe mentis compotem, benèque, & ſincerè percepiſſe id, de quo interrogatus fuit.

CAPVT XIII.

Impetrans beneficium, & narrans penſionem in eo reſeruatam, non cenſetur eidem penſioni conſentire, & ideò penſionarius non per hoc releuatur ab onere probandi narratiuam ſupplicationis; Nèc tenetur ad ſolutionem penſionis, ſi beneficium non poſſideatur, ſemotis fraude, & colluſionibus titularis, in non adipiſcenda poſſeſſione, non obſtante clauſula poſita in litteris penſionis, habita, vel non habita beneficij poſſeſſione; ſecùs ſi circumſtantiæ facti ſuadeant titularis colluſionem, vel aliud concurrat.

Card. de Luca dicta part. 2. de penſion. diſcur 32 nu 6. & ſequenti.

DE DECIMIS, PRIMITIIS, ET OBLATIONIBVS.

Titulus Trigeſimus nonus.

CAPVT I.

Deuteron. 12. Exod. 22.

DEcimarum inſtitutio debitarum parochis, & alijs diuino cultui, & miniſterio addictis, non eſt noua, ſed anti-

antiquiſſima, & omni tempore à pijs viris perſolutæ fuerunt, & Deus proprio iure illas dedit Leuitis, qui ſuo cultui deſeruirent; idcircò Conc. Trid. præcipit, & mandat omnibus, cuiuſcumque gradus, & conditionis ſint, ad quos decimarum ſolutio ſpectat, vt ijs, quibus debentur, integrè perſoluantur, & qui non ſatisfaciunt, excommunicentur, nèc abſoluantur, niſi ſatisfactione ſequuta; Et quià in viſitationibus vidimus, & audiuimus, plures Parochos (adeò refrixit charitas) de hoc conqueſtos, & quod à quibuſdam vix extorquere valent; propterea monemus omnes ſub pœna excommunicationis, quod Parochis, & quibuſcumque debentur, cum quiete, & charitate, & punctualitèr decimæ perſoluantur, & anno quolibet tempore meſſium de hoc Parochi populos commonefaciant.

Seſſ. 25. de reformat. cap. 12. Conc. Marſc. 1. c. 5. Ticin. verſ. in Sacris. Tob 1 Malachia 4. & extrà in Decretal & Clem. de decimis.

CAPVT II.

Decima eſt omnium bonorum quota pars, Dei Miniſtris debita, diuina inſtitutione, humana verò conſtitutione; vèl eſt pars fructuum competens Eccleſijs parochialibus ratione miniſterij Sacramentorum; conſideratæ reſpectu congruæ ſubſtenta-

ſtentationis ſunt de iure diuino, imò & naturali, ſed habito reſpectu ad quotam, ſunt, & debentur de humano, & Pontificio iure.

CAPVT III.

Decimæ, tàm prædiales, quàm perſonales, de quibus debeantur, vel non debeantur, an ex hæreditate, legato, vel donatione, an de fructibus illicitè acquiſitis, an à colono partiario, & an à Clericis de dote beneficiorum, ſtatur conſuetudini, tàm vt non debeantur, vel ex certis fructibus tanta portio, vel quod vni Eccleſiæ debitę ſoluantur alteri, vel quod non debeatur decima perſonalis, vel in modo ſoluendi.

CAPVT IV.

Cauſa decimarum eſt ſummaria; procedi poteſt tempore feriarum ſinè ſolemnitate iuris; incipi poteſt à pręcepto ſub pœna excommunicationis; non admittit appellationem ad effectum ſuſpenſiuum, nèc compenſationem; & competens Iudex in cauſa decimarum eſt Eccleſiaſticus, etiàm in poſſeſſorio, ſed non ſi agatur de quęſtione meri facti, vel manutentione, vel ad effectum remiſſorię.

CA-

CAPVT V.

Decimæ abſque Parochia an præſcribi poſſint, ità vt virtute præſcriptionis aliquis poſſit illas exigere à Parochianis; quidam quod non, ſed contraria ſententia verior, data tamèn capacitate poſſidendi in præſcribente; ideò Eccleſiaſticæ ſolùm perſonæ, non laici præſcribunt ius decimandi; niſi adeſſet præſcriptio immemorabilis cum allegatione tituli, ſeù famæ, priuilegij Apoſtolici, vel Prælati inferioris antè Lateranenſe Concilium.

CAPVT VI.

Summus Pontifex concedit exemptionem à ſolutione decimarum, ſiuè in parte, ſiuè in totum, & priuilegium eſt validum, etiàm ſine iuſta cauſa, quià manente congrua Parochi ſuſtentatione, præceptum decimarum non eſt de iure diuino, ſeù naturali, ſed humano, vndè non offenditur diuinum, ſeù naturale ius, vt contingeret ſi congrua Parochis ſubſtentatio auferretur; Eſſet tamèn in priuilegio pro eius validitate derogandum Capitulo nuper quià conciliare; compoſitio autèm ſuper decimis intèr

perſonas Eccleſiaſticas, vt ſit valida, adeſſe debet cauſæ cognitio, & licentia Epiſcopi, in decimis tamèn futuris, non præteritis, in quibus valida eſt compoſitio ad vitam componentium, etiàm ſine licentia.

CAPVT VII.

Archipresbyter Terræ Fraxij, Archipresbyter Durazzani, Archipresbyter Caſtri Balneoli, Parochus Sanćti Eraſmi Durazzani, & Parochus Sanćti Petri Caſalis Modiani Terræ Airolæ, ex conſuetudine immemorabili noſtræ Epiſcopali Menſæ anno quolibet ſoluunt decimas in certa frumenti quantitate, & etiàm hordei reſpećtu Parochi Sanćti Petri; eos monemus, vt debito tempore, & ſine mora illas pacificè perſoluant, nèc quid fraude ſubtrahant ſùb pœna ſuſpenſionis à Diuinis.

CAPVT VIII.

Primitiæ ſunt primi frućtus, dantur in recognitionem Diuini beneficij; dabantur nedùm in lege veteri, ſed etiàm à gentilibus; dantur non de præcepto, ſed de conſilio, ſed ſi non dentur, ergà Deum ingratitudo committitur; ſi autèm adſit conſuetudo,

tudo, debentur ex præcepto, & ſtatur conſuetudini circà quantitatem, & ſoluuntur Parochiæ, vbì prædia exiſtunt, & debentur in recognitionem dominij, quod habet Deus in omnes fructus.

CAPVT IX.

Oblationes ſunt, quæ religionis intuitu ab hominibus Deo offeruntur, & exhibentur; oblationis appellatione continetur quidquid Deo offertur, ſiuè mobilis, ſiuè immobilis; ſunt de iure Parochiali, ſpectant proindè ad Parochos, nisì ex voluntate offerentium in certum vſum deſtinatæ ſint, quo caſu quoad adminiſtrationem ſolùm ſpectant ad Parochum iure Parochialitatis.

CAPVT X.

Oblationes, quæ fiunt ſacris Imaginibus, debentur Parocho, ſiuè imagines poſitę ſint in Parochiali, ſiuè extrà intrà Parochiæ limites; factæ in Cathedrali, non ad Epiſcopum, ſed ad Archipresbyterum pertinent, etiàm illæ, quæ fiunt tempore Iubilei, vel in anno Sancto; & factæ alicui Cappellæ in Ecclęſia exiſtenti, non Cappellano debentur, ſed Parocho, nisì intuitu Cappellæ fa-

ctæ appareant; Idem ſi fiant Altari, Oratorio, vel imagini alicuius priuatæ domus, quià debentur Parocho, niſì adſit contraria conſuetudo, quæ in materia oblationum ſempèr attenditur.

CAPVT XI.

Oblatio, vt Deo ſit accepta, offerens eſſe debet Chriſtianus, quod offeratur Eccleſię, non priuatæ perſonæ, quod res oblata, licitè, & honeſtè ſit quæſita, non ex furto, vſuris, aùt meretricio; ideò Eccleſia oblationes non recipit à diſſidentibus fratribus, à pauperes opprimente, à ſacrilegis, ab extrahentibus ſeruos ab Eccleſia, à raptoribus, ab vſurarijs, & ſimilibus.

DE DISTRIBVTIONIBVS QVOTIDIANIS, ET PVNCTATORIBVS.

Titulus Quadrageſimus.

CAPVT I.

Seſſ. 21. cap. 3. de reform. & ſeſſ. 22. de reform. pariter cap. 3.

NE Diuinus cultus minuatur, Synodus Tridentina, in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſijs, in quibus non

adſunt

adſunt diſtributiones, vel ità tenues, vt veriſimilitèr negligantur, præcipit, & mandat, tertiam reddituum præbendarum partem ſeparari, in diſtributiones conuerti, & intereſſentibus diuinis officijs aſſignari debere; dicuntur diſtributiones quotidianæ, quià quotidiè diſtribuuntur, vel ijs, qui quotidiè interſunt, dantur; & non intereſſentes ipſo facto illas amittunt, etiàm antè Iudicis ſententiam.

CAPVT II.

Diſtributiones, etiàm ſi non interſint, percipiunt, Canonicus viſitans iura, vel redditus ſuæ præbendæ, Pęnitentiarius audiens confeſſiones intrà Eccleſiam, dùm recitantur officia diuina; Theologus diebus, quibus legit, & pro tota die, Canonicus miſſus ab Epiſcopo ad viſitandum limina, eumdem comitans ad eadem limina; infirmus vel ſeniò confectus, itaùt intereſſe non poſſit, & ſanus intereſſe conſueuerat; Epiſcopo celebranti pontificalitèr in Ciuitate, vel ſuburbijs inſeruiens, abſens à Choro occaſione ſeruitij curæ canonicatui annexæ, qui ex facto Principis temporalis intereſſe non

po-

poteſt; cæcus vtroque lumine orbatus pòſt Canonicatum adeptum.

CAPVT III.

Diſtributiones quotidianæ non debentur intereſſentibus congregationibus capitularibus, tempore, quo diuina celebrantur; Vicario Generali Canonico, niſi ſedeat in ſuo loco ordinario, ac ſi non eſſet Vicarius; abſentibus in menſibus à Synodo Tridentina conceſſis; Chorum ingredientibus ſine Breuiario, vel Diurno, vel ſi habent, cum cæteris Canonicis non canunt, ſub pœna dupli de ſuo perſoluendi à punctatore eos non punctante; ſeruiens autèm, ſuas facit diſtributiones, quamuìs profeſſionem fidei non emiſerit.

CAPVT IV.

Diſtributiones aſſignandæ ſunt ſingulis horis Canonicis, & miſſæ conuentuali; de ijs beneficiatus diſponere poteſt ad ſui libitum, & tranſmittit ad hæredem; Non intereſſentium diſtributiones accreſcunt intereſſentibus actu, non autèm ijs, qui habentur prò intereſſentibus, ex cauſis, de quibus ſupra; nèc Epiſcopus, nèc Capitulum

lum

lum condonare poteſt ei, qui illas amiſit, nèc lege, ſtatuto, aùt conſuetudine fieri poteſt contrarium, cum prohibita ſit quæuis conuentio de diſtributionum remiſſione, donatione, vel colluſione, ſiuè tacita, ſiuè expreſſa iuxtà decretum Bonifacij Octaui, quod Synodus Tridentina in vſum reuocat; non eſſet tamèn prohibitum, ſi Canonicus diſtributiones ab vno amiſſas, ſibique applicatas, & traditas, poſteà illi ipſi liberè, & ſua gratuita voluntate donare vellet.

Incipit decretum Bonifacij, conſuetudinē, ſeſſ. 24. c. 12. verſ. diſtributiones de reformat.

CAPVT V.

Theſaurarius Capituli, ſeù alius (quocumque nomine vocetur) qui diſtributiones quotidianas partitur, curam habeat, ipſas vnicuique diſtribuendi proportionabilitèr, & prò rata parte laboris, & officij, ex iuris, & harum conſtitutionū præſcripto, iuxtà libri punctatoris ordinem; & ſi Theſaurarius abſentibus, vel punctatis, aliquid de diſtributionibus perſoluerit, tantundèm de ſuo det, quod in Eccleſiæ vſum expendatur, & vlteriùs vnius hebdomadæ diſtributiones amittat.

CA-

CAPVT VI.

Punctatores autèm (in Noſtra Cathedrali duo ſunt, vnus à Nobis, alter à Capitulo creatur) ſuum officium ſincerè exequantur; abſentiam, eius cauſam, & omiſſa in diuinis officijs, & alijs Eccleſiæ obſequijs adnotent; eos quoque punctare non deſinant, qui hora præſcripta non aduenerint, vel minùs deuotè ſe verſati fuerint, vel quoquo modo muneri ſuo non ſatisfecerint; & in ſuſceptione muneris Nobis, vel Vicario Noſtro Generali iurent punctatores ſe fidelitèr, quantum in eis erit, munus hoc exequuturos, & non odio, non amore, non ſpe, non metu.

CAPVT VII.

Si in re hac aliqua diſcrepantia, ſeù differentia inſurgat, Vicarius Noſter Generalis illicò ſinè vlla iudicij forma, & omni appellatione remota, controuerſiam dirimat; libros punctationum punctatores diligentèr cuſtodiant; & Synodus Tridentina diſtributiones non intereſſentium applicans fabricæ Eccleſiæ, procedit, vbi ſtatutum, vel conſuetudo extat, vt non dentur

in-

intereſſentibus, vel omnes de Capitulo abfuerint.

DE SIMONIA, ET CONFIDENTIA.

Titulus Quadrageſimus primus.

CAPVT I.

Simonia eſt deteſtabile, & grauiſſimum ſcelus, itaùt materiæ paruitas non excuſet; & nil aliud eſt ſimonia, quàm ſtudioſa voluntas emendi, vel vendendi aliquod ſpirituale, nèc prece, nèc prętio, ſed gratis concedendum; vt itàque ſimoniæ vitium funditùs tollatur, meminerint omnes, Summorum Pontificum Conſtitutiones ſupèr hoc emanatas, in viridi permanere obſeruantia, intèr cæteras illam Pij V. per quam ſtatuitur, aliquo ordine ſimoniacè initiatum, ſiuè mediatè, ſiuè immediatè, ab illius executione per decennium eſſe ſuſpenſum, carceribuſque per annum mancipari; & iuxtà Trid. Synod. prætèr ſupradictas pœnas, de hoc crimine conuictum, corporalitèr quoquè puniendum, & à conſortio fidelium ſegregandum.

Pauli II. Pij IV. Pij V. & Sixti V.

CAPVT II.

Omnes igitur, & ſinguli caueant, nè pro re ſpirituali quidquam pecuniæ dent, vel accipiant, proùt eſt quodcumque Eccleſiarum regimen, locorum piorum adminiſtratio, ſepultura, nuptiarum benedictio, exequiæ mortuorum, manuum impoſitio; paritèr prò beneficijs, & dignitatibus Eccleſiaſticis adipiſcendis, vel earum renunciationibus, aùt nominationibus; aliàs tàm dantes, quàm recipientes labem ſimoniacam incurrrunt, excommunicationem contrahunt, prouiſiones, renunciationes, & nominationes inualidæ ſunt, nullum ius prouiſo, vel nominato quæritur, fructus non faciunt ſuos, reſtituere tenentur, ſunt ipſo iure priuati beneficijs, & ad quæcumque alia obtinenda perpetuam contrahunt inhabilitatem.

CAPVT III.

Non tamèn improbamus laudabilem conſuetudinem, qua receptum eſt, pro aliquibus ex ſupradictis aliquid porrigere titulo charitatis ijs, qui diuina beneficia diſpenſant; dignus enìm eſt operarius mer-

cede

cede ſua; qui Altari ſeruit, de eo viuere debet; nèc alligandum os boui trituranti; & qui ad onus eligitur, repelli non debet à prœmio, dummodò pactiones, conuentiones, promiſſiones non intercedant, quæ reddunt actum nullum, & ſimoniacum.

CAPVT IV.

In adminiſtratione Sacramentorum quidquàm prorsùs accipere, maxima ſimonia eſt; idcircò adminiſtrantes, aliquid recipere etiàm à ſpontè dantibus, renuant, aliàs pœnis grauibus ſubiacebunt; Quod enim gratìs accepimus, gratìs etiàm communicare debemus, nèc quæ ad animarum ſalutem inſtituta ſunt, aliquid miſcendum, quod eorum repugnet miniſterijs.

CAPVT V.

Non ſolùm ſimoniæ authores, ſed etiàm internuntij, interpretes, Notarij ſimoniaca inſtrumenta conficientes, eodem genere pœnarum ſe affectos nouerint, rebuſque adeptis ſpoliandos, & infamiæ obnoxios.

CAPVT VI.

Confidentia beneficialis, ſeù confiden-

tia in beneficijs, graue ſimoniæ genus; in hoc incidit, qui aliquo interiecto tempore, collatum ſibi beneficium alteri renunciat; ſi fructus illius integros, vel in partem ab alio percipi patitur; adeptum beneficium non prò ſe, ſed prò alio recepiſſe deprehenditur; ſi traſferatur beneficium, vel penſio, & reſignans vel traſferens continueat in poſſeſſione, vel exactione; dummodò tamèn pactiones, & conuentiones præcedant, aliàs iſtis ſemotis, ſi actu, purè, & perfectè explicato, reſignatarius, vel traſferens ex motu gratitudinis, & obligationis antidoralis, patiatur traſferentem, vel reſignantem potiri commodo emolumenti, vel alia iuſta cauſa interueniat, confidentia non intrat; huiuſmodi autèm labe affecti, nonmodò ipſo iure beneficijs priuatos exiſtere, ſed etiàm ad aliorum aſſecutionem inhabiles remanere, & vlteriùs incurrere excommunicationem, à qua, excepto mortis articulo, à Papa ſolùm abſolui poſſunt.

Rota Romana apud Gregor. XV deciſ. 238. num. 8. Apud Penian decis. 156. iuxta Lugdunenſem impreſſionem. Card. de Luca in Theat. verit. & iuſtitiæ lib. 13. cap. 2. de penſion. diſcur 65. nu. 5. vſque ad fin.

CAPVT VII.

Et quià non pauca de iurepatronatus laicorum beneficia in hac noſtra Ciuitate, & Diœceſi reperiuntur, & in eorum nominationi-

tionibus, ac præſentationibus, prauitates ſimoniacæ accidere fortaſsè poſſunt, ne ijs occurrere prætermittamus, mandamus omnibus, & ſingulis ad patronata beneficia deinceps inſtituendis, vt priuſquàm illorum poſſeſſionem nanciſcantur, infraſcriptum iuramentum in manibus noſtris, ſiuè noſtri Generalis Vicarij præſtare adſtricti ſint.

Ego N. N. præſentatus ad beneficium N. iuro, & profiteor, per hæc Sancta Dei Euangelia, meis, quæ tango; manibus, neque à quouis alio meo nomine, me conſcio, & conſentiente, quidquàm pro huiuſmodi beneficij nominatione, præſentatione, vel aſſecutione, nominanti, vel præſentanti, vel alteri cuipiam promiſſum, datum, compenſatum, mutuò datum, commodatum, locatum, depoſitum, aùt quomodolibet debitum aliquod remiſſum fuiſſe, vel remiſſum iri, nullumque pactum ad hunc effectum cum aliquo iniuiſſe; sìc me Deus adiuuet, & hæc Sancta Dei Euangelia.

DE

DE BLASPHEMIIS.

Titulus Quadrageſimus ſecundus.

CAPVT I.

DIuini Numinis, humanæque generationis ſæuus, & perpetuus hoſtis, eò ſua peruerſitate tendit, vt Deo, Beatiſſimæ Virgini, ac Sanctis, ignominiam irrogari conetur, & eos, prò quibus Dominus Noſter Ieſus Chriſtus Cruci affigi voluit, perdere, ſocioſque in æternis tormentis habere; tùnc id operatur, cum adeò homines ad iram impellit, vt blaſphemias, & opprobrioſa verba, quæ quandoque hæreſim ſapiunt, in Deum, Sanctiſſimam Matrem, ac Sanctos, proferre non vereantur; & quibuſdam tàm familiare, ac frequens id factum ſit, vt blaſphemia, quaſi iracundiæ ſolatium, peccatum neceſſarium videatur; Quarè impium hoc facinus extirpare cupientes, ſançimus, vt ſi quis laicus, vel quod magìs dolendum, Clericus in huiuſmodi ſcelere prolabatur, Sacrorum Canonum, & Apoſtolicarum Conſtitutionum pœnas ſubeat

beat iuxtà perſonarum rationem, & culpæ grauitatem; & ſi beneficiatus, beneficij fructibus, ac ipſis beneficijs etiàm priuetur ad formam earumdem conſtitutionum.

De quibus Concil. Lateran. ſub Leon. X. Tom 3. ſeſſ. 9. tit. de reform. Curiæ, in conſtit. Pij V. edita Kal. Aprilis 1566.

CAPVT II.

Non modo Redemptoris Noſtri præceptum implet, ſed diuina largitate reddit ſe dignum, qui blaſphemantes fraterna corripit charitate, indulgentiaſque à Leone X. conceſſas conſequitur, qui publicos, ac conſuetos blaſphemantes aſperiùs obiurgat, vel nobis denunciat; & ſi plures audierint, ſinguli faciant, niſi inter eos conuenerit, vt vnus pro omnibus eo fungatur officio.

Ibid. & eſt decem annorum indulgentia.

CAPVT III.

Si Domini, mercatores, artifices, & ſimiles audierint famulos, vel miniſtros blaſphemantes, illos admoneant; ſi monitos reinciderint, è domo eijciant, vberrimam ex hoc à Deo mercedem expectantes; Parochi verò in diebus feſtis concionando, populos ſibi commiſſos ab hoc atroci peccato deterreant.

CA-

CAPVT. IV.

In foro autèm conſcientiæ aduertant Confeſſarij, qui blaſphemos abſoluendi facultate potiuntur, nè abſque graui obiurgatione, & acriori pœnitentia abſolutionis beneficium impartiantur; cum recidiuis cautè ſe gerant; & nè in venenum medicina vertatur, & æger, ac Medicus æternæ mortis pœnas luant, à communione repellant, niſi liquidò perſpecta vitæ, & morum emendatione; in omni autèm criminum genere medela eſt à Sacramentorum perceptione reijcere peccandi habitum non deſerentes, & his poſtmodùm ritè confeſſis, aſſiduas confeſſiones ſuadere, ſeù potiùs iniungere.

CAPVT V.

Hoc delictum eſt mixti fori, intèr curiam Eccleſiaſticam, & laicalem (quoad laicos blaſphemantes) locus eſt præuentioni, & qui eſt primus in captura, præueniſſe dicitur; & quià Curia noſtra Eccleſiaſtica cum blaſphemis non ſolet vti pecuniaria pœna, ſed ſolùm carcerationis per tempus bene viſum, Curia verò ſecularis totum oppoſi-

poſitum, plectendo illos graui pœna pecuniaria; propterea acriorem pœnam ſecularis Iudicis effugiendo blaſphemi, conſueuerunt ſponte ſe præſentare in carceribus noſtræ Epiſcopalis Curiæ, ad finem cum carceratione paucorum dierum grauiorem pœnam euadendi; Nos huic abuſui prouidere cupientes, vt blaſphemi magis arceantur, & hoc careant præſidio, volumus, & mandamus, quod inpoſterùm pòſt detentionem in vinculis, blaſphemi plectantur quoquè aliqua pœna pecuniaria Nobis benevisa, illicò in pauperum vſus, vel Eccleſiæ applicanda, & conuertenda.

DE MALEFICIIS, ET SVPERSTITIONIBVS.

Titulus Quadrageſimus tertius.

CAPVT I.

SI à renatis in ſacro fonte, chriſtianamque fidem profitentibus, crimina animas inficientia longè abeſſe debent, fortiùs ea, quæ mediatè, vel immediatè diaboli commercium habent, & à Creato-

re fideles auertunt; quid nàmque maleficijs horribilius? nonnè tacitam, vel expreſſam dæmonum amicitiam captat, qui ſuperſtitionibus vtitur? nonnè Chriſtiano nomine indignus reputandus, qui ab iſtis non abhorret? & ſi ſupèr omnibus oues noſtras commaculantibus inuigilare debemus, quantò magìs malum hoc tàm pernicioſum radicitùs extirpare? decreuimus itàque quæ ſubijciuntur,

CAPVT II.

Quoniàm diaboli conſortio digni ſunt, qui eius vtuntur opera, ideò vt à fidelium communione indignos, ex nùnc latæ ſententiæ excommunicationis vinculo innodamus quoſcumque maleficos, ſortilegos, incantatores, qui tacitè, vel expreſsè cum dæmone paciſcuntur, eius ope, & auxilio, ventis, aquis, igni imperare poſſe ſibi perſuadent, morbos inducunt, vel pellunt, furta, vel theſaurorum latibula commoſtrare ſe profitentur, vel inuenire nituntur, dæmonum reſponſa petunt; homines ligaminibus, characteribus, innodationibus, verbis, vel alio quocumque modo lædere, vexare, ad illicitos libidinis actus accendere,

in

in aliam formam, & figuram immutare, anulos, vel aliud ad magicos vſus facere, aut vendere, & cætera huiuſmodi patrare audent, vel præſumunt.

CAPVT III.

Omnibus notum ſit, geomantiam, necromantiam, hidromantiam, piromantiam, onomantiam, chiromantiam, magicam artem exercentes, libros continentes ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, incantationes, & ſuperſtitiones legentes, vel retinentes, in Bullis Siſti V. & Gregorij XV. vltrà excommunicationem, ſeueras pœnas eſſe inflictas, quæ exequutioni demandabuntur; & ſub pœnis prædictis paritèr reijciendos præcipimus, qui ex Sancti Pauli genealogia ſe eſſe affirmantes, contra venena, remedia habere prætendunt; & qui ad ſcientiam acquirendam pacto inito cum dæmone, certa ſeruant ieiunia, vel orationes dicunt; & qui ad febrem depellendam, vinum in vrceolis pro Miſſæ ſacrificio paratum, dant, vel præbent; & qui ad ſtringendum ſanguinem, herbarum vſum, lapidum, carminum, & ſimilium adhibent; & qui

qui librum Miſſalem ſuper eriſipili morbo laborante aperiunt, & claudunt.

CAPVT IV.

Parochus inſupèr ſuum doceat populum, ſuperſtitioſum eſſe in quarundam feſtiuitatum diebus pedum ablutionem, in mari denatationem, venæ ſecationem, herbarum, aùt ſeminum collectionem, ſcripti panis commeſtionem, quarundam miſſarum, & candelarum certum numerum, ouorum reſeruationem, primos infantium calceos ex lupina pelle conficiendos, ſponſam alia Eccleſiæ ianua egredi, quàm qua ingreſſa fuerit; cum ſponſi domum primò ingreditur, ouum pede frangere, vel in eam frumentum proijcere; proùt & contrahendæ compaternitatis per auricularum infantis contactum; linteorum ablutionem, vel faſcæ ſolutionem, & alia id vanitatis genera, quæ agentes pro fatuis, & ſuperſtitioſis reputandi ſunt, & benè Parochus aduertat, quià ſuperſtitio eſt veræ pietatis falſa imitatrix iuxtà Synodum Tridentinam.

Seſſ 22. in decret. de obſeruandis in celebrat. miſſa verſ. vel ſuperſtitio.

CAPVT V.

Proùt & qui Sacræ Scripturæ verbis, vel ſen-

ſententijs ad iocum, aſſentationem, contumeliam, impietatem, fabuloſa, vana, ſortes, famoſos libellos, detractiones, aùt ad quoſuis prophanos ſenſus abutuntur; & qui Aſtrologis ex Solis, Lunæ, aliorumque ſyderum motu, figura, & aſpectu, de hominum actionibus euenturum affirmantes, fidem præſtant; proùt & qui in coniugijs ſociandis, domibus ædificandis, arboribus plantandis, ſignorum cæleſtium fallacia, vel ſomniorum mouentur.

CAPVT VI.

Itèm excommunicationis pœna ipſo facto afficimus omnes, & ſingulos, tàm viros, quàm mulieres, cuiuſuis ſtatus ſint, & conditionis, qui per ſe, vel per interpoſitas perſonas, fætus intra materna viſcera latentes, tàm animatos, quàm inanimatos, tàm formatos, quàm informes, percuſſionibus, venenis, medicamentis, potionibus, oneribus, laboribus mulieri prægnanti impoſitis, necare, vel collidere præſumpſerint, vel illorum eiectionem, ſeù abortum procurare, & re ipſa abortus ſequutus ſit; & paritèr ipſas quoquè grauidas mulieres, quæ ſcientèr in præmiſſis deliquerint; & vltrà

excommunicationem ſciant prædicti omnes, ex Conſtitutione Sixti V. incurrere; pœnas omnes diuinò, & humanò iure per Canonicas ſanctiones, & Conſtitutiones Apoſtolicas irrogatas contra eos, qui homicidium voluntarium actu, ac re ipſa perpetrauerint.

CAPVT VII.

Clerici autèm, qui huiuſmodi delicta commiſerint, intelligant omni priuilegio Clericali, officijs, dignitatibus, & beneficijs Eccleſiaſticis ipſo facto ſe priuatos, & in futurum ad ea obtinenda inhabiles; eademque pœna teneri quoquè, qui ſterilitatis potiones, ac venena mulieribus, quominùs concipiant, propinauerint, & ea facienda, ac exequenda curauerint, ſeù ſupèr his conſuluerint; & quoad cuiuſuis ordinis regulares, & mulieres profeſſas, qui, vel quæ tale facinus commiſerint, opem, conſilium, fauorem, potionem, vel alia medicamenta ſcientèr dederint, aùt efficacitèr conſuluerint attendendas eſſe Bullas Sixti V., & Gregorij XIII.

CA-

CAPVT VIII.

Ad noſtras peruenit aures, nonnullos dolore capitum, vel alijs morbis vexatos, diuinam opem, medicamque artem negligentes, ad maleficos, veneficos, diuinatores, ſortilegos, ariolos, & cuiuſuis generis magos, recurſum habere, eoſdemque conſulere, quorum manibus, verbis, medicaminibus, ligaturis, ſignaturis, incantationibus, & ſimilibus confiſi, cum animarum iactura, corporis ſanitatem non aſſequuntur; hortamur propterea omnes, & ſingulos, vt præfatis caſibus, ſuperſtitionibus reiectis, Deo ſe concilient, deuotas preces effundant, poſtmodùm ad Sacramentorum perceptionem, & ad exorciſmos ab Eccleſia inſtitutos (ſi adſit probabilis maleficij ſuſpicio) recurrant; Parochi autèm, ſi aliquem hoc crimine infectum nouerint, ad Nos deferant, vt iuxtà Trid. Synod. præſcriptum grauitèr contrà eos animaduertere poſſimus.

Seſſ. 4. dec. de editione, & vſu librorum circa finem verſ. poſt hæc.

CAPVT IX.

Maleficos illos, ſeù veneficos, qui matrimonij effectum ſatanicis impoſturis, poculis,

culis, pharmacis, alijſque ſimilibus impedire nituntur, efficiuntque, vt ſponſis coire nequeuntibus, maritalia coniugia in hac parte deficiant, ijſdem pœnis afficimus; & quod contrà hos alibi ſancitum eſt, hac Conſtitutione confirmamus; pariterque illos, qui magica potentia tempeſtates inducunt, elementa concutiunt, innocentes opprimunt, falſis mortuorum reſponſis, vel alijs, ad extremam perniciem alios redigunt; etiàm mulieres, quæ aliquem faſcinauerint, vel faſcinatum diabolicis artibus ſanauerint.

Supra in tit. de matrim cap. Lib. 2. Offic. in fine.

CAPVT X.

Tandèm hortamur Chriſtifideles omnes Nobis à Deo commiſſos, vt vagum, & fallax Zingarorum, & Ægiptiorum genus euitent, nullamque illis fidem adhibeant, cum ſint vitijs repleti, rapina viuant, furtis, præſtigijs, fallacijs, & multiloquijs damnum inferant, ſimplices mulierculas circumueniant, & per manuum inſpectiones, lineamenta, alioſque illicitos modos futura prædicere, & diuinare non erubeſcunt.

DE

DE VSVRIS, ET FALSIS TESTIBVS.

Titulus Quadrageſimus quartus.

CAPVT I.

VSura, velùt cancer in vſurariorum animas, & in pauperum bona ſerpit; intèr grauiora crimina connumeratur, nèc immerito fæneratores publici, priuantur Eccleſiaſtica ſepultura, niſi antè obitum fęneratitium quæſtum, ſi poſſibilitas adſit, reſtituant; & nihilominùs perpaucis terrorem incutit, paſſim practicatur, & lucri cupiditas ad tartarum ducit innumeros; Vt igitur hoc abominabile crimen, quantum fieri poteſt de medio tollatur, præcipimus, & mandamus, ne quis cuiuſcumque gradus, & conditionis exiſtat, ſùb pœna ducatorum centum in pios vſus conuertenda, impoſterùm prauitatem vſurariam committere, aùt exercere audeat, vel præſumat.

CAPVT II.

Si autèm Clericus fuerit, qui crimen hoc

commiſerit, ab officio, & beneficio vlterius ſuſpendi præcipimus; & contrà eum, qui aſſerit fænus licitum, & peccatum non eſſe, tamquàm de hæreſi ſuſpectum procedi poteſt; refert enim Cicero, interrogatum Catonem Cenſorinum, quid eſſet fænerari, reſpondiſſe, eſſe hominem occidere; meminerint itàque Notarij, de illicitis, vſurarijs, vel palliatis contractibus inſtrumenta non conficiendi, iuramentum præſtitiſſe; idcircò ne efficiantur periuri, contractus, quos ex animo, & conſcientia ſuſpectos intelligunt, vel ſuſpicantur, ſtipulari non audeant, aliàs ijſdem pœnis afficiuntur, quibus ijdem met fęnerantes; proùt, & vſurarum internuncij, proxenetæ, aùt interpretes.

Lib. 2. offic. in fine.

CAPVT III.

Intèr vſurarios computantur, qui ex mutuo, depoſito, vel pignore, aliquid percipiunt, etiàm ſi pecuniæ depoſitæ, vel mutuò datæ, ſint pupillorum, viduarum, piorum locorum, vel dotales, nisì in caſibus à iure permiſſis; proùt & frumenta, cæteraſque annonas ementes, ſed ob præuentam ſolutionem, vel datam mutuò pecuniam,

aliquid ex iuſto prætio ſubtrahunt, vel menſuram augent; vel ſi mutuò detur frumentùm, vel aliud corruptum, vt tantundèm integrum; & bonæ qualitatis reddatur, etiàm ſi ſequatur reſtitutio in tempus debitori magìs commodum; vel ſi pecunia mutuetur, vt eo quod datum eſt, aliquid ampliùs exigatur, ſiuè eiuſdem generis, ſiuè alterius, etiàm ſi operæ ſint; Anatociſmum autèm, idèſt vſuras non ſolutas in ſortem conuerti, eſt prorsùs illicitum, imò inhumanum.

CAPVT IV.

Fæneratores quoque dicuntur, pecuniam mutuò dantes, illiuſque loco, verbo, vel ſcripto, frumentum dediſſe fingunt, illumque in menſe ſibi bene viſo quærunt, vel rigoroſo prętio exigunt; proùt &, qui cum altero ità contrahit, vt is totam pecuniæ ſummam reſtituat, & qui dederit, partìm in pecunia, & partìm in nominibus debitorum inexigibilibus, vel in rebus pluſquàm valeant æſtimatis; vel ſi ob dilatam ſolutionem res vendatur pluris iuſto prętio; vel minoris òb anticipatam ſolutionem; ſimilitèr qui cum mercatoribus, vel opificibus

ineunt ſocietatem, & paciſcuntur, nullo caſu fortuito excepto, ſortem principalem ſemper ſoluam, eiuſque iacturam in alterum ſocium cedere, & fructus communitèr diuiduntur.

CAPVT V.

Illicitam conſuetudinem declaramus illam, qua operarijs anticipatè ſoluitur merces, minor tamèn quàm labor, opus, & loci conſuetudo exigunt, quod in effectu fit ob ſolutionem anticipatam; & qui congeſtam vndique pecuniam ità ad ſe redigunt, vt quaſi pecuniæ monopolium facere videantur; & vbi in ſocietate animalium, quæ inæſtimata dantur alicui ad cuſtodiam, ſiuè vt operas præſtet, pactum fiat, vt capitali ſemper ſaluo, omnes caſus fortuiti damno ſint, non eius qui dederit, ſed alterius ſocij, cuius dolo, vel magna negligentia damnum non proueniſſe conſtiterit; vel ſi animalia locentur certo annuo prętio, pacto adiecto, quod ſi deteriora fiant, illius damno cedat, & non eius, qui locauit.

CAPVT VI.

Sunt etiàm contractus fęneratitij cambia, vt vocant, ſicca, ſcilicèt ſi litteræ ad locum deſtinatum verè non mittantur, & ibi non fiat ſolutio, ſed vno, & eodem loco pecunia detur, & recipiatur; vel quando dantur, & accipiuntur pecuniæ, adijcitur pactum vt habeatur recurſus ad domum dantis, vel accipientis, vel reſpondentis; quod pactum nuncupatur, la ricorſa; ſimilitèr ſi ob dilatam ſolutionem, vel anticipatam, quid lucri accipiatur, vel proptèr expectatam pecuniam cariùs vendatur.

CAPVT VII.

Cæteras vſurarias ſpecies, & prauitates, Confeſſariorum iudicio relinquimus, in hoc tamèn genere benè cautos deſideramus, præſertìm in ſupradicta animalium locatione, vel ſocietate, quià plures lucri cupiditate allecti, multa, quæ prohibentur, rationabilia, licitaque ſibi perſuadent; Quarè huiuſmodi vſurarijs, niſì vſurarium quæſtum, quem corraſerint, priùs reſtituerint; abſolutionem non impartiantur, acritèrque in eos animaduertant, vt ab his patrandis ter-

terreantur, aliàs illorum peccatis conniuentes, reſtitutioni obnoxij fiunt, & aliorum culpæ ſocij; ijs exceptis, qui periculosè ægrotant, quos tamèn moneant, vt quæſtum vſurarium quamprimùm poſſunt reſtituant.

CAPVT VIII.

Certis tamèn caſibus etiàm in mutuo licitum eſt vltrà ſortem aliquid recipere; veluti ſi ſemoto pacto, quid moderatum detur ex libera, & ſpontanea voluntate, & ratione antidoralis obligationis; vel ſi recipiatur ratione lucri ceſſantis, vel damni emergentis, concurrentibus requiſitis Pauli de Caſtro; vel in dote promiſſa, & ſuo tempore non ſoluta, idque proptèr onera matrimonij; vel cum emptor accepta rei emptæ libera poſſeſſione, fructus percipit, & vltra legitimum tempus pretium retinuit, iuxtà terminos legis curabit; vel ſi res fuiſſet vendita viliori pretio òb adiectum pactum de retrouendendo, quod minuit de vero valore; & adeò priuilegiatum eſt hoc iudicium, quod teſtes ſingulares admittuntur, ſufficit vnicus teſtis, etiàm ille, qui fœnus perſoluit.

In l 3. §. nunc de officio ff. de eo quod certo loco.
Cap. ſalubriter extra de vſur.
Cod. de actionibus empti.

CA-

CAPVT IX.

Periurium eſt quoquè magnum crimen, periurus diuinam Maieſtatem; quam præſentem habet, contemnit, Iudicem decipit, proximum bonis ſpoliat, honoris, quandoque vitæ expertem reddit, ſibique ipſi damnationem parat; ſed quid? licèt circumſtantiæ tàm graues, & deteſtabiles periurium comitentur, numquid homines à periurando retrahuntur? experientia comprobamus, non nullos labilis amicitiæ, alios minimi lucri cauſa, alios vano metu ad periurium procliues eſſe, vndè iure merito tantum crimen intèr peccata reſeruata adſcripſimus; Periuros itaquè carceratione, pœna pecuniaria, & alijs iuxtà criminis grauitatem puniri præcipimus.

CAPVT X.

In foro autèm conſcientiæ confeſſarios ſtrictè monemus, vt deincèps nullo modo ijs, qui in Foro Eccleſiaſtico, ſiuè laicali, in cauſa criminali, vel ciuili, falſum dixerint teſtimonium, abſolutionis beneficium abſque noſtra facultate impendant; & facultate obtenta, prudentis pœnitentium

Iudi-

Iudicis partes non omittant, accuratèque perpendant, quàm difficile ſit damna partibus illata reſarcire, & accuratiùs prouideant, hunc morbum à fidelium animabus, blandiendo, vel increpando repellere, & quos minimè reſtitutioni paratos conſpexerint, ac in præteritis confeſſionibus de reſtitutione præmonitos, non abſoluant; redditur enìm abſolutione indignus, qui data facultate, confeſſarij mandatis non paret, illatumque damnum compenſare, & violatæ exiſtimationi ſatisfacere recuſat.

CAPVT XI.

In Conſtit. Pij V. edita 9. Martij 1572. & alia Greg. XIII edita 1. Septembris 1572.

Pœna excommunicationis contenta in pluribus Pontificijs Conſtitutionibus afficiuntur, famoſos libellos (quibus famæ, honori, & proximi exiſtimationi detrahitur) componentes, affigentes, ſcribentes, retinentes, aliò traſmittentes; & paritèr illos, caſu, vel quouis alio modo repertos, non lacerantes, vel comburentes, ſed alteri pandunt.

CAPVT XII.

Paritèr excommunicationis vinculo, cum bonorum proſcriptione, & infamiæ in-

incurſu, innodamus duella facientes, permittentes, conſulentes, ſuadentes, ſpectatores, patrinos, & ſi in ipſo conflictu deceſſerint duellantes, carent Eccleſiaſtica ſepultura, iuxtà Conſtitutiones Summorum Pontificum, & Tridentinæ Synodus; quod locum habet in actu, qui fit animo deliberato, & non ſi prouocatio ad duellum facta ſit in primo motu, & calore iracundiæ.

Ex Conſtit. Iulij II. Leonis X. Clementis VII Iulij III. & Greg XIII. edita 5. Decembris 1582. & Trid. ſeſſ. 25. cap. 9.

DE CONCVBINARIIS, ET VINDEMIATORIBVS.

Titulus Quadrageſimus quintus.

CAPVT I.

EA ſunt magìs pernicioſa facinora, quę ſcandalum pariunt, huius generis concubinatum eſſe experimento dignoſcitur, & ſi in ſolutis deformitatem magnam præſefert, prauitatemque continet, fortiùs in vxoratis; ex his impudicis congreſſibus, matrimonij Sacramento iniuria infertur, coniugalis frangitur fides, alienus violatur thorus, aſſidua intèr coniuges iur-

gia proueniunt, caſtiſſimæ quoquè mulieres maximè ob id exaſperari ſolent, animæ, famæ, & facultatis detrimentum oritur, & ex irrogata infamia mors violenta concubinarijs à conſanguineis ſæpè parari ſolet; cum igitùr paſtoralis nòſtra ſolicitudo poſtulet, ex damnationis ſtatu perditos ſic homines reducere; hortamur omnes, & ſingulos, cuiuſlibet gradus, qualitatis, ac conditionis exiſtant, vt ab huiuſmodi ſcelere abhorreant; & ſi trina monitione neglecta, in concubinatu perſeuerare quis præſumpſerit, prætèr pœnas à Sacris Canonibus, & Trid. Synod. conſtitutas. excommunicationis ſententiam nullatenùs euadet, nec abſolutionem obtinebit, niſi re ipſa admonitioni paruerit; Et ſi neglectis cenſuris, per annum in concubinatu perſeuerauerit, ad formam à Trid. Synodo præſcriptam in eum ſeuerè animaduertetur; concubinæ inſupèr, ſi ter monitæ perſeuerauerint, & non obedierint, graui pœna afficientur, & ex locis vbi degerint, ſecularis poteſtatis brachio implorato, quatenùs opus fuerit, contumelioſè repellentur.

Seſſ. 24. de reform. matrim. cap. 8. Concil. Tolet. 1. cap. 17. Rom. ſub Nicol. 1. in fine.

CA-

CAPVT II.

Clerici autèm, ſi moniti non ſe abſtinuerint, carceris pœna, fructuum, & ipſorum etiàm beneficiorum priuatione, excommunicatione, alijſque pœnis ab eadem Tridentina Synodo inflictis punientur, vlla appellatione, vel exemptione ſuffragante, cum in hoc Epiſcopi ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſolaque facti veritate inſpecta procedant.

Seſſ. 25. c. 14. de reformat. Conc. Cartag. 3. cap. 17. Nicen cap. 2. Aurelian. 2. c. 3. Toletan. 2. etiam cap. 3. Turon. 2. cap. 10. 11. & 12. Magun. c. 47.

CAPVT III.

Non ſine noſtra animi magna diſplicentia audiuimus, & vidimus, quàm boni mores corrumpantur, & præcipuè tenellæ, & innoxiæ animæ peruertantur; ex illa loquendi corruptela, qua ruſtici, ac vindemiatores impunè ſibi licere autumant, vindemiarum tempore obſceniſſima quæque verba in tranſeuntes, cuiuſuis ſexus illi ſint, eructare, & quod intolerabiliùs, in religioſas quoquè, & Eccleſiaſticas perſonas, ſinè ſexuum, & ſtatuum diſcrimine, non ſinè ingenti ſcandalo; Nos tantam, ac talem peſtem à noſtra Ciuitate, & Diœceſi eradicare volentes; omnibus, & ſingulis Paro-

chis præcipimus, & ſtrictè mandamus, vt in publicis concionibus, ſiuè intèr miſſarum ſolemnia, populos commonefaciant, ne ad tàm obſcęna verba impoſterùm linguæ habenas relaxare audeant, vel præſumant, & ſi non abſtinuerint, diuinam vltionem non effugient, & arbitratu Noſtro punientur.

DE FESTORVM DIERVM OBSERVATIONE.

Titulus Quadrageſimus ſextus.

CAPVT I.

Trid. ſeſſ. 25. dec. de delect. cib. ieiun. & diebus feſtis verſ. dierum feſtorum Conc. Magunt. cap. 36. & 37. Aurelian. 3.c.22.

Dierum feſtorum obſeruantiam ad Dei cultum pertinere, diuinaque lege præcipi, notum eſt; quàm enim omnium Creator ex eorumdem violatione lædatur, legitur in lege veteri, qua Sabbatorum traſgreſſores lapidibus appeti præcipiebatur; ne igitùr in his ſeruandis infidelibus deteriores videantur fideles, & dies ad Dei honorem, laudemque dicatos, in prophana opera conuertant, animabus perniciem afferentes, quæ ſequuntur notanda, & exactè ſeruanda proponimus.

CA-

CAPVT II.

Feſtos dies cuſtodiri intelligitur, cum Chriſtianus populus à ſeruilibus operibus ſe abſtinet, Eccleſias frequentat, Sacramenta Eccleſiæ percipit, orationi vacat, verbi Dei prædicationi auditum præſtat, diuinis laudibus, miſſæque ſacrificio intereſſe non deſinit; propterea nullus, quicumque ſit, feſtiuis diebus agros, vineas, terras colere, ſegetes metere, triturare, vuas colligere, vinum aduehere, triticum, aliorumque ſeminum genera ſcrere audeat, niſi neceſſitas, vel pietas aliud ſuadeat, vt Sac. Congreg. Concilij reſcripſit; nec ijſdem diebus boues iungantur, campi arentur, ſæpes ponantur, colantur horti, ſiluæ extirpentur, ruralia fiant, nec fœminæ texant, acu picturas faciant, lanam carpant, linum percutiant, publicè lauent, oues tondeant, ceſſentque eo tempore omnes prophanæ negotiationes.

Vic. Andrien. 16. Auguſti 1593. & Epiſc. Monopolit. 15. Febr. 1595 & 21 Martij 1601.

CAPVT III.

Barbitonſores, ſutores, calcearij, mercenarij, famuli, operarij, & cuiuſuis mecanicæ artis fabri, diebus feſtiuis inferiùs deſcri-

ſcribendis, ab omni reſpectiuè ſeruili opere abſtineant; Conquieſcant paritèr executiones perſonales, reales, quæcumque fiſcalium, ſeù talearum, taxarumque exactiones, ſtrepitus iudiciales, inſtrumentorum adſtipulationes (niſi illorum contractuum, qui pietatem reſpiciunt, vt pacis, ſponſalium, matrimonij) animalium mactationes, omnium rerum inania ſpectacula, vt choreæ, ſaltationes, certamina, comediæ, circulatores, qui non exhibeant fræquenti populo ridicula ſpectacula feſtiuis diebus, ſextis ferijs, in Quadrageſima, & Aduentu, præſertìm dùm ſacra peraguntur.

CAPVT IV.

Exculenta, & poculenta pòſt miſſarum celebrationem vendi permittimus, dummodò officinarum vnica ſolùm ianua pateat; ſolemnitatibus primæ claſſis exceptis, in quibus nihil omninò vendi liceat, prætèr ea,quæ ad ægrotorum curationem ſpectant; feſtos autèm dies, quos in Ciuitate, & Diœceſi ſeruari præcipimus, omnes regulares etiàm exempti ſeruare ſtudeant,proùt mandamus.

Trid. ſeſſ. 25. cap. 12. verſ. dies feſtos.

CA-

CAPVT V.

Omnibus caſibus, in quibus à iure permittitur agi aliquod ſeruile opus, ſciant omnes, licentiam à Nobis petendam eſſe; & in Diœceſi à Vicarijs foraneis, qui omninò gratis illam concedere teneantur; Dies autèm feſtus, & præceptum de eo ſeruando currit à media nocte diem feſtum antecedente, vſquè ad mediam ſubſequentem noctem; ſi quis in aliquo ex præmiſſis exſtiterit traſgreſſor, præter diuinam vltionem, pœnam noſtro arbitratu ſubibit, vltrà contentas in decreto fel. rec. Pij V. in Vrbe emanato.

Lege more Roman. ff. de feriys.

Dies Feſti ex præcepto, vel conſuetudine obſeruandi ſunt, videlicèt.

IN MENSE IANVARIO.

Circumciſio Domini.
Epiphania.

IN

IN MENSE FEBRVARIO.

Beatæ Mariæ Virginis Purificatio.
Sanctæ Agathæ Virginis, & Mart. Patron.
Sanctus Matthias Apoſt

IN MENSE MARTIO.

Sanctus Ioſeph.
Annunciatio B. Mariæ Virginis.

IN MENSE MAIO.

Sancti Philippus, & Iacobus Apoſt.
Inuentio Sanctæ Crucis.

IN MENSE IVNIO.

Natiuitas Sancti Io: Baptiſtæ.
Sancti Petrus, & Paulus.

IN MENSE IVLIO.

Sanctus Iacobus Apoſt.
Sancta Anna.

IN MENSE AVGVSTO.

Sanctus Dominicus.
Sanctus Laurentius.
Aſſumptio Beatæ Mariæ Virg.
Sanctus Bartholomęus Apoſt.

IN

IN MENSE SEPTEMBRI.

Natiuitas Beatæ Nariæ Virginis.
Sanctus Matthens Apoſt.
Dedicatio Sancti Michaelis Archangelis.

IN MENSE OCTOBRI.

Sancti Simon, & Iudas Apoſt.

IN MENSE NOVEMBRI.

Feſtum omnium Sanctorum.
Sanctus Andreas Apoſt.

IN MENSE DECEMBRI.

Conceptio Beatæ Mariæ Virg.
Sanctus Thomas Apoſt.
Natiuitas Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Sanctus Stephanus Prothomart. & Patron.
Sanctus Io: Apoſt. & Euangeliſta.
SS. Innocentes.
Sanctus Silueſter Papa.

Dies Feſti Mobiles.

Dominica Reſnrrectionis cum ſequentibus duobus diebus.
Aſcenſio Domini.

Dominica Pentecoſtes cum duobus ſequentibus diebus.

Feſtum Sanctiſſimi Corporis Chriſti.

His inſupèr addimus ſolemnitates Sanctorum, qui vel ex conſuetudine, vel tamquàm Patroni, & in Parochialibus Eccleſijs titulares, in noſtra Diœceſi ſeruantur.

DE IEIVNIO.

Titulus Quadrageſimus ſeptimus.

CAPVT I.

Trid. ſeſſ 25. de delect. ciborum verſ. & ieiunia.

NOn abs re ieiunium plurimùm commendatur, & Eccleſiaſtica lege pręcipitur, nàm abſtinentia corporalis intèr opera pœnitentiæ connumeratur, & animabus nimiùm prodeſt, quoniàm ex Sancti Baſilij teſtimonio tentationes propulſat, hominem ſobrium, & temperantem reddit, caſtas cogitationes, rationabiles voluntates, & ſalubriora conſilia parit, dæmones depellit, iter parat ad Deum; cupientes igitùr, vt populus ieiunij fructibus perfruatur, exactam illius obſeruantiam eidem commendamus; Parochiſque iniungimus,

gimus, vt ieiunij vim, eiuſdemque præceptos dies in ſuis Parochijs ſæpiùs inculcent, fideleſque inſtruant, tùnc grata Deo ieiunia, cum non tantùm à carnibus, ſèd à culpis quoque, & peccatis ſeſe abſtinent, aliàs nihil prodeſt homini per ieiunium ſe à cibo temperaſſe, ſi animus in peccatis ſit intemperans.

CAPVT II.

Omnes præcepto ieiunij obſtricti ſunt, pætèr infirmos, prægnantes mulieres, qui vigeſimum primum annum non compleuerint, & ſenes, qui ſexageſimum expleuerint, niſì virium robur permitteret; hi autèm, qui ex aliqua cauſa ieiunium ſeruare nequeunt, Medici atteſtationem Vicario noſtro Generali exhibeant, vt veſcendi carnibus licentiam obtineant, quæ detur gratis omninò; Medici autèm in ſuarum animarum perniciem non præbeant ſe faciles in faciendo fidem de exſcuſatione ieiunij ijs, quos nulla, vel ſaltèm non rationabilis cauſa à ieiunij obligatione excipit, & liberat, ſèd tantùm in neceſſitate permittant, eorum conſcientiam in hoc onerando.

CAPVT III.

Ieiunij lex regularitèr adſtringit in quatuor anni temporibus, poſt crucem, poſt lucem, poſt Cineres, poſt Pentecoſtes aduenientibus; ſingulis Quadrageſimæ diebus, Dominicis exceptis; & in quibuſcumque Sanctorum vigilijs ab Eccleſia præceptis; hoc præcepto obſtricti abſtinere debent à carnibus, & ab ijs, quæ à carne trahunt originem, vt oua, butirum, lacticinia; & contenti eſſe debent vnica tantùm commeſtione, & fercula lauta non adhibere; ieiunare autèm omittentes in Quadrageſima, ſciant, tot peccata mortalia committere, quot dies ieiunare deſinunt, legitimo impedimento ceſſante.

CAPVT IV.

Quoniam Quadrageſimæ tempore ſalubritèr ſolemne, ac continuum ieiunium eſt inſtitutum, plures gulæ dediti, vt ab eo ſe eximant, fictas, & irrationabiles veſcendi carnibus cauſas fingunt; idcircò vt huic malo, quantùm poſſumus, occurramus, præcipimus, edictum in fine Synodi regiſtrandum, & vulgari idiomate deſcriptum, in

noſtra Cathedrali Eccleſia, & in vniuerſis noſtræ Diœceſis Parochialibus, quocumque Quadrageſimæ initio frequenti populo alta voce publicari.

DE EPISCOPO, EIVS OFFICIO, ET POTESTATE.

Titulus Quadrageſimus octauus.

CAPVT I.

TRidentina Synodus grauitèr ſentit, & dolet, Epiſcopos aliquos Pontificiam dignitatem dehoneſtare; mandat, ne cum Regulis, Miniſtris, & Baronibus in Eccleſia, & extrà indecenti demiſſione ſe gerant, non loco cedant, illis perſonalitèr non inſeruiant, gradum ſuum retineant, patres, & paſtores ſe eſſe meminerint, & quod principes, & alij omnes, paterno honore, & debita reuerentia eos proſequantur.

Seſſ. 25. c. 17. de reform cap. Valentinianus diſt. 63. cap. Epiſc. diſt 63. cap. quis dubitet cap. duo ſunt cum ſequenti diſt. 96

CAPVT II.

Stat ſuum officium in diuino cultu, & religione Chriſtiana conſeruanda, & augen-

genda, in paſcendis, & regendis ouibus ſibi commiſſis, ijs perducendis ad æternam ſalutem, vt omnes fidei rudimenta ſciant, doceantur, & explicentur à Parochis, inanes fidei diſputationes tollantur, Dei verbum prædicetur, verba, & ſententiæ ſacræ ſcripturæ ad prophana non trahantur, prædicatores fabulas non prædicent, nullus de rebus ſacris ſine nomine authoris libros imprimat, ſortilegos, & magicam artem exercentes eradicet, hæreticos expellat, noua miracula ſine recognitione non publicentur, feſti dies ritè, & rectè celebrentur, & reliquiæ Sancti canonizati approbentur, ac venerentur.

CAPVT III.

Vt Sacerdotes debitis horis celebrent, extrà Eccleſiam, vel locum ſacrum miſſa non celebretur, vago, & ignoto miſſam dicere non permittatur, vt Parochi ſuo muneri ſatisfaciant, vt arceat muſicas; in quibus aliquod impurum miſcetur, vt diuina officia ritè, & rectè recitentur, vt Sacramenta miniſtrentur cum debita forma, vt pro ipſorum adminiſtratione ne quidquàm exigatur, recipiaturque, vt Sacramentorum vir-

virtus populis exponatur, vt decretum Tridentini de celebrandis matrimonijs ſæpiùs publicetur, vt miſſæ piè, ac purè celebrentur, vt de inuocatione Sanctorum, & imaginibus fideles inſtruantur, vt hoſpitalia, & omnia alia pia loca diligentèr gubernentur, vt ſana doctrina de Purgatorio explicetur, vt ſeruetur immunitas Eccleſiaſtica, vt Moniales ſingulis ſaltèm menſibus confiteantur, & ſe communicent, vt morte Papæ audita exequias celebret, & pro fœlici electione oret.

CAPVT IV.

Debet paritèr Epiſcopus ſubditos tamquàm filios, & fratres diligere, ſe paſtorem non percuſſorem meminiſſe, miſerabilium perſonarum curam gerere, bonum exemplum præbere, omnibus, quæ ad Dei cultum ſpectant prouidere, humanum carnis affectum ergà propinquos deponere, bonos, & idoneos rectores ad animarum curam prouidere, diſſidentes fratres ad pacem reducere, in ſua Eccleſia reſidere, Sacramenta miniſtrare, maximè confirmationis, quod in ſua Diœceſi etiàm ergà non ſubditos exercere poteſt.

CAPVT V.

Ex iuriſdictione ordinaria ſubiectas habet omnes perſonas ſuæ Diœceſis in foro animæ, in exteriori forò, perſonas omnes Eccleſiaſticas ſupèr earum cauſis, & delictis in prima inſtantia cognoſcit, eoſdem Eccleſiaſticos corrigere, carcerare, ſuſpendere, degradare, beneficijs priuare, & ſupplere capituli negligentiam; omnia, & quæcumque bona, & iura Eccleſiarum, & aliorum piorum locorum habet ſub regimine, & viſitat; Conſtitutiones in Eccleſia, & Diœceſi facit, ac promulgat; diſpenſat in Matrimonio, vt contrahi poſſit ſinè denunciationibus; in omni impedimento; quod matrimonium impedit, ſèd non dirimit, etiàm cum non habente ætatem, & dubium ſit, an malitia ſuppleat.

CAPVT VI.

Itèm diſpenſat ab irregularitate ex omni, & quocumque delicto occulto proueniente (ea excepta, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilatione, vel bigamia vera, aùt interprætatiua), cum illegitimo ad minores ordines, & ad ſimplex beneficium,

cium, cum corpore vitiatis; patientibus leues defectus, à voto, (exceptis illis quatuor, à quibus ſolus Papa abſoluit), à certis caſibus Papæ reſeruatis abſoluit, facit caſuum reſeruationes de grauioribus delictis, publicas pœnitentias iniungit, indulgentias concedit.

CAPVT VII.

Vltrà ordinariam iuriſdictionem Epiſcopus, tamquàm Sedis Apoſtolicæ delegatus ſupplet in multis negligentiam exemptorum; procedit contrà predicatorem exemptum hæreſim prædicantem; prouidet de Vicarijs cum aſſignatione congruæ, vbi beneficiatus eſt diſpenſatus non reſidere; cognoſcit de gratiæ ſubreptione, vel obreptione à ſuperiore impetratæ; vnit quæcumque beneficia, etiàm reſeruata, vel affecta, Eccleſijs curatis, ſeù Parochialibus; viſitat Eccleſias parochiales quibuſcumque monaſterijs vnitas, etiàm nullius, vel Papæ ſubiectas; capitula exempta; exemptos Clericos; Monaſteria, aùt beneficia commendata, in quibus non viget obſeruantia; clauſuram monialium in Monaſterijs exem-

ptis ; & omnia alia ad morum correctionem reſtituit.

CAPVT VIII.

Huic poteſtati correſpondet ſuà Dignitas, quæ in Epiſcopis maxima eſt, & ſuprema ; Sacri canones, & concilia præcipiunt, vt Epiſcopo omnes obedientiam exhibeãt, eumque diligant ; portare poteſt anulum in digito, & decoratur mitra, & alijs inſignibus Epiſcopalibus; in Altari, in quo miſſam ſolemnem Epiſcopus celebrauit, eadem die nullus celebrare poteſt, cum Altari portatili vbique locorum, etiàm extrà Eccleſiam in ſui præſentia, per ſe, vel per alium celebrare poteſt ; celebrat, & in ſua præſentia celebrare facit tempore interdicti ; eligit ſibi confeſſarium, quem vult, & non ſubditum, à ſuo ordinario approbatum; eſt Iudex competens in cauſis ſuarum Eccleſiarum ; habet Thronum, & ſolium, & vtitur baldacchino in ſuis cathedralibus ; eximitur à patrìa poteſtate in fauorabilibus, non odioſis ; cum iurat tactis Euangelijs, non tangit, ſed ſolùm manus eleuat versùs illa ; non citatur in Curia ex quouis delicto, niſi adſit commiſſio ſignata manu Papæ ; appel-

appellatur Sanctiſſimus, Præſul, Antiſtes, Pontifex, Summus Sacerdos, Eccleſiæ Princeps, ſal terræ, lucerna poſita ſuper candelabrum, & ſucceſſerunt Epiſcopi in locum Apoſtolorum.

CAPVT IX.

Huic dignitati, & poteſtati non deſunt ſua maxima onera, & pericula; graue eſt onus Epiſcopale, & Tridentinum dicit Angelicis humeris formidandum; declinando ad dexteram, vel ad ſiniſtram Epiſcopi, in offendicula, & cenſuras cadunt; tantò plùs ex omiſſione punientur, quantò plùs alijs vigilare debent; Sanctus Ioannes Chryſoſtomus aſſerit, perire multos Epiſcopos, non tàm proptèr ſua, quàm aliorum peccata; hoc onus multi viri noluerunt, & recuſauerunt; eſſe debent irreprehenſibiles, moribus compoſiti, liberales, affabiles, manſueti, modeſti, mites, pacifici, ad omnia circumſpecti; ſobrij, non vinolenti, non intèr epulas, & conuiuia affluere; eſſe contenti modeſta ſupellectili, paritèr menſa; & frugali victu; habere ſecùm comites, quorum bono teſtimonio viuant.

CAPVT X.

Ad Timot. cap. 3 Trid. ſeſſ. 25. de reform cap. 1. per totum Conc. Carthag. 4. cap. 15. Toletan. 3 cap 7. Antiocb. cap. 35.

Religione, & vitæ ſanctitate fulgere, perfectam illam Epiſcopi imaginem ab Apoſtolo deſcriptam ſempèr præ oculis habere; non ad propria commoda, aùt luxum, ſèd ad labores pro Dei gloria vocati; non quæ mundi ſunt, ſèd animarum ſalutem, & cœleſtem patriam cogitare debent; factis oſtendere ſe tantò muneri conformes; cauere nimium apparatum, & prætioſa, vel inaurata veſtimenta; veſtes intrà domeſticos parietes grauitatem, & modeſtiam redoleant; in victu temperantiam, initio menſæ benedictionem, in fine gratiarum actionem, in medio ſacram lectionem adhibere, familiam in officio continere, vitare immoderatam familiaritatem.

CAPVT XI.

Cum mulieribus, etiàm conſanguineis euitare cohabitationem, ab improborum commercio abſtinere, litigia & contentiones fugere, oſtendere ſeſe non percuſſores, ſed hoſpitales, virtutibus ornatos, pauperibus ſubuenire, Clericos honorare, eſſe ſinè crimine, viſitare limina ob reuerentiam

Sedis

Sedis Apoſtolicæ ad formam Conſtitutionis Sixti V, domui ſuæ benè eſſe præpoſitos, & in Sacramentali confeſſione explicare Epiſcopatus circumſtantiam, ſèd contrarium probabiliùs. Quas partes Nos benè agnoſcimus, & continuò præ oculis habemus, nedùm alijs prædicamus, ipſi reprobi efficiamur iuxtà Apoſtoli dictum.

CAPVT XII.

Epiſcopus per conſecrationem contrahit vinculum ſpirituale cum Eccleſia, ad quam ordinatus eſt, indiſſolubile, non iure diuinō, ſed humano, & Pontificio; & proptereà Summi Pontifices faciunt Epiſcoporum translationes, per quas vinculum prioris Eccleſiæ diſſoluitur; & Epiſcopi nomen eſt antiquum in Eccleſia; & Epiſcopos tàm in poteſtate iuriſdictionis, quàm ordinis eſſe ſuperiores præsbyteris, eſt de fide; & Epiſcopi primo fiebant authoritate Cleri, & Populi; poſteà ablata fuit poteſtas laicis, & remanſit Clericis,& Capitulis; deindè Summi Pontifices cathedrales Eccleſias ſibi reſeruarunt; & qui Epiſcopatum deſiderat, non ob dignitatem, ſèd propter laborem annexum, & vt proſit, bonum opus deſiderat,

rat, & importunè ambiens, eſt repellendus.

CAPVT XIII.

Religioſus factus Epiſcopus eſt abſolutus ab ijs religionis obſeruantijs, quæ Epiſcopi officio, vel Epiſcopali dignitati obſtant, vel non congruunt; ab ijs autèm, quæ perfectionem non promouent, nèc impediunt, poteſt Epiſcopus ſecùm diſpenſare pro ratione loci, & temporis; in ijs verò, quæ ſunt ad maiorem perfectionem, & non impediunt, & non diſconueniunt, obligatur, non ſùb mortali, ſèd ex honeſtate, & decentiæ debito; ex ceremoniali autèm Epiſcoporum Clementis VIII. religioſi facti Epiſcopi retinent colorem ſui habitus, & habent mozzettam eiuſdem coloris cum bireto, & galere nigro, cum cordulis, & guarnitione viridis coloris abſquè rocchetto.

CAPVT XIV.

An autèm liberetur à tribus votis ſubſtantialibus religionis, dic quòd à voto caſtitatis non liberatur, & tenetur vt priùs; ab illo obedientię, paritèr, ſèd liberatur ab

obe-

obedientia ſui Superioris, & ſubditur Papæ, etiàm ratione illius voti obedientiæ; à voto autèm paupertatis, ſunt opiniones; certum autèm eſt, quòd religioſi facti Epiſcopi acquirunt ius ſuccedendi in bonis paternis, & conſanguineorum, ſed capacitas, quæ eis ſuperuenit acquirendi, & ſuccedendi, intelligitur re integra, & ſi ius ad ſucceſſionem non ſit alteri quæſitum.

DE VISITATIONE.

Titulus Quadrageſimus nonus.

CAPVT I.

Viſitatione nil ad gregis ſalutem magìs neceſſarium, ob id inter principalia Epiſcoporum munera Sacri Canones, Concilia, & quotquot de viſitatione ſcripſerunt, teſtantur; ipſe Dominus, & Saluator Noſter Ieſus Chriſtus Samariam, Iudeam, Galilæam, & Caſtella, viſitaſſe legitur, & circuiſſe continuò; Sanctus Paulus, ne dùm Syriam, & Ciliciam, ſed vniuerſos ferè populos; In viſitatione ocularitèr proſpiciunt Epiſcopi, & paterna vigi-

Trid. ſeſſ. 24. cap. 3. de reformat. Sanct. Anton. 3 part. ſummæ tit. 20. c. 5. Marian. Soccin. Sen. in tract. de Viſit. Ferdin. Alua. Guirero Epiſc. Monopol. in ſuo ſpeculo c. 11. Barb. de iur. Eccl. lib. 1. cap. 14.

vigilantia emendant, ac reducunt abiectum, confractum, infirmum, reformandum, & corrigendum; Id eſt viſitare; Idcircò iure meritò Synodus Tridentina Epiſcopos monet, quolibet anno, vel biennio; viſitare debere. Nos Dei annuente miſericordia vſque nùnc, quatuor habuimus viſitationes, omnes noſtra manu ſcriptas, in duobus libris in Noſtra Cancellaria aſſeruantur, & in ijs, ſi quid tollendum, & emendandum reperimus, ſuſtulimus, & emendauimus; nèc ob temporum calamitates viſitationes frequentiùs haberi potuerunt.

Seſſ. 24. dicto cap. 3. per totum de reformatione.

CAPVT II.

Viſitatio eſt annua Inquiſitio, quæ ordinarijs Eccleſiaſticis ad ſubditorum correctionem, & reformationem Eccleſiarum incumbit; Viſitationis finis, correctio, & reformatio; cum Epiſcopi viſitationem incipiunt, edictum promulgant, ſuum aduentum prænunciant, præteritarum viſitationum libros ſecùm afferunt, paritèr librum ceremoniarum, ſigillum, & Concilium Tridentinum; Duos viſitatores, probitate, prudentia, diſciplina, & vſu peritos

tos adhibeant ab ipſis eligendos; cum Notario, qui, ſi haberi poterit, Clericus ſit; orthodoxam doctrinam inſinuent; bonos mores tueantur; deprauatos emendent; omnes ad rectam viuendi formam inducant; modeſto equitatu, & famulatu contenti ſint; celerrimè, ſed diligentiſſimè viſitationem abſoluant.

CAPVT III.

Cum Epiſcopi ad viſitandum accedunt, à Clero, & vniuerſo populo honorificè ſuſcipiendi ſunt; ſumma reuerentia, & alacritate, id ſignificantibus cum ſolemni campanarum ſono; incipere poſſunt viſitationem ab Eccleſia ſibi magìs bene viſa; citrà neceſſitatem non adeant laicorum hoſpitia, minuſuè conuiuia; munera non recipiant; proſpiciant quomodò Eccleſiæ, & loca pia in temporalibus, & ſpiritualibus regantur; tollant abuſus; à caſibus reſeruatis abſoluant; confirmationis Sacramentum miniſtrent, Archiepiſcopi autèm, ſeù Metropolitani nullum ius habent viſitandi Eccleſias, vel Diœceſes ſuffraganeorum, niſì cauſa cognita, & probata in Concilio Prouinciali. *Dicto cap. 3. verſ. à Metropolitanis.*

CAPVT IV.

In viſitatione Cathedralis Eccleſiæ proſpiciant primò Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, & quomodò ſeruetur, Fontem baptiſmalem, Sacra olea, Eccleſiam, & ſingulas eius partes, Altaria, eorum onera, & ſi adimpleantur, ſacras reliquias, cæmeteria, et omnia alia; inquirant, ſi miſſæ ritè, & rectè celebrentur; ſi veſtes, libri, calices, patenæ, corporalia, aliaque ornamenta munda ſint, & purgata; ſi Dignitates, Canonici, & aliæ Eccleſiæ Miniſtri ſuo officio benè fungantur; quibus ordinibus initiati, quæ beneficia poſſideant, ſi quis in eis ſe intruſerit; eorum vita, morum ratio, qui veſtitus, cum quibus conuerſari ſoleant; ſi in liberalibus artibus operam dent, ſi pacem habeant intèr ſe, ſi populus piè in Eccleſijs verſetur.

CAPVT V.

In Eccleſijs Parochialibus, vltrà ea, quæ enumerauimus, inquirant, ſi Sacramenta tempore, & loco debito miniſtrentur, ſi Sanctiſſimum mundè conſeruetur, ſi honorificè ad ægrotos deferatur, ſi Parochi

Eccleſias ſuas deſerant; ſi fidei profeſſionem emiſerint; ſupèr ipſorum habilitate, doctrina, idoneitate, & ſi vita correſpondeat; ſi verbum Dei prædicent; ſi benè ſeruent libros baptizatorum, confirmatorum, matrimoniorum, defunctorum; ſi in populo ſibi commiſſo habeant hęreticos, vſurarios, concubinarios, facinoroſos, qui inimicitias habeant; qui ieiunia, quadrageſimam, & feſtos dies non ſeruent, qui pia legata non exequantur, ſi quis in Paſchate Euchariſtiam non ſumpſerit, ſi Patres familias benè filios educent, domum Parochorum adeant, & laicos de vita, & moribus interrogent.

CAPVT VI.

In Monaſterij, & Monialium viſitatione viſitent chorum, cellas, proſpectus, refectorium, promptuarium, coquinam, terrenas habitationes, confeſſionarium, communicatorium, grates, rotas, ianuas, aliaque omnia; deindè Abbatiſſam, & Moniales omnes ſeparatìm alloquantur, et ab vnaquaque earum inquirant, de ſtatutis, & ſub qua regula viuat, de paupertate, caſtitate, [illegible] obedientia; de frequentia Sacramento-

[illegible]

rum, de chori diſciplina, et ſilentio in choro, de oratione mentali, et ieiunio, de officijs, et laboribus communibus, de lectione ad menſam, de regulæ obſeruantia, de clauſura, de colloquutione ad grates, præſertìm tempore Aduentus, et Quadrageſimæ, de largitione munerum, de communi victu, de receptione, et reſponſione litterarum, de dotibus, de redditibus, oneribus, capituloq; culparum, & de confeſſario ordinario, & extraordinario.

CAPVT VII.

In ſeminarij viſitatione proſpiciant alumnos omnes; inquirant de eorum qualitatibus, quot numero ſint, quot numerarij, quot ſupernumerarij, ſi Eccleſiaſticis miniſterijs ſint perpetuò inſeruituri, de patria, de receptione, victu, veſtitu, moribus, litteris, de ſpiritualibus exercitijs, ſi die qualibet miſſam audiant, et ſingulis quindecim diebus communicentur, ſi cantui etiàm vacent; ſi intèr ipſos exſtent inquieti, turbidi, ſcandaloſi, diſcoli, quos corripi, vel eijci oporteat; paritèr inquirant, ſi ſeminarium inſtitutum ſit ad Tridentini præſcriptum, de illius cura, regimine, adminiſtratione,

tione, modo, et norma viuendi, de Recto. re, et Magiſtro, eorum pietate, et idoneitate, de vicinis Seminario contiguis; dictumque Seminarium, domos, cellas, et omnia alia reſpiciant.

CAPVT VIII.

In hoſpitalium viſitatione informent ſe, an benè adminiſtrentur, ſi bona in cauſam, cui ſunt addicta, diſtribuantur; ſi piè viuant, qui in hoſpitalibus ſunt; ſi miniſtri muneris ſui fines egrediantur, ſi redditus in vſum proprium, vel inutiles ſumptus conuertant; ſi ſint viri fide, integritate, innocentia, probitate, & diligentia præditi; ſi aliquid exigant, petant, vel accipiant ab ingredientibus, ſi mares à fæminis ſeorsùm maneant, ſi dormitoria habeant diſtincta; ſi adminiſtrantes ſint perpetui, vel ad nutum amouibiles, à quibus eligantur, ſi annis ſingulis rationem reddant, ſi peculiaris adſit Sacerdos, vel Cappellanus ad confeſſionem; ſi exiſtentes in hoſpitalibus ſint aleatores, mimi, nebulones, & alij perditi homines, qui eijciendi veniunt; & quod ſit hoſpitalis inſtitutum, ſi ad infirmos curandos,

randos, vel ſuſcipiendum peregrinos, vel nutriendum infantes expoſitos.

CAPVT IX.

In confraternitatum, ſeù ſocietatum laicalium viſitatione inquirant, quis ſit eorum orandi modus, inſtitutum, vel officium; an illud piè, & deuotè exequantur; ſi in publicis proceſſionibus ea decentia, & honeſtate, qua decet, procedant; in quibus diebus ad Congregationes conueniant: ſi habeant Sacerdotes, vel Cappellanos, & illos honorificè tractent, ac ſubſtentent; ſi habeant aliqua ſtatuta, vel capitula, illaque ſeruent; ſi intèr confratres extent ſcandaloſi, quos corripi oporteat; ſi habeant redditus & quos; ſi in alios vſus, quam in eos, ad quos inſtituta ſunt, expendantur; ſi earum miniſtri annis ſingulis rationem adminiſtrationis ordinario reddant; vel ſi ſpeciali iure alijs reddenda ſit, etiàm ordinarius adhibeatur ad Tridentini præſcriptum; eodem modo inquirant in viſitatione Montium Pietatis, paucis mutatis.

CAPVT X.

In perſonali viſitatione (quam in fine viſitationis in locis Diœceſanis habuiſſe ſoliti ſumus) inquirant de legitimis illorum titulis, & ordinibus; ſi ordinati ſint ordinibus, quos eorum officij munus requirit, ſi diuina officia, anniuerſaria, aliaque onera, & munia adimpleant, quæ ſit vita, & morum ratio; qui veſtitus, & cum quibus verſari ſoliti ſint; qualis eorum familia; ſi Eccleſiæ iura tueantur, an beneficiorum fructus rectè diſpenſent; an eadem beneficia pacificè poſſideant, & legitimè obtinuerint; quales libros legant, & Breuiarium proſpiciant; & ſi habeant cum aliquo controuerſiam, & pro alijs pacificandis ſe interponant.

CAPVT XI.

Tandèm Epiſcopis viſitantibus danda eſt procuratio, quæ eſt refectio ipſis competens ab Eccleſijs viſitatis; ſit moderata, & honeſta; in victualibus, & non in pecunia, ſi Eccleſiæ conſentiant; caueat Epiſcopus, & Viſitatores, ne in procurationibus graues ſint, & oneroſi, ſumptuoſas non quærant

epulas,

epulas, cum gratiarum actione recipiant, quod illis pro victualibus honeſtè, & competentèr ſubminiſtratum fuerit; & procurationis exactio non eſt ſimonia, quià datur in ſtipendium laboris, non in prœtium viſitationis; & vt viſitantes alliciantur, præſtanda eſt, etiàm ſi habeat Epiſcopus ſufficientes redditus ad viſitationem peragendam; ab Eccleſijs intrà Ciuitatem ex diſpoſitione Tridentini non datur; Oratoria, Hoſpitalia, & alia pia loca, ſi non habeant beneficia annexa, ad procurationem non tenentur; an contrà ipſam admittatur præſcriptio manente onere viſitandi, ſunt opiniones: ſed priuilegium ſpeciale potens eſt eximere à procuratione; Ex conſuetudine immemorabili Terræ noſtræ Diœceſis procurationem præſtant in pecunia.

DE

DE SYNODO DIOECESANA.

Titulus Quinquageſimus.

CAPVT I.

TRidentina Synodus Concilia Diœceſana, quæ haberi deſierant, reſtitui mandauit, Epiſcopoſque monuit, annis ſingulis celebrari debere; viderunt patres illi peritiſſimi, & prudentiſſimi maximos, & vberrimos fructus ex ijs percipiendos; viderunt ad moderandos mores, ad reſtituendam vitæ diſciplinam, & omnes in officio continendos, nil inueniri comitijs Diœceſanis accommodatiùs; indoluerunt, conſuetudinem hanc intermiſſam Chriſtianæ diſciplinæ luſtrum, & pulchritudinem obſcuraſſe; Itaquè Deo gratiæ agendæ, ob eximiam, & ſingularem illorum patrum prudentiam per ſynodaticam reintegrationem malo huic ſalubritèr occurſum, et ſalutarem medicinam allatam fuiſſe. Nos alias duas Synodus celebrauimus, hæc eſt tertia, priores duæ è memoria ſtatìm ceciderunt, ne ſimilitèr contingat, hanc Typis

Seſſ.24. cap.2. in fin. verſ. Synodi quoque de reformat. Conc. Aurel.5. c. 18. Tarrac. cap.7. Tolet. cap.35.

imprimendam curabimus, et sic perpetuò manſuram in Domino ſperamus.

CAPVT II.

Indicta per publicum edictum Diœceſana Synodo, & Synodali die, Parochi eam populis denuncient; pridiè illius diei, quo Synodalis actio ineunda erit, Vicarij Foranei accedant ad Epiſcopale Palatium, nomina, & cognomina eorum, qui accedere tenentur, ſcripto tradant; & paritèr nomina illorum, qui non veniunt, cum cauſa, ob quam id faciant; Synodo interſint, nedùm qui iuriſdictioni noſtræ ſubduntur, quiuè interuenire conſueuerunt, ſed etiàm omnes exempti, qui exemptione ceſſante intereſſe deberent; beneficiati omnes cuiuſuis generis, licèt in alia Diœceſi commorentur; ſacris ordinibus initiati; regulares quoque, qui Parochialium, aùt aliarum ſecularium Eccleſiarum annexarum curam gerunt; omnes iſti per ſe ipſos, non per alios adſint; ad locum ſeſſionalem hora præſtituta conueniant; ieiuni, non turmatìm, ſed quietè, cum ordine, & ſi fieri poterit bini; breuiaria, munda

ſuper.

ſuperpellicea, & quæ eorum propria ſint afferant; ad Cathedralem campanæ ictibus ad Synodum euocentur; Conſtitutiones, vel edicta, vel decreta legantur per perſonam Eccleſiaſticam idoneam, per Epiſcopum eligendam, & is ſit Synodi Secretarius.

CAPVT III.

Dies Synodi ineundæ in Epiphania notetur, & denuncietur; per menſem antè quinta quaque feria dicatur Miſſa de Spiritu Sancto, & ſi impedita, oratio de eodem; Parochi populos doceant, quàm ſalubritèr Synodalis Diœceſanæ actio inſtituta ſit, & ob quam cauſam annis ſingulis fiat; eoſdem excitent illis Synodalibus diebus ad confeſſionem, & communionem, Deum precando, vt quæ ad eorum ſalutem pertinent, per Nos in Synodo diligentèr agantur; in itinere à clericalis vitæ diſciplina Clerus non diſcedat: cum ad hanc Ciuitatem peruenerit, non ad cauponam, ſèd ad amicorum domicilia diuertat, cum Synodales actiones habentur, verbo, vita, ac exemplo ità ſe gerat, vt alios ad virtu-

tem inflammet, per plateas non vagetur, nèc curioſè hùc, illùcque circumcurſet.

CAPVT IV.

Parochi, Sacerdotes, & reliqui inferioris ordinis in loco ſeſſionali cum ordine ſedeant; decentèr, habitu thalari, & coĉta induti; vocibus non obſtrepent, tumultibus rem Synodalem non perturbent, confabulationibus non dent operam; ab ijs caueant, quæ Eccleſiaſticæ diſciplinæ, Synodalis actionis dignitati, & loci venerationi diſconueniunt; eo tempore, quo Synodus habetur, nullus Sacerdos, vel Clericus diſcedat, niſi Synodo terminata; & tùnc coniunctiſſimis animis, & concordi voluntate, & pacis, ac charitatis ſtudio, quæcumque ſancita ſunt, quiſque ſollicitè exequatur, & ab alijs exequi ſtudeat.

DE

DE MENSA EPISCOPALI, ET EFFECTIBVS REDDITITIIS.

Titulus Quinquageſimus primus.

C A P V T I.

MEnſa Epiſcopalis in pertinentijs Ciuitatis Sanctæ Agathæ duas habet Maſſarias, Abbatiam Sancti Antonij cum Territorijs ſitis in loco detto la Camera, Territorium nuncupatum il Paſtino, Oliuetum à Faciano, certas Apothecas, vnam Cauponam, quoſdam annuos cenſus, & Cancellariam. Neapoli annuos ducatos centum quinquaginta ſupèr Molendinis Carmignani. In Terra Vallis, & propriè in Caſtro diruto Balneoli, Territoria plurima; In Terra Ayrolæ Territorium Sancti Benedicti. In Terris Diœceſis certas decimas frumenti, ius Mortuorum, ius Cathedraticum aliàs Paſtor bonus, & certam ceræ quantitatem, quæ ſoluitur in pæcunia.

C A P V T II.

In Terra Argentij, vltrà iura mortuorum,

rum, Cathedratici, & ceram, habet plura Territoria, certos cenſus, ſeù redditus, & quartam ſoluendam à Curatis. Vlteriùs habet bona redditia in bona quantitate, præſertìm in Caſali Sanctæ Mariæ ad Vicum, ſeù Figliarino, quæ ſunt antiquiſſima, & de directo menſæ dominio, & damus de illis inueſtituras ad tertiam generationem, qua terminata, ad Epiſcopalem menſam redeunt, vel pro ſe retinenda, vel ad alios reinueſtiendum; eorum redditus ſunt tenuiſſimi, ſèd quando obligari volunt, vel in aliam lineam trasferri, neceſſarius eſt noſter aſſenſus, pro quo ſoluitur quarta, detta, la quartaria; Aſſenſum autèm pro obligatione, vel noua inueſtitura, numquàm damus ad præiudicium compræhenſorum in prima, quibus, & eorum iuri quæſito non præiudicamus, nec poſſumus; paritèr non damus beneplacitum, ſi obligari, vel alienari vellent ad Eccleſias, vel manus mortuas, quià tùnc fierent inalienabilia; & quià prædicta bona non ſtant omnia in claro, noſtro Vicario foraneo ordinauimus, vt diligentèr inquirat de omnibus dictis bonis, plateam accuratam conficiat, & quamprimùm poterit ad Nos traſmittat.

DE

DE VICARIO GENERALI.

Titulus Quinquageſimus ſecundus.

CAPVT I.

VIcarius Generalis Epiſcopi eſt conſtitutus in Eccleſiaſtica dignitate, dicitur Prælatus, ſpectabilis, de medijs Magiſtratibus, honoratur ſicùt Epiſcopus, illius radijs coruſcat, eſt ordinarius in tota Diœceſi, habet iuriſdictionem ordinariam, proùt Epiſcopus, eſt exequutor Papæ, & gratiarum beneficialium, non tenetur ad Syndicatum, ſed ſi delinquat in officio, itaùt offendat metropolitani iuriſdictionem, ipſe Eccleſiaſtica cenſura coercet, ſi verò præiudicet ſolùm partibus, cognitio, & punitio ſpectat ad eumdem Epiſcopum.

Sic declarauit Greg. XIII. in Bulla edita anno 1578. directa Clero, & Communicati Tarentino his verbis, ſtatuimus, quod Vicarij generales in dicta Eccleſia Tarentina ad aliquem Syndicatum nullo modo teneantur refert Genuen. in prax. Archiep. Neap. cap. 58. in nouiſs. edit. & Barboſ. de off & pot. Epiſ. allegat. 54. n. 183. alias vltimo.

CAPVT II.

Ab eodem Epiſcopo eligitur, eſſe debet ætate, & moribus grauis, iuſtus, prudens, ſobrius, probus, vſu rerum, & ſcientia clarus, non laicus, ſed Sacerdos, vel Clericus, ſaltèm primæ tonſuræ, non bigamus, nec Cleri-

Clericus coniugatus, etiàm ſi contraxiſſet cum vnica, & virgine, habitum deferret, ac eſſet magnæ Sanctimoniæ, & vitæ integerrimæ vir; Monacus autèm, aùt Religioſus cum conſenſu Superioris, Vicarius creari poteſt, niſi fuerit de religione mendicantium.

CAPVT III.

Omne decernendum, vel ſtatuendum prudentèr, & maturè agat, ne magìs hanc, vel illam partem foueat, in re dubia reo potiùs, quàm actori faueat, ſcripturas, & proceſſus accuratè proſpiciat, rimetur omnia, cauſas ſummarias quamprimùm, re tamèn benè diſcuſſa, abſoluat, in cauſis grauioribus examen teſtium fiat ipſo præſente, & in ſententijs ferendis præceps non ſit.

CAPVT IV.

Præ viribus defendat iuriſdictionem, & immunitatem Eccleſiaſticam: curæ illi ſit Sacrorum Canonum, Conſtitutionum Apoſtolicarum, Concilij Tridentini, & decretorum huius Diœceſanæ Synodus executio; Examini ordinandorum, & de beneficijs prouidendorum ſempèr interſit; curet, vt

ab Epiſcopali Foro, & Cancellaria omnis auaritiæ labes, & turpe lucrum procùl ſit; vt punctualitèr exequi faciat taxam Innocentianam nupèr editam per SS. Dominum Noſtrum Innocentium XI; & ſi virga quandoque vtendum oporteat, cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, & cum lenitate adhibeatur ſeueritas.

CAPVT V.

Vicarij Generalis authoritas, partìm à iure communi, & partìm ab Epiſcopi commiſſione pendet; niſì in ſpecie ſibi concedatur, non poteſt beneficia conferre, ſupprimere, vnire, dimiſſorias litteras dare, amouere ab officijs, adminiſtratione, beneficijs, abſoluere à caſibus ipſi Epiſcopo reſeruatis, penſiones ſuper beneficijs imponere vbi Epiſcopus poſſet, iuſpatronatus reſeruare, vniones reuocare, œconomum inſtituere, nouum beneficium creare, de hęreſi cognoſcere, puellarum voluntatem explorare, indulgentias concedere, viſitare, repræſalias concedere, exigere charitatiuum ſubſidium, Synodales Conſtitutiones immutare, Diacono antequàm cantet Euangelium, vel Concionatori antequàm

aſcendat pulpitum benedictionem dare, nec denunciationes in matrimonio remittere.

CAPVT VI.

Speciale mandatum requiritur in omnibus illis, quæ Epiſcopus veriſimilitèr non permiſiſſet; In commiſſione autèm non eſt neceſſe nominare omnes caſus ſpeciale mandatum requirentes, ſat eſt aliquos cum clauſula, & ad omnia alia ſpeciale mandatum; poteſt autèm ſinè hoc (Epiſcopo abſente) proceſſiones indicere, dirigere cum conſenſu Capituli; Synodum celebrare, excommunicationes pro rebus ſubtractis, & deperditis decernere; Ab eius ſententia appellatur, non ad Epiſcopum, ſed ad Superiorem; & quoad præcedentiam in Choro, & alijs, ſtatur Eccleſiæ conſuetudini, quæ attendi debet; & Vicarius etiàm conſtitutus cum facultate ſubſtituendi, non ſubſtituit, niſi ad modicum tempus ex cauſa ſuæ abſentiæ, dummodò Epiſcopi conſenſus accedat.

CAPVT VII.

An autèm Epiſcopus teneatur conſtitue-

re

re Vicarium, ſunt opiniones, Rota Romana tenuit negatiuam; & an conſtituere poſſit duos Vicarios, affirmatiua opinio eſt verior, dummodò eos in loco vbi ſedem habet, retineat.

Felinus Vgolin. Sbrozzius, & alij de quibus per Barboſam de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 54. n. 125. & 126. Rot. Rom apud Puteum deciſ. 43. lib. 2 Moedan deciſ 4 de officio Vicarij, & in alijs de quibus per Barboſam loco cit.

DE VICARIO CAPITVLARI.

Titulus Quinquageſimus tertius.

CAPVT I.

Concilium Tridentinum præcipit, & mandat; Capitulum ſede vacante intrà octo dies poſt Epiſcopi mortem, teneri Vicarium conſtituere, vel exiſtentem confirmare; & quod conſtituatur Doctor in Iure Canonico, vel licentiatus, aùt aliàs quantum fieri poterit idoneus, & ſi aliter fiat, quod ad Metropolitanum ius eligendi deuoluatur; Epiſcopus autèm ad eandem Eccleſiam promotus ab eodem capitulari Vicario, etiàm de gremio Capituli, rationem exigit de omnibus, & ſtare tenetur Syndicatui, & ſi in officio deliquerit, puniri poterit; & capitulum quoque de ſcripturis tenetur Epiſcopo rationem reddere;

Seſſ. 24 c. 16. de reform Calced. act 6. Vormat. cap. 7.

Trid vbi ſupra Barboſ. ibid. num. 162.

 vaca-

vacare autèm dicitur Epiſcopalis ſedes, donèc litteræ Apoſtolicæ expeditæ fuerint, & capitulo præſentatæ; & in illis octo diebus, in quibus de electione agitur, Capitulum adminiſtrat:

Rebuf. Riccius Azzor & Barboſ. vbi ſupra num. 160. & duobus ſequentibus.

CAPVT II.

Si extet in Capitulo Doctor, vel licentiatus, ex iſtis eligendus capitularis Vicarius, aliàs nulla eſt electio; ſi non extet, ſat eſt, ſi eligatur idoneus; & de gremio Capituli cæteris paribus venit præferendus; non poteſt autèm Capitularis alium ſubſtituere, niſi in mandato ſubſtituendi facultas data ſit; & conſtituto ſimplicitèr ſinè temporis præfinitione, eius officium durat durante vacatione Sedis Epiſcopalis; nec poteſt à Capitulo ad libitum reuocari, etiàm vigore clauſulæ, ex cauſis ſibi bene viſis appoſitæ, ſed hoc ſpectat ad Sac. Congr. Epiſc. vt reſcripſit in diuerſis cauſis; ſecùs in Capitulari facto à Metropolitano vigore Tridentini, quià ad ipſius nutum amoueri poterit.

Sbrozzius Nauar. & alij penes Barboſam dicta alleg. 54. num. 175. & 177.

Quas refert Aloyſius. Riccius in collect. deciſ. part. 5. collect. 1602. in fin. ſeſſ. 24. cap. 16. de reformat. ideſt quando intra tempus à Concilio praſcriptum, Capitulum Vicarium non deputauit.

CAPVT III.

Poteſt viſitare Diœceſim, quamuìs à Capitulo

pitulo id ſpecialitèr non fuerit ſibi commiſſum, proùt & dare litteras dimiſſorias ad primam tonſuram præſentato à patronis laicis, vt beneficium obtinere valeat, Eccleſiam reconciliare, exequutioni demandare litteras per Sacram Congr. Epiſcopo directas, & non exequutas, & abſoluere in caſibus contentis in Tridentino ſeſſ. 24. cap.6. de reformatione.

CAPVT IV.

Si ad officium capitularis Vicarij ob Canonicorum diſcordiam plures aſſumerentur, magìs idoneus, & habens qualitates à Tridentino requiſitas, remanere debet, & alij per Metropolitanum remouendi, nisì extet immemorabilis conſuetudo eligendi duos, aùt plures Vicarios Capitulares; talis enìm conſuetudo non eſt ſublata per Concilium; debent autèm in electione vocari omnes, & ſinguli Canonici, aliàs ſi non vocati, vel auditi darent de nullitate electionis coràm Capituli Superiore, eſſent audiendi, ſed Capitulum poſſet denuò congregari pro Vicarij Conſtitutione.

Quaranta, & alij apud Barboſ. vbi ſupra num.165.

CA-

CAPVT V.

Vicarius Capitularis habere debet ſalarium, ſicùt quilibet extraneus Vicarius, deducit expenſas, quas domi facturus eſſet, reputatur præſens, & reſidens; ſecluſa autèm conſuetudine, ſtatuto, vel priuilegio, diſtributiones quotidianas non lucratur; & ſi concedat litteras dimiſſorias ad ordines infrà annum non arctato, quibus non eſt vſus ille, cui litteræ conceſſæ fuerunt, incidit in pœnam poſitam à Tridentino, quià actus fuit perfectus quo ad ipſum, per quem non ſtetit, vt Sac. Cong. Conc. pluriès reſoluit.

DE VICARIIS FORANEIS.

Titulus Quinquageſimus quartus.

CAPVT I.

CVm Agathenſis noſtra Ciuitas Oppida Diœceſana plura habeat, & per aliquot milliaria à noſtra reſidentia remota, in eis Vicarios Foraneos conſtitui conſueuit, quorum vigilantia, & cura Clerus benè ſe gerat; Idcircò ſingulis noſtræ Diœceſis

ſis Vicarijs Foraneis præcipimus, & mandamus, vt Noſtras ſubſtineant vices, in ſuo munere peruigilent, ſupèr vita, & moribus Clericorum ſtent attenti, quærelas partium excipiant, ad informationem fidelitèr procedant, Parochos quomodo in Parochiali cura ſe gerant, inueſtigent, omnes abuſus præteritos, & de nouo emergentes pre viribus corrigant, & quarumcumque perſonarum, tùm vitia, tùm merita Nobis denuncient.

CAPVT II.

Inter cætera dierum feſtorum obſeruantiam ipſis recordamur, quam non ſinè noſtra perturbatione violari ſentimus; propterea Vicarij Foranei, & Parochi Populum de deuota, & religioſa feſtorum dierum celebratione admonitum faciant, obſeruari curent, traſgreſſores aliqua pœna pecuniaria pijs locis applicanda mulctare non deſinant.

CAPVT III.

Si Eccleſiaſticam immunitatem violari, noſtræque Epiſcopalis menſæ iura lædi contigerit, in his tuendis imperterritos deſideramus;

ramus; ſi in tuitione, vel quærelarum exceptione, vel occultatione deliquerint, præter pœnas noſtro arbitrio infligendas, officio priuati intelligantur; In omnibus Foranei Vicarij Nobis, & Noſtro Vicario Generali pareant, & ipſis omnes Parochi, & Clerus in ijs, quæ ad Vicarij munia attinebunt.

CAPVT IV.

Hoc munus conferre ſoliti ſumus ad Archipræsbyteros, dignitate Eccleſiaſtica præditos, vel alios, qui magìs idonei reperiantur; nullum omninò munus, aùt donum recipiant, nec ratione officij quidquam exigant ſùb pœna priuationis, & alijs noſtro arbitrio incutiendis.

CAPVT V.

1. Quæſtuarios ſine Noſtra, vel Generalis Noſtri Vicarij in ſcriptis facultate repertos, in Carceres detrudant; idem ſi cum licentia, ſed vltrà, vel prætèr eis conceſſum aliquid egerint, exegerint, vel extorſerint; ſeueriùs in eos, quos noua miracula, & à Superioribus non approbata euulgare comperperint,

rerint, vel indulgentias publicauerint contrà Synodus Tridentini decretum. Seſſ.21.cap.9. de reformat.

CAPVT VI.

Nullum menſem præterire ſinant, in quo à Parochis de Parochianorum obitu non ſe informent, à defuncti parentibus, ſiuè vicinis, accuratè perquirant, àn Sacramentis munitus deceſſerit, ſuas partes Parochus expleuerit, moribundo adſtiterit, cæteraque exercuerit, quæ illi incumbunt; ſi ſegnes, negligenteſque agnouerint, illos repræhendant, & de eorum incuria Nos certiores reddant; & vt hæ noſtræ ſynodales Conſtitutiones, cæteraque noſtra edicta ad executionem demandentur, ſuumque effectum ſortiantur, toto conatu ſatagant.

DE EXAMINATORIBVS SYNODALIBVS.

Titulus Quinquageſimus quintus.

CAPVT I.

Seſſ.24.cap.18. verſ.examinatores de reform.

COncilium Tridentinum vult, & mandat, in Diœceſana Synodo eligi ſex Examinatores, qui cum Epiſcopo, vel Vicario Generali Parochialium Eccleſiarum examen perficiant; ſàt eſt ſi Examinatores ſint tres, non minùs, & eſſe debent Doctores, vel Magiſtri, aùt Licentiati in Theologia, aùt Iure Canonico; & poſſunt eſſe regulares, etiàm ex ordine mendicantium; & iſti ſi fuerint præſentes, ſtatìm iurare debent; ſe quacumque humana affectione poſtpoſita munus ſuum fidelitèr exequuturos, abſentes antequàm examinandi officium exerceant.

CAPVT II.

Iurare quoque debent examinatores, ne quidquàm prorsùs antè, vel poſt examen eius occaſione accipiant; contrà facientes, tàm

tàm ipſi, quàm dantes, quacumque etiàm immemorabili conſuetudine non obſtante, ſimoniam incurrent, à qua abſolui non poſſunt, niſi dimiſſis beneficijs, quæ obtinebant, & vlteriùs ad alia obtinenda fiunt inhabiles; paritèr ſimonia incurritur, ſi pactum fieret, quod alter alteri defectus in concurſu non apponat (cum realitèr poſſet obijcere) & dignior reputatus alteri ſoluat penſionem annuam cum Apoſtolico beneplacito; vel ſi quis per potentem virum (cui pecuniam traderet, ſeù promitteret) metum alijs inferret, vt à concurſu ceſſarent.

Vgol de Simonia tab 1. cap. 43. §. 3. ſub num. 5. & de poteſt. Epiſcopi cap. 50. §. 9. in fine.

CAPVT III.

Et quamuìs in examinatores eligendi veniant Magiſtri, Doctores, aùt Licentiati, intelligitur, ſi extent, aliàs eligi poſſunt Clerici magìs idonei; & non eliguntur ſùb nomine dignitatis, ſed ſpeciales perſonæ; & donèc in vltima Synodo ſint electi noui examinatores, antiqui munus ſuum exercent, eorumque officium durat, vt deciſum refert Franciſcus Leo; Examen autèm fieri debet per examinatores Synodales, ſeù in Synodo deputatos, & ſi ab alijs ab Epiſcopo electis fieret, prouiſio eſſet nulla.

In Theſaur. fori Eccleſiaſtici part. 2. c. 3. num. 25.

CAPVT IV.

Sùb pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda mandamus omnibus, & ſingulis examinatoribus, ne aliquem de examinandis priuatìm inſtruant, vel doceant; Nec vllum eorum alteri collegæ commendent vllo modo; nèc dicta, aùt intèr ipſos examinatores collata, vel occaſione concurſus audita, foràs quis dicat, vel euulget, & vlteriùs contraueniens ad examen ampliùs non recipiatur.

CAPVT V.

Sac. Congregatio Conc. pluriès reſoluit, quod in concurſu poſſit Epiſcopus adhibere pluſquàm tres examinatores, ſed non pauciores; & quod in Synodo eligantur ſex ad minùs, ſed plures eligi poſſunt, & vſque ad viginti, ſed non vltrà hunc numerum.

CAPVT VI.

Peracto examine, examinatores ſinguli poſſunt, & debent dare vota, & renunciare ſupèr quolibet examinato, & rationem habere debent, non doctrinæ ſolùm, ſed etiàm ætatis, morum, prudentiæ, & aliarum

rum rerum, quæ ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportuna videbuntur; & paritèr ſunt ab ipſis conſideranda, vultus, geſtus, ſermo, corporis compoſitio, Clericalis habitus, & tonſura; & ex his eligit poſteà Epiſcopus magìs idoneum, qui de vacante Eccleſia prouidebit; & à ſua prouiſione appellatio ſuſpenſiua non admittitur, niſì ſolùm in deuolutiuo, vbi conſtaret de irrationabili Epiſcopi iudicio, quod non præſumitur.

CAPVT VII.

Si examinatores approbarent tantùm quoad litteraturam, & quoàd vitam & mores ad Epiſcopum ſe remitterent, decreto Concilij non ſatisfaceret; debentque examinatores ſincerè, liberè, & palàm quid de examinatis ſentiant (omnibus ſupradictis inſpectis) proferre, & conferre intèr ſe vota, deindè ferre coràm Epiſcopo apertis ſuffragijs iudicium, & Notario iubere, vt in actis referat; & dùm examen habetur, ſilentium adſit, confabulationes examinatores non faciant, mutuas difficultatum explicationes ingenij, vel ſcientiæ oſtentandæ gratia non proponant; nec ſeueros, &

Garz. de beneſ. part. 5. cap. 7. n. 11. verſ. ad tertiũ, & part. 6. cap. 2. nu. 238.

vehe-

vehementes, ſed gratos, & benignos ſe præbeant, ne examinandus animo concidat, vel memoria langueſcat.

CAPVT VIII.

In concurſibus de neceſſitate, & ſubſtantia requiritur edictum, in quo volentes examinari vocentur; remanere debet affixum ad Eccleſiæ valuas per decem dies; cum cauſa prorogari examen poterit ad alios dies decem, ſed non vltrà; dicto termino elapſo ad examen nullus eſt admittendus; ſed in praxi contrarium ſeruatur, & poteſt ordinarius admittere ad concurſum venientes, etiàm termino elapſo, & parte contradicente, dummodò veniant re integra, vt Rota Romana tenuit.

Coram Ortembergo in Calaguritana dimidij beneficij 22. Aprilis 1602. teſt. Aloyſio Riccio reſol. 360.

CAPVT IX.

Examinatorum aliqui, ſi intrà annum ſuæ electionis mortui fuerint, tota facultas examinandi vnà cum Epiſcopo ad Superſtites, etiàm ſi vnus tantùm ſupereſſet, ſpectat eo anno durante, ſed in locum demortuorum alij eligendi ſunt ab Epiſcopo cum approbatione Capituli; ſi autèm omnes decederent, vel abſentes eſſent, nouos tùnc

à Ca-

à Capitulo approbandos, non pauciores ſex, deputare poterit, & debet, vſque ad futuram Synodum, proùt Sac. Conc. Congr. pluriès declarauit.

CAPVT X.

Non eſt eadem omnium locorum, & beneficiorum ratio, propterea examinatores priuſquàm examinandi iudicium experiantur, locorum, beneficiorum, Populi curæ ſubiecti, & redditúum, perſpectam cognitionem habere ſtudeant, ad hoc vt congruum examinandi modum tenere, & rectum de competitoribus iudicium Epiſcopo renunciare poſſint. De immemorabili autèm conſuetudine Noſtræ Cathedralis ſupèr examine faciendo in Parochialium prouiſione, & alijs de hoc pluribus, ſuprà diximus.

In Tit. de beneficijs Eccleſiaſticis cap. 6. & duobus ſequentibus.

CAPVT XI.

Tandèm ex approbatis eligit Epiſcopus magìs dignum; & in foro conſcientiæ, & ſùb mortali peccato eligere tenetur meliorem, digniorem, & magìs idoneum, & hunc Dei ſeruitio applicare; dignior eſſet graduatus in aliqua ſcientia, magìs litteratus,

tus, maiori prudentia, integritate, maturitate præditus; habens pietatis, & miſericordiæ argumenta, etiàm minùs dignus quoàd alias qualitates, veniret præferendus; & minùs doctus, cuius mores noti, & approbati ſunt, præfertur doctiori, cuius vita ignoratur, & dignus de Ciuitate, vel Diœceſi, eligi poteſt, poſthabito extraneo digniori; & dignior iudicandus, qui magis vtilis, & aptus ad beneficium, cui præficiendus eſt, vt Rota Romana conſtantèr tenuit.

In Beneuentana Parochialis 13. Iunij 1590. coram Orano.

DE IVDICIBVS SYNODALIBVS.

Titulus Quinquageſimus ſextus.

CAPVT I.

Seſſ. 25 cap. 10. de reformat.

CONcilium Tridentinum monet in qualibet Diœceſana Synodo eligi debere quatuor ſaltèm, aùt plures probatas perſonas, quibus, & non alijs, tàm à Sede Apoſtolica, quàm à Legatis, & Nuntijs cauſæ Eccleſiaſticę cognoſcendę demandentur; & qui cauſas quanta maiori fieri poterit breuitate terminandas procurent,

rent, vel termini prę fixione, vel alia competenti ratione, & quod nec muneribus, nec fauore, nec quauis alia cauſa expeditionem retardent.

CAPVT II.

Talium iudicum Synodalium nominatio ſpectat principalitèr ad Epiſcopum, & ſi aliquis ex deſignatis moriatur, vſquè ad futuram Synodum in eius locum alium ſubſtituit Epiſcopus cum conſilio Capituli, & horum Iudicum notitia eſt ſtatìm ad Vrbem traſmittenda, poſt quam traſmiſſionem delegationes alijs factæ cenſentur, ac reputantur ſubreptitiæ.

DE TESTIBVS SYNODALIBVS.

Titulus Quinquageſimus ſeptimus.

CAPVT I.

IN Comitijs Synodalibus ſeptem, vel plures viros, moribus, ætate, & prudentia probatos ab Epiſcopo eligi conſuetum eſt, qui Teſtes Synodales nuncupantur; iſti in Synodo, vel clàm ab Epi-

ſcopo vocati pariter iuramentum præſtant de munus ſuum integrè exequendo, metu, odio, præmio, parentela, perſonarum ratione, & quacumque humana affectione poſtpoſita; quod fuit primò introductum à Conc. Lateranenſi, cuius ordinationem Nos exequi volentes, dictos Synodales teſtes deputauimus, & in quacumque noſtra Diœceſana Synodo continuari præcipimus.

CAPVT II.

Eorum partes, & officium ſunt, in inueſtigando ſupèr reſidentia; ſi Parochi ſupèr animarum cura inuigilent, paritèr in Sacramentis adminiſtrandis, in Verbi Dei prædicatione, in Chriſtiana doctrina docenda, & in omnibus alijs Parochialibus officijs; àn obtinentes dignitatem, Canonicatum, Cappellam, aùt aliud Eccleſiaſticum munus ſatisfaciant; àn in Eccleſijs, in quibus ſunt adſcripti functiones præſcriptas obeant; ſi Eccleſiæ benè ſe habeant, ſi ornamentis, & ſupellectili congrua inſtructæ ſint; ſi in Cæmeterijs, & atrijs extet aliquid, quod à religioſo cultu alienum ſit; ſi Romanorum Pontificum Conſtitu-

tiones.

tiones, & decreta Prouincialia, & Synodalia obſeruentur.

CAPVT III.

Si populus in Dei via ambulet, ſi officijs diuinis frequens ſit, ſi ad ſacras conciones conueniat, ſi in Eccleſia piè & religiosè verſetur, ſi dies feſtos colat, ſi ieiunia obſeruet, ſi Parochis, & Sacerdotibus debitum honorem tribuat, ſi eorum monitis pareat, ſi decimas præſtare recuſet, ſi extent in populo ſacrilegi, blaſphemi, concubinarij, adulteri, inceſtuoſi, excommunicati, hæreſis, aut ſuperſtitionis ſuſpecti, & ſi aliæ morum corruptelæ ſint, quæ correctionem, emendationemuè requirunt, & deſiderent, & omnia comperta ſupèr prædictis, alijſque ſimilibus, ad Nos, vel noſtrum Vicarium Generalem fidelitèr referre non omittant.

DE CENSVRIS IN GENERE.

Titulus Quinquageſimus octauus.

CAPVT VNICVM.

ECcleſia Catholica Eccleſiaſticas cenſuras, non ad animarum interitum, ſed ad medicinam adinuenit,& exercet; idcircò aduertat Vicarius noſter Generalis, vt in grauiſſimis ſolùm cauſis ijs vtatur, nèc pro paruis rebus ad cenſuras procedat, nèc ad eas facilis ſit, & procliuis, nèc fauore magnatum pro re leui ad illas deueniat.

DE EXCOMMVNICATIONE.

Titulus Quinquageſimus nonus.

CAPVT I.

Seſſ.25. de reformat. cap. 3. per totum. Concil. Aurelian. 3. cap. 1.

SYnodus Tridentina circà excommunicationem plura ſtatuit, quod ſobriè, & magna circumſpectione exercenda ſit; quod pro rebus deperditis, ſeù ſubtractis,

tractis, cauſa diligentèr, & maturè cognita, ſolùm ab Epiſcopo decernatur; quod non detur in Iudicialibus cauſis, vbi exequutio realis, vel perſonalis fieri poteſt, tàm in Ciuilibus, quàm in Criminalibus; quod laicus magiſtratus non prohibeat Eccleſiaſtico Iudici, ne excommunicet, vel mandet, vt excommunicationem reuocet; quod ad Eccleſiaſticos, & non ad ſeculares ſpectet cognitio, an ſint, vel non ſint ſeruata in eodem decreto; & quod contrà excommunicatum, qui in cenſuris per annum inſorduerit, procedi poſſit, tamquàm de hæreſi ſuſpectum.

CAPVT II.

Sùb pœna excommunicationis prohibemus, ne in excommunicationis promulgatione minùs decentia, vel maledicta proferantur, nec campanæ pulſentur; proferatur autèm in Eccleſia, intèr miſſarum ſolemnia à Sacerdote ſuperpelliceo, ſtolaque induto, & poſteà affigi poterunt exempla alijs in locis, vt omnibus innoteſcat.

CAPVT III.

Excommunicatio eſt Eccleſiaſtica cenſura,

ſura, qua homo Chriſtianus bonis fidelium communibus priuatur; eſt aùt maior, aùt minor; Maior priuat omnibus bonis communibus, ſcilicèt exteriori conuerſatione, Sacramentorum participatione, & Eccleſiæ ſuffragijs; Minor participatione ſolùm Sacramentorum. Rursùs duplex, vel à iure, vel ab homine; prima fertur à Canone, vel Statuto; ſecunda per aliquem Iudicem. Vtraque vel eſt ipſo iure, vel comminatoria; prima ligat ſtatìm contrauenientes, ſecunda expectat Iudicis ſententiam.

CAPVT IV.

Excommunicare poſſunt Papa, Concilium Generale, Prouinciale, Epiſcopi, Abbates, & omnes alij habentes Iuriſdictionem Eccleſiaſticam in exteriori foro. Excommunicari poteſt, homo, determinatus, baptizatus, viuus, inferior, & ſubditus; vndè locuſtæ, Ciuitas, infidelis, ſuperior, non ſubditus, & mortuus excommunicari non poſſunt.

CAPVT V.

Excommunicatio, vel eſt iuſta, quæ ſcilicèt veſtitur omnibus circumſtantijs, &

çauſis

cauſis neceſſarijs; vel iniuſta, vt quæ habet aliquem defectum; qui ſi ſit eſſentialis, reddit eam nullam, vtpotè ſi deficiat prorsùs monitio, ſi contineat errorem intolerabilem, ſi lata non ſit in ſcriptis, & ſi excommunicans erat publicè ſuſpenſus, excommunicatus, vel nullam habebat iuriſdictionem; ſi verò non deficiat quid eſſentiale, eſt iniuſta, ſed valida, vt ſi deſit trina monitio, vel non ſit lata cum expreſſione cauſæ. Excommunicatio nulla, in foro fori, in foro poli, nec quoàd Deum, nec quoàd Eccleſiam ligat, aùt grauat; iniuſta autem, non apud Deum, ſed quoàd Eccleſiam ligat, & sìc non priuat Eccleſiæ ſuffragijs, ſed benè fidelium communione, diuinorum officiorum auditione, & Sacramentorum participatione.

CAPVT VI.

Excommunicatio priuat Eccleſiæ ſuffragijs, actiua, & paſſiua Sacramentorum participatione, & externis quibuſdam bonis communibus, contentis in eo verſiculo, os orare, vale, communio, menſa negatur; licèt tamèn communicare cùm eo in caſibus contentis in altero verſiculo, vtile,

lex,

lex, humile, res ignorata, neceſſe, qui verſiculus non pertinet ad communicationem in Diuinis, niſì mortis periculum immineret; ſed prædicta omnia ceſſant poſt extrauagantem Martini Papæ V., ſecundum quam licitum eſt communicare cum excommunicato, niſì ſit publicus Clerici percuſſor, vel excommunicatus denunciatus, ſeù declaratus; & excommunicatus in vna Eccleſia eſt excommunicatus vbiquè.

CAPVT VII.

In mortis articulo Sacerdos quilibet abſoluit à quibuſuis peccatis, etiàm reſeruatis, & cenſuris, quià in eo articulo ceſſat omnis reſeruatio; & mortis articulus eſt ex infirmitate, naufragio, obſidione, partu; & talitèr abſolutus, ſi conualuerit, vel periculum euaſerit, debet ſe præſentare quamprimùm poterit coràm Superiore, aliàs reincidit in eamdem excommunicationem; talitèr autèm abſolutus in loco ſacro ſepelitur.

CAPVT VIII.

Minor excommunicatio in alio caſu non contrahitur in iure, niſì communicando

cum

cum excommunicato maiori ad terminos extrauagantis Martini Papæ V.; priuat à paſſiua Sacramentorum participatione, non autèm ab actiua; & participans cum excommunicato minori excommunicatione, aliam minorem excommunicationem non contrahit.

CAPVT IX.

Excommunicationes contentæ in Bulla Cenæ ſunt ab homine, ſed durant mortuo Papa, & Sede vacante; excommunicantur ibi viginti duo genera perſonarum; in Decreto, decretalibus in ſexto, in Clementinis, & in extrauagantibus; plures aliæ excommunicationes continentur, partim reſeruatæ, & partim non reſeruatæ; à Synodo autèm Tridentina excommunicantur infraſcripti.

CAPVT X.

Imprimentes, vel retinentes libros de rebus ſacris abſque nomine authoris; aſſerentes aliquam opinionem ſupèr Conceptione Beatæ Mariæ Virginis eſſe de fide; Prædicantes, vel docentes, non eſſe neceſſariam confeſſionem, habita copia Sacerdotis,

Seſſ. 4. in Dec. de editione, & vſu Sacrorum librorum verſ. nullique, ſeſſ. 24. de reform. matrimonij cap. 6. & cap. 19. ſeſſ. 25. de regularibus verſ. ingredi, & verſ. quod

auxilium, & cap. 18. per totum, & de reform. cap. 19. ſeſſ. 22. de reform. cap. 11. ſeſſ. 13. cap. 3. verſ. Eccleſiaſtica, & can. 11. verſ. & ne tantum.

dotis his, qui peccatum mortale habent, etiàm ſi contriti; vſurpantes bona, cenſus, aùt iura Eccleſiæ, beneficij, vel Montis pietatis; raptores mulierum, & dantes conſilium & fauorem; ſubditos cogentes, quo minus liberè matrimonium contrahant, directè vel indirectè; Magiſtratus ſeculares non dantes Epiſcopis auxilium ad conſeruandam clauſuram monialium, vel inobedientes compeſcendum; ingredientes ſepta monialium ſinè ſuperiorum licentia in ſcriptis; cogentes Virginem, vel Viduam ad ingrediendum Monaſterium, ſuſcipiendum habitum religionis, vel profeſſionem emittendam; & duellum permittentes, committentes, ſuadentes, ſpectantes, & patrini; Idem autèm Sacrum Concilium facultatem dat Epiſcopis abſoluendi in foro interiori à quibuſcumque caſibus, etiàm Papæ reſeruatis, & cenſuris, quando delictum eſt occultum, & ad forum contentioſum non deductum.

Seſſ. 24. cap. 6.

DE

DE SVSPENSIONE.

Titulus ſexageſimus.

CAPVT I.

SVſpenſio eſt Eccleſiaſtica cenſura priuans vſu officij, & beneficij Eccleſiaſtici, & priuat vſu, quatenùs vſus eſt, non autèm quatenùs communicatio eſt, quod ſpectat ad excommunicationem; ſuſpendere poſſunt, qui excommunicare; ſed ſuſpendi ſolùm poteſt perſona Eccleſiaſtica; & ſuſpenditur ob peccatum, etiàm ſinè contumacia; & in pœnam, etiàm pro veniali, ſed fræquentiùs pro mortali; ſuſpenſionis finis eſt idem, qui excommunicationis; ſuſpenſus exercens actum in quo eſt ſuſpenſus, peccat mortaliter; & ſi ſuſpenſus ſit ab ordine, & exerceat actum ordinis, fit etiàm irregularis, ſiuè ſuſpenſio ſit à iure, ſiuè ab homine, ſiuè incertum tempus, ſiuè donec pœniteat.

CAPVT II.

Suſpenſio, vel eſt ab officio, vel à bene-

 ficio,

ſicio, vel ab vtroque, & vel à toto, vel à parte, vel à iure, vel ab homine, vel ad tempus, vel in perpetuum, vel à Pontificalibus tantùm, vel à iuriſdictione, vel ab ingreſſu Eccleſiæ, vel ab adminiſtratione Eccleſiæ, aùt beneficij, vel ab ordine, vel ab actiua collatione Sacramentorum, vel paſſiua, vel ad certum tempus, vel donèc ſatisfaciat.

CAPVT III.

Suſpenſus ab officio eſt ſuſpenſus ab ordine, & iuriſdictione; ab ordine ſuſpenſus eſt à quolibet ordine, & omnibus fundatis ſupèr ordine; à beneficio non eſt ſuſpenſus ab officio; ab ingreſſu Eccleſiæ non poteſt in ipſa exercere ordinem, & audire diuina intrà Eccleſiam, ſed benè extrà; ab adminiſtratione Eccleſiæ, vel beneficj, non eſt ſuſpenſus ab ordine; ab actiua Sacramentorum collatione non eſt ſuſpenſus à paſſiua; quando autèm ſuſpenſus exercet actum, à quo eſt ſuſpenſus, peccat mortaliter, ſed non eſt irregularis, niſi quando eſt ſuſpenſus ab ordine, & exercet actum ordinis; ſuſpenſio autèm ſimpliciter facta intelligitur de maiori, & ab omnibus.

CA-

CAPVT IV.

Omnes infraſcripti ſunt ipſo iure ſuſpenſi, concubinarius, vel fornicator notorius; accipiens ſacros ordines extrà tempora, aùt antè ætatem; ſurripiens mortuo Prælato eius bona, vel tempore vacationis obuenientia; occupans Rectoribus, aùt Miniſtris Eccleſiarum mortuis eorum bona; ordinatus per ſimoniam, ſiuè occultus, ſiuè manifeſtus; Parochus matrimonio coniungens alterius Parochiæ ſponſum abſquè ipſius Parochi licentia; & Capitulum vacante ſede dans dimiſſorias infrà annum non arctato.

DE INTERDICTO.

Titulus Sexageſimus primus.

CAPVT I.

INterdictum èſt Eccleſiaſtica cenſura, Sacramentorum vſum, diuina officia, & Eccleſiaſticam ſepulturam ſecundùm ſe ipſa prohibens; tria ſupradicta, vel conſiderantur ſecundùm ſe ipſa, & vtì bona

Eccle-

Eccleſiæ; vel vt ſpectant ad fidelium communionem; vel vt ſunt actus ordinis, vel officij; ſi primo modo inhibeantur, ſpectat ad interdictum; ſi ſecundo, ad excommunicationem; ſi tertio ad ſuſpenſionem; interdictum vel eſt locale, vel perſonale, vel mixtum; Rursùs locale; aùt generale, aùt ſpeciale; itèm vel à iure, vel ab homine; interdicto loco, non eſt interdicta perſona, nec è contrà; Clero interdicto, non eſt interdictus populus, nec è contra.

CAPVT II.

Qui poteſt excommunicare, poteſt interdicere: Qui excommunicari poteſt, paritèr interdici, multa autèm interdici, quæ non excommunicantur, vt locus, Vniuerſitas, & multitudo perſonarum; ponitur ob peccatum grauiſſimum, aùt inobedientiam; in generali non eſt opus, vt omnes peccent, ſàt eſt Iudex, vel aliqua familia, & omnes amplectitur, etiàm innocentes, vt Eccleſiæ mœrorem omnes participent, & vt inobediens magìs confundatur, & obediat; ferri debet in ſcriptis cum expreſſione cauſæ, & præuia tria monitione; cum Ciuitas interdicitur, ſàt eſt, ſi intimetur Eccleſiæ matrici;

&

& interdicti finis eſt correctio,& animarum lucrum.

CAPVT III.

Interdicti localis effectus eſt, vt in loco illo miſſæ non celebrentur, nec diuina officia, nec campanæ pulſentur, nec organa; intelligitur id publicè, & palàm, ſecretò autèm, ianuis clauſis, & voce ſummiſſa, licitum eſt per Conſtitutionem Bonifacij Papæ Octaui; Non eſt tamèn in loco interdicto prohibitus baptiſmus,exorciſmum, olei conſecratio, Sacramentum confirmationis, & prædicationis officium.

CAPVT IV.

Sacerdos violans locum interdicti, peccat mortalitèr; ſi ſit ex actu ordinis maioris fit etiàm irregularis; ſi violans ſit ſecularis, audiendo ſacrum ſcientèr, peccat ſolùm venialiter, dummodò non faciat ex contemptu; & in loco interdicto Euchariſtiam miniſtrare non licet, niſi mortis tempore; Sacramentum autèm pœnitentiæ omni tempore licet miniſtrare; A' Bonifacio autèm Papa Octauo conceſſum eſt, vt in die Natiuitatis Domini, Paſchatis, Pentecoſtes,

ſtes, & in Aſſumptione B M. V., publicè, & pulſatis campanis, à Veſpere vſquè ad ſequentis diei Completorium, celebrari poſſint diuina officia, & omnes intereſſe; & Summi Pontifices Martinus Quintus, & Eugenius Quartus hoc idem conceſſerunt pro feſto Corporis Chriſti, & octaua; ac etiàm pro feſto Conceptionis, & octaua, in Eccleſijs, vbi dicitur officium egredimini, &c.

CAPVT V.

Dominus temporalis, ſi impediat Legatum, & Nuncium ſuum exercere officium, ipſo facto locus ille eſt interdicto ſuppoſitus, quandiù contumax ſit; paritèr locus, Ciuitas, Collegium, taleas ab Eccleſiaſticis exigentes pro rebus, quas habent non negotiandi cauſa; ſi locus vbi Papa moritur, non ſeruet diſpoſitionem Capituli vbi periculum de electione in ſexto; In his autèm caſibus non tenetur quis ſeruare interdictum, niſì poſt declarationem à Iudice factam.

DE

DE DEGRADATIONE, ET CESSATIONE A' DIVINIS.

Titulus Sexageſimus ſecundus.

CAPVT I.

DEgradatio, quaſi deordinatio, ſeù ab ordine depoſitio, eſt ſuſcepti ordinis perpetua depoſitio; Sacerdos degradatus validè conſecrat, ſed grauiſſimè peccat; degradatus priuatur omni officio, & beneficio Eccleſiaſtico, ſed ſi ſit in ſacris, ad horas Canonicas tenetur; vel eſt verbalis, vel actualis; prima fit verbo, ſecunda verbo, & re ipſa exercetur; per primam non amittitur priuilegium fori, & Canonis, per ſecundam ſic; prima fieri poteſt contrà abſentem, ſecunda requirit præſentiam; primo modo degradatum Epiſcopus reſtituere poteſt, ſecundo modo ſolus Papa; & ſinè accuſatione nemo degradandus; & pro nullo crimine degradationis actualis pœna datur, niſi à iure ſit cautum; verbalis autèm pro enormibus dari poteſt.

CAPVT II.

Seſſ. 13. cap. 4. de reformat. Synodus Tridentina ſtatuit, quod Epiſcopus per ſe, vel per Generalem Vicarium poſſit deponere verbaliter, etiàm presbyterum; & per ſe ipſum, etiàm actualiter, & ſolemnitèr degradare; & vbi neceſſaria eſt Epiſcoporum præſentia, ſat eſt Abbatum vſum mitræ habentium; & ſi iſti non extent, ſat ſunt perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ.

CAPVT III.

Curiæ ſeculari tradendus, non verbalitèr, ſed actualitèr degradatur; & traditur, quando Epiſcopus præſente ſeculari Iudice, declarat illum eſſe ſuæ Curiæ; id fit, vel proptèr hæreſim, vel proptèr falſitatem litterarum Apoſtolicarum, vel proptèr calumniam, quam quis parauit ſuo Epiſcopo, vel quià contumeliam intulit, aùt fuit inobediens cum incorrigibilitate, vel proptèr aliud grauiſſimum crimen; quando autèm traditus eſt ſeculari Curiæ, punitur non ſecundum voluntatem Iudicis Eccleſiaſtici, ſed ſecularis, & pœna laicis impoſita pro eodem crimine; incorrigibilis autèm puniri

niri poteſt à ſeculari Iudice, poſt declarationem Eccleſiaſtici ſupèr qualitate incorrigibilitatis.

CAPVT IV.

Ceſſatio eſt omiſſio diuinorum officiorum, & ſacrorum exequutionis, & in ea prohibita eſt ſepultura Eccleſiaſtica; diuiditur in generalem, & ſpecialem; in multis ab interdicto differt; nàm ceſſatio non eſt cenſura, vt interdictum; ipſo facto proùt illud non incurritur; ceſſatio ex officio non pertinet, niſi ad Epiſcopum, & imponitur pro graui crimine.

DE IRREGVLARITATE.

Titulus Sexageſimus tertius.

CAPVT I.

SYnodus Tridentina præcipit, quod Epiſcopi facultatem habeant diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ea excepta, quæ oritur ex homicidio voluntario, & alijs deductis ad forum contentioſum, ſed non *Seſſ.24. cap.6. de reformat.*

procedit in irregularitatibus ex defectu; Crimen, vel defectus inducunt irregularitatem, quando eſt in iure cautum; & in dubio non cenſetur quis irregularis in foro contentioſo, ſecùs in pœnitentiali, & hoc tàm in dubio iuris, quàm facti.

CAPVT II.

Eſt autèm irregularitas Canonica inhabilitas ordines ſuſcipiendi, vel ſuſceptos exercendi à ſolo iure proueniens; contrahitur, vel eſt ex defectu, quæ oritur immediatè ex defectu; vel ex delicto, quæ proximè, & immediatè ex delicto oritur; differunt, quià prima ablato defectu tollitur, ſecunda manet, etiàm peccato remiſſo, donèc diſpenſetur; prima non ſempèr prohibet miniſtrare in ſuſceptis, ſecunda ſìc.

CAPVT III.

Irregularitas ex defectu reducitur ad octo capita, aùt ex defectu natalium, vel originis, vel liberationis, vel ætatis, vel honeſtæ famæ, vel corporis, vel animæ, vel Sacramenti; Ex defectu natalium eſt illegitimus, ſiuè publicus, ſiuè occultus; & in hac Epiſcopus diſpenſat ad minores ordi-

nes,

nes, & ad vnum ſimplex beneficium; ad ordines maiores, dignitates, & curata ſolus Papa.

CAPVT IV.

Ex defectu ætatis eſt, quando legitima ætas deficit, antequàm quis eſt irregularis; anni ſeptem completi requiruntur ad primam tonſuram; eadem ætas pro primis tribus ordinibus; acolitatus requirit annum duodecimum completum, Subdiaconatus vigeſimum ſecundum, Diaconatus vigeſimum tertium, Præsbyteratus vigeſimum quintum, & ſat eſt inchoatos, & in hoc Papa ſolùm diſpenſat; eſt autèm ætas neceſſaria neceſſitate præcepti, non Sacramenti; idcircò ordo collatus ante ætatem, tenet, & character imprimitur, ſed graue ſcandalum, & peccatum eſſet id facere.

CAPVT V.

Ex defectu corporis eſt omnis corporis defectus, vel in membro, vel in membri parte, inferens inhabilitatem, inducens deformitatem, aùt generans ſcandalum, vel abhominationem; ad Epiſcopum ſpectat cognoſcere, ſi vitium, vel defectus ſit talis,

quod

quod faciat irregularem, & ſupèr hac Papa ſolus diſpenſat.

CAPVT VI.

Ex defectu Sacramenti eſt irregularis bigamus, ſiuè ſit ex bigamia vera, ſiuè interpratatiua, ſiuè ſimilitudinaria; Papa diſpenſat in quocumque bigamo, ſed in vero difficillimè, faciliùs in interpratatiuo; Epiſcopus ſolùm diſpenſat in certis caſibus ſuper bigamia ſimilitudinaria; & quando eſt ex delicto, ſi illud ſit occultum iuxtà Synodum Tridentinam.

CAPVT VII.

Irregularitas aufertur per baptiſmum, religionis ingreſſum, & per diſpenſationem; baptiſmus tollit omnem irregularitatem, excepta illa, quæ oritur ex defectu natalium, ex bigamia, & ex defectu corporis; religionis ingreſſus ſecundùm veriorem ſententiam eam ſolùm tollit, de qua eſt in iure cautum, proùt eſt illa ex defectu natalium, reddit tamèn aliarum faciliorem diſpenſationem; Papæ diſpenſatio omnem tollit irregularitatem, Epiſcopi aliquas, & ſecundùm Tridentinam Synodum omnes

ex

ex delicto occulto prouenientes, pratèr eam,quæ oritur ex homicidio voluntario.

CAPVT VIII.

Homicidium autèm, vel eſt voluntarium,vel neceſſarium, vel caſuale; primum, vel eſt iuſtum ſeù licitum, aùt iniuſtum; à licito oritur irregularitas ex defectu, ab illicito ex delicto; ab homicidio neceſſario, ſeù facto ad defenſam vitæ, ſeruato moderamine inculpatæ tutelæ,nulla oritur irregularitas; ſi non ſit ſeruatum moderamen; oritur, & eſt ex delicto; ab homicidio autèm caſuali, contingente prætèr intentionem occidentis, oritur irregularitas ex delicto, ſi occidens dabat operam rei illicitæ, ſi verò licitæ, non, ſi adhibita fuit diligentia, ne mors ſequeretur, diligentia autèm non adhibita, irregularitas oritur, & ex delicto.

CAPVT IX.

In irregularitate ex homicidio voluntario, ſiuè licito, ſiuè illicito poſt Tridentinam Synodum non poteſt Epiſcopus diſpenſare, etiàm ſi delictum ſit occultum, ſed ſolus Papa, quamuìs difficilitèr, & non ſinè

vrgen-

vrgenti cauſa; in illa autèm reſultante ex homicidio neceſſario, non ſeruato moderamine, ſi delictum ſit occultum, Epiſcopus diſpenſat, ſi non ſit occultum, ſecùs; quod paritèr procedit in irregularitate orta ex homicidio caſuali.

CAPVT X.

Delictum occultum dicitur, quando non eſt deductum ad forum exterius; in Iubileis autèm, alijſque conceſſionibus, in quibus datur facultas abſoluendi à quibuſcumque cenſuris, & pœnis, non tollitur irregularitas, quæ non abſolutione, ſed diſpenſatione aufertur, & in Iubileis non ſolet concedi diſpenſatio; facultas autèm ſupradicta data Epiſcopis à Tridentino de diſpenſando ab omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, non competit Abbatibus, Prælatis religioſorum, nec Eminentiſſimis Cardinalibus in titulis ſuarum Eccleſiarum; & poteſt in hoc Epiſcopus deputare Confeſſarium, qui abſoluat, & diſpenſet.

DE

DE RESIDENTIA.

Titulus Sexageſimus quartus.

CAPVT I.

SAncta Tridentina Synodus acerrimè inculcat Reſidentiam, ſinè quà Paſtores minimè ſuum miniſterium implere poſſunt; ſi enim greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſerunt, & ouium ſuarum cuſtodiæ non incumbunt, quomodò reggere, & ſuper ijs inuigilare poterunt? non enim admittitur Paſtoris excuſatio, ſi lupus comedat oues, & paſtor neſciat; Præcipit itaque quoàd Epiſcopos, quod ſi, iuſtis cauſis ceſſantibus, per ſex menſes continuos abſuerint, perdant quartam partem fructuũ vnius anni; ſi per alios ſex menſes, aliam quartam partem; & ſi vlteriùs, ſummus Pontifex de ipſis animaduertat, & de Paſtoribus vtilioribus prouideat, ſi sìc in Domino ſalubritèr expedire nouerit.

Seſſ. 6. de reformat. cap. 1. per totum, & cap. 2. & ſeſſ. 23. de reform. cap. 1. aliqua de his ſupra in Tit. de Parochis. cap. 6. Pius IV. in Conſt. quæ incipit in ſuprema edita 7. Kal Decembris, & in alia incipien. motu proprio anno 1564.

CAPVT II.

Quando tamèn iuſtis de cauſis per Sum-

mum Pontificem approbandis, Epiſcopus abeſſe contigerit, quantùm fieri poterit, prouidere debet, ne oues damnum recipiant; ſingulis autèm annis ex cauſa eorum conſcientiæ relicta abeſſe poterit per tres menſes, ſiuè continuos, ſiuè interpolatos; ſed non faciat in Dominicis Aduentus, quadrageſima, Natiuitate, Paſchate Reſurrectionis, Pentecoſtes, & in feſto Corporis Chriſti; & non reſidendo vltrà tempus conceſſum de quo ſupra, incurrit mortale peccatum, nèc tuta conſcientia fructus retinere poterit, etiàm alia declaratione non ſequuta.

CAPVT III.

Quo vero ad Parochos, ſtatuit, quod ſi vltrà duos menſes in anno non reſederint, non faciant fructus ſuos pro rata abſentiæ, & incurrant omnes alias pœnas contrà non reſidentes inflictas; ſub pœna autèm ſuſpenſionis præcipimus etiàm intrà dictum tempus duorum menſium abeſſe non poſſe ſinè Noſtra, vel noſtri Vicarij Generalis expreſſa licentia, quæ nec dabitur, nisì cauſa cognita, & quæ ſit magna, & grauis; reſidere autèm intelliguntur ij, qui re ipſa præſentes, & non per ſubſtitutum, curam animarum

marum gerunt, & in ædibus Eccleſiæ coniunctis inhabitant, vel ſi Eccleſia ædes non habeat, intrà Parochiæ limites (Ciuitatis tantùm Parochijs ob earum tenuitatem, loci anguſtiam, ſituſque vnionem exceptis) ſub pœnis arbitrarijs, etiàm vſquè ad priuationem extendendis, ſi poſt monitionem noſtræ Curiæ, reſidere recuſauerint; Sac. autèm Congr. Conc. reſoluit, Parochum ſatisfacere præcepto de reſidendo, ſi reſideat in domo poſita, non intrà limites Parochiæ, ſed ità vicina, vt commodè poſſit Eccleſiæ inſeruire.

CAPVT IV.

Quo vero ad Dignitates, & Canonicatus, tàm Cathedralis, quàm Collegiatarum Eccleſiarum, aùt præbendas in ijs obtinentes, eadem Trid. Synodus mandat, ſi vltrà menſes tres à ſuis Eccleſijs prædicti abfuerint, primo anno dimidia parte fructuum, ſecundo anno omnibus fructibus priuari, creſcente autem contumacia, contra eos procedi iuxtà Sacrorum Canonum diſpoſitiones; & quod prædicti paritèr teneantur reſidere, & oneri ſatisfacere per ſe ipſos, non autèm per ſubſtitutos; abſque eo quod

 indul-

indulta de non reſidendo ſuffragentur; pariterque ſtatuimus, quod quouis modo abfuturi, nullatenùs abeſſe poſſint, ſinè noſtra licentia in ſcriptis, & litteris commendatitijs, ſiuè teſtimonialibus, quarum tantùm vigore, & non alio prætextu celebrare alibi valeant ſùb pœnis Nobis benè viſis.

CAPVT V.

Secundum veriorem ſententiam ad priuationem Canonicatus ob non deſidentiã non proceditur, non ſeruatis priùs terminis primi, & ſecundi anni ad fructuum priuationem; poſtmodùm expeditur citatio ad reſidendum, & ſi non redeat, citatur ad dicendum cauſam quare priuari non debeat; & citandus eſt perſonalitèr cum aſſignatione termini competentis, ſi certum ſit vbi ſtet; & ſi acceſſus non ſit tutus, per edictum; & neceſſariæ ſunt tres citationes; & poſt vltimam expectari debent ſex menſes; & à ſententia priuationis non appellatur ſuſpenſiuè; & vigore Tridentini Canonicatus omnes, tàm Cathedralium, quàm Collegiatarum, reſidentiam requirunt, & cum Parochiali ſunt incompatibilia.

DE

DE INDVLGENTIIS, ET DISPENSATIONIBVS.

Titulus Sexageſimus quintus.

CAPVT I.

SAcroſancta Tridentina Synodus docet, & præcipit, indulgentiarum vſum maximè ſalutarem, moderatè eas concedendas, quæſtus omnes pro his conſequendis abolendos, abuſus, qui irrepſerunt ex ſuperſtitione, ignorantia, irreuerentia aùt alia de cauſa Epiſcopos ad Synodum prouincialem referre, & ſtatìm deferri ad Papam, vt ipſe quod vniuerſali Eccleſiæ expediat, ſtatuat

Seſſ. 25. de reformat. poſt. cap 21. in decreto de indulgentijs.

CAPVT II.

Eſt indulgentia, remiſſio pœnæ temporalis pro actualibus peccatis debitæ extrà Sacramentum facta ex Eccleſiaſtici theſauri diſpenſatione; proptèr peccatum homo incurrit culpam, & pœnæ reatum; per primam perdit Dei amicitiam; & fit inimicus; per ſecundam obligatus eſt pœnæ inferni ſempi-

ſempiternæ; per veniale autem peccatum non amicitia, ſed illius feruor amittitur, & reatus temporalis pœnæ contrahitur.

CAPVT III.

Rursùs opera bona in gratia exiſtentis ſunt meritoria, & ſatisfactoria; nullus mereri poteſt alteri gratiam de condigno, ſed pro altero ſatisfacere sìc; & quià multi iuſti nullius, vel paruæ pœnæ ſunt debitores, quibus redundat ſatisfactio, quamuìs ipſis ſatisfactiones non profuerint, non perierunt, ſed proſunt alijs, quià omnes ſumus vnum corpus in Chriſto, & ratione gratiæ cognati ſumus, & iſtæ ſatisfactiones ſunt theſaurus Eccleſiæ militantis, & eſt infinitus, cum ſola Chriſti ſatisfactio infinita fuerit.

CAPVT IV.

Reſidet itàque in Papa poteſtas diſpenſandi hunc theſaurum, aliàs fruſtatorius eſſet, ſi non eſſet clauis aperiens; & poteſtas diſtribuens; Sìcque in indulgentia interuenit miſericordia, & iuſtitia, ex quo pœna ex ſatisfactione alterius tollitur; & dicitur indulgentia, quià aliena ſatisfactio alteri

teri tribuitur, & iuſtitiæ rigor exigere videbatur, vt qui pœnas debet, ſatisfaceret; & remittit pœnam temporalem, non æternam, quam confeſſio, vel contritio aufert.

CAPVT V.

Indulgentia, ſi eſt plenaria, remittit pœnam omnium peccatorum; ſi tertiæ, aùt quartæ partis peccatorum, remittit pœnam debitam pro illa parte; ſi mille annorum, pœnam quæ remitteretur, ſi homo pro toto illo tempore pœniteret ſecundùm Canones, aùt à Deo taxatam; ſi alicuius temporis cum numero quarantenarum, pœnam, quæ remitteretur, ſi homo talem faceret pœnitentiam; & quarantenæ dicuntur certi dies, in quibus acrior dabatur pœna, & quarantena eſt intrà, non extrà tempus conceſſum; ſi indulgentia ſit in forma iubilei, non differt à plenaria, niſì in adiuncto, quià datur in prima facultas abſoluendi à caſibus reſeruatis, & commutandi multa vota.

CAPVT VI.

Bonifacius Papa VIII. fuit primus, qui intro-

introduxit Iubileum centeſimo quolibet anno; Clemens Sextus traſlulit in quinquageſimum quemque annum, Gregorius Vndecimus in trigeſimum tertium, Paulus Secundus ad vigeſimum quintum quemque annum, & sic manet.

CAPVT VII.

Indulgentias concedere poſſunt Papa, Concilium Generale, Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Legati Papæ; ſed Papa, & Generale Concilium concedunt plenarias, perpetuas, & in toto Mundo; Reliqui ſolùm temporales in ſuis Diœceſibus, & tantùm dierum quadraginta, & anni vnius in Eccleſiæ dedicatione; dans largas indulgentias pro parua cauſa, malè facit, ſed validę ſunt; regulares autèm in ſuis concionibus indulgentias publicare non poſſunt, nisì de ordinarij licentia.

CAPVT VIII.

Seſſ. 25. c. 18. de reform.

Concilium Tridentinum mandat, quod canones exactè ſeruentur, & ſi vrgens, iuſtaque ratio, & maior quandoquè vtilitas poſtulet, cum aliquibus diſpenſandum, id cauſa cognita, & ſumma maturitate fiat, aliàs

aliàs diſpenſatio cenſeatur ſubreptitia; eſt autem diſpenſatio iuris relaxatio facta à poteſtatem habente; & diſpenſatio, & interpretatio differunt.

CAPVT IX.

Diſpenſatio matrimonialis ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, non facta mentione copulæ habitæ inter impetrantes, nulla eſt, & ſubreptitia, proùt pluries declarauit Sac. Congr. Conc. & de ſtylo Romanæ Curiæ ſeruatur; & in ſecundo gradu affinitatis, vel conſanguinitatis non diſpenſatur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam iuxtà Tridentini Decretum; & Epiſcopus diſpenſare non poteſt, vt duo viri, vel duæ fæminæ ſimùl ſuſcipiant infantem de Sacro fonte, vt eadem Sac. Congreg. reſoluit; pœna autem falſi puniuntur non exprimentes veritatem in matrimonialibus diſpenſationibus, iuxtà motum proprium Pij V.

Seſſ 24. cap. 5. de reform. matrim. in fin. verſ. in ſecundo gradu.

Incipit motu proprio editus 5. Decembris 1566.

CAPVT X.

Secluſis articulis fidei, in iure diuino poſitiuo àn Papa diſpenſare poſſit, Canoniſtæ affirmant, Theologi negant, niſi per viam in-

interpretationis; certè autem diſpenſat in ſtatutis à iure Canonico, in toto iure Canonico, in lege Concilij generalis, & in quacumque lege Apoſtolica humana; & ſi diſpenſat ſine cauſa, ſecundum ſententiam meliorem diſpenſatio valida eſt.

CAPVT XI.

Papa diſpenſare poteſt, vt fratres, & ſorores intèr ſe matrimonium contrahant ſecundum probabiliorem, ex quo eſt iure poſitiuo vetitum, licèt alij dicant contrarium, vtpotè nullum matrimonium ipſo lumine naturæ; diſpenſat quoque ſuper primo gradu affinitatis; & sìc quod quis contrahat cum vxore fratris, vel vt fæmina nubat vìro ſororis, quià hoc non dirimit matrimonium iure naturali, & Summi Pontifices pluriès diſpenſauerunt; diſpenſat quoque intèr auum, & Neptem, vel auiam, & Nepotem, quià non eſt iure naturæ inualidum, ex quo auus habet ſolùm rationem cauſæ, non genitoris.

CAPVT XII.

Diſpenſat etiàm, vt in ſacris conſtitutus matrimonium contrahat, quià continentia eſt

eſt ſacro ordini annexa iure Eccleſiaſtico; itèm vt religioſus vxorem ducat, votum enim ſolemne religionis non dirimit ex iure diuino, ſed Eccleſiaſtico, & plures has diſpenſationes vidimus; In matrimonio conſumato non diſpenſat; In rato autèm, & non conſumato sìc, & plures Pontifices diſpenſauerunt; requiritur autèm iuſta cauſa, quæ eſt, notabilis diſparitas, ſi timerentur magnæ rixæ, & ſcandala, lepra, vel morbus ſimilis ſuperueniens, vir maximè conueniens bono communi, veluti vt Epiſcopus efficiatur; Epiſcopi autèm ſupèr diſſolutione matrimonij rati nullo modo diſpenſant.

CAPVT XIII.

Epiſcopi in ſua Diœceſi non poſſunt quidquid poteſt Papa in Eccleſia vniuerſali, ideò in legibus Pontificijs ex vi ordinariæ poteſtatis diſpenſare non poſſunt, niſì expreſsè, vel tacitè fuerit eis conceſſum; & ad ſubditos gubernandos Epiſcopi non accipiunt poteſtatem diſpenſandi in omni lege, & poteſtate ſuperioris, ſed eam tantùm, quæ eſt neceſſaria ad rectam gubernationem, vt ſunt, quæ ius, vel conſuetudo

concedit, vel leuia, vel quæ frequenter occurrere ſolent, & alia ſimilia.

De quibus Diana part. ſeptima tract. 10. reſol. vltima per totam, vbi quod hæc quæſtio agitata fuit inter Patres Conc. Tridentini.

DE VIRTVTIBVS THEOLOGALIBVS, ET PVRGATORIO.

Titulus Sexageſimus ſextus.

CAPVT I.

PArochi populus inſtruant de virtutibus Theologicis; tales dicuntur, quià habent Deum pro obiecto; ſunt tres, Fides, Spes, Charitas; Fides eſt aſſenſus eorum, quæ per Spiritum Sanctum Eccleſiæ reuelata ſunt, quatenùs à Spiritu Sancto ſunt; eius materia ſunt contenta in Concilijs, Pontificum decretis, & alijs Canonicis ſcripturis; eſt neceſſaria nedùm ad finem, idèſt Beatitudinem conſequendam, ſed etiàm ad media, idèſt opera meritoria facienda, cum fides ſit fundamentum omnis iuſtificationis, & ſinè qua impoſſibile eſt placere Deo, & ad eius conſortium peruenire; & extrà noſtram fidem nullus ſaluatur, ſed ſola ſinè operibus non eſt ſufficiens, & dicitur mortua.

Synod. Trid. ſeſſ. 6. cap. 8. verſ. quia fides, diximus ſupra in tit. de fidei profeſſione.

CA-

CAPVT II.

Fides, vel eſt interior, vel exterior; prima omni tempore neceſſaria, ſecunda non, niſi cum Dei honor aufertur, vel proximi vtilitas impeditur, quibus duobus caſibus manifeſtanda eſt, etiàm cum periculo vitæ; ſempèr autèm tenetur quis oſtendere ſe non eſſe infidelem; ſufficit autèm fides implicita in aliquo communi principio, vt quæ Eccleſia tenet, exceptis articulis pertinentibus ad Humanitatē, & Diuinitatem, quos explicitè quis ſcire tenetur, & ignorantia non excuſat.

CAPVT III.

Spes eſt inclinatio ad futuram Beatitudinem Dei auxilio conſequendam, eſt in voluntate, ſupponit fidem in intellectu; peccata contra ſpem ſunt, deſperatio, & præſumptio, quæ eſt, cum quis vult Beatitudinem, vt ſuis meritis debitam ſinè Dei gratia, vel ſola Dei gratia abſquè vllo ſuo bono opere, & cooperatione

CAPVT IV.

Charitas eſt amicitia hominis ad Deum

ſuper.

ſupernaturalis; eſt neceſſaria ad finem, & ad media, vt ſint meritoria; peccata contra charitatem ſunt; odium Dei; ſi amatur non modo, quo amandus, idèſt non proptèr ſe ipſum, licèt minùs principalitèr amari poſſit proptèr retributiones, quas ſperamus; ſi non amatur quantùm debemus; idèſt ſuper omnia, quantum ad appretiationem, licèt non quantùm ad intentionem; & ſi non amatur, quando eſt diligendus, ſcilicèt cum ad annos diſcretionis peruenimus, cum tenemur conteri de peccato, cum recipimus à Deo notabile aliquod beneficium, & cum ſimus incæpturi aliquod arduum opus; & Deus diligitur, vel cum amatur, vel cum quæ iubet facimus.

CAPVT V.

Charitas, ne dùm eſt ergà Deum, ſed proptèr ipſum etiàm ergà proximum, qui eſt omnis homo, qui poteſt eſſe particeps eiuſdem finis; & omnes diligere tenemur ex charitate, quantùm ad finem vltimum, quantùm ad bonum ſpirituale gratiæ, & fidei, & quantùm ad officia communia; poſſumus tamèn proximo velle malum, ſeù odio habere, ratione peccatorum ipſorum,

ob ſpiritualem emendationem, ob bonum ſpirituale communitatis, & aliorum, & ob iuſtitiam; ſed his caſibus deſiderium mali non debet eſſe ob ipſam perſonam, ſed ob præfatos fines; & inimicis tenemur remittere odium, ſed non debitam ſatisfactionem.

CAPVT VI.

Sanctitas conſiſtit in charitate, vbi charitas, ibi ſanctitas omnis, & vitæ puritas eſt; quantum quiſque poſſidet charitatis, tantumdèm & virtutis; dicit Sanctus Bernardus, quod quantitas animæ æſtimatur ex menſura charitatis, videlicèt ſi multum charitatis habeat, magna ſit, ſi parùm parua, ſi nulla, nihil omninò ſit; & Apoſtolus, ſi charitatem non habuero, nihil ſum; Et Dominus volens conſtituere Petrum ſuum Vicarium, priùs eum ter interrogauit, diligis me? & deindè ei dixit, paſce oues meas.

Super Cantic. 1. ad Corinth.

CAPVT VII.

Parochi populos doceant ſanam de Purgatorio doctrinam; quod animæ ibi detentæ fidelium ſuffragijs, præſertìm Altaris ſacrifi-

Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. de Purgat. Conc. Sen. Decret. 12. cap. qualis cum ſequenti diſt. 15. Matth. 22. Luc. 2.

crificio iuuantur; incerta & quæ falſi ſpeciem præſeferunt, euulgari non permittant; quæ ad curioſitatem, & ſuperſtitionem pertinent, vel turpe lucrum ſapiunt, prohibeant; difficiliores, & ſubtiliores quęſtiones, quæ ad ædificationem non faciunt, à Concionatoribus excludantur.

CAPVT VIII.

Ijſdem quoquè ſtrictè demandamus, vt animarum in Purgatorio exiſtentium ſuffragia, ſcilicèt miſſarum ſacrificia, eleæmoſinæ, & alia pietatis opera, piè, ac deuotè fiant, & ſecundùm Eccleſiæ inſtitutum; & quæ fidelibus defunctis ex teſtatorum ordinationibus, vel alia ratione debentur, non perfunctoriè, ſed diligentèr, & accuratè ab ijs, qui præſtare tenentur, perſoluantur; & contrà facientes, vel redarguant, vel ad Nos deferant.

DE

TITVLVS VLTIMVS MISCELLANEVS.

CAPVT I.

PAterfamilias familiam ſuam doceat, quæ ad piè, ſanctèque viuendum agenda ſunt; quæ ſequenda, quæ vitanda; illam ad iracundiam non prouocet, ſed in diſciplina, & correctione inſtituat; operam det, vt Chriſtianæ fidei rudimenta addiſcat, crebrò confiteatur, vigilias, & ieiunia ſeruet, miſſæ ſacrificio quotidiè interſit, conciones ſacras non omittat, proceſſionibus intereſſe ſtudeat; ne patiatur quemquam eſſe blaſphęmum, periurum, aleatorem, & quod feſtis diebus opus ſeruile faciat. Filij parentibus obediant, & obſequium præſtent, vt benè ipſis ſit, & ſint longęui ſuper terram.

CAPVT II.

Viri diligant vxores ſuas, ſicut Chriſtus dilexit Eccleſiam, eis adhæreant, ſint duo in carne vnà, abſtineant à fornicatione; vxores viris ſubditæ ſint, illos diligant, ti-

meant, vereantur, non indecentèr, non luxurioſè ſe exornent, compoſitè & humilitèr ſe gerant, pudicas, caſtas, ſobrias, & irreprehenſibiles ſe præbeant, familiam, domum, & omnia diligentèr regant.

CAPVT III.

Viduæ totam ſpem in Deo reponant, orationibus inſiſtant, in veſtitu, habitu, inceſſu, & ſermone humilitatem prælefeferant, homines ſuſpectos in domo non recipiant, bonorum virorum conſilio vtantur, Iudith, & Annæ, & ſimilium vitam, ac mores intueantur, & imitentur. Virgines ſint animo, corpore, & omni ſenſu compoſitę, verecundę, non loquaces, domeſtica iuuenum conſortia vitent, adulatores, & adulatrices expellant, ſpectaculis, ludis, & choreis non interſint, cogitent ſemper quæ Domini ſunt. Anus in habitu ſancto ſint, non criminatrices, non multo vino ſeruientes, & prudentiam doceant.

CAPVT IV.

Senes ſobrij ſint, pudici, prudentes, ſani in fide, in dilectione, in patientia, iuuenibus conſilio, & exemplo præſint, coràm eis turpia non agant, nec loquantur, loca

ſacra

ſacra frequentent, memoria repetant breui ſe ad Dominum migraturos. Iuuenes benè,& ſtudioſè viuant, otium abhorreant, malorum conſortia fugiant, ſenum conſilio vtantur, illis aſſurgant, & obtemperent, bonas artes, & ſcientias edoceant, vitam laudabilem ſuorum maiorum imitentur, vanitatem, et inanis gloriæ cupiditatem oderint, Deum ſuper omnia timeant, eiuſque mandata ſeruent.

CAPVT V.

Domini ſeruis pręcipiant cum charitate, minas remittant, ſciant quod communis eſt eorum Dominus, & perſonarum exceptio non eſt apud Deum. Serui ſubditi ſint Dominis, non tantùm bonis, ſed etiàm diſcolis, quæcumque faciunt ex animo faciant, non ad oculum ſeruiant, ſed in ſimplicitate cordis, à fraude caueant, paritèr à negligentia in rebus ſibi commiſſis, fideles ſint, nihil occultè rapiant, nec alios rapere ſinant, mandata fidelitèr, & citò exequantur.

CAPVT VI.

Magiſtri non minùs fidei, & vitæ, quàm

eruditionis , & ſcientiæ elogio ſint commendati, fidei profeſſionem emittant, pueros in grammatica, & doctrina inſtruant, etiàm quæ ad religionem, & Chriſtianæ vitæ diſciplinam doceant; Dominicis diebus dent operam, vt adoleſcentes ad Doctrinam Chriſtianam in Parochiali Eccleſia conueniant, hortentur, & compellant, vt miſſis, & concionibus interſint; diebus feſtis doceant ſolùm, quæ ad bonos mores attinent; in Gymnaſio ſacra aliqua imago in loco decenti appendatur, ad quam diſcipuli ad præſcriptam horam preces effundant; modeſtia, obedientia, ſilentium, pietas in ſcholis ſeruetur, & introducta augeatur; verborum obſcęnitas, impudicę actiones, nugæ, contentiones, contumeliæ, & ludi explodantur; & dùm alios docent, ſe ipſos in primis doceant, ne puerorum imbecillis ætas ipſorum culpa, malis moribus imbuatur.

CAPVT VII.

Mercatores, & artifices quicumque dies feſtos ſeruent, non mentiantur, vel falſum iurent, ab illicitis, & iniuſtis lucris abſtineant, ęquis vtantur ſtateris, menſuris ponderi-

deribus, venalia non corrumpant, aùt adulterent, operarijs illicò mercedem ſoluant, publicani nil aliud, quàm quod eis conſtitutum eſt, faciant.

CAPVT VIII.

Notarij ſuam artem, probitatem, integritatem, egregiè oſtendant; non odio, non amore à ſuo officio declinent, in inſtrumentis conficiendis veritatem non imminuant, falſitatem non immiſceant, ſecretò ſibi bona fide commiſſa cœlent, non ſcribant, nec ſtipulentur contractus fœneratitios; mentem contrahentium intelligant, indè ſcribant, poſteà recenſeant, abſque eo, quod quidquàm addant, vel detrahant; Teſtamenta, donationes, legata ſumma diligentia conſcribant, & in omnibus fidelitèr ſuum exequantur officium.

CAPVT IX.

Diuites, & Nobiles nihil iniuſtè querant, proptèr diuitias pauperes non contemnant, egenis ſint auxilio, quod debent famulis, & operarijs iuſtè, & citò ſoluant, perpetuò inter vicinos pacem, & concordiam conciliare nitantur, opes ſint innocentèr partæ,

tæ, eaſque modeſtè habeant. Pauperes diuitibus libenti animo inſeruiant, illis non inuideant, ad fugiendam inopiam ad malas artes ſe non conuertant, paupertatem in Domino tolerent.

CAPVT X.

Medici ægrotantis curam temerè non ſuſcipiant, ſibi non imputatur mortalitatis euentus, nisì per imperitiam aliquid commiſerint, infirmitate cognita opportuna exhibeant medicamenta, nouis experimentis ægrotum in ſalutis diſcrimen non àdducant, curationem non derelinquant, ſiuè gratìs, ſiuè mercede medicam operam adhibeant, non protrahant de induſtria infirmitates, in relationibus ſuper vulnera faciendis, debita vtantur conſideratione, graui morbo afflictos amicè moneant, vt animarum quoquè medicos adhibeant.

CAPVT XI.

Milites Chriſtiani ſingulis ſaltèm diebus feſtis miſſæ ſacrificium audiant, per annum pluriès confiteantur, & ſacram ſumant communionem, ieiunia ex pio Eccleſiæ inſtituto inuiolatè ſeruent, dùm tempus ſuppe-

ſuppetit piorum librorum non obſcęnorum lectione delectentur, à blaſphemijs abſtineant, aleas, & luxuriam odio proſequantur, ſuis ſtipendijs ſint contenti, neminem concutiant, nulli calunniam inferant. Officiales illos non opprimant, nihil extorqueant, vel vi rapiant, ſtipendia non retineant; malos vſus, deprauatas conſuetudines, & corruptelas in exercitu, de medio tollant.

CAPVT XII.

Iudices omninò inuigilent ad id, quod faciunt, Domini loco iudicium exercent, omne eorum iudicium ſciant in eos redundaturum, nulla apud eos ſit acceptio perſonarum, nulla munerum cupido, cuncta diligentèr faciant, cum eis ſemper ſit timor Domini. Aduocati, & Procuratores diffugijs, & controuerſijs in negotijs expediendis tempus non terant; meminerint iuramenti, quod emiſerunt, ſe niſì quod iuſtum, & defendendum, pro Clientibus acturos; deſperatas, & cauſas iniuſtas non tueantur, veritatis lumen non obſcurent, in negotijs fratrem ſuum non circumueniant, litigantium commoda perindè, ac

ſua

ſua curent, inſtrumenta litis videant diligentèr, & Deum ſemper præ oculis habeant.

CAPVT XIII.

Diana part. 6. tract. 8. Miſcellaneo reſol. 6. vſque ad finẽ.

Epiſcoporum familia laica gaudet fori priuilegio, nedùm in delictis in officio commiſſis, ſed etiàm in communibus; nec eſt abſurdum, eſſe Epiſcopos Iudices in cauſis ſuorum famulorum, & hæc eſt ſententia verior, proùt declarauit Vrbanus Papa VIII; & poſt Trid. Epiſcopi habent familiam armatam, vt latè per Dianam, vbi reſpondet ad omnia argumenta Chriſtophori Moſcoſi contrarium ſentientis.

CAPVT XIV.

Iudæi iter facientes pileum crocei coloris, mulieres eiuſdem coloris pannum in capite ferant; ad eorum conuiuia, nuptias, dies feſtos, ſinagogas, & choreas Chriſtiani non accedant; Chriſtiani in Iudæorum famulatu non ſint; ſi Iudæis Chriſtiani operas ſuas locauerint apud illos cibum non capiant; Chriſtianæ mulieres Iudæorum nutrices, nec in eorum domibus, nec extrà ſint; Chriſtiani medendi ſe cauſa Iu-

dæos

dæos non vocent; in matrimonijs celebrandis Iudæorum opera non vtantur; mulieres Chriſtianæ ſe ornandi cauſa Iudæas non adhibeant; omninò cum monialibus alloqui interdictum Iudæis ſit; tribus antè Paſcha diebus in publicum non prodeant.

CAPVT XV.

Zingari cum primùm in locum aliquem noſtræ Diœceſis diuerterint, loci Parochus eos interroget, ſi Chriſtiano, & Catholico more viuant; ſi baptiſmum, & confirmationis Sacramenta receperint; ſi matrimonia tribus præcedentibus monitionibus in facie Eccleſiæ cum Sacerdotali benedictione contrahant; proùt & ſi in gradibus, & temporibus ab Eccleſia prohibitis; ſi prima Chriſtianæ fidei rudimenta ſciant; ſi in Paſchate ſua peccata confiteantur; ſi Quadrageſimæ tempore, alijſue ab Eccleſia præſcriptis ieiunent; ſi morti proximi pœnitentiæ, viatici, & extremæ vnctionis Sacramenta percipiant; & ſi defuncti Chriſtiano more tumulentur; vbi autèm in eis quid hæreſis, aùt ſchiſmatis redoleat, Curiæ Epiſcopali denuncientur, vt contrà eos legitimè animaduertere poſſimus; abuſus

verò, rapinas, diuinationes, manuum inſpectiones, & deprauatos eorum mores, ità deteſtetur, vt intelligant, niſi ab ijs abſtinuerint, ſe eſſe, ne dùm eijciendos, ſed pro modo culpæ puniendos.

Volumus autèm, & expreſsè declaramus, vt ſi in noſtris his Synodalibus Conſtitutionibus, fuerint aliqua forsàn intermiſſa, & quæ per noſtros prædeceſſores in ſuis Diœceſanis Synodis ſancita, ſtatutaquè comperiantur, ea omnia firma, ac in ſuo robore permaneant, ac permanere debeant.

EDIT-

EDITTO
Per l'Oſſeruanza della Quareſima.

GIACOMO CIRCI
Per gratia di Dio, & della Santa Sede Apoſtolica Veſcouo
DI SANT' AGATA DE GOTI, &c.

QVANTVNQVE inclini di continuo benignamente la diuina miſericordia gl'orecchi pij alle noſtre preghiere; E' gl'occhi della ſua pietà mirino ſempre le neceſſità noſtre; ſono nondimeno l'anime fedeli in queſto ſacro tempo Quadrageſimale inuitate à ricorrer con maggior fiducia al Signore Iddio per la commemoratione religioſa, che ſi fà vniuerſalmente nella Chieſa ſanta, del digiuno ſacro, per-

ſecutioni, Croci, paſſione, e morte del ſuo Santo Figliuolo Chriſto Signore, e Redentore noſtro. Pertanto richiedendo queſto tempo accettabile maggior ſollecitudine ne' paſtori, & oſſeruanza più ſtretta ne' Popoli Chriſtiani; acciò profitteuolmente ſia celebrato; Ricordiamo à tutti ſecondo il debito noſtro paſtorale d'accompagnar il digiuno corporale con la purificatione dell' anima, orationi, elemoſine, e per l'editto preſente.

Ordiniamo, & comandiamo le coſe infraſcritte dà oſſeruarſi inuiolabilmente in queſta Città, e Diocese.

Primieramente, che niſſuno di qualſiuoglia ſtato, grado, & ordine ſi ſia nella Quareſima mangi carne di niuna ſorte, ne oua, ne butiro, latte, formaggio, ne altri cibi vietati nella Quareſima.

Che conforme all' obligo, che hanno tutti ſotto pena di peccato mortale, ciaſchuno in ogni giorno quadrageſimale, fuori delle Domeniche, digiuni, eccettuati quelli, che per l'età, ò altra giuſta cauſa ſono eſſenti dà queſto obligo.

Che li cibi vietati, quali douranno ſeruire per vſo dell'infermi non ſi vendino, ne

ne ſi tenghino in piazza, ò in luogo publico, mà in qualche luogo ritirato, e ſi tenghino coperti.

Che detti cibi non li poſſa vendere ogn'vno, mà ſolamente quelli, che hauerannо licenza ſottoſcritta dal Noſtro Vicario Generale nella Città; e nella Dioceſe dalli Vicarij foranei.

Che non ſi venda ogni ſorte di carne, mà ſolamente d'animali, ch'à giuditio de' Medici ſia per vſo d'infermi, e quella non ſi vendi ad ogn'vno, mà ſolamente à chi hauerà licenza, la quale ſe non haurà tempo determinato, s'intenda finita ſubito, che ſarà çeſſata la cauſa, per la quale e conceſſa.

Che gl'Oſti, Tauernari, & altri, ch'allogiano, e danno dà mangiare, non tenghino, ne vendino, ne mettino fuori à vendere, ne ponghino in tauola à foraſtieri, ò ad altri qualunque ſiano, carne, latticinij, ò altri cibi prohibiti, ſe non haurando licenza particolare.

Che niſſuno di qualſiuoglia ſtato, grado, ò conditione, giochi ad alcuna ſorte di giuoco, mentre ſi celebrano le meſſe, ò ſi predica.

Tut-

Tutte le coſe preſenti comandiamo ſotto le pene ordinate dà ſacri Canoni, Concilij, Conſtitutioni Apoſtoliche, e Sinodali, & altre ad arbitrio.

Eſortiamo ciaſchuno, ch'in queſto tempo di Quadrageſima frequenti la meſſa, e la predica, e ſi ritiri à diſciplina più ſeuera di vita, e ſi conformi ad inſtituti, e coſtumi conuenienti à detto ſacro tempo.

F I N I S.

INDEX

INDEX
RERVM NOTABILIVM,
Quæ in Synodo continentur.

A.

ABbatiſſa, ſeù quocumque alio nomine Monaſterij Superior nuncupetur, cuius ætatis, & qualitatis eſſe debeat tit. de Monialibus. Cap. 2. pag.208.

Abbatiſſa eligenda, ſi requiſitis qualitatibus careat, quid agendum. ibidem.

Abbatiſſæ electio per triennium durat, nec ſine Apoſtolicæ Sedis indultu confirmari poteſt. cap.3. pagina 209.

Abbatiſſa non eligatur abſque Epiſcopi, vel Vicarij Generalis interuentu. cap.4. pag.210.

Abbatiſſæ electioni præſidens, ante cancellorum feneſtrellam monialium vota ſuſcipiat. Ibidem.

Abbatiſſa eligenda duas ſuffragiorum partes habere debet, niſi extet in contrarium conſuetudo. Ibidem.

Abbatiſſæ in electione, ſi aliqua inter Moniales oriatur controuerſia, terminus eſt illis præfigendus, quo tranſacto, & electione non ſequuta, electio ad ordinarium deuoluitur. ibidem.

Abbatiſſa puellas educandas in Monaſterium non admittat abſque facultate

Sacræ Congregationis. cap. 5. pag. 210.
Abbatiſſa vltra duas ſorores in Monaſterium non recipiat, quæ ſucceſſiuè in Abbatiſſam eligi non poſſunt. ibid. pag. 211.
Abbatiſſa electa, ſi ſororem in Monaſterio habeat, illi nullum officium committat, eoque commiſſo, priuetur. ibidem.
Abbatiſſæ officium. ibid.
Abbatiſſa ad profeſſionem nullam admittat, priùs quam Epiſcopum de nouitiæ profeſſione, qualitate, dote, ac voluntate per menſem ante certiorem reddat ſub pœnis vt in cap. 6. pag. 211.
Abbatiſſa in Monialium infirmitate quomodo ſe gerere debeat. cap. 10. pagina 214.
Abbatiſſæ authoritas ſuper Monialibus. cap. 17. pagina 218.
Abbatiſſæ, & Monialibus interdicitur omnis bonorum Monaſterij alienatio & permutatio, inconſultò ordinario. cap. 18. pagina 219.
Abbatiſſæ ſine Epiſcopi, & Monaſterij Officialium conſenſu, nouam fabricam conſtruere non licet. ibidem.
Abbatiſſa ſingulis annis cum Diſcreta Monialium cellas viſitet, & quæ ab illis remouere debeat. cap. 19. pag. 220.
Abortum per ſe, vel per alios quomodocumque perpetrantes, vel procurantes ſunt excommunicati, & pœnas à Sixto V. inflictas incurrunt Tit. de Malef. cap. 6. pag. 309.
Abſolutionis Sacramentalis forma eſſentialis. Tit. de Sacramento pœnit. cap. 13. pag. 151.
Abſolutionis Sacramentalis verba deprecatoria ſine neceſſitate non omittenda ſub peccato mortali. ibidem. pag. 152.
Abſo-

Abſolutio Sacramẽtalis quibus deneganda. ibid.
Abſolutio à peccatis, & cenſuris Summo Pontifici, & Ordinario reſeruatis abſque eorum facultate, eſt nulla. cap. 18. pag. 156.
Abſoluere poteſt quicumque Sacerdos ab omnibus peccatis reſeruatis, & cenſuris in mortis articulo conſtitutum Tit. de Excommunicatione. cap. 7. pagina 384.
Abſolutus à Cenſuris in mortis articulo, ſi conualuerit, tenetur coram Superiore ſe præſentare, aliàs in illas reincidit. ibid.
Aduocati, & Procuratores in aduocando, & patrocinando quomodo gerere ſe debeant Tit. vltimo. cap. 12. pag. 423.
Alienatio bonorum Eccleſiaſticorum ex Bul. Pauli II. prohibetur, & inconſultò Pontifice eſt ipſo iure nulla Tit. de bonis Eccleſiæ non alienandis. cap. 1. pagina 80.
Alienatio à iure permiſſa excipitur. ibid.
Alienatio ſupradicta quibus ex cauſis permittatur. cap. 2. pag. 81.
Alienatio, vt ſit valida, prætèr cauſas, ſolemnitas requiritur, & hæc quæ nàm ſit. cap. 3. pag. 81.
Alienationes bonorum Eccleſiaſticorũ quando permittantur. ibid.
Alienantes bona Eccleſiaſtica ſinè ſolemnitate, quam pœnam incurrant. ibid. & cap. 17. pag. 92.
Alienationes bonorum Eccleſiaſticorum immobiliũ factæ cum conditione, reſeruato aſſenſu Apoſtolico, ſunt nullæ. ibid.
Altaria maiora, & minora quibus prouiſa eſſe debeant Tit. de Altar. cap. 2. & 3. pag. 24. 25.
Altarium puluinaribus abutentes, qua pœna afficiantur. cap. 4. pag. 25.
Altare ex qua materia confici

fici debeat. cap. 5. pag. 25.
Altarium Sacratus lapis quãta latitudine, & longitudine eſſe debeat. cap. 6. pagina 26.
Ante altare cuius coloris, & qualitatis. cap. 7. pag. 26.
Altaria Baldacchino, ſeù vmbella cooperiantur. cap. 8. pag. 26.
Altare ante Miſſæ celebrationem vrceolis cum vaſculo prouideatur. ibid.
Altarium gradus quo numero conſtare debeant. cap. 10. pag. 27.
Altaris ſuppedaneum ſcabellum quomodo. cap. 11. pag. 27.
Altaris tintinnabulum vbi appendendum, & quando pulſandum. cap. 12. pag. 27.
Altarium tobaleæ ſint benedictæ, nec in prophanos vſus conuertendæ. cap. 13. pag. 28.
Altarium ornamenta, quorum impenſis facienda. cap. 14. pag. 28.
Altarium vnum ab altero diſtantia. cap. 15. pag. 28.
Amentes quando ſacro oleo infirmorum inungendi tit. de Parochis. cap. 2. pag. 10.
Anatociſmum illicitum, & quid ſit Tit. de Vſur. cap. 3. pag. 315.
Animarum ſtatus tertio quoque anno à Parochis conficiendus Tit. de Parochis. cap. 12. pag. 15.
Aqua in modica quantitate in Miſſæ Sacrificio cum vino miſcenda Tit. de Euchariſtiæ Sacramento. cap. 2. pag. 130.
Aqua benedicta decimoquinto ſaltèm quoque die in Eccleſia à Parochis renouetur, & in domibus paritèr adhibeatur Tit. de Parochis. cap. 11. pag. 15.
Aqua benedicta octauo quoque die renouanda, & in munda labella aſſeruanda Tit. de Fonte Baptiſmali, & aqua benedicta. cap. 8. pag. 31.
Archi-

Archiuium iuſta Conſtitutionem Sixti V. in omnibus Cathedralibus eſſe debet Tit. de Cataſto. cap. 3. pag. 108.

Archiuium in Epiſcopali palatio conſtitutum, eius claues à quibus retinendæ. ibid.

Archiuium Epiſcopale quas ſcripturas, libros, & documenta continere debeat, & quæ in eo ſeruanda, cap. 4. pag. 109.

Archiuij ſcripturarum inuentarium conficiendum, & ab eo nihil ſinè Ordinarij iuſſu extrahendum, & Notarius contrafaciens qua pœna puniatur. cap. 5. pag. 110.

Archiuium Reu. Capituli malè retentum, reaptandum, meliuſque cuſtodiendum. cap. 6. pag. 110.

Archiuium in omnibus Eccleſijs extet, vbi non reperitur, inſtituendum & diligentèr ſeruandum. ibidem.

Attritionis definitio Tit. de Sacram. Pœnit. cap. 10. pag. 149.

B.

Baptiſmus eſt Ianua omnium Sacramentorum, per ipſum homo renaſcitur, Dei filius & Chriſti hæres efficitur Tit. de Baptiſmo. cap. 1. pag. 115.

Baptiſmi Sacramentum non differendum, & vrgente neceſſitate à quibus, & quo ordine adminiſtrandum. cap. 2. ibid. 116.

Baptiſmi formam obſtetrices ſciant, & de ea ſæpè à Parochis interrogentur, & imperitæ repellantur. cap. 3. ibid. 116.

Baptizato domi, Eccleſiæ ceremoniæ adhibeantur infanti infrà octo dies. cap. 4. ibidem 117.

Baptiſmi forma tàm latina, quàm græca, quæ nàm ſit cap. 5. ibid. 118.

Baptiſmi forma cum condi-

tione quæ ibidem.
Baptiſmi forma cum abluitur baptizandus proferenda. ibid.
Baptiſmus excepta neceſſitate domi non adminiſtretur. cap. 6. pag. 118.
Baptiſmi Sacramentum adultis in fide non benè inſtructis, excluſa neceſſitate, non adminiſtrandum. ibidem.
Baptizandis quæ, & quot nomina imponenda. cap. 7. ibid. 119.
Baptiſmi definitio. cap. 8. pag. 119.
Baptiſmi materia quæ, & quotuplex. ibid.
Baptiſmi materia cum oleo chriſmatis, & cathecumenorum mixta ſit. ibid.
Baptiſmi materia proxima quæ, & quot modis ablutio fiat. cap. 9. pag. 120.
Baptizandus in capite eſt abluendus, ſi in alia corporis parte abluatur, rebaptizandus ſub conditione. ibid.
Baptiſmus, vt ſit validus, quæ corporis pars abluenda. ibidem.
Baptizati ſuſceptores qui & quot eſſe debeant. cap. 10. pag. 120.
Baptiſmi miniſter quis ſit, & eſſe poſſit. cap. 12. ibidem 121.
Baptiſmi ordinarius miniſter quinam ſit. cap. 13. pag. 122.
Baptiſmi formæ nil addendum, nec minuendum. ibidem.
Baptiſmi forma ex verborum variatione quando valida, quando inualida. ibidem.
Baptiſmi formæ verba eſſentialia. ibidem.
Baptiſmi effectus plures. cap. 14. & 15. pag. 122. 123.
Baptiſmus quotuplex. ibid.
Baptiſmum ſuſcipere qui teneantur. cap. 16. ibidem 123.
Baptiſmus cum errore perſonæ collatus validus eſt. ibidem.

Baptiſmus in voto datur, & ſufficit ad ſalutem. cap. 17. ibidem 124.
Baptiſmus collatus à bono, vel malo miniſtro idem eſt, quoàd validitatem, & efficaciam. ibidem.
Beneficiorum qui incapaces Tit. de beneficijs Eccleſiaſticis. cap. 1. pagina 259.
Beneficia quæcumque vel penſiones aſſecuti, ſiuè in Diœceſi, ſiuè in Romana Curia, bullas infrà duos menſes coram ordinario præſentare tenentur. cap. 2. ibidem 259.
Beneficium ambitiosè perſe, vel per alios efflagitans, eo indignus redditur, proùt & qui poſtulat beneficium non dùm vacans. ibidem.
Beneficia reſeruata quæ, & quando àb Epiſcopo conferri poſſint. cap. 3. ibidem 260.
Beneficia quæcumque obtinentes, bullarum expeditionem ſtatìm procurent, & illarum vigore poſſeſſionem nanciſcantur, aliàs reputantur intruſi. cap. 4. pag. 260.
Beneficia parochialia quomodo prouideantur. cap. 5. ibidem 261.
Beneficiorum parochialium concurſus, & examen, quomòdo fiat in Ciuitate Agathenſi. cap. 6. ibidem 261. 262.
Beneficiorum parochialium Epiſcopus in concurſu caret voto deciſiuo; ad ipſum tamèn ſpectat eligere quem maluerit ex approbatis. cap. 7. pagina 262.
Beneficia curata, quæ non conferantur per concurſum. cap. 8. ibid. 263.
Beneficio curato vacante, ad Epiſcopum ſpectat ſubſtitutum, ſeù Rethorem cum congrua fructuum mercede in eo deputare. cap. 9. ibidem 263.
Beneficiorũ reſignatio quomodo

modo permittatur. cap. 11. ibidem 264.
Beneficiorum reſignationes infra quod tempus publicandæ. cap. 12. ibid 265.
Beneficiorum reſignationes vbi, & quomodo publicandæ. ibidem.
Beneficiorum reſignationes, quæ publicatione non indigeant. cap. 13. ibidem 265.
Beneficiorum quorumcumque reſignatio fieri poteſt, & quando valida. cap. 14. ibidem 266.
Beneficioru͂ deuolutio quando fiat. cap. 15. ibid. 267.
Beneficia quomodo vacent. cap. 16. ibid. 267. 268.
Beneficium, ſeù penſio per matrimonium quomodo vacent. cap. 17. pagina 268.
Beneficium vacat eo ipſo, quod Clericus ſeculari militiæ adſcribitur. ibid.
Beneficiorum reſignationes ob quas cauſas ab Epiſcopo admitti poſſunt. cap. 18. ibidem 269.
Beneficiorum reſignatorum, quibus collatio interdicatur. ibidem.
Beneficiorum reſignatio cu͂ conditione facta coràm Epiſcopo, an ſit valida, & ad quem ſpectet collatio. cap. 19. ibid. 269. 270.
Beneficiorum fructus per obitum, ſeù aliàs vacantes, ad quem ſpectent. cap. 20. pag. 270.
Beneficiatorum defunctorum, quæ non Cameræ Apoſtolicæ, ſed Eccleſiæ acquirantur. ibidem.
Beneficiorum vnio quomodo, & quando ab Epiſcopo fieri poſſit, & quibus ex cauſis. cap. 21. pagina 271.
Beneficiorum vnio quotuplex. ibidem.
Beneficia patronata obtinentes, ante illorum poſſeſſionem coràm ordinario de ſimonia non commiſſa, iuramentum præſtare tenentur Tit. de ſimonia,

&

& confidentia . cap. 7. pag. 301.

Blaſphemorum pœna Tit. de blaſphemijs cap. 1. pagina 302.

Blaſphemos corripiens, vel denuncians, diuinum preceptum implet, & indulgentias conſequitur. cap. 2. ibidem 303.

Blaſphemi ab omnibus corripiendi, & à quibuſdam quomodo. cap. 3. pagina 303.

Blaſphemiæ crimen feſtis diebus Parochi populo inculcent. ibidem.

Blaſphemos Confeſſarij in ſacramentali confeſſione deterreant, & quomodo cum eis ſe gerere debeant. cap.4. ibidem 304.

Blaſphemiæ crimen eſt mixti fori, & quis Iudex competens. cap. 5. ibid. 304.

Bona Eccleſiaſtica occupantes, vſurpantes, in proprios vſus conuertentes, quam pænam incurrant Tit. de Bonis Eccleſiæ non alienandis. cap. 6. pag. 83.

Bonorum Eccleſiaſticorum cenſus, iura, fructus, emolumenta, & obuentiones quaſcumque occupantes, in eandem pænam incurrunt, & Clerici ſi ſint beneficiati, priuantur beneficijs, vltrà alia, de quibus ibidem.

C.

CAdauerum inſpectiones in Eccleſijs, vel tumulis exiſtentium, & in eiſdem Eccleſijs iudicia quæcumque habita, ſunt nullius roboris Tit. de Eccleſijs, & religioſo in eis cultu. cap. 11. pag. 22.

Calix conſecratus cum aqua, vel vino, fidelibus Euchariſtiam ſumentibus non porrigatur Tit. de Euchariſt. Sacram. cap. 3. pagina 130.

Campana quando pro Angelica ſalutatione pulſanda,

da, & quomodo Tit. de Eccleſ., & Relig. in eis cultu. cap. 12. pag. 22.

Cantilenas, & inſtrumenta canere, & pulſare propè Monialium Eccleſias ſub pæna excommunicationis prohibetur. ibidem cap. 8. pag. 20.

Canonicatibus prouiſi, poſſeſſione adepta, nil ſoluere tenentur Canonicis, etiàm ſi pium in vſum ſit conuertendum Tit. de benef. Eccl. cap. 10. pagina 264.

Canonicus non reſidens, an, & quomodo ob non reſidentiam priuandus canonicatu in Tit. de Reſid. cap. 5. pag. 404.

Canonicatus, & Parochialis Eccleſiæ cura incompatibilis, ibid.

Canonicorum reſidentia. ibidem.

Caſus & cenſuræ Epiſcopo reſeruatæ in Tit. de Sacram. pœnit. pag. 158. 159. 160. 161.

Cataſtum bonorum Eccleſiaſticorum infrà tres mēſes cofieiendum, eiuſque forma, in Tit. de Cataſto bonorum Eccleſiaſt. cap. 1. pag. 106.

Cataſtum conficere, eiuſque copiam ad Epiſcopum traſmittere, & tranſacto decennio renouare negligentes, quam pœnam incurrant. cap. 1. & 2. ibid. 107. 108.

Charitatis, vt virtus Theologalis, definitio, & neceſſitas Tit. de Virt. Theolog. cap. 4. pag. 413.

Charitatis effectus diſtinguitur, & declaratur. ibid.

Charitati quid aduerſetur. ibid.

Charitas ergà Deum, & proximum tendit. cap. 5. pagina 414.

Charitas ad dilectionem proximi, vti, mali non obligat. ibid.

Charitas vbi maior, ibi maior, & ſanctitas. cap. 6. ibidem.

Cho-

Choreæ, commeſſationes, venalia,ac quęſtuoſi mendici ab Eccleſia arceantur, & nullus in ea proprium præſumat locum Tit. de Eccleſ. & Relig. in eis cultu. cap.4. pag. 19.
Cenſuræ Eccleſiaſticæ ad quid inſtitutæ in Tit. de cenſuris. cap. vnico pagina 380.
Cenſura Eccleſiaſtica non paſſim, & leuibus de cauſis proferenda. ibid.
Ceſſatio à Diuinis quæ ſit, & quotuplex Tit. de Degrad. & Ceſſat. cap.4. pagina 395.
Ceſſatio à Diuinis non eſt cenſura, & quomodo ab interdicto differat. ibid.
Clerici quibus qualitatibus præditi eſſe debeant Tit. de Eccleſiaſt. perſonis. cap. 1. & 2. pag. 239.
Clerici horis Canonicis adſtricti quomodo illas recitare teneantur. cap. 3. ibidem 240.
Clerici ſiuè in Sacris, ſiuè non, quem habitum, tàm extrà, quàm intrà Eccleſiam Diuinis intereſſendo habere debeant. cap. 5. ibid. 241.
Clericis quando anulum geſtare permittatur. ibid.
Clerici quas veſtes, tàm exteriores, quàm interiores geſtare teneantur. cap. 6. ibid. 241.
Clerici comam ne nutriant. ibid.
Clerici à quibus ſe abſtinere debeant. cap. 7. pag. 242.
Clerici Tutores, & fideiuſſores non ſint, & in foro laicali, tàm in ciuilibus, quàm in Criminalibus abſque ordinarij licentia comparere, & teſtimoniũ perhibere nequeunt. cap. 8. & 10. ibid. 243. 244.
Clerici Principibus non famulentur. ibid.
Clerici quæ obſequia fæminis præſtare nequeant. ibid.
Clerici cum mulieribus ſibi in

in primo, & ſecundo gradu non coniunctis, ſinè licentia non cohabitent. ibid.

Clerici quas artes euitare debeant. cap. 9. ibidem pag. 244.

Clericus non fænerator, nec aliena laicorum prædia colenda ſuſcipiat. ibid.

Clericus ſinè ordinarij licentia, nèc ciuilitèr, nèc criminalitèr procurare, ſeù aduocare poſſit. cap. 10. ibid. 244.

Clericus in foro laicali quærelas exponere, & veritatis teſtimonium in cauſa ciuili ferre volens, priùs ab ordinario licentiam petere, & coràm eo iurare tenetur. ibid.

Clericus poſt primam noctis horam è Domo non exeat, & quomodo neceſſitate vrgente. cap. 11. ibid. 245.

Clericis quæcumque muſica inſtrumenta pulſare, & cantilenas canere prohibentur. ibidem.

Clericis pœnæ iniunctæ ob multarum illorum traſgreſſiones. cap. 12. pagina 245.

Clerici pro armorum delatione ad quas pœnas tenentur. cap. 13. ibidem 246.

Clerici pro taxillorum, ſeù alearum ludo ad quas pœnas teneantur. ibid.

Clerici feſtiuis diebus, licitis ludis vacantes, quas incurrant pœnas. ibid.

Clerici à ſeruitio Eccleſiæ non vacent, aliàs ab ordinum collatione repelluntur. cap. 14. ibidem 246.

Clerici beneficia quæcumque poſſidentes, habitum & tonſuram geſtare tenentur, & contrafacientes quas pœnas incurrant. cap. 15. ibid. 247.

Clerici ſiuè nobiles, ſiuè ignobiles, bannitorum fautores, receptatores, & victum eis ſpontè præbentes,

bentes, graues pœnas incurrunt, de quibus. cap. 16. ibid. 248.
Clericus, etiàm coniugatus, & prima tonſura initiatus, quomodo, & quando fori, & Canonis priuilegio gaudeat tit. de Priuileg. Can. Eccleſiaſt. perſonis competente. cap. 1. pag. 248. 249.
Clerici qui gaudeant, vel non gaudeant, & quando ex Clerici percuſſione excommunicationis pœna non incurratur. cap. 3. & 4. ibid. 249. 250.
Clerici ex percuſſione multa recenſentur, ex quibus excommunicationis pœna incurritur. cap. 5. ibidem 251.
Clerici percuſſor, quando à Papa, vel ab Epiſcopo abſoluitur. cap. 6. ibidem 252.
Clericus falſum deponens coràm Iudice ſeculari, vel illum contumelijs, vel iniurijs afficiens, à ſuo ordinario punitur. cap. 6. Tit. de priuileg. fori. pag. 255.
Clericus monetarius, ſiuè ſecularis, ſiuè regularis ex Conſtit. Vrbani VIII. à ſuo ordinario eſt puniendus, degradandus, & Curiæ ſeculari tradendus. cap. 7. ibid. 256.
Clericus & laicus inſimùl delinquentes, quando à Iudice Eccleſiaſtico recognoſcantur. cap. 8. ibid. 256.
Clericus per viam reconuentionis à Iudice laico cognoſci poteſt, & quando cap. 9. ibid. 257.
Clericus in foro laicali fideiuſſor, vel ab eo depoſitum recipiens, veriùs, quod à Iudice Eccleſiaſtico, non laicali compelli poſſit. ibidem cap. 10. pag. 257.
Clerici de iure diuino, & humano à laicali foro ſunt exempti. cap. 11. ibidem 257.

Clericus, etiàm primæ Tonſuræ nec ſponte, nec inuitus, Clericali priuilegio renunciare poteſt. cap. 12. ibid. 258.

Clericos de beneficio collitigantes, poteſt Epiſcopus componere, & quomodo Tit. de benef. Eccleſ. cap. 19. pag. 270.

Clerici fæneratores quas pœnas incurrant Tit. de vſuris, & falſis teſtibus. cap. 8. pagina 314.

Concionatoris munus Tit. de Prædicat. & Concionat. cap. 6. pag. 66.

Concionator à quibus ſe abſtinere debeat. cap. 7. ibidem 66.

Concionatoris partes in comendando, explanando, & populo inculcando quænam ſint. cap. 8. & 9. ibidem 67.

Concio dum habetur, miſſa priuata non celebretur, mulieres ſeorsùm à viris aſſideant, & eleæmoſinæ non niſi ad Eccleſiæ fores per quæſtuarios petantur. cap. 10. ibidem 67.

Concio nocturno tempore etiàm de paſſione Domini non fiat. cap. 11. pagina 68.

Concioni Canonici, & Clerus interſint, vt laicis exemplo ſint. ibid.

Concionator Doctrinam cum vitæ integritate coniungat, vt aliјs prodeſſe poſſit. cap. 12. ibid. 68.

Concubinatus quàm pernicioſus ſit, & quæ damna inferat tit. de concubinarijs. cap. 1. pag. 321.

Concubinariorum pœna, & quomodo cum ijs procedendum. ibid.

Concubinarij Clerici quibus pœnis afficiantur. cap. 2. pag. 323.

Confeſſarij, pœnitentes, quos in confeſſione deficere agnoſcunt, interrogationibus adiuuent tit. de Sacram. pœnit. cap. 4. pagina 145.

Confeſſionem Sacramentalem

lem prohibetur audire ſimplex Sacerdos, etiàm regularis ſub pœna excommunicationis. cap. 6. ibid. 146.
Confeſſarius nil prorsùs accipiat pro audiendis confeſſionibus ſub pœnis cõtentis. cap. 7. ibid. 147.
Confeſſionis peccatorum definitio, & conditiones. cap. 11. pag. 150.
Confeſſarius qua doctrina pollere debeat. cap. 13. pag. 152.
Confeſſarij ſemèl in anno ab Epiſcopo conuocandi, & de ſuo munere admonendi. cap. 14. ibid. 153.
Confeſſarij de quibus præcipuè pœnitentes interrogare debeant, ante confeſſionem, & in confeſſione. cap. 15. ibid. 153.
Confeſſarij virtute Iubilei pœnitentes à peccatis, & cenſuris abſoluentes, Iubilei facultatem benè perpendant. cap. 18. pagina 157.
Confeſſio venialium fieri non poteſt ſimplici Sacerdoti non approbato ab ordinario, etiàm regulari, etiàm Societatis Ieſu iuxtà dec. Sac. Cong. Conc. Tit. de Euchariſtia. cap. 20. pag. 141.
Confeſſionalium numerus, & qualitas in Eccleſijs Tit. de Confeſſionalibus. cap. 1. pag. 32.
Confeſſionalia bullæ cenæ Domini, caſuum reſeruatorum copiã, & Crucifixi depictam imaginem habeant. cap. 2. pag. 32.
Confeſſionalia in patenti loco Eccleſiæ collocentur, & ab eleæmoſinarum capſulis remota. cap. 3. & 4. ibidem 32. 33.
Confirmationis Sacramenti definitio, materia, forma, & effectus tit. de confirmatione. cap. 1. & 6. pagina 125. 127.
Confirmationis Sacramentum quando, & in quo loco adminiſtrari debeat. cap.

cap. 2. ibidem 126.
Confirmationis Sacramenti vim, & effectum Parochi populo explicent. ibid.
Confirmationis Sacramentum ex contemptu omittens, mortaliter peccat. cap. 3. ibidem 126.
Confirmati ſint confirmandum tenentes, nec eadem die plures duobus, vel tribus ſuſcipiant, & citrà neceſſitatem non ſint ijdem, qui eum ex ſacro fonte leuauerunt. ibid.
Confirmatus, eiuſque parentes nihil prorsùs à ſuſceptore recipiant. cap. 4. ibidem 126.
Confirmandi ætas. cap. 5. pag. 127.
Confirmandus in peccato mortali exiſtens, priùs conſcientiam mundet. ibidem.
Confirmationis Sacramenti miniſter. cap. 6. ibid. 127.
Confirmationis Sacramento cognatio ſpiritualis intèr quos contrahatur. ibid.
Confirmandi ſint ieiuni, & mares in confirmatione à fæminis ſeiuncti. cap. 8. pag. 128.
Confirmandi parentes eiuſdem ſexus ſuſceptorem adhibeant. ibidem.
Confirmati frons ſacro oleo inuncta, panno lineo, vel bombice à Sacerdote abſtergatur. ibidem.
Confirmati non diſcedant, niſi Epiſcopi benedictione accepta. ibidem.
Confraternitates, & Societates laicorum comendantur, & quem effectum pariant in tit. de Confraternit. cap. 1. pagina 84.
Confratres in Congregationibus quid agere debeant. cap. 2. ibidem 84.
Confratres qui eligendi, & qui excludendi. ibidem.
Confraternitates non erigendæ abſque Summi Pontificis authoritate. cap. 3. pag. 85.
Confratres in Confratrum infir-

infirmitate, funere, & obitu, quomodo ſe gerere debeant. cap. 3. ibidem 85.

Confratres qnomodo congregandi, & eligendi. cap. 4. ibidem 85.

Confratribus incenſum, & pax prohibetur. ibidem.

Confratres, dùm diuina celebrantur, & concio in Eccleſia habetur, ſileant. ibidem.

Confratres in exequijs mortuorum eleæmoſinas non diſtribuant, ſed Parochus. cap. 5. ibidem 86.

Confratres ſaccos etiàm ære proprio emptos, in loco communi ſeruent. ibid.

Confratres ad proceſſiones vocati, ſi accedere neglexerint, ordinarij arbitrio puniuntur. ibidem.

Confratrum Oratorijs confeſſiones mulierum prohibentur. ibidem.

Confratres requiſiti, & eorum æconomi, miſerabiles perſonas gratis ſepeliant. cap. 6. ibidem 86.

Confratres ab illicitis colloquijs, & falſis dogmatibus ſe abſtineant. cap. 7. pagina 87.

Confratribus de aliquo probato Sacerdote prouideatur. ibidem.

Coniugum mutua dilectio tit. vlt. miſcell. cap. 2. pag. 417.

Conſecrandi materia debet eſſe præſens, & certa. tit. de Euchar. cap. 3. pagina 130.

Contritionis definitio, & effectus tit. de Sacram. pœnit. cap. 10. pag. 149.

D.

DEcimarum inſtitutio tit. de decimis. cap. 1. pag. 286.

Decimæ quo iure ſint inſtitutæ. ibidem.

Decimas non ſoluentes, excommunicantur, & non niſì ſatisfactione ſequuta, abſoluuntur. ibidem.

Deci-

Decima quid, eiuſque quota. cap. 2. pag. 287.
Decimarum in ſolutione attenditur conſuetudo. cap. 3. ibidem 288.
Decimas ſoluere negligentes, ſeù recuſantes, quomodo, & à quo ad ſolutionem cogendi. cap. 4. ibidem 288.
Decimarum in ſolutione an detur præſcriptio, itàut ea data, Eccleſiaſtica perſona Parochia carens, illas exigere poſſit, declaratur. cap. 5. ibid. 289.
Decimarum exemptionem, ſiuè in partem, ſiuè in totum, ſolus Papa concedit, & quarè. cap. 6. ibidem 289.
Decimarum compoſitio ad quem ſpectet, & quid requiratur pro validitate. ibidem.
Decimas menſæ Epiſcopali qui ſoluere teneantur, & illarum quantitas. cap. 7. ibidem 290.
Defunctorum cadauera, diuinis peractis, ad Eccleſiam diurno tempore deferantur, nec aliter fiat ſine graui neceſſitate tit. de exequijs. cap. 3. pagina 46.
Defunctorum funus ob quamcumque controuerſiam non retardandum. cap. 5. ibidem 47.
Defunctorum cadauera quomodo ad Eccleſiam à Clericis deferenda. cap. 6. ibidem 47.
Defunctus vbi ſepeliendus. cap. 7. ibidem 47.
Defunctorum corpora lacrimis, & eiulatibus non aſſocianda. ibidem.
Defunctus, vt à domo extrahatur, & ſepulturæ mandetur, tempus definitur. cap. 8. pag. 48.
Defunctus ex improuiſo ſinè ordinarij licentia non ſepeliendus. ibidem.
Defunctorum exterorum cadauera vbi ſepelienda. cap. 9. ibidem 48.
Defunctorum corpora, nullus,

lus, etiàm regularis, ſinè Parochi licentia ad Eccleſiam deferre, & ſepulturæ tradere præſumat ſub quouis prætextu. cap. 11. ibid. 49.

Defunᴄti in funere laudis ſermones non habeantur, & quæ dicenda. cap. 15. ibid. 51.

Defunᴄtorum nomina, cognomina, ſepulturæ locus, obitus, dies, & annus, quibuſque Sacramentis muniti deceſſerint, à Parochis in ſpeciali libro deſcribantur. cap. 16. ibid. 51.

Degradationis definitio in Tit. de Degradat. cap. 1. pag. 393.

Degradatus Sacerdos valdè conſecrat, ſed grauiſſimè peccat. ibid.

Degradatio quotuplex. ibid.

Degradatio quando priuet priuilegio fori, & canonis. ibid.

Degradatus quando in ſtatum priſtinum à Papa, vel ab Epiſcopo reſtituatur. ibidem.

Degradatio quando detur. ibidem.

Degradatio à quo, & coràm quibus fieri poſſit, cap. 2. ibid. 394.

Degradatus quando Curiæ ſeculari tradendus. cap. 3. ibid. 394.

Degradatio de quibus criminibus fiat, vel fieri poſſit. ibidem.

Degradatus Iudici ſeculari traditus, quomodo puniendus. ibid.

Degradatus ob incorrigibilitatem, quando à Iudice ſeculari puniri poſſit. ibid.

Deliᴄtum quando dicatur occultum Tit. de Irregular. cap. 10. pag. 400.

Diſpenſatio, quàm cauſam expoſtulet Tit. de Indulgent. & diſpenſat. cap. 8. pag. 408.

Diſpenſationis definitio. ibidem.

Diſpenſatio, & interpretatio differunt intèr ſe. ibid.

Diſpenſatio obtenta ſuper impedimento conſanguinitatis, vel affinitatis, tacita copula, nulla eſt. cap. 9. ibid. 409.

Diſpenſatio in primo, & ſecundo gradu conſanguinitatis, vel affinitatis, inter magnos Principes tantùm concedenda: ibid.

Diſpenſationem matrimonialem obtinentes, falſumque exprimentes, pœna falſi puniuntur. ibid.

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus, vt duo viri, ſiuè duæ feminæ, aliquem de ſacro fonte leuent. ibid.

Diſpenſare poteſt Papa in omni iure, excepto diuino, quod tamèn interpretrari valet. cap. 10. pagina 410.

Diſpenſatio à Papa ſinè cauſa obtenta, valida eſt. ibidem.

Diſpenſare in coniunctiſſimo conſanguinitatis gradu quomodo Papa poſſit. cap. 11. ibidem 410.

Diſpenſare poteſt Papa, vt in ſacris conſtitutus, vel Religionē profeſſus, matrimonium contrahat. cap. 12. pag. 412.

Diſpenſare poteſt Papa in Matrimonio rato non autèm conſumato, & quæ cauſa in primo requiratur. ibidem.

Diſpenſare nullatenùs poteſt Epiſcopus in Matrimonio rato non conſumato. ibidem.

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi in omnibus, quæ Papa in Vniuerſali Eccleſia diſpenſat. cap. 13. pag. 411.

Diſpenſare in quibus poſſit Epiſcopus in ſua Diœceſi. ibid.

Diſtributiones quotidianas, ſi tenues, quomodo ſupplendæ, & quibus diſtribuendæ. Tit. de diſtribut. quotidianis. cap. 1. & 7. pag. 293.

Diſtributiones quotidianas quomodo, & quando

Choro

Choro non intereſſentes percipiant. cap. 2. ibidem 293.

Diſtributiones quotidianas quando ſuas non faciant præſentes in Choro, & ab eo abſentes. cap. 3. pagina 294.

Diſtributiones quotidianæ, tàm horis Canonicis, quàm miſſæ conuentuali aſſignantur. cap. 4. ibid. 294.

Diſtributiones quotidianæ etiàm ad hæredes tranſeunt. ibid.

Diſtributiones quotidianæ non intereſſentium, intereſſentibus tantùm actu accreſcunt. ibidem.

Diſtributiones quotidianæ nullo modo condonari, aùt remitti poſſunt, etiàm Epiſcopi, vel Capituli conſenſu accedente, & quando secùs. ibid.

Diſtributiones quotidianæ quomodo ſint partiendæ. cap. 5. pag. 295.

Diſtributiones quotidianas non benè partiétes, quàm pœnam incurrant. ibid.

Diſtributiones quotidianæ an debentur, vel non debeantur, à Vicario Generali decidendum. cap. 7. ibid. 296.

Diuitum, & Nobilium partes quæ eſſe debeant, & pauperum è contra. Tit. vlt. Miſcellan. cap. 9. pagina 421.

Domini quomodo ſe gerere debeant cum ſeruis, & ſerui cum Dominis. cap. 5. ibid. 419.

Duellum ex propoſito committentes, permittentes, conſulentes, ſpectantes, & Patrini, ſunt excommunicati, & in Duello morientes, carent Eccleſiaſtica ſepultura Tit. de Vſuris. cap. 12. pag. 321.

E.

Eccleſia omninò ſit ſinè ianuis, & feneſtris, habentibus aditum, vel proſpectum

ſpectum ad ſeculares, & ſi exſtent, obſtruantur Tit. de Eccleſijs. cap. 5. pag. 19.

Eccleſia arceantur excommunicati, interdicti, & bruta animalia. cap. 7. ibidem 20.

Eccleſias & Cappellas nouitèr erigere, & in ijs altaria conſtruere, vel deſtruere ſinè Epiſcopi licentia nemini licet. cap. 9. ibid. 21.

Eccleſiæ ſi ſint collapſæ, ligna & lapides ſeruentur, nec in vſus prophanos conuertantur ſub pœna interdicti. cap. 10. ibid. 21.

Eccleſiæ collabentes ſumptibus quorum de iure reſtaurentur, in Parochialibus penitùs collapſis ſignum Crucis figatur. ibid.

Eccleſia quo tempore aperienda, & claudenda. cap. 13. ibid. 22.

Eccleſia qualibet hebdomada mundanda, & quæ alia ſeruanda. cap. 14. ibid. 23.

Eccleſiæ claues per Sacriſtam aſſeruandæ, nec alteri ſinè ſuperioris licentia tradendæ. cap. 15. ibidem 23.

Eccleſiaſticorum cadauera quomodo ſepelienda in Tit. de Exequijs. cap. 14. pag. 50.

Eccleſiarum Economi, Rhetores, & Gubernatores laiqum ad prædicandum non admittant in Tit. de prædicat. cap. 4. pag. 65.

Eccleſiarum quarumcumque Gubernatores, vel Economi extraordinarias expenſas, quæ quindecim ducatos excedunt, facere prohibentur Tit. de Confraternit. cap. 17. pag. 92.

Eccleſiarum Economi emptionem, quæ viginti-quinque ducatos excedat, facere non poſſunt. cap. 18. ibid 92.

Eccleſia Parochialis patronata à patrono de Rhetore prouidetur, dummodò prouiſus ſit habilis, & ido-

idoneus in Tit. de Iurepatron. cap. 8. pag. 275.
Eccleſia libera fieri non poteſt patronata ſinè iuſta cauſa, & quæ ea ſit. cap. 13. pag. 278.
Eccleſiæ, vel beneficij patronus quomodo aliquis efficiatur. ibid.
Edictum in concurſu Parochialium eſt de ſubſtantia, & terminus dierum decem in eo apponendus, ex cauſa prorogari poteſt tit. de Examinat. Synod. cap. 8. pag. 374.
Eleæmoſina, quæ tribuenda pro priuatis Miſſis, quæque pro decantatis, & tàm pro aduentitijs, quàm pro perpetuis in Tit. de Sacrif. Miſſæ. cap. 10. pag. 63.
Epiſcopo concionante, vel ſolemnitèr celebrante, nullus prædicet, vel ſacrum faciat Tit. de prædicatione. cap. 5. pag. 65.
Epiſcopo defuncto, quomodo ſe gerere habeat Clerus, & Populus in eius funere Tit. de Exequijs cap. 18. pag. 52.
Epiſcopi cum Baronibus, ac Regulis quomodo ſe gerere habeant in Tit. de Epiſc. cap. 1. pag. 333.
Epiſcopi munus in nonnullis. cap. 2. & 3. ibidem 334.
Epiſcopi munus, & onus. cap. 4. pag. 335.
Epiſcopus Confirmationis Sacramentum etiàm non ſubditis adminiſtrare poteſt. ibidem.
Epiſcopo iuriſdictione ordinaria, quæ competant. cap. 5. ibidem 336.
Epiſcopus in quibus diſpenſare poſt. cap. 5., & 6. ibidem 336.
Epiſcopus à quibuſdam caſibus Papæ reſeruatis abſoluit. ibidem.
Epiſcopus grauiora peccata reſeruare, publicas pœnitentias iniungere, indulgentiaſque concedere poteſt. ibidem.
Epiſcopi poteſtas ex delegata iuriſ-

iuriſdictione. cap. 7. ibidem 337.
Epiſcopus ex dignitate Epiſcopali, quæ poſſit, & quibus inſignibus præfulgeat. cap. 8. pag. 338.
Epiſcopus quot nominibus appelletur. ibidem.
Epiſcopi onus periculoſum, & Angelicis humeris formidandum. cap. 9. ibidem 339.
Epiſcopi quibus qualitatibus præditi eſſe debeant. ibidem.
Epiſcopi victus, & menſa. ibidem.
Epiſcopi religio, vita, & ſanctitas. cap. 10. ibidem 340.
Epiſcopus pro Dei gloria, & animarum ſalute laborare debet ibidem.
Epiſcopus in veſtibus, & apparatu quæ effugere debeat. ibidem.
Epiſcopus in menſa quid ſeruari curet. ibidem.
Epiſcopi familiares in officio continendi. ibidem.
Epiſcopus cum mulieribus, etiàm conſanguineis cohabitare non debet. cap. 11. ibidem 340.
Epiſcopus quid effugere, & quid amplecti teneatur. ibidem.
Epiſcopus à Summo Pontifice eligendus, & quid eius conſecratio operetur. cap. 12. pag. 341.
Epiſcopus non vt præſit, ſed vt proſit eligitur. ibidem.
Epiſcopus regularis ob Epiſcopalem dignitatem, à quibus religionis conſtitutionibus releuetur, & in quibus ſibi diſpenſare poſſit. cap. 13. ibid. 342.
Epiſcopus ex religione ad Epiſcopatum aſſumptus, quibus veſtibus vtatur. ibidem.
Epiſcopi priùs religioſi à votis religionis ſubſtantialibus an liberentur. cap. 14. ibidem 342.
Epiſcopi ijdem an in conſanguineorum bonis ius ſucceden-

cedendi habeant. ibid.
Epiſcoporum reſidentia quã vtilis, & neceſſaria, & de pœna contra non reſidentes in tit. de reſidentia. cap. 1. pag. 405.
Epiſcopus ex iuſta cauſa abſens ſuis ouibus conſulere debet, ne ex eius abſentia damnum patiantur. cap. 2. ibidem 405.
Epiſcopus quanto tempore, & quo à reſidentia abeſſe poſſit. ibidem.
Epiſcopus ſine iuſta cauſa, & vltrà tempus permiſſum non reſidens, mortaliter peccat, & pro rata abſentiæ temporis fructus non facit ſuos. ibidem.
Epiſcoporum ſecularis familia ex declaratione Vrbani Octaui in omnibus fori priuilegio gaudet tit. vlt. miſcell. cap. 13. pag. 424.
Epiſcopus poteſt habere familiam armatam. ibid.
AEtas ad primam tonſuram, minores, & ſacros ordines requiſita tit. de irreg. cap. 4. pag. 397.
AEtatis in defectu ad ordines requiſitæ, Papa ſolus diſpenſat. ibidem.
AEtas in ordinando requiritur de neceſſitate præcepti, non Sacramenti. ibidem.
Euchariſtiæ Sacramentum quomodo, & à quibus deferendum, & in cœna Domini ſeruandum tit. de Proceſſion. cap. 11. pag. 15.
Euchariſtiæ Sacramentum cæteris omnibus præſtat, & quid contineat tit. de Euchariſtiæ Sacramento. cap. 1. pag. 129.
Euchariſtiæ Sacramentum à Parochis hortetur populus, vt fræquentèr ſumatur. ibidem.
Euchariſtiæ Sacramenti definitio. cap. 2. ibid. 130.
Euchariſtiæ Sacramentum ex qua materia conficiendum. ibidem.
Euchariſtiæ conſecrationis forma eſſentialis, & effectus.

ctus, cap. 4. ibid. 131.
Euchariſtia quid in ſe contineat, & quomodo. cap. 4. pag. 132.
Euchariſtia quo tempore ſumenda de præcepto. cap. 5. ibidem 132.
Euchariſtiæ ſumptionis tempore Paſchatis certum Parocho fideles teſtimonium deferant. ibidem.
Euchariſtiam ſumentes, cum qua animæ, corporis, & veſtium diſpoſitione debent accedere. cap. 6. ibidem 132.
Euchariſtię communionis effectus. ibidem.
Euchariſtiæ communio quotuplex. ibidem.
Euchariſtia vbi, & quomodo aſſeruari debeat. cap. 7. pag. 133.
Euchariſtiæ Tabernaculi clauis, per quem aſſeruanda. ibidem.
Euchariſtiæ particulæ octauo quoque die renouandæ. ibidem.
Euchariſtiæ tabernaculum ex qua materia conficiendum, rectè compaginandum, & vbi locandum. cap. 8. ibidem 133.
Euchariſtiæ Tabernaculum Euchariſtiæ vas contineat, & nil aliud. ibid.
Euchariſtiæ in Tabernaculo numquàm lampas ardens deficiat, è conſpectu, & non alibi. ibidem.
Euchariſtiæ Pixis ex qua materia conficienda. cap. 9. ibidem 134.
Euchariſtiæ Pixis in operculi ſummitate, crucem, vel Chriſti reſurgentis imaginem habeat, ibidem.
Euchariſtiæ Pixides duas habeant Eccleſiæ Parochiales, vnam maiorem pro fidelium communione, alteram minorem pro delatione Euchariſtiæ ad infirmos. ibidem.
Euchariſtia quomodo ad infirmos deferenda, & à quibus aſſocianda. cap. 10. pag. 134.
Euchariſtiæ particulæ plures

ad infirmi communionem deferendæ, niſi alitèr temporis, & loci ratio ſuadeat. ibidem.
Euchariſtia ad infirmos cum quibus veſtibus, & comitatu ſit deferenda. cap. 11. ibidem 135.
Euchariſtia cum defertur, luminaria, & tintinnabuli ſonus non deſint. ibidem.
Euchariſtiæ vnicam particulam ad infirmum deferens Parochus, quomodo in reditu ſe gerere debeat. cap. 12. ibidem 136.
Euchariſtia quomodo adoranda ab omnibus in eius occurſum venientibus, & vſquè ad Eccleſiam aſſocianda. ibidem.
Euchariſtiæ Sacramentum eſt ſpiritualis animæ cibus, & contra peccata medela. capite 13. ibid. 136.
Euchariſtię inſtitutionis quare annis ſingulis ſolemnitas celebretur. ibidem.
Euchariſtiæ Sacramentum in feſto Corporis Chriſti Epiſcopus proceſſionaliter defert, eo abſente, vel impedito, Decanus. cap. 14. ibidem 137.
Euchariſtiæ Sacramentum Reuerendi Canonici cum intorſtitijs aſſociant. ibidem.
Euchariſtiæ Sacramentum ſupradicto die comitantes, indulgentias lucrantur, quæ die Dominico præcedenti à Parochis publicentur. ibidem.
Euchariſtiæ ſpecies quanto tempore in communicato perſiſtant. cap. 15. pagina 138.
Euchariſtiæ ſúptio ſub vtraque ſpecie ſoli Sacerdoti competit. ibidem.
Euchariſtiæ ſúptio ſub vtraque ſpecie quarè alijs interdicatur. ibidem.
Euchariſtiæ Sacramentum ad mortem damnatis non denegandum, & quarè, & quomodo adminiſtrandum. cap. 16. ibid. 138.

Euchariſtiam ſumere quibus denegandum. cap. 17. ibidem 139.

Euchariſtiæ vim, & efficaciam, Parochi ſæpè Populo explicent. ibidem.

Euchariſtia in Paſchate à proprio Parocho ſuis Parochianis præbenda. cap. 18. ibidem 140.

Euchariſtiam non ſumentes Paſchali tempore, priùs ter moniti, deferendi ad Epiſcopum. cap. 19. ibidem 140.

Euchariſtia, ne in communionibus decidat in terram, quomodo adminiſtranda. ibid.

Euchariſtiæ quotidianam ſumptionem eſſe de iure Diuino, aſſerentium opinio, damnatur in Tit. de Euchariſt. cap. 20. pagina 141.

Examinatores Synodales quot, & qui eligendi Tit. de Examinat. ſynod. cap. 1. 3. & 5. pag. 370. 371.

Examinatores Synodales iuramentum ſe fidelitèr munus ſuum executuros præſtare tenentur. ibid.

Examinatores Synodales nec ante, nec poſt examen quidquam prorsùs accipiant, & contra facientes quàm pœnam incurrant. cap. 2. ibid. 370.

Examinatorum Synodalium officium quanto tempore duret. cap. 3. ibid. 371.

Examinatores Synodales, quæ conſtitutione Synodali ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda, euitare teneantur. cap. 4. ibid. 372.

Examinatores Synodales peracto examine, quomodo circa relationem Epiſcopo faciendam gerere ſe debeant. cap. 6. & 7. pagina 372. 373.

Examine peracto, vnum ex approbatis Epiſcopus eligit, & ab eius electione appellatio ad effectum tantùm deuolutiuum datur. cap. 6. ibid. 373.

Examen

Examen in concurſu Parochialium dùm habetur, quid ab examinatoribus ſeruandum ſit. cap. 7. ibidem 373.
Examinari an poſſit in concurſu Parochialium aliquis intrà edicti terminum non deſcriptus. cap. 8. ibid. 374.
Examinatorum aliqui, ſi infrà annum ſuæ electionis fato cedant, quomodò defectus ſupplendus ſit, & in concurſibus procedi poſſit. cap. 9. ibid. 374.
Examinandorum, beneficiorum, & locorum qualitates debent examinatoribus innoteſcere. cap. 10. ibid. 375.
Excõmunicatio maior quomodo, & quando exercenda in Tit. de Excommunicatione. cap. 1. pagina 380.
Excommunicationem per Iudicem Eccleſiaſticum ferendam, ſeù latam, Iudex laicus impedire non poteſt, nec vt ea reuocetur mandare. ibid.
Excommunicationis ſententia ſeruatis ſeruandis an lata ſit, ad ſuperiorem Eccleſiaſticum cognoſcere ſpectat. ibid.
Excommunicatus, ſi in excommunicatione per annum inſorduerit, eſt ſuſpectus de hæreſi, & contrà eum procedi poteſt. ibid.
Excommunicatio quomodo, & quando promulganda. cap. 2. ibid. 381.
Excommunicationis definitio. cap. 3. ibid. 382.
Excommunicatio quotuplex ibidem.
Excommunicationis maioris, & minoris effectus. cap. 6. pag. 383.
Excommunicare, & excommucari qui poſſint. cap. 4. ibid. 382.
Excommunicatio quãdo iuſta, & nulla. cap. 5. ibidem 382.
Excommunicatio quando ligat,

gat, vel non ibidem.
Excõmunicatio minor quã-
do non incurratur. cap. 6.
ibid. 383.
Excõmunicatio minor quã-
do contrahatur. cap. 8.
ibidem 384.
Excommunicationes con-
tentæ in Bulla cœnæ,
etiàm Papa mortuo du-
rant, & quot perſonarum
genera illas incurrant.
cap. 9. ibid. 385.
Excommunicationes in Cle.
mentinis, & extrauagan-
tibus plures, partìm re-
ſeruatæ, partìm non ibid.
Excommunicationes quæ
continentur in Conc. Tri-
dent. & quando Epiſco-
pus ab illis abſoluat. cap.
10. pag. 385.
Extremæ vnctionis effectus
tit. de Extr. vnct. cap. 5.
pag. 164.
Extremæ vnctionis materia
remota, & proxima. cap.
2. ibid. 162.
Extremæ vnctionis forma.
ibidem.
Extremæ vnctionis miniſter.
ibidem.
Extremæ vnctionis oleum,
balſamo immixtum, iux-
tà veriorem ſententiam,
eſt de neceſſitate Sacra-
menti tit. de confirmatio.
ne: cap. 1. pag. 125.
Extremæ vnctionis Sacra-
mentum à Chriſto Domi-
no inſtitutũ, & per Apo-
ſtolum Iacobum promul-
gatum. cap. 3. pag. 163.
Extremæ vnctionis Sacra-
mentum quibus mini-
ſtrandum, & quibus de-
negandũ. cap. 4. ibid. 163.
Extremæ vnctionis oleum,
per quem ad infirmum de-
ferendum, & quomodo
miniſtrandum. ibid.
Extremæ vnctionis vaſcu-
lum ex quo ære, & quo-
modo conficiendum. cap.
5. ibid. 164.
Extremæ vnctionis olei va-
ſculum à cæteris ſeiun-
gendum, ac ſerico ſaccu-
lo cum cordulis operien-
dum. ibid.

Extremæ vnctionis olei vaſculum, vbi in Eccleſia cuſtodiendum. cap. 6. ibidem 165.
Extremæ vnctionis olei locus quomodo eſſe debeat, eiuſque clauis per quem retinenda. ibid.
Extremæ vnctionis oleum inſimul cum Euchariſtia deferendum, & quando adminiſtrandum. cap. 7. ibid. 165.
Extremæ vnctionis oleum in infirmi domo, vbi reponendum, & quomodo miniſtrandum. cap. 8. ibidem 166.
Extremæ vnctionis oleo infirmo perunćto quid faciendum. ibidem.
Extremæ vnctionis oleum, ſinè morali vitæ periculo, etiàm tempore peſtis adminiſtrandum, cap. 9. pag. 166.
Extrema vnctio vrgente mortis periculo cuilibet non deneganda, dummodo pœnitentiæ ſignum dederit. ibidem.
Extremæ vnctionis oleo quæ corporis partes inungendæ. cap. cit., & 13. pagina 169.
Extrema vnctio priùs quàm adminiſtretur, quæ Parochi partes cum infirmo, & circumſtantibus eſſe debeant. cap. 10. ibid. 167.
Extrema vnctio adminiſtranda ſub conditione, quando dubitatur, an ægrotus viuus an mortuus ſit. ibidem.
Extrema vnctione peracta, infirmus à Parocho non deſeratur, precibus adiuuetur, & ad æternæ vitæ ſpem erigatur. cap. 11. pag. 168.
Extrema vnctio in eadem infirmitate, diuerſo non dato caſu, non iteranda, cap. 13. ibidem 169.
Extremæ vnctionis miniſtri, neceſſitate vrgente plures eſſe poſſunt, dummodo quiſque in parte per ipſum inungenda ſuam formam

mam proferat. ibidem.
Extrema vnctione inchoata, ſi Parochus caſu moriatur, per alium eſt perficienda. cap. 13. ibid. 169.
Extrema vnctio quoad Sacramenti effectum quinta vnctione perficitur. ibid.
Extremæ vnctionis oleo per errorem non adhibito, iterata forma proprium eſt adhibendum. cit. cap. pagina 169.
Extremæ vnctionis oleo mulierum renes non perunngantur. ibidem.

F.

Fænus maximum crimen, & qua pœna puniatur in tit. de Vſuris, & falſis teſt. cap. 1. pag. 313.
Fænerator dicitur, qui ex mutuo, vel depoſito aliquid percipit. cap. 3. ibid. 314.
Fænus quando committatur in dandis, vel emendis pluribus. ibidem, & cap. 4. pag. 315.
Fænus committitur, cum animalia in ſocietate dantur, vel emuntur, conditione adiecta, vt nullo excepto fortuito caſu, ſors principalis fit ſemper ſalua, & fructus intèr ſocios diuidantur. ibidem.
Fænus committitur, cum operarijs ob anticipatam ſolutionem iuſta merces non perſoluitur. cap. 5. ibidem 316.
Fænus committitur, cum animalia dantur ad caput ſaluum, ſiue forte principali ſempèr ſalua locantur. cap. 5. pag. 316.
Fænus committitur in cambijs ſiccis, & quæ ſint. cap. 6. ibidem 317.
Fænus committitur in pacto, ſeù contractu, nuncupato con la ricorſa, & quæ ſit. ibidem.
Fæneratitiæ prauitates nonnullæ relinquuntur iudicio Confeſſariorum, & quomodo iſti cum pœnitentibus, & præcipuè ægrotantibus

tibus ſe gerere debeant. ibidem.

Fænus aliquando in mutuo non committitur & quando. cap. 8. ibidem 318.

Fænus non committitur, cum ex dote promiſſa, & non ſoluta, propter matrimonij onera intereſſe percipitur. ibidem.

Fænus non committit venditor ob pretium ſibi non ſolutum de re vendita, ſi ab emptore intereſſe percipit. ibidem.

Feſti dies diuina lege præcipiuntur in Tit. de feſtorum dierum obſeruatione. cap. 1. pag. 324.

Feſti dies quomodo ſeruandi, & quæ in ijs agenda, vel euitanda. capit. 2. ibidem 325.

Feſtiuis diebus artifices, ac mechanicæ artis fabri, ac ruſtici quicumque à ſeruilibus operibus, ac laboribus abſtinere debent. cap. 3. ibidem 325.

Feſtiuis diebus pro quacumque re, exactiones, & executiones, tàm reales, quàm perſonales prohibentur. ibidem.

Feſtiuis diebus iudiciales ſtrepitus, inſtrumentorumque adſtipulationes (aliquibus exceptis) conquieſcant. ibidem.

Feſtiuis diebus mactationes animalium, prout & quæcumque, inania ſpectacula, præcipuè in Aduentu, & Quadrageſima interdicuntur. cap. 3. pag. 326.

Feſtiuis diebus exculenta, & poculenta quando, & quomodo vendi poſſint. cap. 4. ibidem 326.

Feſtiuos dies, etiàm regulares exempti ſeruare tenentur. ibidem.

Feſtiuis in diebus, quando ex cauſa laborandum, licentia à Vicario Generali in Ciuitate, & in Diœceſi à Vicarijs foraneis obtinenda. cap. 5. ibid. 327.

Feſti dies, tàm de præcepto, quàm de conſuetudine ſeruandi.

uandi. ibidem.

Fidei definitio, & materia Tit. de Virt. Theolog. cap. 1. pag. 412.

Fidei neceſſitas. ibidem.

Fides ſinè operibus mortua eſt. ibidem.

Fidei diſtinctio, & quæ neceſſaria ad ſalutem. cap. 2. ibidem 413.

Fideles Eccleſiam ingreſſuri quid agere debeant in Tit. de Eccleſijs. cap. 1. pagina 17.

Fideles quomodo miſſæ ſacrificio aſſiſtere debeant, & quando ab eo diſcedendum in Tit. de ſacrif. miſſæ. cap. 8. pag. 59.

Filij quomodo ſe gerere debeant erga parentes in Tit. vlt. miſcell. cap. 1. pagina 417.

Fontis Baptiſmalis qualitas, & forma in Tit. de fonte Baptiſmali. cap. 1., & 2. pag. 29.

Fontis Baptiſmalis clauis penès quem retinenda. cap. 2. ibidem 29.

Fontis Baptiſmalis aqua benedicta, quando, & quomodo renouanda. cap. 3. ibidem 30.

Fons Baptiſmalis Sancti Ioannis Baptiſtæ imaginem habeat. cap. 7. ibidem 31.

Fori priuilegio qui gaudeant. Tit. de Priuilegio fori. cap. 1. 2., & 4. ibid. 252. 253. 254.

Fori Priuilegium quandò amittatur. cap. 2. ibidem 253.

Fori Priuilegium amiſſum quando recuperetur. ibidem.

Fori Priuilegio quando gaudeant Clerici Coniugati. cap. 3. ibidem 253.

Fori Priuilegio quomodo, & quando gaudeant oblati, Ioculatores, Hoſpitalarij, & enormitatibus ſe immiſcentes. cap. 4. ibidem 254.

Fori Priuilegio gaudet Religioſus, & laicus effectus Clericus pòſt delictum patratum, & quomodo. ibid.

Fune-

Funeralium exactiones ſinè ſtrepitu, & cum pietate, & miti mercede fiant in Tit. de exequijs, funeribus &c. cap. 4. pag. 46.

H.

HOmicidium quotuplex in Tit. de irregular. cap. 8. pag. 399.
Homicidij ſpecies declarantur. ibidem.
Horas Canonicas recitans Deum alloquitur in Tit. de Diuinis offic. cap. 1. pag. 69.
Horis Canonicis in choro addicti, à quibus abſtinere, & quæ implere debeant. cap. 2. & 3. ibidem 70.
Horæ canonicæ dùm in choro perſoluuntur, laici pſallentium ſedes non occupent, & omnis ſtrepitus, præcipuè in maiori hebdomada, illis completis remoueatur. cap. 4. ibidem 70.
Horis canonicis abſolutis, pſallentium partes in choro, quænam ſint. cap. 5. ibid. 71.
Horas canonicas, non modo in ſacris conſtituti, ſed beneficium habentes recitare teneantur. cap. 6. pagina 71.
Hoſpitalia, cæteraque pia loca promiſcuè à Maribus, & fœminis non habitentur in tit. de Confraternit. Hoſpitalibus &c. cap. 8. pag. 87.
Hoſpitalium Rectores mendicos, & exteros pro vnica tantùm nocte ad illa admittant. ibid.
Hoſpitalarij infirmos benignè recipiant, eiſque Sacramenta neceſſaria, corporique debitam præberi curam ſatagant. ibid.
Hoſpitalium bona non alienentur, nec vltrà triennium locentur ad formam aliorum bonorum Eccleſiaſticorum. cap. 9. ibid. & cap. 17. pag. 87. 92.
Hoſpitalium adminiſtratores præ-

præſcripta in Conc. Viennenſi, & Tridentino exequantur. ibid.
Hoſpitalia, ſeù illorum adniſtrationem retinentes, quæcumque ex ſtatuto illis impoſita ſunt, exequantur. cap. 10. pag. 88.
Hoſpitalariorum incuria, tàm in Hoſpitalitate exercenda, quàm in bonis administrandis ad Epiſcopum deferatur. ibid.
Hoſpitalarij abſque ordinarij licentia non queſtuent. cap. 9. pag. 88.
Hoſpitalarij queſtores, qui eligendi. ibid.
Hoſpitalium eleæmoſinæ in illorum vſum conuertantur. ibid.

L.

IEiunij fructus, & effectus in tit. de Ieiun. cap. 1. pagina 330.
Ieiunij vim Parochi populo declarent. ibid.
Ieiunio, qui ſint adſtricti. cap. 2. ibidem 331.
Ieiunij tempore Medici neminem ſinè vera, & legitima causa à Ieiunio eximant, & carnibus veſci patiantur, eorumque in hoc conſcientia grauatur. ibidem.
Ieiunium quibus diebus ſit ſeruandum. cap. 3. pagina 332.
Ieiunij tempore à quibus abſtinendum. ibid.
Ieiunium quoties in Quadrageſima frangatur. ibid.
Ieiunij edictum tempore Quadrageſimæ ſempèr populo publicandum. cap. 4. ibid. 332.
Illegitimi in iurepatronatu, tàm familiari, quàm hæreditario non ſuccedunt in tit. de Iurepatronatus. cap. 13. pag. 278.
Imagines Sanctorum in Iconibus, & parietibus quomodo eſſe debeant in tit. de Altaribus. cap. 9. pagina 27.
Imagines Sanctorum in Eccleſia

cleſiæ non collocentur, niſi priùs ab ordinario recognitæ in tit. de Sacris Imag. cap. 1. pag. 39.

Imagines Sanctorum, quæ & quomodo dipingendæ, & exculpendæ. cap. 2. ibidem, & pag. 41.

Imagines Sanctorum quomodocumque pro votis depictæ, vel confectæ, in Eccleſijs, vel cappellis non præcedente ordinarij recognitione apponi prohibentur. cap. 3. ibid. 41.

Immunitas Eccleſiaſtica per ſeculares Principes, eorumque miniſtros ſtrictè ſeruanda, & nullatenùs violanda in tit. de Immunitate Eccleſiaſtica. cap. 1. pag. 72.

Immunitate Eccleſiaſtica, quæ Eccleſiæ, & quæ loca gaudeant. cap. 2. ibidem 72.

Immunitatem Eccleſiaſticam violantes, quam pœnam incurrant. cap. 3. ibid. 73.

Immunitatem Eccleſiaſticam violant, mandatum, conſilium, & auxilium dantes, vel præſtantes. ibid.

Immunitatis Eccleſiaſticæ cauſa, facinoroſi ad Eccleſiam confugientes, vt priuilegio gaudeant, ad eam ſinè vrgenti neceſſitate non admittantur, & admiſſorũ notitia ad Epiſcopum deferatur. cap. 4. ibid. ſub pœna ibid. 74.

Immunitate Eccleſiaſtica, qui nam ſint expertes. cap. 5. ibid. 74.

Immunitatis Eccleſiaſticæ priuilegium, quibus delinquentibus etiàm competat. cap. 6. pag. 75.

Immunitatis Eccleſiaſticæ ſolus Epiſcopus eſt Iudex, cap. 7. ibid. 75.

Immunitate Eccleſiaſtica enumerantur nonnulli, certa delicta patrantes, non gaudentes ex reſolutione Sacræ Congregationis Immunitatis. cap. 8. ibidem 76.

Immunitate Eccleſiaſtica fruun-

fruuntur clerici, & regulares ad Eccleſiam confugientes. cap.15. pag.79.
Immunitatem, & libertatem Eccleſiaſticam quicumque magiſtratus tueri tenētur, nec contrà eam aliquid moliri, vtpotè ex Dei, & Summorum Pontificum ordinatione conceſſa. cap.16. ibid. 80.
Impedimentum erroris circa perſonam dirimit matrimonium in Tit. de Matrim. cap.22. pag.196.
Impedimentum conditionis, & voti paritèr. ibid.
Impedimentum cognationis quotuplex. cap. 24. ibidem 198.
Impedimentum criminis, quod & quando matrimonium dirimat.cap.25. pag. 198.
Impedimentum cultus diſparitatis, vis, & ordinis. ibidem.
Impedimentum ligaminis, publicæ honeſtatis, & affinitatis quando matrimonium dirimat. cap. 26. ibidem 199.
Impedimentum impotentiæ coeundi, & raptus explicantur. cap.27. ibid.200.
Impedimentum defectus Parochi, & teſtium declaratur. cap.2. pag.184.
Indulgentiarum vſus ſalutaris Tit. de Indulgent. cap. 1. pag.405.
Indulgentiarum occaſione omnes queſtus, & abuſus abolendi. ibidem.
Indulgentiarum definitio. cap.2. pag.405.
Indulgentiarũ Theſauri Papa eſt diſpenſator. cap.4. pag.406.
Indulgentiæ quid operentur. ibidem.
Indulgentiaruu differentia inter plenariam, & non plenariam. cap.5. ibidem 407.
Indulgentiarum forma conceſſionis attenditur. ibid.
Indulgentia Iubilei nihil differt à plenaria. ibid.
Indulgentiarum Iubilei Pontifex

tifex

tifex inſtitutor, & ſucceſſores prioris temporis moderatores. cap. 6. ibidem 407.
Indulgentias, qui concedere poſſint, & quomodo. cap. 7. ibid. 408.
Indulgentias publicare ſine ordinarij licentia regulares non poſſunt. ibidem.
Infirmus, vel inopinato caſu correptus, quando ſacro oleo inungi debeat. Tit. de Parochis. cap. 2. pagina 9.
Infirmis, ſeù valetudinarijs, Quadrageſimali tempore carnibus veſci non liceat, abſque Vicarij Generalis licentia gratis concedenda. Tit. de Ieiun. cap. 2. pag. 331.
Interdicti definitio in Tit. de Interdicto. cap. 1. pagina 389.
Interdicti effectus. ibidem.
Interdictum quotuplex. ibid.
Interdicere, & interdici, qui poſſint. cap. 2. ibidem 390.
Interdictum quibus de cauſis emanari debeat. ibidem.
Interdictum in ſcriptis, cum cauſa, & præuia trina monitione ferendum. ibidem.
Interdicti finis. ibidem.
Interdicti localis effectus, & quæ in loco interdicto agi poſſint. cap. 3. ibidem 391.
Interdictum locale ſiuè Sacerdos, ſiuè laicus violans, quomodo peccet, & quas pœnas incurrat. cap. 4. ibidem 391.
Interdicto loco, quæ Sacramenta in eo adminiſtrari poſſint. ibidem.
Interdicti localis tempore, qui dies excipiantur, in quibus omnia diuina officia celebrari liceat. ibidem.
Interdicto Eccleſiaſtico ſubiacet locus ille, cuius Dominus temporalis, Legatum, vel Nuncium Apoſtolicum impedit, quo minùs ſuum exercet officium.

ficium. cap. 5. ibidem 392.
Interdicto paritèr ſubiacet Ciuitas, Collegium, locus, taleas ab Eccleſiaſticis pro rebus ab eis poſſeſſis exigentes. ibidem.
In irregularitatibus, quando Epiſcopus diſpenſare poſſit in Tit. de Irregularit. cap. primo pagina 395.
Irregularitas non incurritur niſi ſit in iure cautum. ibidem.
Irregularis quando quis præſumatur. cap. 1. ibidem 395.
Irregularitatis definitio. cap. 2. ibidem 396.
Irregularitas ob defectum, vel delictum quando contrahitur. ibidem.
Irregularitas ex defectu, vel delicto quando tollatur. ibidem.
Irregularitas ex defectu quotuplex. cap. 3. ibidem 396.
In irregularibus ex defectu Natalium, Epiſcopus diſpenſare poteſt ad ordines minores, & beneficium ſimplex. ibidem.
Irregularitas ex defectu ætatis quæ cap. 4. ibid. 397.
Irregularitas ex defectu corporis proueniens, quæ & à quo cognoſcenda. cap. 5. ibidem 397.
Irregularitas ex defectu quæ, & à quo diſpenſatur. cap. 6. ibidem 398.
Irregularitas quæ per baptiſmum, & religionis ingreſſum tollitur. cap. 7. 398. ibidem.
Irregularitas quæ à Papa, & quæ ab Epiſcopo diſpenſatur. ibidem.
Irregularitas ex quocumque homicidio quando oriatur. cap. 8. pag. 399.
Irregularitas ex homicidio caſuali, vel neceſſario, moderamine non ſeruato, dummodo homicidium ſit occultum, ab Epiſcopo tolli poteſt. cap. 9. ibidem 399.

Irre-

Irregularitas non abſolutione, ſed diſpenſatione tollitur, nec virtute Iubilei aufertur, niſi expreſsè concedatur diſpenſandi facultas. cap. 10. ibidem 400.
Irregularitatis diſpēſatio quibus competat. ibidem.
Irregularitatis diſpenſatio an per Epiſcopum Confeſſario committi poſſit. ibidem.
Iudæi ſiuè mares, ſiuè fæminæ in pileo, ac panno crocei coloris à Chriſtianis diſtingui debent in Tit. vlt. miſcell. cap. 14. pagina 424.
Iudæi ſiuè mares, ſiuè fæminæ, in quibus adhiberi à Chriſtianis liceat, & in quibus adhiberi prohibeantur. ibidem.
Iudices Eccleſiaſtici, & Delegati Apoſtolici, quomodo ſe gerere debeant in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum in Tit. de Bonis Eccleſiæ non alien. cap. 4. pag. 82.
Iudices Synodales non pauciores quatuor in Diœceſana Synodo eligendi in Tit. de Iudicibus Synodalibus. cap. 1. pag. 376.
Iudices Synodales, quibus cauſæ à Sede Apoſtolica delegantur, eas quantò citiùs, & fidelitèr cognoſcant, & expediant. ibidem.
Iudicum Synodalium nominatio ad Epiſcopum principalitèr ſpectat. cap. 2. ibidem 377.
Iudicum Synodalium, ſi aliquis moriatur, quomodo demortui locus ſupplendus. ibidem.
Iudicum Synodalium electio ad Vrbem tranſmittenda. ibidem.
Iudicum ſiuè Iudicantium onus, vigilantia, ac rectitudo. Tit. vlt. miſcell. cap. 12. pag. 423.
Iuramenti forma pro ijs, qui beneficia patronata obtinent in Tit. de ſimon. cap.

cap. 7. pag. 300.
Ius mortuorum à Parochis in Ciuitate, à Vicarijs foraneis in Diœceſi exigendum, & menſæ Epiſcopali perſoluendum in Tit. de exeq. cap. 19. pagina 53.
Ius mortuorum à quibus debeatur. ibidem.
Iuſpatronatus quomodo in priuatis perſonis probetur. in Tit. de Iurepatron. cap. 1. pag. 272.
Iuſpatronatus in Communitatibus, Principibus, & perſonis potentibus quomodo probandum. cap. 2. ibidem 272.
Iuriſpatronatus vſurpatio, quando præſumatur. cap. 3. ibidem 273.
Iuſpatronatus quotuplex, eiuſque definitio. cap. 4. ibidem 273.
Iuſpatronatus quando Eccleſiaſticum, quando laicale, & quando mixtum. cap. 5. ibidem 274.
Iuſpatronatus quando hæreditarium, & gentilitium; ſeù familiare præſumatur. cap. 6. ibidem 274.
Iuſpatronatus quomodo acquiratur. cap. 7. pagina 275.
Iuſpatronatus ſinè ordinarij conſenſu vendito Caſtro, vel Oppido, cum venditione compræhenditur, & quomodo intelligatur. cap. 11. ibidem 277.
Iuſpatronatum alienans patronus Titulo vēditionis, eſt excommunicatus, illud amittit, nulluſque eſt contractus, etiàm ſi conſenſus ordinarij adfuerit. cap. 12. ibidem 277.
Iuriſpatronatus bona ſtabilia, ſeù mobilia non poteſt patronus recognoſcere, nec in illorum adminiſtratione ſe ingerere. ibidem.

L.

Laicus prędicationis munus obire nequit in Tit.

Tit. de prædic. cap. 2. pagina 64.

Libellos famoſos componentes, affigentes, ſcribentes, retinentes, aliò traſmittentes, compertos legentes, & non lacerantes, alijſque mandantes, ſunt excommunicati in Tit. de Vſuris. cap. 11. pagina 320.

Libertas Eccleſiaſtica læditur, Eccleſiarum & Eccleſiaſticarum perſonarũ bona collectando ſinè Summi Pontificis authoritate in Tit. de Immunitate Eccleſiaſtica. cap. 9. pag. 76.

Libertas Eccleſiaſtica in multis violatur. cap. 10. ibidem. 77.

Libertas Eccleſiaſtica infringitur, cum bona laicis cataſtata, ad Eccleſiaſticas perſonas peruenta, collectantur, excipiuntur onera conformia, & inuariabilia. cap. 9. ibid. 76.

Libertatem Eccleſiaſticam lædunt Iudices laici perſonas Eccleſiaſticas carcerantes, capientes, contrà eas proceſſus formantes, & conſilium, auxilium, vel mandatum dantes. cap. 12. ibid. 78.

Libertatis Eccleſiaſticæ rei ſunt Clerici in ſupradictis quouis modo ſuam operam præſtantes, & ſi ſint beneficiati, beneficiorum fructibus priuantur. cap. 12. ibid. 78.

Libertate Eccleſiaſtica gaudent perſonæ Eccleſiaſticæ in ſuis bonis, nec ea collectari, & à laicis collectata, à publicanis exigi non poſſunt. cap. 13. pag. 78.

Licteræ dimiſſoriales morte concedentis non expirant Tit. de Sacramento Ordinis. cap. 7. pag. 176.

Licterarum dimiſſorialium controuerſia ab ordinario recognoſcitur, & recognitione pendente, Sacerdos ad Diuina non admitta-

mittatur. cap. 14 ibidem 180.

Locationes bonorum Eccleſiaſticorum vltrà triennium prohibentur in Tit. de bonis Eccleſiæ non alienandis. cap. 1. pag. 80.

Locationes rerum Eccleſiaſticarum repræſentata pecunia damnantur. cap. 5. ibid. pag. 83.

Locatio Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, & Cancellariæ Epiſcopalis prohibetur. ibidem.

Ludi quicumque in Eccleſia, ſibique adiacentibus prohibentur ſub pœna &c. alearum, & taxillorum verò ſub pœna excõmunicationis latæ ſententiæ in Tit. de Eccleſ. & Relig. in eis cultu. cap. 3. pag. 18.

M.

Magica potentia ad quodcumque opus vtentes, vel aliquem faſcinantes, vel faſcinatum eadem opera curantes, eaſdem pœnas incurrunt tit. de maleſ. cap. 9. pag. 311.

Magicæ artis ſpecies. cap. 3. ibid. 307.

Magiſtrorum onus, vita, & ergà diſcipulos, & pueros doctrina in Tit. vlt. miſcel. cap. 6. pag. 309.

Maleficia, & ſuperſtitiones cõmmittentes, Chriſtiani nominis ſunt indigni tit. de Malefic. cap. 1. pagina 305.

Melefici ſortilegi, & incantatores ſunt excommunicati, & qui ij ſint. cap. 2. ibid. 306.

Maleficorum, & veneficorum inanem operam infirmi negligant, ſed potiùs ad Deum fundant preces, & ad Sacramentorum fræquentiam recurrant. cap. 8. pag. 311.

Maleficos &c. veneficos, ac ſortilegos Parochi ad Epiſcopum deferant. ibid.

Malefici ſponſos ne matrimonium

monium conſument quomodocumque faſcinantes, quibus pœnis afficiantur. cap. 9. ibid. 311.
Mares duodecimum annum attingentes cum fœminis conſanguineis, vel affinibus in eodem cubili non admittantur, neque lactentes cum parentibus in tit. de Paroch. cap. 14. pagina 16.
Matrimonij definitio in Tit. de Matrim. cap. 1. pagina 183.
Matrimonium eſt vnum ex ſeptem Eccleſiæ Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum, & ſanctè tractandum. ibid.
Matrimonij clandeſtini prohibitio, & nullitas à Parochis in eorum Eccleſijs promulganda. cap. 2. ibidem 184.
Matrimonium tribus denunciationibus præmiſſis, coràm Parocho, ac duobus vel tribus teſtibus celebrãdum. ibid. à tergo.
Matrimonium à proprio Parocho, vel alio Sacerdote, de ipſius, vel ordinarij licentia celebrandum. ibid.
Matrimonium ſinè Parocho, & teſtibus celebratum, eſt nullum, quamuis iuramento, ac etiàm copula per coniuges confirmetur. ibid.
Matrimonium contrahens non ſeruata Ritualis Romani forma, tàm Parochus, quàm teſtes intereſſentes arbitrio ordinarij puniuntur. ibid.
Matrimoniorũ librum, in quo coniugum, & teſtium nomina, cognomina, annum, & diem contracti matrimonij deſcribant, habeant & diligentèr Parochi cuſtodiant. cap. 3. ibid. 185.
Matrimonium antequàm contrahatur, Parochus coniuges hortetur, vt ſua peccata confiteantur. ibid.
Matrimonij denunciationes vllo modo à Parochis ſinè ordi-

ordinarij licentia remittendæ. cap. 4. ibid. 185.
Matrimonij denunciationes in tribus diebus feſtiuis in vtraque coniugum Parochia faciendæ, ſi in duabus Parochijs habitent, cap. cit. pag. 185.
Matrimonij celebratio poſt denũciationes, vltrà duos menſes non differatur, dilata autèm, iterùm publicationes fiant. ibid.
Matrimonij denunciationes abſque rationabili cauſa non differantur. ibid.
Matrimonij denunciationes ne fiant abſque conſenſu viri, & mulieris. cap. 5. ibid. 185.
Matrimonij conſenſus à muliere in parentum conſpectu, ipſis tamèn non audientibus, petatur. ibid.
Matrimonij conſenſus ab ipſa muliere, non ab alio eius nomine præſtetur. ibidem.
Matrimonio contracto, coniuges hortetur Parochus, vt benedictionem Sacerdotalem in Eccleſia ſuſcipiant, & interìm inſimùl non cohabitent. cap. 6. ibid. 186.
Matrimonio non contracto, etiàm denunciationibus præmiſſis, & Capitulis matrimonialibus confectis, coniuges ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ in eadem domo non cohabitent. ibid.
Matrimonium etiàm ſi ſit illicò contrahendum, ſponſus ſponſæ domum non adeat. ibid.
Matrimonium contrahentes, à proprio Parocho, vel ab alio de ipſius, vel ordinarij licentia, benedicantur, & contrafacientes, quàm pœnam incurrant. ibid.
Matrimonij ſolemnitas, & benedictio, quo tempore prohibeantur eod. Tit. de matrim. cap. 7. pag. 187.
Matrimonij ante, & poſt celebrationem, nihil omninò muneris ſponſæ in Eccleſia,

cleſia, ſeù à propinquis detur. cap. 8. ibid. 188.
Matrimonium contracturi, ſponſi ad Eccleſiam dùm accedunt, inſtrumenta muſicalia non pulſentur, & quæ in eadem Eccleſia euitanda. ibidem.
Matrimonium nullibì præterquàm in Eccleſia à Parocho celebrandum, excepta licentia ordinarij in ſcriptis eodem Tit. cap. 9. pag. 188.
Matrimonium cum contrahitur, forma benedictionis, & Sanctiſſimæ Trinitatis à Parocho proferenda. ibidem.
Matrimonio contracto ab epulis Nuptialibus Parochus abſtineat. ibidem.
Matrimonium malitioſè impediens, vel impedimentũ tacens peccat mortalitèr, & eſt excommunicandus. cap. 10. ibid. 189.
Matrimonij impedimentum per vnicum teſtem, vel famam ad Parochum delatum ab ipſo ad ordinarium deferatur, & interìm ab eius celebratione abſtineat. ibidem.
Matrimonium in gradibus bus prohibitis ſcientèr contrahentes, pœnam excommunicationis latæ sẽtentiæ incurrunt, & diſpenſationis ſpe carent eodem Tit. cap. 11. pagina 190.
Matrimonium ignorantèr intrà gradus prohibitos contrahentes, thoro, & domo ſeparentur, donèc Apoſtolicam diſpenſationem, eiuſque executionem à Delegato Apoſtolico obtinuerint. ibidem.
Matrimonium filijfamilias contrahere volentes, moneantur à Parocho, vt eorum parentes ab ipſis de tanta re reddantur certiores eodem Tit. cap. 12. pag. 190.
Matrimonium viduæ non celebretur, cuius viri incertus eſt obitus niſi

de

de eo coràm ordinario conſtet, & ab eo de Matrimonio contrahendo facultas obtineatur. ibid.
Matrimonio non dùm inito, ſponſi carnalitèr ſe cognoſcentes, & parentes id permittentes, pœnam excommunicationis latæ ſententiæ incurrunt. cap. 13. ibidem 19.
Matrimonij conſumationẽ maleficijs quibuſcumque impedientes, ſcientèr adiuuantes, & conſulentes, eamdem incurrunt pœnam. ibidem.
Matrimonio proprius Parochus, vel de eius licentia alius Sacerdos, ab ordinario tamèn ad Sacramenta miniſtranda probatus aſſiſtat. cap. 15 pag. 192.
Matrimonio Parochus aſſiſtens, cocta, & ſtola indutus, ſponſorum conſenſum priùs apertè excipiat, deindè Ritualis Romani forma in eorum coniunctione vtatur, ac matrimonij vim, & gratiam explicet. ibidem.
Matrimonium Parochi veti. tis temporibus ſolemnitèr celebrantes, ac etiàm ſponſi, trinaſque inſupèr denunciationes prætermittentes, excommunicationi ſubijciuntur. cap. 16. ibidem 193.
Matrimoniũ Parochus abſque legitimo teſtium numero celebrans, ſponſoſque inſimùl illicitè cohabitantes ad ordinarium non deferens, eâdem pœna punitur. ibidem.
Matrimonij denunciationes antequàm fiant, à ſenioribus loci perquirant, num aliquod impedimentum intèr ſponſos adeſſe poſſit, idemque ab ijſdem percuntetur. ibidem.
Matrimonium ad denunciationes Parochus, vtriuſque ſponſi conſenſu non explorato, non deueniat. cap. 17. ibidem 193.
Matrimonij in denunciationibus,

nibus, & celebratione, ſi ſint exteri, quomodo Parochus cum illis ſe gerere debeat. cap. 18. ibidem à tergo 194.

Matrimonij libertatem cum ſubditis, vel quibuſcumque alijs violantes, excommunicationem ipſo facto incurrunt. cap. 19, ibidem 194.

Matrimonij de libertate ſponſi, ab vtroque Parocho, ſi diuerſæ ſint Parochiæ, interrogentur, eaque non comperta, ad denunciationes non deueniant. ibidem.

Matrimonium Parochus illorum non denunciet, qui caſtitatis, vel religionis votum emiſerint, vel alteri de matrimonio contrahendo fidem dederint. ibidem pag. 195.

Matrimonia nonnulla, quæ à Sac. Congregatione valida declarantur. cap. 20. ibidem 195.

Matrimonia nonnulla, quæ ab eadem Sac. Congregatione irrita declarantur. cap. 21. ibidem 196.

Matrimonium impedimenta dirimentia quot, & quæ. cap. 21. ibid. 196. 197.

Matrimonij impedimenta impedientia, vide in verbo impedimentum.

Matrimonij ſupèr impedimentis, quando Papa, & Epiſcopus diſpenſat. cap. 28. pag. 200.

Medici cum infirmis quomodo ſe gerere debeant. Tit. vlt. miſcel. cap. 10. pag. 422.

Menſæ Epiſcopalis in Ciuitate Agathenſi, Diœceſi, & in Ciuitate Neapolitana bonorum immobilium, cenſuum, ac reddituum deſcriptio in Tit. de Menſa Epiſcopali. cap. 1., & 2. pag. 357.

Mercatores, & Artifices quæ ſeruare, & à quibus abſtinere teneantur. dict. tit. vlt. miſcell. cap. 7. ibidem 420.

Mili-

Militum Chriſtianorum, ſuorumque Officialium vita, & exercitium quomodo eſſe debeat. dicto tit.vlt. cap. 11. ibid. 422.

Miſſæ ſacrificium dùm peragitur, diuinaque recitantur officia, quiſque ſileat, deuotèque ſe gerat in Tit. de Eccleſ. cap. 4. pag. 19.

Miſſarum onera, cæteraque pia legata, defunctis non deneganda, ſtatutiſque diebus perſoluenda in tit. de Exequijs. cap. 12. pagina 49.

Miſſæ ſacrificium purè peragendum in Tit. de Sacriſ. miſs. cap. 2. pagina 54.

Miſſæ ſacrificium quam præparationem à Sacerdote exigat. ibidem.

Miſſa in aurora permittitur, & pro quibus. cap. 8. ibidem 57.

Miſſa maior, ſeù conuentualis, priùs quàm inchoetur, detur campanæ ſignum, quod in Euchariſtiæ eleuatione paritèr repetatur. cap. 9. pag. 58.

Miſſæ miniſtri per Eccleſiam non vagentur, ſintque ſuperpelliceo induti. ibid.

Miſſæ, vbi plures exſtant Sacerdotes, debito ordine, ac interuallo celebrentur, & in vltima, populi commoditati conſulatur. cap. 10. ibidem 58.

Miſſam ſolemnem Epiſcopo celebrante, nulli Sacerdoti in eadem Eccleſia rem ſacram facere liceat ſub pœna ſuſpenſionis. cap. 11. ibidem 58.

Moniales in Abbatiſſæ electione ſua vota non euulgent, nec pro eà ſecreta habeant colloquia in Tit. de Monial. cap. 5. pagina 209.

Moniales in Abbatiſſa eligenda quomodo gerere ſe debeant. ibidem.

Monialium Monaſterium ingreſſura, cuius ætatis eſſe debeat. cap. 5. pagina 210.

Mo-

Monialium Monaſterium nulla puella pro habitus ſuſceptione ingrediatur, ſi priùs eius voluntas non exploretur, & Monialium conſenſus accedat. ibid.

Monialium profeſſio quando valida. cap. 6. ibid. 211.

Monialis ad profeſſionem admittenda legere, & ſcribere ſciat. ibid.

Monialis de conſtructa per eam cella teſtari ad alicuius fauorem non poteſt. cap. 6. ibid. 211.

Monialium ordinarius confeſſarius, quibus qualitatibus præditus eſſe debeat. cap. 7. ibid. 212.

Monialium ordinarius confeſſarius triennio durat. ibid.

Monialium extraordinarius confeſſarius, iiſdem quibus ordinarius eluceat qualitatibus, qui bis, vel ter in anno monialium confeſſiones audiat. ibidem.

Monialibus nullus confeſſarius ſingularis eſt aſſignandus. ibid.

Monialiũ confeſſarius quidquàm, præter ordinariam mercedem ab eis recipiat. ibidem.

Monialium viſitatio, vide viſitatio.

Monialium confeſſarius ordinarius abſque Epiſcopi licẽtia extraordinarius nõ ſit, & è contra. cap. 8. pagina 212.

Monialium confeſſionalia in Eccleſia tantùm extent, & ad audiendas confeſſiones illis confeſſarius, & moniales ſolùm vtantur ſub pœnis, vt in cap. 8. ibid. 212.

Monialium feneſtrella ad Communionis vſum deputata, ad illum tantùm exerceatur ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrenda. ibid.

Monialium confeſſarius, cum pro adminiſtrandis Sacramentis, Monaſterij ſepta ingreditur, quomodo ſe gerere

gerere debeat in illius ingreſſu, & egreſſu. cap. 9. ibid. 213.
Monialium confeſſarius cum valetudinarijs quomodo ſe gerat. ibid.
Monialium confeſſario monaſterium ingreſſo pro miniſtrandis Sacramentis, quid ab eo, & à monialibus ſeruandum ſit. cap. 10. pag. 214.
Moniales quibus diebus pœnitentiæ, & Euchariſtiæ Sacramentis refici debeãt. cap. 11. ibid. 211.
Moniales nec directè, nec indirectè aliquod officium procurent. ibid.
Moniales in omnibus obediant Abbatiſſæ, eique & Confeſſario tantùm ſua pandant ſecreta. ibid.
Moniales, nec ſeriò, nec ioco vlli inferant iniuriam, & Monaſterij vtilitatis, & exiſtimationis rationem habeant. ibid.
Monialium Confeſſionale, & feneſtrel lapro communione quomodo eſſe debeat, & eorum claues à quibus retinendę. cap. 12. pag. 215.
Moniales quid ſeruare debeant ad euitandum Monaſterijs diſpendia. cap. 13. ibid.
Moniales exſculenta non vendant. ibid.
Moniales in communi menſa commedant, & quid in ea ſeruandum. ibid.
Moniales, dum laboribus communitèr incumbunt, prophanos cantus, ac ſermones effugiant, nec cum hæbreis omninò colloquantur. cap. 14. ibidem 216.
Moniales à ſecularibus cantum, & muſicam non addiſcant, perſonatæ non incedant, nec armis ſe cingant ſub pœnis, vt in cap. ibid.
Moniales legitimè non impeditæ, quotidiè miſſæ ſacrificio, & choro deuotè interſint, & quid ſeruare debeant.

debeant. cap. 15. pag. 217.
Moniales ſingulis diebus in mentali oratione mediam hora inſumant, ibid.
Moniales in Eccleſia exteriori tantùm Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentũ habeant, nec cuſtodiæ claues retineant. cap. 16. ibidem 218.
Monialium ſtatutus numerus non augendus. ibid.
Monialium regulæ crebrò legendæ, & ſeruandæ. cap. 17. ibid. 218.
Monialibus quidquàm loco depoſiti retinere liceat, & ſi retineant, infrà menſem Domino reſtituatur. cap. 18. ibid. 218.
Monialibus non liceat, ſuperiore excepto, ad quempiam litteras ſcribere, neque ad ſe miſſas Abbatiſſa inſcia legere. ibid.
Moniales quidquàm labore, & induſtria partum, vel dono acceptum, in vſum proprium conuertant. cap. 19. ibid, 219.
Moniales bona mobilia, & immobilia, tamquàm propria, non poſſideant, mobilium tamèn vſus ſuo ſtatui conueniens non denegetur. ibid.
Monialium rota quomodo eſſe debeat. cap. 20. pagina 220.
Monialibus in crate loquendum, & non in Rota, ſèd ab hac illas tantùm vocare liceat. ibid.
Monialibus per confeſſionale, ſiuè communionis feneſtrellam, nullus alloquatur ſùb pœna excommunicationis. ibid.
Monialium confeſſarius præ-habens clauem feneſtrellæ communionis, vt aliquis monialem alloquatur, eſt ipſo iure ſuſpenſus. ibid.
Monialium procuratores qui eligendi, electi autèm ſingulis annis ſuæ adminiſtrationis rationem ordinario reddant. cap. 21. ibidem 221.
Monialium cappellani poſt

 miſſæ

miſſæ celebrationem illas diù non alloquantur, nec ijſdem quaſi famuli inſeruiant. ibid.

Moniales in die confeſſionis, & communionis ab omni hominum colloquio abſtinere decet, quod præfectæ & ianitrici indulgetur. cap. 22. ibid. 221.

Monialium in Eccleſijs, Sacerdotes, tàm ſeculares, quàm regulares abſque ordinarij in ſcriptis licentia ſub pœna tarenorum triginta miſſas non celebrent. ibid.

Monialium ſepta nemo ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ſinè Epiſcopi facultate ingrediatur. cap. 23. ibidem 222.

Monialis, etiàm ad breue tempus, ſub eadem pœna, abſque in ſcriptis Epiſcopi licentia è monaſterio non egrediatur. ibid.

Monialium monaſteria, vt in perpetua clauſura ſeruentur, ſuum auxilium quilibet præſtare tenetur. ibidem.

Moniales, vt è monaſterio egredi poſſint, cauſæ recenſentur, quarum aliqua ſi non adſit, tàm egredientes, quàm illas comitantes, & receptantes, excommunicationi latę ſententiæ ſubiacent. cap. 24. ibid. 223.

Monialium ſepta, qui cum Epiſcopi facultate ingredi poſſint. cap. 25. pag. 223.

Monialium ſepta, qui cum dicta facultate ingredi poſſunt, quomodo ad effugiendam excommunicationem in egreſſu, & receſſu ſe gerere debeant. ibid. & cap. 26. à tergo 224.

Monialium monaſterij ianua, cum ex neceſſitate eſt aperienda, longo tempore aperta ne maneat, nec in eo loco aliquis monialis alloquatur. cap. 26. ibidem 224.

Mona-

Monaſterij ianua, & colloquutorium à ſolis occaſu vſque ad eius ortum ſempèr clauſa extent. ibid.
Monialium ſepta fratres minores abſque Papæ licentia ingredi non poſſunt. ibidem.
Monialium monaſterij cuiuſcumque generis, & conditionis operarij, intrà illius ſepta, abſque ordinarij licentia ingredi non poſſunt. cap.27.pag.225.
Monialium ſepta, ſi ex aliqua parte proſpiciantur, ordinarij curæ ſit ne moniales proſpici poſſint. ibidem.
Moniales alloqui ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, omnes cuiuſcumque gradus, conditionis, & ſtatus ſint, prohibentur, ſinè ſpeciali ordinarij licentia, pratèr in primo, & ſecundo gradu coniunctos. cap. 28. ibidem 226.
Monialium in primo, & ſecundo gradu coniuncti, ſinè ordinarij licentia, ſemèl in menſe poſſunt moniales alloqui, excepto Aduentu, Quadrageſimæ, & monialium communionis tempore. ibidem.
Moniales quando coniuncti, vel non coniuncti, cum ordinarij licentia poſſunt alloqui, quomodo licentia intelligenda. ibidem.
Moniales alloquuturi, etiàm Clerici, etiàm Regulares, ſi in licentiæ petitione verám cauſam non exponant, licentia ſit nulla, perindè ac conceſſa non fuiſſet. cit.cap. pag. 226.
Monopolium vſuræ genus eſt, & quid illud ſit in Tit. de vſuris. cap.5.pag.316.
Montes Pietatis pro mutuanda pecunia erecti, fideliter adminiſtrentur, nec vltrà ſortem aliquid recipiantur, niſì Pontificis facultate fulciantur. in Tit. de Confraternitatibus, &c. cap. 12. pag. 89.

Nota-

N.

NOtarij illicitos, palliatos, & vſurarios contractus ſtipulantes, ſunt periuri, & iiſdem pœnis, quibus fœneratores, afficiuntur. in Tit. de vſuris. cap. 2. pag. 313.

Notariorum officium, & in contractibus ſedulitas, & fidelitas. Tit. vlt. miſcell. cap. 8. pag. 412.

Nouitia è monialium monaſterio eijciatur, ſi completo Nouitiatu abſque legitima cauſa profiteri renuerit. in Tit. de monialib. cap. 6. pag. 211.

Nouitio è religione diſcedenti, omnia per ipſum delata ſunt reſtituenda. ibidem.

O.

OBlationes, ac eleæmoſinæ in quem vſum conuertendæ. in Tit. de ſacris Imag. cap. 4. pagina 42.

Oblationes quæ ſint, & ad quem ſpectent. in Tit. de Decim. prim., & oblat. cap. 9., & 10. pag. 291.

Oblationes, vt Deo gratæ ſint, à quibus, & ex quibus offerendæ. cap. 11. ibidem 292.

Officium B. M. V. penſionem obtinentes recitare tenentur. in Tit. de diuin. off. cap. vlt. pag. 71.

Olea ſacra quando renouanda, & à quo ſeruanda. Tit. de fonte Baptis. cap. 4. pag. 30.

Olea ſacra decentèr, & diſtinctè cuſtodiantur. cap. 5., & 6. ibidem 30.

Opera bona, quando meritoria, & ſatisfactoria in Tit. de Indulg. cap. 3. pagina 406.

Opera iuſtorum bona vltrà ſatisfactionem redundantia, alijs proſunt, & in Eccleſia Theſaurum Eccleſiæ conſtituunt. ibid.

Ordo

Ordo eſt vnus ex ſeptem Sacramentis, & à Chriſto Domino inſtitutus in Tit. de Sacramento ordinis. cap. 1. pag. 172.
Ordines ſunt ſeptem, & qui. ibidem.
Ordo propriè non dicitur Epiſcopatus, nec prima tonſura. ibidem.
Ordinibus initiandi quando examinandi, eorumque requiſita. cap. 2. ibid. 173.
Ordinum minorum officiũ. ibidem 173.
Ordinandus prima tonſura, quæ requiſita habere debeat. cap. 3. ibidem 174.
Ordinibus minoribus initiãdi, cum quibus requiſitis debeant accedere. cap. 4. ibidem 174.
Ordinum maiorum ætas. c. 5. ibidem 175.
Ordine Subdiaconatus initiandus, verum, & non fictum patrimonium pro vitæ ſubſtentatione poſſidere debeat. ibidem.
Ordinibus ſacris initiati Eccleſiaſticum patrimonium alienare nequeunt. ibid. pag. 175.
Ordines ſuſcepturi, quæ ſeruare debeant, vt ſuſpenſionem, & irregularitatem effugiant. ibidem.
Ordinum ſacrorum pro ſingulis officium. cap. 6. ibidem 176.
Ordinis Præsbyteratus materia, & forma. ibidem.
Ordo Sacerdotalis quando inualidus ex defectu materiæ. ibidem.
Ordinum litteræ dimiſſoriales, quibus concedendæ. cap. 7. ibidem 176.
Ordines per proprium Epiſcopum conferendi. ibidem.
Ordinandi ab alio Epiſcopo, examinati, & approbati ſunt dimittendi. ibid.
Ordinari poteſt ab Epiſcopo familiaris non ſubditus, ſi per triennium in ſuo ſeruitio ſteterit, illique ſtatim beneficium conferat. cap. 8. ibidem 177.

Ordinum denunciationes, cæteraque in ſcriptis teſtimonia, gratis à Parochis fiant. ibidem.

Ordinum quorumcumque ex collatione, nihil prorsùs, prætèr Carolenum vnum pro Bullis, à Cancellario Epiſcopali recipiatur. cap. 9. ibid. 178.

Ordines quibus prohibentur. cap. 10. ibidem 178.

Ordinum collatio vbi habenda. cap. 11. pag. 178.

Ordo ſacer caſtitatis votum annexum habet. ibidem.

Ordinibus, & prima tonſura initiati quando fori priuilegio gaudeant. cap. 12. ibidem 179.

Ordinibus ſacris tantùm initiati in Capitulo vocem habent. ibidem.

Ordine, & prima tonſura carens, habitum clericalem non deferat, nec alicui Eccleſiaſtico muneri abſquè licentia Epiſcopi inſeruiat ſub pœna excommunicationis. ibid.

Ordinem Subdiaconatus ſuſcepturus quibus pollere debeat. cap. 13. ibid. 180.

Ordinibus Diaconatus, & Præsbyteratus initiandi, cum quibus qualitatibus, temporumque interſtitijs accedere debeant. ibid.

Ordinati ad Præsbyteratus ordinem primam miſſam non celebrent abſquè ordinarij licentia. cap. 14. ibidem 180.

Ordinem recipere præſumens, non approbatus, non examinatus, non à Cācellario Epiſcopali vocatus, in excommunicationem latæ ſententiæ incid t. cap. 15. ibid. 181.

Ordo Characterem imprimit, & quid ſit Character, & effectus. cap. 15. pagina 181.

P.

PArochi diebus Dominicis, & feſtiuis prædicare, & Populum inſtruere tenen-

tenentur, & quomodo cum infirmis ſe gerere debeant in tit. de Parochis. cap. 1. 2. 3. 4. & 5. pag. 9. 10. 11.

Parochus in propria Parochia reſidere debet, nec ab illa diſcedere. cap. 4. ibid. 11.

Parochus populum, & pueros quibus de rebus edodere teneatur; cap. 7. pagina 13.

Parochus quas perſonas Epiſcopo denunciare teneatur, & quo tempore. cap. 8. ibid. 13.

Parochus ſtatutis diebus celebret, & diebus Dominicis poſt prandium pueros congreget, vt eos in fidei rudimentis, & alijs neceſſarijs inſtruat. cap. 9. ibidem à tergo 14.

Parochi munus eſt, vt in miſſę ſacrificio inania verba vitentur, & lites intèr Parochianos componantur. cap. 10. ibid. 14.

Parochi baptizatorum, confirmatorum, defunctorum, & vxoratorum nomina ad Ritualis Romani formam deſcribant, & eorundem libros diligentèr aſſeruent. cap. 13. pag. 15.

Parochus in Sacramentorum adminiſtrationem in quacumque hora vocatus, accurrat, nihil petat vel exigat, ſcandaloſos Sacerdotes in ijs miniſtrandis non admittat, ipſeque vitæ innocentiæ polleat. cap. 15. ibid. 16.

Parochi illitterati, & ſcandaloſi pœnis à Conc. Trid. ſtatutis ſubiacent. cap. 16. ibid. 17.

Parochi, cæterique in defunctorum exequijs, ac funeribus, culpabiles ſe reddentes, quibus pœnis afficiantur Tit. de exequijs. cap. 17. pag. 51.

Parochus, vel alius Sacerdos qua hora miſſam celebrare debeat Tit. de Sacrif. miſ. cap. 7. & 8. pag. 97.

Parochum impediens, ne inchoatam

choatam miſſam proſe-quatur, quam pœnam incurrat. ibidem.

Parocho in Eccleſia Parochiali celebrante, & concionante, vlli Sacerdoti in priuatis Eccleſijs celebrari liceat. cap. 14. pag. 59.

Parochus quomodo ſe gerere debeat circà Sacerdotes aduenas, ac perſonas criminoſas, & quid prohibere, dum ſacra peraguntur. cap. 19. ibid. 62.

Parochus proprius miſerabilium perſonarum defunctorum cadauera gratìs aſſociare, & ſepelire tenetur in Tit. de Confrater. cap. 6. pag. 86.

Parochus Sacramentorum vim, & efficaciam populis explanet, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ritum, & formam in eorum adminiſtratione ſeruet Tit. de Sacram. in genere. cap. 3. pag. 112.

Parochus in propria Parochia, præciſa neceſſitate vel licentia, Sacramenta adminiſtrat. ibid.

Parochus caueat, ne quis ſinè baptiſmo decedat, & Rituale Romanum ſæpè præmanibus habeat in tit. de baptiſ. cap. 1. pag. 115.

Parochus baptizatorum librum habeat, & baptizati, parentum, compatrum, & obſtetricis nomina, cognomina, baptiſmique annum, & diem in eo deſcribat, & ſucceſſori conſignet. cap. 7. pag. 118.

Parochus populum doceat, in quibus Sacramentis, & intèr quas perſonas ſpiritualis cognatio contrahatur. ibid.

Parochus poſt primum puellæ partum benedictionem in Eccleſia impendat. cap. 11. ibid. 121.

Parochus confirmatorum, & patrinorum nomina annum, ac diem in ſpeciali libro deſcribat tit. de confirmatione. cap. 6. pagina 127.

Paro-

Parochus ſuum Parochianum infirmum, vt quantò citiùs ſua peccata confiteatur, hortetur, in tit. de Sacramento pœnitentiæ. cap. 5. pag. 145.

Parochus pro moribundis Epiſcopalem benedictionem petat, vel petere faciat Tit. de extrema vnctione. cap 14. pag. 170.

Parocho ægrotanti, vicinior Parochus Sacramenta adminiſtret, & agonizanti aſſiſtat. cap. 15. ibid. 170.

Parochi, ſeù Confeſſarij quicumque, falſum teſtimonium perhibentes, in fauorem ad ordines promouendorum, ſuſpenſionem ipſo facto incurrunt Tit. de Eccleſiaſt. perſon. cap. 14. pag. 246.

Parochi, quid ad maleficia, & ſortilegia euitanda, populum monere debeant in Tit. de malef. cap. 4. & 5. pag. 308.

Parochorum non reſidentium pœnæ in Tit. de reſid. cap. 3. pag. 402.

Parochi, etiàm per bimeſtre ſinè ordinarij licentia à reſidentia abeſſe non poſſunt. ibidem.

Parochi quomodo in ſua Parochia reſidere intelligantur. ibidem.

Patrisfamilias diſciplina erga filios Tit. vlt. miſcel. cap. 1. pag. 417.

Patrini in Sacramento baptiſmi, & confirmationis quomodo ſe gerere debeant Tit. de confirmatione. cap. 7. pag. 128.

Patrini qui excludendi, ibidem.

Patroni in perceptione fructuum beneficij nullatenùs ſe ingerant in tit. de Iur. patr. cap. 8. pag. 275.

Patronus præſentans ad beneficium patronatum, nil à præſentato exigere poteſt, niſi alitèr in fundatione ſit diſpoſitum. ibidem.

Patronus, tàm Eccleſiaſticus, quàm laicus, quod

tempus habeant ad præſentandum,& quando incipiat. cap 9. ibid. 276.
Patronus excommunicatus præſentans, an & quando eius præſentatio ſit valida. cap. 10. ibid. 276.
Patronus præſentans ſcientèr indignum, pro illa vice ius præſentandi amittit, & ad ſuperiorem collatio deuoluitur. cap. 10. ibid. 276. 277.
Patronus præſentare ſe ipſum, & ante iuriſpatronatus vacationem, præſentationem promittere, nequit. cap. 12. pag. 277.
Patronus præſentans idoneum, iſte repelli non poteſt, aliàs ad ſuperiores recurrere poteſt. ibid.
Peccatum quotuplex de Sacramento pœnit. cap. 8. & 10. pag. 147. 149.
Peccati mortalis, & venialis definitio, ac differentia, & quomodo vtrumque tollatur. ibid.
Peccati materia, forma, & effectus. cap. 9. pag. 148.
Peccatum mortale quomodo fiat veniale, & è contra. ibidem.
Peccati mortalis, & venialis effectus in Tit. de Indulg. cap. 2. pag. 405.
Periurium intèr grauiora peccata connumeratur, & quæ mala ſecum trahat. in Tit. de Vſuris. cap. 9. pag. 319.
Periurium eſt vnum ex reſeruatis, & quomodo periuri puniendi. ibidem.
Periuri à Confeſſarijs in confeſſione admonendi, & corripiendi, & quomodo cum ijs agendum. cap. 10. pag. 319.
Pœnitentiæ Sacramentum lapſis poſt baptiſmum eſt ad ſalutem neceſſarium. Tit. de Sacramento pœnit. cap. 1. pag. 142.
Pœnitentiæ Sacramenti inſtitutio, & definitio. ibidem.
Pœnitentia non differenda. cap. 2. ibidem 143.

Pænitentiæ Sacramentum vbi, & quomodo admi-niſtrandum. cap. 3. ibidem 144.
Pænitentiæ Sacramenti materia proxima, & remota. cap. 8., & cap. 10. pagina 147. 149.
Pænitentes ſemèl ſaltèm in anno peccata ſua confiteri tenentur, eod. Tit. cap. 4. pag. 144.
Pænitentes ad confeſſionem accedentes quæ ſeruare debeant. ibidem.
Pernoctationes ſecularium, & præſertim mulierum, in Eccleſia prohibentur ſinè Epiſcopi licentia. Tit. de Eccleſijs. cap. 6. pagina 204.
Perſonæ Eccleſiaſticæ ab oneribus perſonalibus ſūt exemptæ in Tit. de immunit. Eccleſiaſtica. cap. 14. pag. 79.
Penſionarius ad quam diuini officij recitationem teneatur in Tit. de Penſionibus. cap. 1. pag. 279.
Penſionis origo, & ea, quando à Papa imponitur, & ab Epiſcopo imponi poſſit. cap. 2. ibidem 279.
Penſio quanto tempore durat. ibidem.
Penſio neceſſariò clericatum requirit. cap. 3. ibid. 280.
Penſionem ſibi reſeruari cupiens, quam expreſſionem Summo Pontifici facere debet, & quando. cap. 4. pag. 281.
Penſio vndè dicatur, & an beneficij appellatione veniat. cap. 5. ibidem 281.
Penſionem obtinens, fori priuilegio gaudet. cap. 6. ibidem 282.
Penſionis eſt incapax illegitimus, vel excommunicatus. ibidem.
Penſio per Religionis profeſſionem vacat. ibidem.
Penſio quam ætatem in Clerico requirat. ibidem.
Penſio quomodo extinguatur. cap. 7. ibidem 283.
Penſio quando annulletur. cap. 8. pag. 283.

Penſio quando amittitur. cap. 9. ibidem 284.

Penſio quomodo vacet per promotionem ad Epiſcopatum, vel Cardinalatum. cap. 10. pag. 284.

Penſionem alicui cedens, ſi ob eius delictum penſio extinguitur, contrà cedentem pro intereſſe ceſſionarius agere poteſt. cap. 11. ibidem 285.

Penſio reſeruata in beneficij reſignatione cum regreſſu, penſione impugnata, reſignans, etiàm contra ſucceſſorem in beneficio agere poterit, & quomodo. cap. 12. ibid. 285.

Penſionis translatio quando valida. ibidem.

Penſionem reſeruatam narrans in beneficij impetratione, penſioni non cenſetur conſentire, & quid impetranti incumbat. cap. 13. ibidem 286.

Penſionem ſoluere tenetur, qui poſſeſſionem beneficij, cui ea eſt annexa, dolo non capit. ibidem.

Piorum locorum quorumcumque adminiſtratores, & œconomi, quomodo, & qui eligendi, & anno quolibet renouandi tit. de Confrat. cap. 13., & 15. pag. 89. 91.

Piorum locorum œconomi, ſiuè nouitèr electi, ſiuè confirmati, adminiſtrationem ſinè ordinarij facultate non aggrediantur, conſuetudine in contrarium ſalua. ibidem.

Piorum locorum adminiſtratores annis ſingulis ordinario rationem adminiſtrationis reddere tenentur, niſì aliter in fundatione ſit cautum. cap. 14. ibidem 90.

Piorum locorum adminiſtrationis ratio in menſe Septembris anni cuiuslibet reddatur, ac noua fiat electio. ibidem.

Piorum locorum bona mobilia, & immobilia ab œconomis deſcribantur, &

& quomodo. ibidem.
Piorum locorum fruges ſuo tempore vendantur, ac redditus quoſcumque præ viribus adminiſtratores exigant. ibidem.
Piorum locorum bona mobilia, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, non vendantur ſub pæna excommunicationis. ibidem.
Prædicationis munus quibus incumbat Tit. de prædicatione. cap. 1. pag. 63.
Prædicare Clericis, quamuis ſacro ordine inſignitis, prohibetur. cap. 3. pagina 64.
Prædicare regularibus interdicitur intra ſuas Eccleſias abſque ordinarij benedictione. cap. 4. pag. 65.
Prædicare iiſdem non licet extra ſuas Eccleſias ſine eiuſdem ordinarij licẽtia. ibidem.
Primitiæ quomodo, & quando debeantur de Decim. primit. &c. cap. 8. pagina 290.
Profeſſionem fidei qui facere teneantur, & intra quantum tempus. Tit. de fide, & eiuſdem profeſs. cap. 1. 2., & 3. pag. 7. 8.
Proceſſiones ad quid inſtitutæ. Tit. de Proceſs. cap. 1. pag. 97.
Proceſſiones Magiſter ceremoniarum dirigat, & diſponat, & quæcumque impedimenta in ijs remoueat. cap. 2. ibidem 98.
Proceſſionum preces, & lytanias, Primicerius inſtituat, ſeu ſtatuat, præintonet, cantoreſque deſignet cap. 3. pag. 98.
Proceſſionibus generalibus vniuerſus Clerus, ſecularis, & regularis interſit, & quæ ab eo in ijs ſeruanda. cap. 4. ibidem 99.
Proceſſiones dum habentur, in egreſſu, & regreſſu Cãpanæ pulſentur. ibidem.
Proceſſionibus intereſſentes quomodo ſe gerere debeant. cap. 5. ibid. 99.
Proceſſionibus qui interſunt,

in præcedendo vtantur iure ſuo, & in caſu alicuius controuerſiæ, illicò ſine vllius præiudicio, ordinarij, vel dignioris de Clero Iudicio ſtetur. cap. 6. ibidem 100.
In proceſſionibus ordo ſeruandus in procedendo, & præcedendo. cap. 7. pagina 100.
Proceſſiones cum fiunt, quid ſeruandum, quid euitandum, & præſertim in Corporis Chriſti feſtiuitate. cap. 8., & 9. ibid. 101.
Proceſſionalitèr cum Auguſtiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum defertur, detecto capite aſſocietur, & præ foribus, non è feneſtris flexis genibus adoretur. cap. 9., & 10. pag. 101. 102.
Proceſſiones enumerantur, in quibus, tàm Clerus ſecularis, quàm regularis intereſſe tenentur. cap. 11. ibidem 102.
Proceſſionibus qui intereſſe neglexerint, quam pœnam incurrant. ibidem.
Punctatores Reu. Capituli quolibet anno duo creantur, quorum vnus ab Epiſcopo, alter à Capitulo eligitur. Tit. de diſtribut. quotidianis, & punctator. cap. 6. pag. 296.
Punctatorem in punctando cura, & incuriæ pœna. ibidem.
Punctatores quolibet anno de fidelitèr punctando iurent, & punctationum libros diligentèr ſeruent. cap. 6., & 7. ibid. 296.
Purgatorij ſana doctrina à Parochis explicanda in Tit. de Virtutib. Theolog., & Purgatorio. cap. 7. pag. 415.
Purgatorij animæ quibus ſuffragijs iuuentur. cap. 7. & 8. ibidem 415. 416.
Purgatorij animabus ritè, & rectè ſuffragia perſoluenda, quæ Parochis commendantur. ibidem.

Quar-

nandi in tit. de Regular. cap. 1. pag. 227.

Q.

QVarta Epiſcopalis, ex quibus, & quando debeatur in Tit. de teſtam. & pijs legat. cap. 3. pagina 94.
Queſtuarij prædicare, & abſque ordinarij loci licentia queſtuare interdicuntur in tit. de prædicatione. cap. 2. pag. 64.
Queſtuarijs tempore communionis Paſchatis queſtuare interdicitur in tit. de Euchariſtiæ Sacramento. cap. 18. pag. 139.

R.

RAptores mulierum pro matrimonio contrahendo, quam pœnam incurrunt in tit. de matrimonio. cap. 27. pag. 200.
Regulares cum ſuis ſuperioribus ad ordines examinati, ac dimiſſi, ab Epiſcopo pariter ſunt examinandi in tit. de Regular. cap. 1. pag. 227.
Regulares ab Epiſcopo loci, in quo degunt, promouendi. ibid.
Regulares ab Epiſcopo, cæmeterij benedictionem, primique lapidis impoſitionem petere debent. ibidem.
Regulares ab Epiſcopo corripiendi, ſi è ſuis Eccleſijs tempore diuinorum officiorum & prædicationis, pauperes mendicantes eijcere negligant. ibid.
Regulares ducatorum centum pœna mulctandi, ſi in Sabbato Sancto ſuas campanas pulſent ante cathedralem, vel maiorem Eccleſiam. cap. 2. ibidem 227.
Regularium Monaſteria abſque ordinarij licentia erigi non poſſunt. ibid.
Regularium in Eccleſijs, etiam exemptis, Epiſcopus Pontificalia exercens, Baldachinum erigere poteſt.

teſt. cap. 3. ibid. 228.

Regulares animarum curas habentes Synodo Diœceſanæ intereſſe tenentur. cap.4. ibid. 228.

Regulares, in quibus Epiſcopis ſubduntur, Cenſuris ab eo compelli poſſunt. ibid.

Regulares, cum funus effertur, intrà alienæ Parochiæ limitem cum cruce intrare nequeunt, abſquè Parochi, vel ordinarij conſenſu. ibid.

Regularis concionator vbicumque prædicauerit, & errores, ac ſcandala diſſeminans, ab Epiſcopo loci prædicationis munere priuari poteſt. cap.5. ibidem 229.

Regulares hæreſes prædicantes, iuxtà iuris & Tridentini diſpoſitionẽ puniendi. ibidem.

Regularium interſtitijs, non eorum ſuperior, ſed Epiſcopus diſpenſat. ibid.

Regulares, Epiſcopo concionante, vel concionem audiente, à prædicando abſtineant, niſi aliqua facultate fulciantur. cap.6. pag.229.

Regulares in eorum Eccleſijs prædicantes, Epiſcopi benedictionem petere debent. cap.7. ibid. 230.

Regulares extrà ſuorum ordinum Eccleſias prædicare volentes, Epiſcopi licentia indigent. ibidem.

Regulares extremæ vnctionis, & matrimonij, & in die Paſchatis Euchariſtiæ Sacramenta miniſtrantes abſque Epiſcopi, vel Parochi licentia, excommunicationem Apoſtolicæ Sedi reſeruatam incurrunt. cap.8. ibid. 230.

Regularis intrà quinquennium profeſſionis nullitatem coràm ſuo Superiore, & Epiſcopo allegare debet eod. Tit. de regular. cap.9. pag.231.

Regularium beneficia curata ab Epiſcopo viſitantur, &

per

per eundem eis de idoneo Vicario ad tempus, vel perpetuò prouidetur. cap. 10. ibid. 231.

Regularis ſub Epiſcopi iuriſdictione curam animarum in eorum Eccleſijs curatis ſuſcipere volens, ab Epiſcopo ad illam eſt approbandus, & eidem ſocius eiuſdem ordinis addendus. ibidem.

Regulares ſecularium confeſſiones abſque ordinarij expreſſa facultate audire nequeunt. cap. 11. ibidem 232.

Regulares obtenta Epiſcopi licentia ad audiendas ſecularium confeſſiones, à reſeruatis abſoluere non poſſunt, aliàs excommunicationem Papæ reſeruatam incurrunt. ibid.

Regulares ad audiendas monialium alicuius Monaſterij confeſſiones approbati, non cenſentur approbati pro monialibus alterius Monaſterij. ibid.

Regulares pro audiendis monialium confeſſiones indigent ſpeciali Epiſcopi licentia. ibidem.

Regulares ab Epiſcopo pro audiendis confeſſionibus approbati, poſſunt denuò ab Epiſcopo ſuo ſucceſſore pro maiori quiete ſuæ conſcientiæ examinari. ibidem.

Regularibus ad audiendas confeſsiones, ſinè præfinitione temporis, ſeù ad libitum, vel beneplacitum Epiſcopi approbatis, poteſt idem Epiſcopus confeſſiones ſuſpendere. cap. 12. pag. 233.

Regularibus ad audiendas confeſſiones ſimplicitèr approbatis, non poteſt Epiſcopus, ſinè cauſa eaſdem confeſſiones concernente, licentias confeſſiones audiendi reuocare. ibidem.

Regularium in Eccleſijs, poteſt Epiſcopus locum ſtatuere, vbi capſulæ pro colli-

colligendis occaſione indulgentiarum eleæmoſinis, reponantur. cap. 13. ibidem 234.

Regulares Animarum curam exercentes, taxam in percipiendis Parochialibus emolumetis ab Epiſcopo præſcriptam ſeruare tenentur. ibidem.

Regularibus, quæ præcedentia debeatur. cap. 14. ibidem 234.

Regularibus ex ſua ad aliam ſtrictiorem religionem tranſire volentibus, à ſuo ſuperiore ſufficit petita licentia, licèt non obtenta. cap. 15. ibid. 235.

Regulares, bona vti propria, retinere non poſſunt, & quomodo, & quando. cap. 16. ibid. 235.

Regulares in ſuis Eccleſijs Sacram Scripturam, & conſcientiæ caſus legere tenentur, aliàs ab Epiſcopo cogi poſſunt. cap. 17. pag. 236.

Regulares excommunicatio-nes à Sede Apoſtolica, ſiuè ab Epiſcopo emanatas, necnon feſta, tàm de iure, quàm de conſuetudine publicare, & obſeruare tenentur. cap. 18. ibidem 236.

Regulares proceſſionibus ſolemnibus, ſiuè pro publico bono indictis, intereſſe debent, & ab Epiſcopo compelli poſſunt, dummodo à Ciuitate vltrà quingentos paſſus non diſtent. ibidem.

Regulares indulgentias quomodocumque conceſſas, & Epiſcopo præſentatas, ſinè eiuſdem licentia non publicent. ibidem.

Regulares ſinè Epiſcopi licentia in Parochialibus Eccleſijs non celebrent, & celebrantes Parochos in ſuo munere non perturbent. cap. 19. ibid. 237.

Regulares, diſcedenti nouitio, omnia per ipſum delata, reſtituere tenentur. ibidem.

Regu-

Regulares abſque Epiſcopi licentia cum monialibus loqui non poſſunt, eaque accedente quatèr in anno, & cum coniunctis in primo, & ſecundo gradu conceſſa intelligatur. ibidem.
Regulares, quando ab Epiſcopo capi, puniri, & ad ſuos ſuperiores remitti debeant. cap. 20. & 21. pagina 238.
Regularis Clericum leuitèr percutiens ab Epiſcopo abſoluendus. cap. 21. ibidem 238.
Regularem laicus leuitèr percutiens, ab Epiſcopo, non autèm à regularium ſuperiore abſolui debet. ibidem.
Reliquiæ Sanctorum quanti æſtimandæ in Tit. de ſacrarum reliquiarum cultu. cap. 1. pag. 42.
Reliquiæ Sanctorum non approbatę venerationi etiàm à Regularibus non exponantur cap. 2. pag. 43.
Reliquiæ Sanctorum non exhumandæ, nec à proprijs loculis ſine ordinarij licentia exrahendæ. ibid.
Reliquiæ Sanctorum quomodo cuſtodiendæ, alijs non donandæ, vel vendendæ. cap. 3. ibid. 43.
Reliquiæ Sanctorum rarò & quomodo venerationi exhibendæ. cap. 4. ibid. 44.
Reliquiæ à ſecularibus non contrectandæ, ad collum non geſtandæ, & in earum expoſitione capſulæ non circumferendæ. cap. 5. ibidem 44.
Reliquiæ in Eccleſijs ſub laicorum regimine exiſtentibus, aſſeruatæ, à Sacerdotibus tantùm contrectentur, & penès ipſos receptaculorum claues retineantur cap. 6. pag. 44.
Reliquiæ Sanctorum, non modo ſuum habeant deſcriptum nomen, ſed etiã in ſpeciali libro annotentur. cap. 7. ibidem 45.
Repræſentationes Sanctorũ quæ-

quæcumque non fiant ſine in ſcriptis ordinarij licentia in Tit. de repræſent. cap. 1. pag. 104.

Repræſentationibus prophanis nullus Clericorum ſe immiſceat, neque in illis aliquam perſonam gerat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ. cap. 2. pag. 105.

Repræſentationes prophanæ, cum fiunt, ſacrarum, & Eccleſiaſticarum veſtium laicis ſub eadem pœna prohibetur vſus. ibidem.

Reſidere quomodo teneantur dignitates, & Canonicatus in Cathedralibus, & Collegiatis obtinentes, & contrà non reſidentes pœnæ ſtatutæ in Tit. de reſid. cap. 4. pag. 403.

Reſidentia Parochorum, vide Parochorum reſidentia. ibidem.

Reſidere, qui tenentur, per ſe ipſos, non autèm per ſubſtitutos, ſuum ouus adimplere debent. ibid.

Reſidentiæ adſtricti, abſque ordinarij licentia, eiuſque litteris commendatitijs ab ea recedere non poſſunt. ibidem.

S.

Sacerdos quid agere debeat, dùm ſacris ſe veſtibus induit, & quid antequàm ad Altare celebraturus accedat. Tit. de Sacrif. miſſæ. cap. 3., & 4. pag. 55.

Sacerdos in miſſæ celebratione quomodo ſe gerere debeat. ibidem.

Sacerdos in miſſæ celebratione, nec ſubireto, nec anulo vtatur. cap. 6. ibidem pag. 56.

Sacerdos inchoata miſſa neminem expectet. cap. 7. ibidem 57.

Sacerdos antè, & poſt miſſam manus abluat. cap. 10. pag. 58.

Sacerdotes aduenæ, etiàm in

Eccleſijs regularium, abſque dimiſſorialibus litteris celebrare prohibentur. cap. 12. ibidem 59.

Sacerdotum peregrinorum dimiſſoriales litteræ quomodo probandæ, & quomodo admittendæ. ibid.

Sacerdos nouitèr initiatus primam miſſam non celebret, niſì magiſtri ceremoniarum præcedente examine, & Epiſcopi, vel generalis Vicarij facultatem adeptus. cap. 15. ibidem 60.

Sacerdos idem à Conuiuijs, Choreis, & cæteris huiuſmodi generis, nec non eleemoſinarum oblationibus abſtineat, & de pœna. ibidem.

Sacerdos in miſſæ celebratione quà panis, ac vini qualitate vti debeat. cap. 16. ibidem 61.

Sacerdos in miſſæ ſacrificio mūdis linteaminibus vtatur. ibidem.

Sacerdos Canonem attentè legat, nec memoritèr pronunciet, nec candelas extingui patiatur, niſì Sancti Ioannis Euangelio completo. ibidem.

Sacerdos quicumque in Sanctimonialium Eccleſijs celebrari prohibetur. cap. 17. pag. 61.

Sacerdos, dùm poſtremum Euangelium recitat, in miſſæ ſacrificio à Calicis abſterſione, & ornamentorum complicatione abſtineat. cap. 18. ibid. 61.

Sacerdos vlli prætèr quam Altari, ac Epiſcopo, ſi adſit, caput inclinet. ibid.

Sacerdos Miſſali Romani recentis ritus ſeruet, ac pro miſſæ ſacrificio vnica eleemoſina ſit contentus. cap. 19. ibidem 62.

Sacerdos, etiàm regularis, ad confeſſiones approbandus, quibus qualitatibus præditus eſſe debeat in Tit. de Sacramento pænitentiæ. cap. 6. pag. 146.

Sacerdotes quomodo ſe gerere

rere debeant ante, & in miſſæ celebratione in Tit. de Eccleſiaſt. perſonis. cap. 4. pag. 240.

Sacerdotes labiorum pilos abraſos habeant, & quare. cap. 6. ibidem 241.

Sacerdotes peregrini ſinè litteris dimiſſorialibus, & prius ab ordinario recognitis, ad ſacra peragenda non admittantur. cap. 11. pag. 245.

Sacramenta ſanctè adminiſtranda, & percipienda. Tit. de Sacram. in gen. cap. 1. pag. 111.

Sacramenta in peccato mortali à Sacerdote non adminiſtranda, & vrgente neceſſitate præuia ſaltèm contritione. ibidem.

Sacramenta quomodo adminiſtranda, & in eorum adminiſtratione quæ euitanda. cap. 2. pag. 112.

Sacramenti definitio. cap. 4. ibidem 113.

Sacramentorum numerus. ibidem.

Sacramenta, materia, forma, & virtuali ſaltèm intentione miniſtri perficiuntur. ibidem.

Sacramenti effectus, vt recipiatur, ſuſcipientis quoque intentio requiritur. ibidem.

Sacramenti effectus quotuplex. ibidem.

Sacramenti cuiuslibet effectus. cap. 5. ibidem 114.

Sacramenta nouæ legis, in quo differant ab antiquæ legis Sacramentis. cap. 6. ibidem 114.

Sacramenta quando gratiam conferant. ibidem.

Sacramentum Baptiſmi omnibus eſt neceſſarium, pænitentiæ verò adultis poſt baptiſmum lapſis. cap. 7. pag. 115.

Sacramenta baptiſmi, confirmationis, & ordinis imprimunt in Anima characterem. ibidem.

Sacramenta non ſunt inter ſe paria, ſed vnum alio dignius. ibidem.

Sacriſtia, ſit in omnibus Eccleſijs, qualitatis, & formæ iuxtà vires. Tit. de Sacriſt. cap. 1. pag. 35.

Sacriſtia ſacerdotalibus veſtibus, alijſque ante, & poſt miſſæ celebrationem neceſſarijs munita ſit. cap. 2. & 3. ibidem 36.

Sacriſtia, ſi redditibus ſit prouiſa, omnium colorum indumenta ſacerdotalia habeat, ſin minùs, mixta ſaltèm. ibidem.

Sacriſtiæ, ſi adſint veſtes nimiùm conſciſſæ, in miſſæ ſacrificium non adhibeantur. cap. 4. ibidem 36.

Sacriſtiæ pro recondendis veſtibus armariola non deſint. cap. 5. ibidem 36.

Sacriſtiæ, & Eccleſiæ paramenta, vlli accommodentur, abſque Epiſcopi, vel Generalis Vicarij licentia. cap. 5. ibidem 36.

Sacriſtia lauacro, ac mantili pro manibus abluendis non careat. cap. 6. ibidem 37.

Sacriſtia, onerum miſſarum, ac anniuerſariorum tabellam, ac propè ipſam tintinnabulum pro populi ad miſſam conuocatione habeat. cap. 7. ibid. 37.

Sacriſtæ munus, imò onus ſit, è Sacriſtia rixantes, diſſidentes, vocem extollentes, inanes ſermones habentes, conuiuantes, cæteraque prophana gerentes, arcere & repellere. cap. 8. ibid. 37.

Sacriſtia ſacrario bene inſtructo non vacet. cap. 9. ibidem 38.

Sacriſtia calicibus ad Eccleſiæ præſcriptum, mundiſque veſtibus ſit inſtructa. cap. 10. pag. 38.

Sacriſtæ quæ partes ſint, diffuſè habetur. cap. 11. & 12. ibid. 38. 39.

Satisfactionis, quæ eſt pars Sacramenti pœnitentiæ, definitio in tit. de Sacram. pœnit. cap. 12. pag. 151.

Satisfactio quot modis poſſit fieri. ibid.

Satisfactio, quæ à Confeſſario iniungenda. ibid.

Satisfactio libentèr à pœnitente acceptanda. ibid.

Seminarium puerorum quarè inſtitutum in tit. de Seminario. cap. 1. pagina 201.

Seminarij alumni qui eligendi, vel excludendi. ibid. & cap. 2. pag. 202.

Seminarium antequàm quis ingrediatur, de eius vitæ integritate, inueſtigetur, & à quibus. ibid.

Seminarij alumnorum numerus, eorumque qualitas. cap. 3. ibid. 203.

Seminario, alumni ſtatutam, ſeù conuentam pecuniã, tertiatìm, & anticipatè perſoluant. ibidem.

Seminarij deſertor abſque iuſta cauſa omni regreſſus ſpe careat. ibidem.

Seminarij alumnorum munus, & onus. cap. 4. ibidem 203.

Seminarij alumni, quid in ſeminario, & menſa ſeruare debeant. cap. 5. ibidem 204.

Seminarij alumni quibus veſtibus debeant eſſe prouiſi. ibidem.

Seminarij magiſter quibus libris in alumnis edocendis vti debeat. pag. 6. pagina 204.

Seminarij alumni indociles, ac praui, ad Epiſcopum deferantur. cap. 7. ibidem 205.

Seminarij alumni in veſtibus nitorem præſeferant. ibidem.

Seminarij alumni per Ciuitatem non vagentur. cap. 8. ibid. 205.

Seminarij Rector, ac Magiſter neminẽ hoſpitij cauſa ſinè Epiſcopi licentia ad illud admittant. ibid.

Seminarij alumni quibus orationibus vacare debeant, & quando. cap. 9. pag. 206.

Seminarij alumni ſocium in cubili non adhibeant. ibidem.

Seminarium nunquàm noćte accenſa lampade careat. ibidem.

Seminarij Procurator habeat libros, in quibus alumnorum nomina, & cognomina, ac ſeorsìm ſeminarij redditus, & impenſas deſcribat. cap. 10. ibid 206.

Seminarij Procurator in colligendis redditibus, ac neceſſarijs pro alumnorum victu emendis, ſit ſollicitus ac ſedulus. ibidem.

Seminarij in viſitatione quid inquirendum, cap. 11. ibidem 207.

Senum ac iuuenum vita, & mores, quales eſſe debeant in Tit. vlt. miſcel. cap. 4. pag. 418.

Sepulchra defunctorũ quantum ab Altare abeſſe debeant, & ex quo lapide illorum opercula conficienda tit. de ſepult. cap. 2. pag. 34.

Sepulchris ſupèr nihil inſcribatur, vel inſculpatur, priuſquàm Epiſcopo demonſtretur. cap. 3. ibidem 35.

Sepulchri locus in Eccleſia concedendus, pauimento æquetur. cap. 4. ibid. 35.

Sepulturæ defunctorum crucis ſigno, ſanctorumque imaginibus careant tit. de ſepult. cap. 1. pag. 34.

Sepulturæ locum infirmos eligere, vel electam immutare quocumque modo cogentes, Papali excommunicatione innodātur Tit. de exequijs. cap. 10. pag. 48.

Sepultura Eccleſiaſtica quibus deneganda. cap. 13. ibid. 50.

Sigilli ſacramentalis obligatio Tit. de ſacramento pœnitentiæ. cap. 17. pagina 155.

Sigillum ſacramentale obligat ad reticenda peccata, tàm mortalia, quàm venialia, tàm in genere, quàm in ſpecie. ibid.

Sigillum nunquàm violandum, excepta tantùm pœniten-

nitentis licentia. ibidem.
Sigillum violans confeſſarius, quibus pœnis puniatur. ibidem.
Sigillum violatur, cum aliquid directè, vel indirectè, mediatè, vel immediatè in confeſſione ſcitur, ac manifeſtatur. ibid.
Simoniæ definitio Tit. de ſimonia. cap. 1. pag. 297.
Simoniaci ordinati pœna. ibidem.
Simonia, quando, & à quibus contrahatur, & circa ſimoniacos ſtatuta pœna. cap. 2. ibid. 298.
Simonia charitatis cauſa quando in ſpiritualibus non contrahatur. cap. 3. ibid. 298.
Simonia committitur, pro ſacramentorum adminiſtratione, aliquid etiàm ſpontè datum accipiens. cap. 4. ibid. 299.
Simoniam committunt, non ſolum authores, verùm internuntij, interpretes, & Notarij ſimoniaca inſtrumenta conficientes, & qua pœna afficiantur. cap. 5. ibid. 299.
Simonia confidentialis, quæ quando, & à quibus contrahatur, & quàm pœnam eam committentes incurrant. cap. 6. pag. 299.
Simonia in Parochialium concurſu quando à concurrentibus incurratur tit. de examin. ſynod. cap. 2. pag. 370.
Synodi Diœceſanæ vtilitas, & ſingulis annis celebrandæ tit. de ſynod. Diœceſ. cap. 1. pag. 353.
Synodi Diœceſanæ ordo. cap. 2. ibid. 354.
Synodo Diœceſanæ, qui intereſſe teneantur. cap. 2. pag. 354.
Synodo Diœceſanæ intereſſentes, quæ deferre debeant. ibidem.
Synodus Diœceſana in die Epiphaniæ denuncianda, & per menſem antè eius celebrationem, quinta quoque feria miſſa de Spiri-

Spiritu Sancto celebranda. cap. 3. ibid. 355.
Synodo Diœceſanæ clerus accedens, quò diuertere debeat. ibidem.
Synodus Diœceſana dum celebratur, cleri, & Parochorum partes. ibid.
Synodi Diœceſanæ in celebratione quomodo clerus ſedere debeat, & quæ operari. cap. 4. ibid. 356.
Spei, vt virtus Theologalis, definitio in tit. de virtute Theolog. cap. 3. pag. 413.
Spei quæ aduerſentur. ibid.
Subdiaconi, & Diaconi ordines exerceant, & ſacramenta pœnitentiæ, & Euchariſtiæ frequentent tit. de Eccleſiaſt. perſ. cap. 4. pag. 240.
Superſtitionis aliquæ ſpecies per Parochos à populo extirpandæ tit. de maleſ. & ſuperſt. cap. 3. 4. & 5. pag. 307. 308.
Suſceptores in baptiſmi, & confirmationis ſacramento nihil prorsùs ea occaſione elargiantur tit. de ſacram. in genere. cap. 2. pag. 112.
Suſceptoris è ſacro fonte, & chriſmate officium. ibid.
Suſpenſionis Eccleſiaſticæ definitio. Tit. de ſuſpenſione. cap. 1. pag. 387.
Suſpenſionis effectus. ibid.
Suſpendere, & ſuſpendi qui poſſint. ibidem.
Suſpenſio quando incurri poſſit. ibidem.
Suſpenſus quando peccet mortalitèr, ac etiàm fiat irregularis. ibidem.
Suſpenſio quotuplex. cap. 2. ibidem 387.
Suſpenſionis diſtinctio, & declaratio. cap. 3. ibidem 388.
Suſpenſi ipſo iure qui ſint cap. 4. ibidem 389.

T.

Teſtamenta, & teſtatorum pias diſpoſitiones, ſiuè in ſcriptis, ſiuè oretenùs factas, & declaratas,

ratas, infrà menſem Parochi, ac Notarij ordinario deferre tenentur Tit. de Teſtamentis, & pijs legatis. cap. 1. pag. 93.

Teſtamenta ſupèr ex improuiſa morte, vel ab inteſtato defunctis fiant ſeruata forma litterarum Sanctiſſimi PP. Innocentij XI. cap. 7. pag 96.

Teſtatorum piæ voluntates per Notarios, & Parochos fidelitèr deſcribantur in Tit. de teſtamentis, & pijs legat. cap. 2. pag. 94.

Teſtatorem, vel quempiam alium ad piam cauſam diſponere volentem, impediens, excommunicatur. cap. 4. ibidem, & pagina 95.

Teſtatoris pias voluntates, & legatum, hæres ceſſante cauſa, infrà menſem adimplere negligens, eadem pœna afficitur. ibidem.

Teſtatoris legata pia exactè adimplenda, nec cum miniſtris Reu. fabricæ in totum, vel in partem tranſigenda. cap. 5. ibid. 95.

Teſtatoris piæ diſpoſitiones quomodocũque illę ſint, nec imminuendæ, nec in proprium vſum, & vtilitatem applicandæ, ſub pœna excommunicationis latæ ſent. à qua niſì facta reſtitutione non relaxatur. cap. 6. ibidem 96.

Teſtatoris pia voluntas ab eo vocatis, vel à Iudice declaratis adimpleatur. ibidem.

Teſtes ſynodales in Diœceſana Synodo eligendi, eorumque numerus, & qualitas Tit. de Teſt. ſyn. cap. 1. pag. 377.

Teſtes ſynodales coràm Epiſcopo iurant, ſe ſuum officium fidelitèr executuros. ibidem.

Teſtium ſynodalium officium, & cura. cap. 2. & 3. ibidem 378. 379.

Tranſactio de re Eccleſiaſtica, emphyteuſi, pignore, vel hypotheca abſque ſolemnitate

nitate nulla eſt in Tit. de bonis Eccleſiæ non alienandis. cap. 3. pag. 7. 8 1.
Tranſactio supèr rebus acquirendis, & non dùm Eccleſiæ incorporatis, fieri poteſt abſque ſolemnitate. ibidem.

V.

Vicarius capitularis quãdo, & qui à Capitulo eligendus Tit. de Vic. Cap. cap. 1. & 2. pagina 363. 364.
Vicarius Capitularis ſyndicatui ſtare tenetur, & Capitulum de ſcripturis rationem reddere. ibidem.
Vicarius Capitularis quandiù duret. ibidem, & cap. 2. pag. 364.
Vicarius Capitularis donèc eligatur, Capitulum adminiſtrat. ibidem.
Vicarius Capitularis quando poſſit in ſui locum alium ſubſtituere. ibidem.
Vicarius Capitularis non poteſt ad libitum Capituli reuocari. ibidem.
Vicarius Capitularis viſitare poteſt, & quæ executioni demandare valeat. cap. 3. pag. 364.
Vicarius Capitularis iuxtà Trid. diſpoſitionem capitulo in electione diſcordante, magis idoneus eſt præferendus. cap. 4. ibidem 365.
Vicarius Capitularis in electione, ſinguli Canonici ſunt vocandi, aliàs de nullitate dicere poſſunt. ibid.
Vicario Capitulari debetur ſalarium, & quomodo, & quando. cap. 5. ibidem 366.
Vicarius Capitularis litteras dimiſſoriales ad ordines quando concedere poſſit. ibidem.
Vicarius Capitularis litteras dimiſſoriales contrà Concilij Tridentini decretum, etiàm ſi illis ordinandus non vtatur, quam pœnam incurrat. ibidem.

Vica-

Vicarius Generalis Epiſcopi qua preæminentia, & iuriſdictione gaudeat, & an ſyndicatui ſtare debeat. Tit. de Vicario Generali. cap. 1. pag. 359.
Vicarius Generalis ab Epiſcopo eligendus, & quibus qualitatibus præditus eſſe debeat. cap. 2. ibid. & pag. 359.
Vicarius Generalis qui eſſe poſſit. ibidem.
Vicarij Generalis in cauſis iudicialibus partes. cap. 3. ibidem 360.
Vicarius Generalis in Eccleſiaſtica Immunitate, & iuriſdictione tuenda, & ſacrorum Canonum, & ſynodalium Conſtitutionũ exequutione, imperterritus ſit. cap. 4. ibid. 360.
Vicarius Generalis ordinandorum, & beneficiatorum examini interſit. ibidem.
Vicarius Generalis ab Eccleſiaſtico Foro omne turpe lucrum pellat, & taxam Innocentianam ſeruari ſatagat. ibidem.
Vicarij Generalis auctoritas vndè pendeat. cap. 5. ibidem 361.
Vicarius Generalis quæ abſque ſpeciali facultate gerere nequeat. ibidem.
Vicarij Generalis facultas ex ſuis commiſſionalibus litteris dignoſcitur. ibidem.
Vicario Generali Epiſcopo abſenti quæ iuriſdictio competat. ibidem.
Vicarij Generalis ſententia, non ad Epiſcopum, ſed ad ſuperiores per appellationem defertur. ibidem.
Vicarius Generalis quando poſſit in ſui locum alium ſubſtituere. ibidem.
Vicarium Generalem, an Epiſcopus habere teneatur, vel duos eligere poſſit. cap. 7 ibidem 362.
Vicarius foraneus de Parochorum incuria in ſacramentorum adminiſtratione ſæpiùs inquirat, eamque ad Epiſcopum deferat in Tit. de extr. vnct.

cap. 12. pag. 169.
Vicarij foranei in Ciuitate Agathenſi conſtituuntur in Tit. de Vic. foran. cap. 1. pag. 366.
Vicarij foranei in Diæceſi ordinarij vices ſubſtinent, eorumque cura. ibidem.
Vicarijs foraneis dierum feſtorum obſeruantia commendatur. capit. 2. ibidem 367.
Vicarij foranei feſtos dies violantes mulctare non deſinant. ibidem.
Vicarij foranei in Eccleſiaſticæ Immunitatis, & menſæ Epiſcopalis iurium tuitione, imperterriti ſint, ſi ſecùs ſe geſſerint, officio priuantur, & Epiſcopi arbitrio puniuntur. cap. 3. ibidem 367.
Vicarij foranei Generali Vicario obedientiam præſtent, ipſiſque Oppidanus Clerus. ibidem.
Vicarij foranei ad Epiſcopi arbitrium eligantur. cap. 4. ibidem 368.
Vicarij foranei ratione officij quidquàm muneris recipiant, & de pæna ſi contrafaciant. ibidem.
Vicarij foranei quomodo ſe gerere debeant cum queſtuarijs. cap. 5. ibid. 368.
Vicarij foranei Parochorum incuriam circà ſacramentorum adminiſtrationem, & cum moribundis aſſiſtentiam deferant ad Epiſcopum, & in his inquirendis diligentes ſint. cap. cap. 6. ibidem 369.
Vicarij foranei, Conſtitutiones ſynodales, Epiſcopi, & Curiæ Epiſcopalis edicta exequi curent. ibid.
Viduarum vita quæ eſſe debet Tit. vlt. miſcel. cap. 3. pag. 418.
Vindemiatorum licentia, & in obſcenis verbis nimia libertas, à Parochis corripienda, eorumque inobedientia Epiſcopi arbitratu punienda Tit. de Concubinarijs, & Vindemiat. cap. 3. pag. 323.

Virgi-

Virginitas, ac Virginum regularis vita ſummoperè commendatur, tit. de Monial. cap. 1. pag. 207.
Virtutes Theologales quot, & quæ ſint, Tit. de Virt. Theol. cap. 1. pag. 412.
Viſitationes Epiſcoporum ad Gregis ſalutem admodùm neceſſariæ, tit. de Viſit. cap. 1. pag. 343.
Viſitationes quarè inſtitutæ, earumque exempla. ibidem.
Viſitationes anno quolibet, vel ſaltèm biennio à Tridentino ſtatutæ. ibidem.
Viſitationis definitio, & finis. cap. 2. pag. 344.
Viſitatores quid ante viſitationem agendum, & quid in ea deferendum curare debent. ibidem.
Viſitatores modeſto famulatu, & equitatu contenti eſſe debent, & perſonas probatas, & peritas, in viſitatione ſecum adhibere. ibidem.
Viſitatores quamprimùm viſitationem abſoluere curent. ibidem.
Viſitatores Epiſcopi quomodo à viſitandis recipiendi. cap. 3. ibidem 345.
Viſitatio vndè incipienda. ibidem.
Viſitatores à quibus abſtinere debent. ibidem.
Viſitatores in viſitatione abuſus tollant, à reſeruatis abſoluant, & confirmationis Sacramentum adminiſtrent. ibidem.
Viſitatores in pijs locis viſitandis quomodo ſe gerant. ibidem.
Viſitare quando poſſint metropolitani ſuffraganeorum Diœceſes. ibidem.
Viſitatio Cathedralis Eccleſiæ quomodo facienda. cap. 4. ibidem 346.
Viſitatio Parochialium Eccleſiarum, & Parochorum quomodo facienda. ibid.
Viſitatores in Monialium, & Monaſterij viſitatione quid inquirere debeant. cap. 6. pag. 347.

Viſitationis Seminarij forma. cap. 7. ibidem 348.
Viſitatio Hoſpitalium quomodo gerenda. cap. 8. ibidem 349.
Viſitatores in Confraternitatum, ſiuè Societatum laicalium, ac Montis Pietatis viſitatione, quid perquirere debeant. cap. 9. ibidem 350.
Viſitatio perſonalis Eccleſiaſticorum quomodo, & quando facienda. cap. 10. pag. 351.
Viſitatorum procuratio moderata eſſe debet, & à quibus, & quomodo perſoluenda. cap. 11. pag. 351.
Vxor quibus virtutibus, ac qualitatibus elucere debeat. Tit. vlt. miſcell. cap. 2. pag. 417.

Z.

Zingarorum, & Egyptiorum genus, vti fallax, & mendax, ab omnibus vitandum, Tit. de Maleſ. & ſuperſtitionibus. cap. 10. pag. 312.
Zingarorum de quibus à Parocho interrogandi, Tit. vlt. miſcel. c. 16. pag. oco.
Zingarorũ abuſus, qui hæreſim ſapiant, à Parochis ordinario denunciandi. ibid.
Zingari de quibus à Parochis deterrendi. ibidem.
Zingari pro modo culpæ eijciendi, & puniendi. ibid.

F I N I S.

PRO-

PROTESTATIO AVTHORIS.

OMnia & ſingula, quæcumque in hac Diœceſana Synodo acta, geſta, ſancita, & decreta, omni qua debemus, reuerentia, humilitate, & obedientia ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, omnium Eccleſiarum Matris, & Magiſtræ, iudicio, ac authoritati, emendanda, & corrigenda, ſubijcimus, & offerimus, eius mandatis ſempèr parere intenti, & parati, ſeruando omnia ſuper hoc S. R. E. decreta, & præcipuè illud fel. record. Vrbani PP. Octaui anno 1631. editi; Vti volentes Sancti Petri Damiani verbis; Si quid in his Catholicæ regulæ diſſonum, ſi quid Sacrarum Scripturarum authoritati reperitur aduerſum, proùt viſum fuerit, vel prorsùs abſcindite, vel ad ſanum intellectum correctam ſententiam reuocate.

Lib. 4 Epiſt. 11. ad Theod. Seuogal. propè finem.

162
7
1.8
VA 1
1527918